

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2005–2006)

FOR BUDSJETTÅRET 2006

Utgiftskapitler: 1800-1832, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4800-4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

Innhold

Del I

Innledende del	9
1 Hovedmål og strategier i energipolitikken	11
1.1 Olje og gass	11
1.2 Innenlands energiforsyning	13
1.3 Vannressursforvaltning	15
1.4 Forskning	15
2 Oversikt over budsjettforslaget	18
2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»	21
3 Fornyng, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde	23
4 Olje- og energidepartementets redegjørelse for likestilling	26

Del II

Budsjettforslag	29
Programområde 18 Olje- og energiformål	31
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon</i>	<i>31</i>
Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	34
Kap. 4800 Olje- og energidepartementet	36
<i>Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning</i>	<i>39</i>
Kap. 1810 Oljedirektoratet	40
Kap. 4810 Oljedirektoratet	42
Kap. 1815 Petoro AS	44
<i>Programkategori 18.20 Energi- og vannressursforvaltning</i>	<i>46</i>
Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat.....	48
Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	50
Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon	55
Kap. 2490 NVE Anlegg	57
Kap. 5490 NVE Anlegg	59
Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet	60

<i>Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering</i>	<i>61</i>
Kap. 1830 Forskning	61
Kap. 1831 Miljøvennlig gassteknologi	73
Kap. 4831 Miljøvennlig gassteknologi	73
Kap. 1832 Internasjonalisering	74
<i>Programkategori 18.60 Statsforetak</i>	<i>78</i>
Kap. 4860 Statnett SF	78
Kap. 5608 Renter av lån til Statnett SF	79
Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF	80
<i>Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten</i>	<i>81</i>
Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	86
Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	87
Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	90
Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA	90

Del III

Andre saker	93
6 Prosjekter under utbygging	95
7 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid	98
8 Sektorovergripende miljøvernpolitikk	99
8.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk	99
8.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet	100
8.3 Rapport om aktiviteten i 2004	101
8.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer	103
9 Grønn stat - innføring av miljøledelse i statlige virksomheter	106

10	Stortingets anmodningsvedtak nr. 358 og 470 (2003-2004) ..	107
10.1	Innledning og oppsummering	107
10.2	Fangst og lagring av CO ₂ som et globalt klimatiltak – muligheter og utfordringer	108
10.3	Bruk av CO ₂ til økt oljeutvinning på norsk sokkel - muligheter og utfordringer	111
10.4	Regjeringens virkemidler og tiltak – en helhetlig strategi for fangst og lagring av CO ₂	112
11	Stortingets anmodningsvedtak nr. 470 (2003-2004)	116
11.1	Høyt aktivitetsnivå på sokkelen	116
11.2	Haleproduksjon	116
12	Stortingets anmodningsvedtak nr. 274 (2004-2005)	118
12.1	Historikk	118
12.2	Ansvar for sikkerhet mot skade som følge av flom	118
12.3	Statens ordninger for bistand til sikring mot og erstatning av natur-skader	119
12.4	Gjeldende ordning for distrikts-andelen – retningslinjer og praksis ..	119
12.5	Alternativer til gjeldende ordning ..	120
12.6	Samfunnsmessige virkninger ved bortfall eller redusert distriktsandel	120

12.7	Økonomiske og administrative konsekvenser	122
12.8	Oppsummering	122
13	Stortingets anmodningsvedtak nr. 390 (2004-2005)	123
14	Stortingets anmodningsvedtak nr. 391 (2004-2005)	126
15	Stortingets anmodningsvedtak nr. 392 (2004-2005)	127
16	Stortingets anmodningsvedtak nr. 394 (2004-2005)	128
17	Stortingets anmodningsvedtak nr. 395 (2004-2005)	129

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2006, kapitlene 1800-1832, 2440, 2490, 4800-4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	131
---	-----

Vedlegg 1

Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	137
--	-----

Vedlegg 2

Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet ..	138
--	-----

Tabelloversikt

Tabell 4.1	Kvinneandel av antall tilsatte, ledere og nyrekruttede per 1. mars 2005	26	Tabell 5.8	Finansiering av Petrad	76
Tabell 4.2	Utvalgte stillingskoder fordelt på kjønn og gjennomsnittlig lønnstrinn per 31.12.2004	27	Tabell 5.9	Nøkkeltall for Statnett konsern ..	80
Tabell 5.1	Finansiering av Norsk Oljemuseum	35	Tabell 5.10	SDØEs olje- og gassreserver	82
Tabell 5.2	Oversikt over inntektene til Energifondet i perioden 2004-2005	54	Tabell 5.11	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2002-2004, samt prisforutsetninger for 2005 og 2006 ..	82
Tabell 5.3	Aggregerte energieresultat og disponering av Energifondets midler for 2004	56	Tabell 5.12	Kapitalbalansen for SDØE	82
Tabell 5.4	NVE Anleggs kapitalbalanse	58	Tabell 5.13	SDØEs kontantstrøm	83
Tabell 5.5	Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg	58	Tabell 6.1	Investeringsanslag, prosjekter under utbygging	95
Tabell 5.6	Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd	63	Tabell 10.1	Myndighetenes FoU midler til gasskraftverk med CO ₂ -håndtering	114
Tabell 5.7	Finansiering av Intsok	74			

Vedlegg 1

Tabell 1.1	Oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet	137
------------	--	-----

Figuroversikt

Figur 10.1	Ulike energikilders andel av verdens energibehov fram mot 2030	109
------------	--	-----

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2005–2006)

FOR BUDSJETTÅRET 2006

Utgiftskapitler: 1800-1832, 2440 og 2490

Inntektskapitler: 4800-4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 23. september 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

*Del I
Innledende del*

1 Hovedmål og strategier i energipolitikken

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge for en helhetlig og verdiskapende energipolitikk basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

1.1 Olje og gass

Petroleumssektoren er av stor betydning for Norge. Den utgjør en viktig del av norsk økonomi og har i stor grad bidratt til utviklingen av det norske velferdssamfunnet. En vesentlig del av inntektene fra virksomheten tilfaller staten og bidrar til statens solide finansielle fundament. Virksomheten genererer også betydelig industriell aktivitet i Norge.

Petroleumsinntektene representerer betydelige verdier for det norske samfunnet. Det anslås at om lag 30 pst. av petroleumsressursene er produsert frem til i dag. Dette illustrerer at store verdier i petroleumsvirksomheten fremdeles ligger foran oss og at virksomheten derfor er en svært langsiktig og viktig næring i Norge. De gjenværende ressursene kan gi betydelige inntekter for samfunnet i lang tid fremover.

For petroleumsinntektene og aktivitetsnivået på kontinentalsokkelen er oljeprisen av overordnet betydning. Oljeprisen påvirker også i stor grad gassprisene. I de siste årene har oljeprisen steget betydelig. Siden 2004 har oljeprisen vært mellom 40 og 70 USD/fat eller to til tre ganger høyere enn nivået i 1990-årene. Det er forventninger om at høye oljepriser vil vedvare på sikt. Oljeforbruket forventes å ville øke mye og det er usikkerhet om produksjonskapasiteten vil kunne øke tilsvarende. Avhengigheten av OPEC og OPECs markedsrett antas å ville øke.

Virksomheten på den norske kontinentalsokkelen har frem til i dag vært dominert av investeringer knyttet til de store olje- og gassfeltene, oppbygging av gasstransportsystemene samt kompetanseoppbygging i norsk industri. Vi høster nå av disse investeringene og vil kunne fortsette å gjøre det i flere ti år fremover. For å utvinne nye ressurser og forlenge produksjonen fra eksisterende felt, er det imidlertid nødvendig med store nye investeringer.

Stemningen i den norske olje- og gassnæringen har snudd fra pessimisme til optimisme. Departementets prognoser viser at det er høy aktivitet i

oljenæringen. Året 2005 ligger an til å bli et rekordår for investeringer på sokkelen.

Aktivitetsøkningen ser ikke ut til å være kort-siktig. Investeringene ventes å falle fra årets rekordnivå, men det er mye som tyder på at utviklingen de nærmeste årene blir bedre enn tidligere antatt. Også for den kommende femårsperioden er det forventet et høyt investeringsnivå sammenlignet med tidligere prognoser.

Det er flere mulige utviklingsbaner for den norske kontinentalsokkelen. Disse er naturlig nok avhengige av blant annet utviklingen i olje- og gassmarkedene, herunder prisutviklingen, strukturelle endringer i olje- og gassindustrien, ny teknologi og miljøutfordringene industrien står overfor. Utviklingen er også avhengig av en målrettet olje- og gasspolitikk for å maksimere verdiskapingen fra virksomheten. Stortingsbehandlingen av St.meld. nr. 38 (2003–2004) Om petroleumsvirksomheten viste at det er bred tilslutning for å arbeide for å realisere den langsiktige utviklingsbanen for petroleumsvirksomheten.

Gjennom aktiv politikk er det regjeringens klare mål å sikre at forholdene legges til rette for produksjon av olje og gass fra norsk kontinentalsokkel i et langsiktig perspektiv. Hovedmålene for petroleumsvirksomheten kan sammenfattes som verdiskaping, bærekraftig petroleumsvirksomhet og videreutvikling av kompetansen i den norske petroleumsklyngen.

Verdiskaping

Regjeringen vil sikre at petroleumssektoren forblir en vesentlig bidragsyter til finansieringen av velferdssamfunnet og til industriell utvikling i hele landet, også i fremtiden. Regjeringen vil legge forholdene til rette for videreutvikling av petroleumssektoren gjennom å sikre at den norske kontinentalsokkelen forblir et attraktivt område for investeringer, verdiskaping og industriell utvikling i Norge.

Økt utvinning fra eksisterende felt

Modne felt på norsk kontinentalsokkel preges av fallende produksjon og fortsatt høye driftskostnader. Dersom ikke driftskostnadene på feltene redu-

seres, utvinningen økes og tilleggsressurser fases inn, vil store verdier forbli urealisert og arbeidsplasser gå tapt. Regjeringen vil derfor arbeide for at nødvendige tiltak gjennomføres på modne felt for å skape merverdier gjennom mer effektiv drift og økt produksjon.

Oljedirektoratet har satt et mål for økt utvinning på norsk sokkel tilsvarende fem mrd. fat ekstra med oljereserver innen utgangen av 2015. Dette tilsvarer om lag to felt på størrelse med Gullfaks. På sikt er det videre en ambisjon å øke den gjennomsnittlige utvinningsgraden for olje til 55 pst.

Økt leteaktivitet

Myndighetenes estimater viser at betydelige deler av de gjenværende ressursene på norsk kontinentalsokkel er uoppdagede. For å realisere de store verdiene som uoppdagede ressurser utgjør, er det viktig at industrien får tilgang til prospektive områder på norsk kontinentalsokkel. Det knytter seg i dag spesielt stor interesse til nordområdene. Dette er områder med stort potensial, men som samtidig er lite utforsket. I kommende konsesjonsrunder vil regjeringen legge grunnlaget for en effektiv utforskning av også disse områdene, herunder Barentshavet sør. Regjeringen har gjennom de siste fire år holdt et meget høyt tempo når det gjelder å gi industrien tilgang til prospektivt areal. Det har vært stor interesse fra industrien for de avholdte konsesjonsrundene.

I tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO) 2004 ble det tildelt 28 utvinningstillatelser, inkludert en tillatelse i Barentshavet i nærheten av Snøhvitfeltet. TFO 2004 er den mest omfattende runden som er blitt avholdt i modne deler av norsk sokkel siden systemet med Nordsjøtildelinger ble introdusert i 1999.

I 18. konsesjonsrunde ble meget store arealer gjort tilgjengelig for industrien og konsesjonsrunden er blant de største rundene som er avholdt i umodne områder på norsk sokkel noensinne.

19. konsesjonsrunde ble lyst ut i juni 2005 og umodne områder i Norskehavet og Barentshavet har blitt gjort tilgjengelig for industrien.

Det har vært stor interesse fra nye selskaper de siste årene. Siden 2000 har 27 nye selskaper etablert seg i Norge og 14 selskaper er nå under vurdering til å bli prekvalifisert som rettighetshaver på norsk sokkel.

I 2005 har det blitt gjort flere funn og oljeselskapene har påvist nesten like mye ressurser som de har produsert.

Stor utbyggingsaktivitet

Utbyggingsaktiviteten på norsk sokkel er høy. I 2004 ble utbyggingsprosjektene Norne satellitter, Alvheim og Ormen lange samt rørledningen Langeled godkjent. Så langt i 2005 er prosjektene Njord gasseksport, Skinfaks, Rimfaks IOR, Vilje, Fram Øst, Statfjord senfase samt rørledningen Tampen link, Volve, Enoch og Blane godkjent. Investeringsrammen for disse prosjektene overstiger 100 mrd. kroner og bidrar til at investeringsnivået på norsk sokkel aldri har vært høyere enn i 2005.

Redusert kostnadsnivå

Det høye kostnadsnivået påvirker lete- og utbyggingsvirksomheten på en negativ måte. For å opprettholde norsk kontinentalsokkel som et attraktivt område for nye investeringer er det viktig å få kostnadsnivået under kontroll. Det er først og fremst industrien selv og partene i arbeidslivet som har ansvar for å sikre at kostnadene ikke blir så høye at de hindrer aktivitet og lønnsom utvikling. Regjeringen vil derfor støtte industriens bestrebelser for å få ned kostnadene på kontinentalsokkelen. Myndighetene har også viktige roller gjennom å stimulere konkurransen og å gjennomgå reguleringen av virksomheten for å påse at denne fungerer effektivt.

Kostnadseffektiv drift og riktig prising av tjenester ved bruk av andres innretninger er viktig for å oppnå en mer effektiv leting og bedre utnyttelse av påviste ressurser. Regjeringen arbeider med å forbedre rammene for bruk av de innretninger som ikke allerede er regulert i forskrift, med formål å skape større forutsigbarhet og effektivitet med hensyn til slik bruk.

Bærekraftig petroleumsvirksomhet

Regjeringen vil føre en offensiv miljø- og ressurspolitikk basert på målet om en bærekraftig petroleumsvirksomhet med sameksistens med andre næringer og miljø. Regjeringen vil at petroleumsvirksomheten skal være en foregangsnæring med sterkt fokus på helse, miljø og sikkerhet på alle nivåer i virksomheten, og at den skal baseres på en målsetting om kontinuerlig forbedring.

Nordområdene

Regjeringen har fremmet en rekke saker for å styrke Norges satsing i Nordområdene. Regjeringen har fremmet en Nordområdemelding og har tatt initiativ til dialog med andre berørte land.

Dette har ført til at Norge og Russland har undertegnet en felleserklæring om energisamarbeidet. Ut fra denne vil Norge og Russland samarbeide for å utforme felles standarder og prinsipper for bærekraftig petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Videre har regjeringen stått i spissen for diskusjoner mellom politiske og industrielle beslutningstakere fra Norge, Russland, USA og EU. Dette skjedde i Kirkenes da utfordringer og muligheter for de arktiske energiressursene ble diskutert under overskriften – The Arctic Energy Agenda. Dialogen er også fulgt opp med bevilgninger. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2005 ble det besluttet å bevilge 65 mill. kroner for å styrke Norges innsats i nordområdene. Dette følges opp i budsjettforslaget for 2006 der regjeringen foreslår en interdepartemental satsing på 130 mill. kroner. Denne satsingen gjør det mulig å styrke kartlegging, forskning og miljøovervåking i nordområdene samt å utvide samarbeidet med Russland. Satsingene innenfor OEDs ansvarsområde er beskrevet under kap. 1800 og 1810.

Videreutvikle kompetansen i den norske petroleumsklyngen

Norsk olje- og gassindustri er en internasjonal konkurransedyktig næring. For å sikre en langsiktig lønnsom utvikling av ressursene på norsk kontinentalsokkel, er det avgjørende at vi videreutvikler et sterkt kompetansemiljø innenfor denne næringen. Regjeringen vil fortsatt samarbeide med industrien og ulike kompetansemiljøer for å styrke konkurransekraften til olje- og gassindustrien og sikre en langsiktig lønnsom utvikling av petroleumsressursene.

Forskning og utvikling

Satsing på forskning og utvikling innen petroleumssektoren er viktig for verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel og i petroleumsindustrien. Forskning og utvikling i petroleumssektoren er også svært viktig for nyskaping i øvrig næringsliv og en viktig del av regjeringens innovasjonssatsing. Regjeringen vil derfor øke den offentlige finansieringen av forskning rettet mot petroleumsvirksomheten.

Økt forskningsinnsats er blant annet viktig for å øke utvinningsgraden på norsk sokkel. Dersom man øker den gjennomsnittlige utvinningsgraden med ett prosentpoeng vil statens bruttoinntekter øke med om lag 220 mrd. kroner¹. Myndighetenes finansiering av petroleumsrettet forskning og tek-

nologiutvikling økte med i underkant av 100 mill. kroner til nær 300 mill. kroner i 2005. I 2006 foreslår regjeringen ytterligere en økning på om lag 100 mill. kroner, slik at den samlede satsingen på petroleumsforskning blir i underkant av 400 mill. kroner. Dette utløser betydelig ekstra forskningsaktivitet innenfor næringen. Det er et mål at den offentlige støtten til petroleumsforskning økes til om lag 600 mill. kroner årlig i inneværende stortingsperiode. En slik satsing er i tråd med anbefalinger fra næringen og Forskningsrådet. Den vil bidra til utvikling av nødvendig teknologi og kompetanse som er en forutsetning for langsiktig verdiskaping fra norsk kontinentalsokkel og fra norsk petroleumsnæring.

Internasjonalisering

Regjeringen har som mål at norsk olje- og gassindustri skal bidra til verdiskaping også utover resurspotensialet på norsk kontinentalsokkel.

Regjeringen vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen. Dette vil gi næringen utviklingsmuligheter i tillegg til virksomheten på norsk kontinentalsokkel. Samtidig vil erfaringene fra internasjonal virksomhet kunne bidra til bedre utnyttelse av ressursgrunnlaget på norsk kontinentalsokkel.

Fra og med 2006 starter en større satsing på bistand til utviklingsland når det gjelder petroleumsforvaltning og godt styresett. Dette er en felles satsing hvor Olje- og energidepartementet vil samarbeide med Utenriksdepartementet og Finansdepartementet. Hensikten er å gjøre den samlede norske petroleumskompetanse tilgjengelig for land som etterspør assistanse innen ressursforvaltning samt forvaltning av inntektene fra olje- og gassvirksomheten. Både Intsok og Petrad vil trekkes med i dette arbeidet.

I perioden 2001 til 2005 har regjeringen økt sin finansielle støtte til internasjonalisering med over 70 pst. Regjeringen har også fremmet norsk olje- og gassindustri i viktige markeder, blant annet gjennom dialog og samarbeid med myndigheter i sentrale petroleumsprodusende land.

1.2 Innenlands energiforsyning

Sikker tilgang på energi er grunnleggende for at et moderne samfunn skal fungere. Det gjelder både i industrien, næringslivet for øvrig, offentlig sektor og i husholdningene. Det vil normalt være en nær sammenheng mellom et lands energibruk og de materielle levekårene.

Energikildene våre vil i lang tid framover være meget viktige for verdiskaping og velstand. Det er

¹ Anslaget er basert på prisforutsetningene i budsjettforslaget 2006, ett prosentpoeng økt utvinning antas å gi 100 mill. Sm³

derfor et hovedmål i energipolitikken å sikre en effektiv, sikker og konkurransedyktig energiforsyning.

Regjeringen har siden den tiltrådte gitt særlig høy prioritet til arbeidet med å bedre forsynings-sikkerheten. Regjeringens strategi består både av tiltak som gir en mer robust kraftforsyning og tiltak som bedrer håndteringen av framtidige situasjoner med svikt i tilsiget.

Viktige elementer i strategien er:

- å støtte flere nye vannkraftprosjekter,
- å støtte utvikling av vindkraft, varmeanlegg, gasskraft og infrastruktur for gass,
- å støtte mer effektive energiløsninger og
- å utvikle fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering.

Et særtrekk i den norske energiforsyningen er elektrisitetens dominerende rolle, med en elektrisitetsproduksjon nær 100 pst. basert på vannkraft.

En velfungerende kraftforsyning er avgjørende for den norske forsynings-sikkerheten for energi. Rammene for den norske kraftforsyningen er det nordiske kraftmarkedet som Norge er en del av gjennom overføringsforbindelsene. Det nordiske markedet er viktig for å oppnå en effektiv bruk av de samlede ressurser og for å sikre forsynings-sikkerheten. Det nordiske el-markedet blir også stadig mer knyttet til det europeiske markedet.

En større integrering innebærer at energimarkedene i større grad vil bli preget av internasjonal konkurranse og at kravene til effektivitet og omstillinger blir sterkere. Det har høy prioritet å sikre norsk kraftsektor rammebetingelser som gjør en i stand til å møte disse utfordringene.

Også miljøutfordringene knyttet til utslipp fra energiproduksjon- og forbruk er i stor grad av internasjonal karakter, og løses best gjennom felles internasjonal innsats. Internasjonale avtaler som Kyoto-protokollen og protokoller under konvensjonen om langtransporterte grenseoverskridende luftforurensinger er eksempler på viktige miljøavtaler med konsekvenser for energisektorene.

En samlet utfordring i energipolitikken er derfor å sikre en effektiv og sikker energiforsyning innenfor rammene av miljøhensyn og et stadig mer internasjonalt marked for energiproduksjon.

Norge har med sin tilgang på energiressurser naturgitte fortrinn i produksjonen av elektrisitet. Det er et mål for regjeringen at både vind, vann og gassressursene skal tas i bruk til kraftproduksjon. Utviklingen av energiressursene vil komme norske forbrukere til gode gjennom økt forsynings-sikkerhet til konkurransedyktige priser, og bidra til at Norge får en fortsatt sterk rolle i det nordiske og nord-europeiske energimarkedet.

Norge hadde gjennom 90-tallet lave investeringer i kraftsektoren. En viktig årsak til dette var at det gjennom planprosessene ble lagt sterke beskrankninger på nye investeringer.

Midlere produksjonsevne, det vil si produksjonsevnen i et år med normal nedbør, er om lag 119 TWh. Også forbruket varierer med vær og temperaturforhold, men i et år med normal produksjon av vannkraft vil Norge være avhengig av å importere kraft.

Selv med en fortsatt sterk satsing på energiomlegging og energieffektivisering må det regnes med at forbruket av elektrisitet fortsatt vil vokse betydelig. Framskrivninger av forbruket av elektrisitet som SSB nylig har utarbeidet for Olje- og departementet viser en vekst i nettoforbruket i alminnelig forsyning på mellom 20 og 40 TWh fram til 2030. Dette understreker betydningen av å legge til rette både for økt kraftproduksjon og styrking av overføringsforbindelsene.

Utviklingen de siste fire år har imidlertid vist en positiv trend både når det gjelder ny produksjon og større overføringskapasitet. Det har vært økende interesse for nye investeringer i kraftsektoren, blant annet er det fremmet omfattende konkrete utbyggingsplaner når det gjelder vannkraft, gasskraft og vindkraft.

Det er gitt konsesjon til mange små og mellomstore vannkraftprosjekter. Regjeringen har gitt konsesjon til 2,3 TWh ny vannkraft. Til sammenlikning ble det på hele 90-tallet ble gitt konsesjon til 2,1 TWh.

Det er regjeringens mål at Norge innen 2010 skal ha en årlig vindkraftproduksjon på 3 TWh. Allerede nå har NVE gitt konsesjoner tilsvarende en energimengde som kan oppfylle dette målet. Enova ga i 2004 støtte til åtte vindkraftprosjekter med kapasitet på vel 1 TWh/år. Gjennom etableringen av et system for tematisk konfliktvurdering sikres det at vindkraftutbyggingen skjer på en bærekraftig måte. Det er lagt opp til en betydelig støtte fra Enova til varmeproduksjon for å redusere elektrisitetens relativ sterke stilling også innen oppvarming.

Det arbeides med flere gasskraftprosjekter. Naturkraft har konsesjon og utslippstillatelse for bygging og drift av et gasskraftverk på Kårstø. Selskapet tok investeringsbeslutning tidligere i år, og er i gang med forberedelsene til byggingen av anlegget etter at avtaler ble inngått med leverandører av kraftverket før sommeren. Naturkraft har samtidig søkt om utvidelse av produksjonskapasiteten til 430 MW. I mai 2005 ga NVE og SFT tillatelse til planendring for anlegget på Kårstø, og klage til vedtaket er nå til behandling. Statoil har søkt konsesjon om bygging og drift av et 800 MW

gasskraftverk på Tjelbergodden. Statoil har også søkt konsesjon for et energianlegg basert på gass på Mongstad. Anlegget er planlagt med en kapasitet på 280 MW elektrisitet og 350 MW varme, og antas å kunne oppnå en virkningsgrad på mellom 70-80 pst. Begge søknader er til behandling i NVE og SFT. I tillegg til disse prosjektene har Skagerak Energi sendt forhåndsmelding for et gasskraftverk i Grenland på mellom 400 og 1 000 MW. Hammerfest energi har søkt konsesjon for et gasskraftverk på 100 MW.

Det er gjort et vesentlig løft for å få til gasskraft med CO₂-håndtering. Regjeringen har siden den tiltrådte bevilget 150 mill. kroner til forskning og utvikling av miljøvennlige gasskraftverk gjennom Norges forskningsråd. Å føre teknologiene fra forskningsstadiet til utprøving og demonstrasjon er kostbart og ressurskrevende. Regjeringen har for dette foremål opprettet et gassteknologifond på 2 mrd. kroner. Gassnova, som ble opprettet fra 1. januar 2005, skal disponere avkastningen fra dette fondet til å støtte pilotprosjekter for CO₂-håndtering. Samlet innebærer dette en betydelig styrking av innsatsen for miljøvennlig gasskraftproduksjon.

Regjeringen ønsker å legge til rette for fortsatt utredning og vurdering av relevante og hensiktsmessige tiltak for fangst, bruk og lagring av CO₂ på norsk sokkel. Regjeringen vil legge til rette for et nært samarbeid mellom myndigheter og industri med sikte på å realisere dette. Samtidig legges det opp til å videreføre satsingen på forskning og utvikling og internasjonalt samarbeid.

Uttekslingsforbindelser til utlandet er viktig for å sikre mulighet for import og eksport av kraft i ulike tilsigsår. Regjeringen ga nylig konsesjon til en overføringskabel på 700 MW mellom Norge og Nederland, som muliggjør samhandel til fordel for begge landene. Det arbeides aktivt for å utvikle det nordiske elmarkedet.

Utviklingen de senere årene har vist at kraftmarkedet fungerer etter hensikten, både når det gjelder håndtering av uventede svingninger i tilslaget og når det gjelder insentiver til nye investeringer i ny produksjonskapasitet.

En bedring av forsyningssikkerheten vil imidlertid kreve en systematisk innsats over mange år. Som gjort rede for i St.meld. nr. 18 (2003-2004) er det nødvendig med en ytterligere økning av innsatsen framover.

Regjeringen vil legge til rette for en videre økning av vannkraftproduksjonen. Det finnes fortsatt nye vannkraftprosjekter som kan bli realisert. Regjeringen vil i tillegg øke innsatsen for opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg, og videreføre strategien for økt utbygging av småkraftverk.

I tillegg til elektrisiteten må andre energibærere spille en større rolle i norsk energiforsyning i fremtiden. Blant annet kan økt bruk av naturgass gi viktige bidrag til en mer fleksibel energiforsyning. Regjeringen støtter opp under utviklingen med bidrag til finansiering av infrastruktur. Naturgass blir ført i land på tre steder langs kysten i dag, og ilandføringsanlegg er under etablering på ytterligere to steder. Regjeringen vil legge til rette for at gass kan gjøres tilgjengelig flere steder i landet, enten det transporteres som LNG på skip eller med bil. Regjeringen har videre gitt Gassco i oppdrag sammen med kommersielle aktører å undersøke grunnlaget for å etablere gassrør til Grenland og inn Trondheimsfjorden.

1.3 Vannressursforvaltning

Norge har store vannressurser med mange og ulike interesser knyttet til bruken av disse. Vannkraftproduksjon er den økonomisk viktigste, og i tillegg kommer blant annet drikkevannsforsyning, fiske, fiskeoppdrett og friluftsliv. Ivaretagelse av miljøhensyn er et bærende prinsipp i vannressursforvaltningen.

Regjeringen ønsker at vassdragene skal kunne brukes på en allsidig måte til nytte og glede for brukerne, men innenfor en ramme som vassdragene tåler. Plan- og konsesjonssystemet er svært viktige verktøy innenfor vannressursforvaltningen. EUs rammedirektiv for vannressurser er et viktig grunnlag for vannressursforvaltningen i fremtiden.

Norges vassdrags- og energidirektorat er departementets fagdirektorat på området, og innehar den sentrale nasjonale ekspertise innenfor generelle vannressursspørsmål. NVE skal være et moderne forvaltningsorgan med en best mulig kunnskapsbase. Det er derfor viktig å prioritere arbeidet med å skaffe et godt faglig grunnlagsmateriale for de beslutninger og faglige vurderinger som foretas.

1.4 Forskning

Regjeringens mål med forskning og utvikling (FoU) innenfor petroleums-, energi- og vannressurssektoren er å ivareta langsiktig kompetanseutvikling og konkurransekraft, samt å sikre en samfunnsøkonomisk forvaltning av Norges naturressurser. Videre er det et mål at den offentlige FoU-innsatsen skal bidra til å sikre en rasjonell og kostnadseffektiv utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene, herunder sikre økt verdiskaping og velferd for dagens samfunn og kommende generasjoner.

Forskningsmeldingen som ble lagt frem av Utdannings- og forskningsdepartementet våren 2005 peker på *energi og miljø* som et av hovedsatsingsområdene. Som nasjon har Norge et særskilt ansvar og samtidig et nasjonalt fortrinn innen energisektoren. Næringens viktighet i Norge og den store andelen av inntektene som tilfaller staten, gjør det viktig å øke den offentlige forskningsinnsatsen.

Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke er tilstrekkelig ivaretatt gjennom den private FoU-innsatsen innenfor energiområdet.

Regjeringen ønsker også å bidra til å styrke næringslivets egen FoU-virksomhet.

Petroleumssektoren

Petroleumssektoren er den største inntektskilden for staten. Den er helt sentral i å finansiere det norske velferdssamfunnet, herunder å sikre fremtidens pensjoner. Betydningen for statsfinansene kan illustreres ved at petroleumsfondet nå er om lag 1 200 mrd. kroner.

Det er en klar sammenheng mellom kompetanseoppbygging, bevilgninger til forskning og utvikling, utviklingen av petroleumsnæringen som vår fremste høyteknologiske kunnskapsindustri og størrelsen på dagens petroleumsfond. Størrelsen på petroleumsfondet i fremtiden avhenger av hvor gode vi er til å utnytte de gjenværende anslåtte 70 pst. av ressursene på sokkelen.

Stortinget ga ved behandlingen av St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten, bred tilslutning til å arbeide for å realisere den langsiktige utviklingsbanen for petroleumsvirksomheten. Realisering av denne krever en betydelig opptrapping av forskningsinnsatsen for å øke utvinningen fra eksisterende felt, for å finne nye ressurser, for å redusere kostnadsnivået og for å videreutvikle kompetansen i den norske petroleumsklyngen. Fremtiden vil også preges av arbeid i arktiske og miljøsensensitive områder, hvor en stor del av ressursgrunnlaget ligger. Også dette må adresseres i forskningen fremover. Viktigheten av økt forskningsinnsats kan blant annet illustreres med at ett prosentpoeng økt gjennomsnittlig utvinning vil gi staten bruttoinntekter på om lag 220 mrd. kroner.²

Forskning og utvikling gir ikke bare grunnlag for økt lønnsomhet og aktivitet på kontinentalsokkelen. FoU er også en konkurransefaktor for

næringen. Skal norsk olje- og gassindustri hevde seg i internasjonal konkurranse, er evnen til å være i forkant med ny teknologi og kunnskap helt vesentlig. Dette er også viktig for å sikre grunnlaget for at næringen skal være konkurransedyktig i et langsiktig perspektiv, etter at petroleumsproduksjonen på norsk kontinentalsokkel faller. Vi må bygge videre på det nasjonale fortrinn vi har innenfor denne sektoren. Økt forskningsinnsats vil gi muligheter for videre utvikling av et næringsmiljø med sterke internasjonale posisjoner og vekstpotensial.

Som stor ressurseier påhviler det staten et spesielt ansvar å sørge for tilstrekkelig kompetanseutvikling, forskning og utvikling slik at vi kan få maksimalt ut av ressursene våre.

Regjeringen økte satsingen på petroleumsforskning med i underkant av 100 mill. kroner til nær 300 mill. kroner i budsjettet for 2005. I 2006 foreslår regjeringen ytterligere en økning på om lag 100 mill. kroner, slik at den samlede satsingen på petroleumsforskning blir i underkant av 400 mill. kroner. En slik satsing vil bidra til utvikling av nødvendig teknologi og kompetanse som er en forutsetning for langsiktig verdiskaping fra norsk kontinentalsokkel og fra norsk petroleumsnæring.

Det er et mål at den offentlige støtten til petroleumsforskning økes til om lag 600 mill. kroner årlig i inneværende stortingsperiode. Dette nivået er i tråd med anbefalingene fra næringen og Forskningsrådet og skal bidra til å løfte forskning innen petroleumssektoren til det nivå som er nødvendig for å realisere den langsiktige utviklingsbanen, herunder å maksimere statens inntekter fra petroleumssektoren. Den økte forskningsinnsatsen skal styrke konkurransekraften til petroleumsnæringen.

Energi- og vannressurssektoren

Med Norges rike energiressurser og store kompetanse innenfor energiområdet, ligger det et betydelig potensial for fortsatt verdiskaping innen denne sektoren. Satsingen på energiforskning skal bidra til å utløse dette potensialet. Innenfor energi- og vannressurssektoren utgjør offentlige forskningsmidler nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats.

Satsingen på energiforskning skal bidra til å nå de mål som er satt for energiomleggingen, som er å begrense energibruken og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte.

Et hovedmål for energiforskningen er å utvikle internasjonalt konkurransedyktig kompetanse som næringsliv, offentlige myndigheter og andre

² Anslaget er basert på prisforutsetningene i budsjettforslaget 2006, ett prosentpoeng økt utvinning antas å gi 100 mill. Sm³

kan bruke til å fremme et miljøvennlig energisystem, og til å øke verdiskapingen på grunnlag av nasjonale energiressurser og energiutnyttelse. Dette forutsetter også at det legges større vekt på internasjonalisering av norsk næringsliv og internasjonalt samarbeid på området.

Forskning og utvikling ses i sammenheng med energipolitikken for øvrig og det legges vekt på at nye muligheter følges opp fra et tidlig stadium og helt frem til ny teknologi er etablert som en forretningsmessig mulighet. Gjennom avtalen Olje- og energidepartementet har med Enova SF om forvaltningen av Energifondet, er forholdene lagt bedre til rette for støtte til teknologier som omfattes av Energifondets virkeområde. Norges forskningsråd og Enova har som en følge av dette gått sammen om en satsing for å virkeliggjøre inn-

ovative energiløsninger. Begge institusjonene har satt av midler til en felles støtteordning som har som mål å øke anvendelsen av ny energiteknologi.

Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet la i august 2005 frem en strategi for satsing på hydrogen som energibærer. Strategien er en oppfølging av Hydrogenutvalgets innstilling, NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer. Målsettingen er å styrke den nasjonale satsingen på hydrogen gjennom å etablere en modell som koordinerer dagens virkemiddelbruk på området. Hydrogenstrategien skal dekke aktiviteter fra grunnleggende forskning og frem til demonstrasjon av ny teknologi i markedet og skal være knyttet både til transportsektoren og til stasjonær energiforsyning.

2 Oversikt over budsjettforslaget

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
	Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 4800)	217 237	183 450	153 700	-16,2
	Sum kategori 18.00	217 237	183 450	153 700	-16,2
	Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	233 094	212 400	215 540	1,5
1815	Petoro AS	201 800	217 900	225 000	3,3
	Sum kategori 18.10	434 894	430 300	440 540	2,4
	Energi- og vannressursforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energi- direktorat (jf. kap. 4820 og 4829)	428 707	394 650	380 800	-3,5
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon	105 854	36 000	40 500	12,5
1827	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4827)		52 400		-100,0
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)	4 802	5 000	5 000	0,0
	Sum kategori 18.20	539 363	488 050	426 300	-12,7
	Teknologi og internasjonalisering				
1830	Forskning (jf. kap. 4829)	316 749	420 200	489 400	16,5
1831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4831)			91 800	
1832	Internasjonalisering			19 850	
	Sum kategori 18.30	316 749	420 200	601 050	43,0
	Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	18 535 292	23 200 000	20 400 000	-12,1
2442	Disponering av innretninger på konti- nentalsokkelen	125 261			
	Sum kategori 18.70	18 660 553	23 200 000	20 400 000	-12,1
	Sum programområde 18	20 168 796	24 722 000	22 021 590	-10,9
	Sum utgifter	20 168 796	24 722 000	22 021 590	-10,9

Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006	Pst. endr. 05/06
	Administrasjon				
4800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 1800)	1 696		1 200 000	
	Sum kategori 18.00	1 696		1 200 000	
	Petroleumsforvaltning				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	75 692	49 100	51 250	4,4
	Sum kategori 18.10	75 692	49 100	51 250	4,4
	Energi- og vannressursforvaltning				
4820	Norges vassdrags- og energidirekto- rat (jf. kap. 1820)	97 661	83 300	90 000	8,0
4827	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1827)		45 900		-100,0
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	139 150	144 000	148 900	3,4
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	293	1 000	1 000	0,0
	Sum kategori 18.20	237 104	274 200	239 900	-12,5
	Teknologi og internasjonalisering				
4831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1831)			91 800	
	Sum kategori 18.30			91 800	
	Statsforetak				
4860	Statnett SF	11 520	410 300	406 000	-1,0
5608	Renter av lån til Statnett SF	48 624	48 500	24 250	-50,0
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	518 000	360 000	85 000	-76,4
	Sum kategori 18.60	578 144	818 800	515 250	-37,1
	Petroleumsvirksomheten				
5440	Statens direkte økonomiske engasje- ment i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	98 701 399	95 800 000	144 100 000	50,4
5685	Aksjer i Statoil ASA	5 221 997	4 877 000	8 139 000	66,9
	Sum kategori 18.70	103 923 396	100 677 000	152 239 000	51,2
	Sum programområde 18	104 816 032	101 819 100	154 337 200	51,6
	Sum inntekter	104 816 032	101 819 100	154 337 200	51,6

Programkategori 18.00 Administrasjon

Kategorien omfatter bevilgninger til Olje- og energidepartementets drift, herunder prosjektmidler til utredninger og beslutningsstøtte. Videre omfatter kategorien støtte til Norsk Oljemuseum.

Det foreslås totalt bevilget 153,7 mill. kroner i 2006, en netto reduksjon på 29,75 mill. kroner sam-

menlignet med saldert budsjett for 2005. Reduksjonen har først og fremst sammenheng med at bevilgningen til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten fra og med 2006 foreslås flyttet til programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering. Videre blir siste del av Norges innskudd i Investeringsfondet for klimatiltak i Østersjøområdet innbetalt i 2005. Det blir også i 2006

innført en nettoordning for føring av merverdiavgift i staten.

For 2006 budsjetteres det videre med 1 200 mill. kroner i inntekter fra salg av oljeberedskapsprodukter. Salget har sammenheng med omlegging av modellen for lagring av oljeberedskapsprodukter.

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Oljedirektoratet (OD) som i hovedsak er knyttet til drift, oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, undersøkelser og måleteknisk tilsyn på kontinentalsokkelen. Videre omfatter kategorien driftstilskudd til Petoro AS som forvalter SDØE³-porteføljen. Det foreslås totalt bevilget 440,54 mill. kroner i 2006 til Petroleumsforvaltning, en økning på 10,24 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005.

OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten. Det foreslås totalt bevilget 215,54 mill. kroner i 2006, en økning på 3,14 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Forslaget innebærer en reell økning i ODs bevilgninger til undersøkelser. Økningen skal dekke styrket innsats knyttet til geovitenskapelige undersøkelser i nordområdene.

Det foreslås bevilget 225 mill. kroner i driftstilskudd til Petoro i 2006, en økning på 7,1 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Dette er en reell videreføring av bevilgningen i 2005.

Programkategori 18.20 Energi- og vannressursforvaltning

Kategorien omfatter bevilgninger til Norges vassdrags- og energidirektorat og NVE Anlegg, herunder sikrings- og miljøltiltak. Videre omfatter kategorien bevilgninger knyttet til omlegging av energibruk og energiproduksjon, herunder støtte til bygging av infrastruktur for å legge til rette for økt bruk av naturgass i Norge.

Det foreslås totalt bevilget 426,3 mill. kroner i 2006 til energi- og vannressursforvaltning, en reduksjon på 61,75 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Reduksjonen har først og fremst sammenheng med at bevilgninger til miljøvennlig gassteknologi fra og med 2006 i sin helhet bevilges under programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering.

NVE skal sikre en helhetlig forvaltning av vannressursene og fremme en energiforsyning

som både er sikker, effektiv og miljøvennlig. Det foreslås totalt bevilget 380,8 mill. kroner i 2006, en netto reduksjon på om lag 13,85 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Endringen har først og fremst sammenheng med at det ikke foreslås bevilget midler til ordningene med utjevning av overføringstariffer og tilskudd til lokale elforsyningsanlegg.

Overføringene til Energifondet er fra og med 2005 utelukkende finansiert av påslaget på nettariffen. Alle forbrukere som tar ut kraft i distribusjonsnettet er omfattet av påslaget. Inntektene til Energifondet anslås for 2006 til om lag 685 mill. kroner, og skal bidra til en miljøvennlig omlegging av energiproduksjon og energibruk.

Det foreslås bevilget 30 mill. kroner til infrastruktur for naturgass, en økning på 6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005.

Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering

Kategorien omfatter bevilgninger til forskning, det vil si overføring til Norges forskningsråd, forvaltningsrettet energi- og vannressursforskning i regi av NVE og internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak. Videre omfatter kategorien fra og med 2006 miljøvennlig gassteknologi og internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, herunder støtte til Intsok og Petrad.

Det foreslås totalt bevilget 601,05 mill. kroner i 2006, en økning på 180,85 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Økningen knytter seg i hovedsak til økt bevilgning til petroleumsforskning og flytting av miljøvennlig gassteknologi fra programkategori 18.20 Energi og vannressursforvaltning.

Det foreslås bevilget totalt 489,4 mill. kroner til forskning, hvorav 293,5 mill. kroner til petroleumsforskning. Bevilgningen til petroleumsforskning over OEDs budsjett foreslås økt med 71,2 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 91,8 mill. kroner til Gassnovas aktiviteter knyttet til utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige gasskraftteknologier. Dette er en økning på om lag 39 mill. kroner sammenlignet med 2005. Endringen har sammenheng med at en i 2006 kan inntektsføre helårig avkastning fra Fondet for miljøvennlig gassteknologi. Fra og med 2006 foreslås det videre at utgifter til Gassnovas drift finansieres av avkastningen fra fondet.

Det foreslås bevilget 19,85 mill. kroner til Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten i 2006. Bevilgningen til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten består i hovedsak av tilskudd til

³ Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumssektoren

Intsok og Petrad. Olje- og energidepartementet vil samarbeide med Utenriksdepartementet og Finansdepartementet om en felles satsing på bistand til utviklingsland når det gjelder petroleumsforvaltning og godt styresett. Bevilgningen er fra og med 2006 flyttet fra programkategori 18.00 Administrasjon.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Kategorien omfatter inntekter fra statsforetak under Olje- og energidepartementet, det vil si inntekter fra garantiprovisjon, avdrag, renter og utbytte fra Statnett SF. Statnett SF har systemansvaret i det norske kraftsystemet, det vil blant annet si å sørge for at det er balanse mellom produksjon og forbruk i det norske kraftsystemet. Statnett SF har ansvaret for en samfunnsøkonomisk optimal drift og utvikling av landets sentrale overføringsnett for kraft.

Totalt anslås inntektene fra Statnett SF til om lag 515 mill. kroner i 2006, en reduksjon på om lag 300 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Inntekter fra garantiprovisjon budsjetteres til 5,8 mill. kroner i 2006, en reduksjon på 4,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Renter budsjetteres til 24,25 mill. kroner

i 2006, en reduksjon på 24,25 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Avdrag budsjetteres til 400,2 mill. kroner i 2006, det samme som i saldert budsjett 2005. Utbytte fra Statnett SF foreslås satt til 85 mill. kroner, en reduksjon på 275 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Forslaget er basert på et utbytte på 50 pst. av konsernets resultatanslag etter skatt.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomhet

Kategorien omfatter bevilgninger til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra Statoil ASA.

Det budsjetteres med 20,4 mrd. kroner i utgifter til statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i 2006, hvorav 19,4 mrd. kroner er investeringer. Dette er en reduksjon på 1 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. SDØEs driftsresultat budsjetteres til 121,1 mrd. kroner for 2006, en økning på 47,9 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2005. Inntektsanslaget for 2006 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 350 per fat. I budsjettet for 2006 legges det foreløpig til grunn et utbytte fra Statoil ASA på 8,139 mrd. kroner, som er en teknisk videreføring av utbyttebetalingen i 2005.

2.1 Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2005	Forslag 2006
1800	21	Spesielle driftsutgifter	6 784	21 700
1800	22	Beredskapslagre for drivstoff	21	17 300
1800	70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten	110	
1810	21	Spesielle driftsutgifter	3 680	61 200
1820	21	Spesielle driftsutgifter	7 008	51 700
1820	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag		72 300
1820	70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg	1 187	
1820	75	Tilskudd til sikringstiltak	680	
1825	21	Spesielle driftsutgifter	148	10 500
1825	74	Naturgass	14 000	30 000
1830	21	Spesielle driftsutgifter	1 441	
1830	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling		16 900
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	520	10 400
1832	70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten		19 850

Stikkordet «kan overføres» benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2006 helt eller delvis kan foretas i 2007 eller senere budsjettår for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling finner sted.

Når det gjelder kap. 1820, post 22 og kap. 1825, post 74 kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg eller materiell.

3 Fornyning, organisasjons- og strukturendringer innenfor Olje- og energidepartementets ansvarsområde

Systematisk oppfølging av felt i modne områder

Etter mer enn 30 år med petroleumsvirksomhet på norsk sokkel har deler av sokkelen gått inn i en moden fase. Dette innebærer at et betydelig antall felt står overfor fallende produksjon. Når produksjonen faller stiger enhetskostnadene inntil kostnadene er høyere enn inntektene og feltet stenges ned. I en slik fase er det spesielt viktig at myndighetene påser at alle lønnsomme ressurser blir realisert og at eksisterende infrastruktur blir utnyttet effektivt. For å møte disse utfordringene har Olje- og energidepartementet, i samarbeid med Oljedirektoratet, satt i gang et arbeid for å etablere et forbedret oppfølgingssystem for modne felt på sokkelen. Formålet med oppfølgingssystemet er å sikre at ressurser i og rundt modne felt blir realisert for å sikre størst mulig verdiskaping. Systemet skal gi systematisk informasjon over tid som grunnlag for analyser og eventuelle myndighetstiltak. Departementet tar sikte på at et slikt oppfølgingssystem blir iverksatt i løpet av 2006.

Tiltak for å fremme effektiviteten på norsk kontinentalsokkel

Olje- og energidepartementet foreslår nye tiltak for andres bruk av innretninger og endringer i arealavgiften for å fremme effektiv utnyttelse av ressursene på sokkelen. I en fase der kontinentalsokkelen blir mer moden, er det av stor betydning at eksisterende innretninger og tildelt areal utnyttes på best mulig måte.

For å realisere målsettingene regjeringen satte i St.meld. nr. 38 (2003-2004) om en betydelig petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel i et langsiktig perspektiv, er det avgjørende at olje- og gassressursene på sokkelen blir utviklet på en effektiv måte.

Forslag til endringer i petroleumsforskriften, herunder forslag til endringer i arealavgiften

De foreslåtte endringene i arealavgiften vil innebære at det ikke betales avgift for arealer med produksjon og aktiv letevirksomhet. Arealer der det

ikke er tilfredsstillende aktivitet vil få høyere avgift.

Formålet med endringene i arealavgiften er å bidra til rask og effektiv utforskning av norsk kontinentalsokkel. I konsesjonsbelagt areal er målsettingen at det skal være aktivitet i form av produksjon eller leting. Hvis det ikke er tilstrekkelig aktivitet i lisensene bør arealet selges eller leveres tilbake til staten, slik at andre kan få muligheten til å arbeide med det samme arealet med andre ideer. På den måten sikrer vi at ressursene på sokkelen blir påvist og utnyttet på en effektiv måte.

Forskrift om andres bruk av innretninger

Formålet med forskrift om andres bruk av innretninger er å oppnå effektiv bruk av innretninger for å sikre rettighetshavere gode insentiver til lete- og utvinningsvirksomhet ut fra hensynet til god ressursforvaltning. En slik forskrift vil bidra til det ovennevnte formålet gjennom å effektivisere forhandlingsprosessen og ved å gi rammer for utformingen av tariff og vilkår. Forskriften legger opp til at det fremdeles er de kommersielle aktørene som skal komme frem til gode løsninger for begge parter.

Ny regulering av nettselskapenes økonomiske vilkår

NVEs forslag til endringer i regelverket for regulering av nettvirksomhetenes ble sendt på alminnelig høring 1. juli 2005. Forslaget er en videreutvikling av dagens insentivregulering med fastsettelse av årlige inntektsrammer for det enkelte nettselskap. Regulering av nettvirksomhetens inntekter ved bruk av inntektsrammer ble innført i 1997.

Modellen som foreslås er en såkalt målestokk-konkurranse der datagrunnlaget for fastsettelse av inntektsrammen for det enkelte nettselskap oppdateres årlig og der regnskapstall fra ett år inngår i analysene. Inntektsrammen blir på denne måten dels basert på selskapenes kostnader og dels basert på hvordan det enkelte selskap presterer sammenlignet med andre nettselskap. I forslaget legges det opp til sterkere insentiver til effektivitet

ved at nettselskapene får beholde mer av gevinsten ved tiltakene enn tidligere. Selskaper som ikke forbedrer effektiviteten så mye, vil få redusert sine overskudd. Effektiviseringsgevinster for nettselskapene skal fortsatt fordeles mellom kunder og selskap, men belastningen ved å ikke effektivisere vil i større grad bæres av selskapet og dets eiere, og ikke av kundene. Den nye modellen med årlige oppdateringer vil bidra til at kundene raskere får ta del i den effektivisering som skjer i nettvirksomheten. Den nye reguleringen vil bidra til lavere nettleie for forbrukerne.

Insentiver til leveringskvalitet blir ivaretatt ved at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved avbrudd inngår i effektivitetsanalysene av nettselskapene. NVE foreslår også at det innføres en tilleggsordning som gir forbrukere kompensasjon ved avbrudd utover 12 timer.

Nye krav til organisering av kraftselskaper

Det arbeides med å gjennomføre EUs eldirektiv II (2003/54/EF) i norsk rett. Det tas sikte på en beslutning i EØS-komiteen vinteren 2005/2006.

Direktivet har som formål å bidra til en forbedring av kraftmarkedets funksjonsmåte. Det har blant annet bestemmelser om krav til organiseringen av vertikalt integrerte virksomhetsstrukturer som omfatter monopolbasert nettvirksomhet og øvrig virksomhet.

I henhold til direktivet omfatter en vertikalt integrert virksomhet både enkeltvirksomheter og grupper av virksomheter som driver både nettvirksomhet og produksjons- eller omsetningsvirksomhet. En gruppe av virksomheter, selskaper eller foretak omfattes dersom det foreligger kontroll mellom disse innenfor gruppen.

Direktivets krav om selskapsmessig skille krever at operatørfunksjonen innenfor nettvirksomheten skal være uavhengig fra annen virksomhet når det gjelder rettslig form, og det stilles minimumskrav til funksjonelt skille for ytterligere å sikre nettvirksomhetens uavhengighet. Direktivet åpner for at landene kan gi unntak fra bestemmelsene for vertikalt integrerte virksomheter som har færre enn 100 000 nettkunder.

I forbindelse med gjennomføringen av eldirektiv II, har Olje- og energidepartementet i et høringsforslag foreslått nye generelle bestemmelser i energiloven om krav til selskapsmessig og funksjonelt skille som er tilpasset norske forhold.

Olje- og energidepartementet primære forslag er at krav om selskapsmessig og funksjonelt skille stilles for vertikalt integrerte virksomheter med mer enn 20 000 nettkunder. Departementet er imidlertid i høringsforslaget åpen for en grense på

10 000 nettkunder. Olje- og energidepartementet foreslår også strengere krav til selskapsmessig og funksjonelt skille enn direktivet, og de foreslåtte kravene bygger på kravene som i dag settes av myndighetene ved sammenslåing, oppkjøp mv. Det legges opp til at kravene skal være oppfylt innen 1. juli 2007.

Regjeringens mål er å bidra til en mer uavhengig nettfunksjon og dermed et effektivt kraftmarked. Økt skille bedrer effektiviteten i engros- og sluttbrukermarkedet, reduserer muligheten for krysssubsidiering og gjør Konkurransetilsynets og NVEs tilsyn mer effektivt. Forslaget til endringer i energiloven ble sendt på alminnelig høring i juni 2005.

Tematisk konfliktvurdering av vindkraft

Det er et mål for regjeringen at vindkraftutbyggingen skjer på en bærekraftig måte og i et helhetlig perspektiv hvor også hensynet til andre areal- og samfunnsinteresser ivaretas på en god måte. For å nå dette målet har Olje- og energidepartementet ansvar for å koordinere arbeidet med et system for tematiske konfliktvurderinger av meldte og konsekvensutredete vindkraftanlegg. Miljøverndepartementet har ansvar for å få på plass retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg.

De tematiske konfliktvurderingene skal inngå i grunnlaget for NVEs konsesjonsbehandling. Konfliktvurderingen skal gi et supplerende underlag som NVE skal legge vekt på i konsesjonsbehandlingen. Gjennom de tematiske konfliktvurderingene skal det systematiseres og kategoriseres informasjon om mulige konflikter mellom planlagte vindkraftverk og de ulike sektorinteressene, og derigjennom legges til rette for avklaring av disse gjennom konsesjonsbehandlingen. Målet skal være å bidra til å finne vindkraftprosjekter som i størst mulig grad kan forenes med de ulike sektorinteressene. Temaer som skal inngå i konfliktvurderingen er miljø og kulturminner, reindrift og forsvaret. Konfliktvurderinger skal gjennomføres av henholdsvis Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren, Reindriftsforvaltningen og Forsvarsbygg.

Olje- og energidepartementet har gitt NVE ansvaret for det videre arbeidet med gjennomføringen og koordineringen av de tematiske konfliktvurderingene. Per 1. juni 2005 hadde NVE 14 konsesjonssøknader og 44 forhåndsmeldte prosjekter til behandling. Det skal gjennomføres konfliktvurderinger av alle konsesjonssøkte og forhåndsmålte prosjekter.

For nye prosjekter som forhåndsmeldes etter 1. juni 2005, inngår konfliktvurderingen som en del

av høringen av meldingen og påfølgende konsekjonsvurdering.

Omorganisering av Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet (OED) er fra 1. juli 2005 reorganisert i fire nye avdelinger; Energi- og vannressursavdelingen, Olje- og gassavdelingen, Avdeling for teknologi og internasjonalisering og

Administrasjons- og økonomiavdelingen. Kjernevirksomheten for departementets to hovedområder, innenlands energi og petroleumsvirksomhet, er samlet i henholdsvis Energi- og vannressursavdelingen og Olje- og gassavdelingen. Det er opprettet en ny Avdeling for teknologi og internasjonalisering for å styrke og synliggjøre arbeidet med forskning, teknologi, internasjonalisering og klimaspørsmål. Avdelingens virksomhet er knyttet til både energi- og petroleumsvirksomheten.

4 Olje- og energidepartementets redegjørelse for likestilling

Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter skjerpet aktivitetsplikt for å fremme likestilling mellom kjønnene på alle samfunnsområder. Olje- og energidepartementet har igangsatt et prosjekt for å kartlegge kvinner og menns innflytelse i energisektoren.

Kvinner og menns innflytelse i energisektoren

Olje- og energidepartementet ønsker å kartlegge fordelingen av kvinner og menn og deres innflytelse i energisektoren. Departementet har tatt initiativ til et prosjekt på tvers av de ulike bransjene i energisektoren. Energibedriftenes Landsforening (EBL), Teknologibedriftenes Landsforening (TBL) og Oljeindustriens Landsforening (OLF) samarbeider med departementet om dette likestillingsprosjektet.

Hensikten med undersøkelsen er blant annet å finne ut hva bedriftene har gjort for å få kvinner inn i lederstillinger, og hva som kjennetegner de bedriftene som har lyktes i dette. Målgruppen for undersøkelsen er medlemsbedriftene til EBL, TBL og OLF samt ansatte i disse bedriftene. Prosjektet skal danne grunnlag for konkrete handlingsplaner som bransjeorganisasjonene ønsker å utarbeide i samarbeid med medlemsbedriftene.

Prosjektet startet i september 2005. Sluttrapporten forventes ferdigstilt i januar 2006.

Status i departementet og underliggende etater

For å gi en beskrivelse av situasjonen vedrørende likestilling i OED og underliggende etater presenteres i tabellen nedenfor en kjønnsdelt statistikk på sentrale personalområder:

Tabell 4.1 Kvinneandel av antall tilsatte, ledere og nyrekrutterte per 1. mars 2005

	Antall tilsatte			Ledere			Nyrekrutterte		
	Totalt ¹	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.	Totalt ¹	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.	Totalt 2004	Antall kvinner	Andel kvinner i pst.
Olje- og energi- departementet	137	61	45	41	12	29	12	6	50
Norges vassdrags- og energidirektorat	423	151	36	34	7	21	36	15	42
Oljedirektoratet	211	95	45	11	6	55	2	1	50
Samlet	771	307	40	86	25	29	50	22	44

¹ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2005.

Oljedirektoratet

I ODs personalpolitikk fremgår det at OD skal fremme likestilling mellom kjønnene. Arbeidet for likestilling skal være en integrert del av virksomheten som fokuseres ved:

– tilsetting,

- utfordrende oppgaver som innebærer større ansvar og eksponering internt i OD og hos næringen og departement,
- lagsammensetning,
- formelle ledere - tidsbegrenset tilsetting/utpeking,
- andre ledelsesfunksjoner som pådriver, koordinator og
- eksterne kontaktpunkter.

I vurderingen av behov for nye medarbeidere inngår en analyse av alders- og kjønns sammensetningen i forhold til aktuelt fagområde.

I ODs tilpasningsavtale fremgår at lønnsfastsetting skal baseres på kjønnsnøytrale kriterier.

Norges vassdrags- og energidirektorat

I NVEs personalpolitiske retningslinjer fremgår det at likestilling skal praktiseres slik at det bidrar til at alle arbeidstakere, uavhengig av kjønn, gis samme mulighet til arbeid som fremmer faglig og personlig utvikling.

Det er i tillegg forhandlet frem en ny bestemmelse om likestilling i NVEs tilpasningsavtale til Hovedavtalen for statsansatte, blant annet:

- Det er en målsetting å få til en jevnere kjønnsfordeling i alle stillingsgrupper.
- Den enkelte leder skal være særlig oppmerksom på å legge forholdene til rette for at kvinnelige ansatte får kvalifiserende arbeidsoppgaver på lik linje med menn. Dette innebærer blant annet tilrettelegging for kompetansegivende kurs/utdanning.
- For å ivareta prinsippet om lik lønn for arbeid av lik verdi, skal lønnsfastsetting baseres på kjønnsnøytrale kriterier.
- Ved tilsetting gjelder følgende prinsipp: dersom det er mindre enn 40 pst. kvinner i den aktuelle stillingsgruppe, har kvinnelig søker med tilnærmet like kvalifikasjoner fortrinnsrett, utlysingsteksten for stillinger skal utformes med sikte på å rekruttere kandidater av begge kjønn. Ved utlysing av stilling innenfor stillingsgrupper der kvinner er underrepresentert, skal det i utly-

singsteksten tas inn oppfordring til kvinner om å søke stillingen.

- Ved opprettelse av prosjektgrupper og utvalg bør det være minst 40 pst. representasjon av begge kjønn.
- Praktisering av permisjonsregler og andre rettigheter som særlig nyttes av kvinner, må ikke føre til at kvinner får dårligere vilkår enn menn.
- Det skal gis jevnlig informasjon/opplæring til NVEs ledelse om forhold knyttet til praktisk likestillingsarbeid i virksomheten.

Olje- og energidepartementet

I OEDs tilpasningsavtale er det nedfelt at OED skal legge vekt på å stimulere likestillingsarbeidet. Blant annet skal:

- den enkelte leder bidra til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgaver og muligheter til faglig og personlig utvikling i departementet. Avdelingslederne har et særlig ansvar for at likestillingsarbeidet følges opp i egen avdeling.
- hensynet til likestilling være ett av kriteriene som legges til grunn ved rekruttering til ledige stillinger.
- kunngjøring av lederstillinger inneholde en spesiell oppfordring til kvinner om å søke dersom 40 pst. kvinnerepresentasjon ikke er oppfylt.
- likestillingsrelaterte funn følges opp i OEDs årlige personalstatistikker.
- OED ha en egen likestillingstillitsvalgt som blant annet har som oppgave å kommentere de årlige personalstatistikkene og har uttalelsesrett i alle tilsettingssaker og utnevelser av embeter i departementet

Tabell 4.2 Utvalgte stillingskoder fordelt på kjønn og gjennomsnittlig lønnstrinn per 31.12.2004

Stillingskode	Menn	Kvinner	Alle
	Ltr.	Ltr.	Ltr.
1064 konsulent	36,0	41,5	41,2
1408 førstekonsulent (kontor)	0,0	44,0	44,0
1408 førstekonsulent (saksbehandler)	38,5	38,2	38,4
1436 rådgiver	46,3	46,3	46,3
1448 seniorrådgiver	59,0	57,5	58,7
1217 underdirektør	64,6	65,8	65,2
1218 avdelingsdirektør	73,1	71,3	72,7

Per 31. desember 2004 hadde OED sju kvinner og ingen menn som jobbet deltid.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Olje- og energidepartementet

Departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelsen, innehar rollen som sektorforvalter, utøver etatsansvar for Oljedirektoratet (OD), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Gassnova og har ansvar for statlig eieroppfølging av Statnett SF, Enova SF, Statoil ASA, Petoro AS og Gassco AS.

Olje- og energidepartementet (OED) er fra 1. juli 2005 reorganisert i fire nye avdelinger; Energi- og vannressursavdelingen, Olje- og gassavdelingen, Avdeling for teknologi og internasjonalisering og Administrasjons- og økonomiavdelingen. Kjernevirksomheten for departementets to hovedområder, innenlands energi og petroleumsvirksomhet, er samlet i henholdsvis Energi- og vannressursavdelingen og Olje- og gassavdelingen. Det er opprettet en ny Avdeling for teknologi og internasjonalisering for å styrke og synliggjøre arbeidet med forskning, teknologi, internasjonalisering og klimaspørsmål. Avdelingens virksomhet er knyttet til både energi- og petroleumsvirksomheten. Departementet hadde per 1. mars 2005 137 tilsatte, fordelt på 61 kvinner og 76 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 135 årsverk.⁴

OED har energiråd ved ambassaden i Washington og ved Norges delegasjon til EU i Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Departementet har flere permanente råd, utvalg og kommisjoner.

Resultatmål

Olje- og gassforvaltningen

En forutsetning for å realisere de store verdiene i uoppdagede ressurser er at industrien får tilgang til prospektive leteområder på kontinentalsokkelen. Regjeringen har de siste årene hatt et høyt

aktivitetsnivå når det gjelder å gi industrien tilgang til areal. Gjennom ordningen med tildelinger i forhåndsdefinerte områder har industrien fått kontinuerlig tilgang til alle områder rundt planlagt og eksisterende infrastruktur på kontinentalsokkelen. Systemet med tildelinger i forhåndsdefinerte områder vil bli videreført i tråd med St.meld. nr. 38 (2003–2004) og i januar hvert år vil det bli vurdert om det forhåndsdefinerte området skal utvides.

Det er også viktig å videreføre det initiativet regjeringen, gjennom 18. konsesjonsrunde, tok til økt tilgang til areal også i umodne områder. Regjeringen utlyste 19. konsesjonsrunde i juni 2005, og planlegger tildeling i 1. kvartal 2006.

I en fase der kontinentalsokkelen blir mer moden, er det av stor betydning at tildelt areal utnyttes på best mulig måte. Departementet sendte i august 2005 ut et forslag på høring om endringer i arealavgiften. Formålet med de foreslåtte endringene i arealavgiften er å gi industrien insentiver til rask og effektiv utforskning av tildelte områder på norsk kontinentalsokkel. Departementet vil med utgangspunkt i høringsuttalelsene vurdere endringer i arealavgiften.

Vinteren 2003 etablerte Olje- og energidepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet en arbeidsgruppe som skulle vurdere mulighetene for sameksistens mellom fiskerinæringen og petroleumsnæringen i området fra Lofoten og nordover, inkludert Barentshavet. Arbeidsgruppen oppsummerte sitt arbeid i en rapport som ble ferdigstilt i juli 2003.

Med bakgrunn i behandlingen av oljemeldingen gjenopptok sameksistensgruppen sitt arbeid på forsommeren 2005. Det videre arbeidet i sameksistensgruppen, sammen med den helhetlige forvaltningsplanen, vil være viktig i regjeringens videre arbeid.

Departementet vil bidra til effektivitet og verdiskaping ved utnyttelse av norske olje- og gassressurser, slik at lønnsom virksomhet kan opprettholdes i et langsiktig perspektiv.

Departementet vil foreta en effektiv behandling av fremlagte planer for utbygging, anlegg og drift, samt disponering.

⁴ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2005.

Potensialet for å øke utvinningen fra produserende oljefelt er fremdeles betydelig. Departementet vil fortsatt følge opp det arbeidet rettighetshaverne utfører for å utvikle og iverksette tiltak som gir bedre ressursutnyttelse.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke utviklingen av ny teknologi og øke kompetansen i næringen. En økt satsing på disse områdene vil øke den langsiktige verdiskapingen på kontinentalsokkelen og styrke den industrielle konkurransekraften til næringen. Videre vil departementet bidra til økt satsing på forskning og utvikling i næringen. Bevilgningene til petroleumsforskning økte med nær 100 mill. kroner til i underkant av 300 mill. kroner i 2005. I 2006 foreslår regjeringen ytterligere en økning på om lag 100 mill. kroner, slik at den samlede satsingen på petroleumsforskning blir i underkant av 400 mill. kroner. Det er et mål å øke de offentlige bevilgninger til petroleumsforskning til 600 mill. kroner årlig i inneværende stortingsperiode.

Departementet vil bidra til at Petoro AS ivaretar statens deltakerandeler, i de interessentskap der staten til enhver tid har slike, på en effektiv måte.

Departementet vil bidra til at Gassco AS er en effektiv og nøytral operatør for gasstransportsystemet.

Effektive forhandlinger og riktig prising av tjenester ved bruk av eksisterende innretninger er viktig for å oppnå en mer effektiv påvising av nye ressurser og bedre utnyttelse av påviste ressurser. For å bidra til dette har departementet utarbeidet et forslag til forskrift som ble sendt på høring i august 2005. Formålet med forskriften er å oppnå effektiv bruk av innretninger for å sikre rettighetshavere gode insentiver til lete- og utvinningsvirksomhet.

I forbindelse med St.prp. nr. 53 (2004-2005) knyttet til utbygging av Statfjord senfase og Tampen Link, vedtok Stortinget at Olje- og energidepartementet skulle utarbeide en stortingsmelding knyttet til gassinfrastruktur. I Innst. S. nr. 222 (2004-2005) står det følgende:

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en stortingsmelding der det legges opp til en helhetlig gjennomgang av norsk gassinfrastruktur og norsk gassforvaltning. Det skal ses på fremtidige transportløsninger for norsk gass der de samfunnsmessige sidene tillegges betydelig vekt.»

Departementet tar sikte på å fremlegge meldingen i løpet av 2006.

Departementet vil videreføre samarbeidet med britiske myndigheter. Målet er blant annet å oppnå en mer effektiv utnyttelse og utvikling av infra-

strukturen for produksjon og transport i Nordsjøen, ta ut driftsmessige synergier over kontinentalsokkelgrensen, samt oppnå en mer effektiv disponering av innretninger.

Departementet vil fortsette sitt arbeid for å begrense petroleumssektorens utslipp gjennom bruk av kostnadseffektive virkemidler. Departementet vil satse på miljøforskning blant annet for å møte utfordringene som ligger i skjæringspunktet mellom petroleumsakтивitet, fiskeri og vern om det ytre miljø.

Departementet vil videreføre arbeidet med å styrke den globale energidialogen.

Departementet vil bidra til høyest mulig leveransesikkerhet for olje og gass fra norsk kontinentalsokkel, og arbeider med en endring i dagens modell for beredskapslagring av oljeprodukter.

Departementet vil arbeide for forutsigbare rammebetingelser og høy verdiskaping innenfor hele petroleumsnæringen.

Departementet vil bidra til internasjonalisering av den norske olje- og gassnæringen, herunder videreutvikle Intsok og Petrad.

Energi- og vannressursforvaltningen

Elektrisitetsforsyningen i Norge har blitt mer sårbar for svikt i nedbør og tilsig til vannmagasinene enn tidligere. Sårbarheten for svikt i nedbøren fører til at det i energipolitikken må legges økt vekt på forsyningssikkerheten.

Departementet vil ha den løpende utviklingen i kraftmarkedet i fokus. I tillegg vil det gjøres vurderinger av mer langsiktige utviklingstrekk i den norske energiforsyningen.

Norge er en del av det nordiske og nord-europeiske kraftmarkedet gjennom overføringsforbindelsene for strøm. Analyser av sentrale utviklingstrekk i Europa er derfor viktig for vurderingen av kraftforsyningen innenlands.

Hjemfall innebærer at vannkraftverk tilfaller staten vederlagsfritt ved utløpet av konsesjonsperioden. Bare privateide kraftverk med om lag 7 pst. av vannkraftressursene omfattes i dag av vilkår om hjemfall. Om lag 88 pst. eies av kommuner, fylkeskommuner og av staten ved Statkraft uten hjemfallsvilkår. ESA har tatt opp hjemfallsreglene og forholdet til EØS-avtalen med norske myndigheter, blant annet gjennom såkalt grunngitt uttalelse. I denne hevder ESA at dagens regelverk er i strid med EØS-avtalen og krever at det treffes tiltak for å sikre et eiernøytralt hjemfallsregime.

Forskjellsbehandlingen mellom private og offentlige aktører utfordrer kraftnæringens konkurranseevne og langsiktige utvikling. Hjemfallsutvalgets forslag til en fremtidig eiernøytral hjem-

fallsordning har vært på høring våren 2005. Med utgangspunkt i utvalgets forslag og uttalelsene fra høringen, arbeider Olje- og energidepartementet med en proposisjon til Stortinget. Departementet tar sikte på å fremlegge proposisjonen i tide til at den kan behandles i Stortinget våren 2006.

Departementet vil følge opp behandlingen av saker om bygging og drift av kraftledninger, vindkraftverk og andre elektriske anlegg etter energiloven, og bygging og drift av gassrørledninger etter lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv. Sakene skal få en effektiv og forsvarlig behandling.

Regulering av infrastruktur er viktig for kraftmarkedet og det samlede energisystemet. Reguleringen står sentralt i departementets arbeid og påvirker mulighetene til å nå overordnede mål. Reguleringene omfatter både overførings- og fordelingsnett for elektrisitet, fjernvarmenettet og gassrør på land.

Omlegging av energibruk og -produksjon er et betydelig virksomhetsområde. Oppfølging av Enova SF som forvalter midlene til energiomleggingen står sentralt i denne sammenheng. Olje- og energidepartementet vil i 2006 blant annet gjennomføre en evaluering av Enovas forvaltning av Energifondet, samt Enovas organisering av virksomheten.

I St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., orienterte departementet om arbeidet med å etablere et svensk-norsk pliktig sertifikatmarked for fornybar energi. Det tas sikte på å etablere et felles pliktig el-sertifikatmarked fra 2007. Arbeidet blir koordinert med prosessen i Sverige.

Det er et mål å øke den innenlandske bruken av naturgass. Det er etablert en tilskuddsordning til infrastruktur for naturgass (kap. 1825, post 74). Ordningen vil bli evaluert i 2006.

Gassco har fått i oppdrag å undersøke det kommersielle grunnlaget for å bygge gassrør til Grenland og til Skogn/Trondheim. Rapporten vil bli vurdert våren 2006.

Forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø er et av regjeringens satsingsområder. Satsingen skal blant annet bidra til å nå målene for energiomleggingen. En særlig utfordring er å bidra til forskning, utvikling og kommersialisering av teknologier for mer miljøvennlig bruk av naturgass til energiformål. Regjeringens satsing på renseteknologi for gasskraft er sentral i denne sammenheng. Likeledes vil fremstilling, distribusjon og bruk av hydrogen som energibærer være satsingsområder for en mer miljøvennlig bruk av naturgass i tiden fremover.

Olje- og energidepartementet er et sentralt fagdepartement innenfor forvaltningen av vannressursene i Norge. Det er viktig at det samlede regelverket i kraftsektoren fremmer effektivitet i markedet samtidig som det bidrar til gode løsninger når det gjelder forvaltningen og kontrollen med vannkraftressursene. Implementeringen av EUs vanndirektiv blir et viktig arbeidsområde også i 2006. Arbeidet med NVEs program for økt sikkerhet mot leirskred skal følges opp. Videre vil arbeidet med småkraftverksstrategien bli fulgt opp.

Departementet vil styrke deltagelsen i internasjonale fora innenfor forvaltning av vann- og energiresurser og bidra til at det rettes økt oppmerksomhet mot internasjonalisering av norsk vann- og energikompetanse. Norge er en del av det nordiske kraftmarkedet og det blir arbeidet for felles europeiske markeder for gass og elektrisitet. Gjennom EØS-avtalen påvirker denne utviklingen oss direkte. Norge deltar også i energisamarbeidet under Nordisk Ministerråd og i Østersjø-samarbeidet på energiområdet. Departementet vil fortsatt delta aktivt i samarbeidet i IEA (International Energy Agency) på dette området. Oppfølgingen av FNs verdenstoppmøte i Johannesburg i 2002 står sentralt i departementets internasjonale arbeid også i 2006, da FNs Kommisjon for bærekraftig utvikling (CSD) i to år har energi som ett av flere hovedtemaer.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet (jf. kap. 4800)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	112 777	109 000	110 100
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	58 661	22 400	21 700
22	Beredskapslagre for drivstoff, <i>kan overføres</i>	21 479	21 500	17 300
70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>	16 220	18 500	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	4 000	4 450	4 600
72	Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet	4 100	7 600	
	Sum kap. 1800	217 237	183 450	153 700

Vedrørende 2005

Stortinget vedtok 9. desember 2004 en innsparringsfullmakt på 117 mill. kroner knyttet til departementenes drifts- og investeringsutgifter, hvorav kr 142 000 ble lagt under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 33,2 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 110,1 mill. kroner under posten i 2006, en netto økning på 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Posten er økt som følge av pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet. Videre er posten redusert med om lag 1,2 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til fremtredende og dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingsskapitet.

Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger og evalueringer, beslutningsstøtte og annen støtte av tidsbegrenset karakter knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde.

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2005 ble det besluttet å bevilge 65 mill. kroner for å

styrke Norges innsats i nordområdene. Regjeringen foreslår å følge opp dette i 2006 ved å bevilge midler til blant annet kartlegging av havbunnen, sjøfuglarter og geovitenskaplige forhold i nordområdene. Som del av en interdepartemental satsing, foreslås det å bevilge totalt 6,4 mill. kroner til sjøfuglprogrammet SEAPOPOP, hvorav 2,4 mill. kroner over OEDs budsjett. Resterende 4 mill. kroner foreslås bevilget over Miljøverndepartementets budsjett. Programmet har til hensikt å øke kunnskapen om sjøfugl i Norge. Dette vil gi et bedre grunnlag for å fatte beslutninger om forhold i skjæringspunktet mellom sjøfugl og menneskelig aktivitet i havområdene og kystsonen, for eksempel i tilknytning til petroleumssaktivitet. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen til geovitenskaplig kartlegging, jf. omtale under kap. 1810, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Det foreslås bevilget 21,7 mill. kroner under posten i 2006, en netto reduksjon på 0,7 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen har foruten satsingen på SEAPOPOP blant annet sammenheng med at midlene knyttet til Det internasjonale energisekretariatet foreslås flyttet fra denne posten til kap. 1830, post 70 og innføringen av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Departementet har i 2005 fullmakt til å overskride bevilgningen til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA. Fullmakten foreslås videreført i 2006, jf. Forslag til vedtak III. Det vises for øvrig til omtale under kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA.

Videre foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 2,5 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 22 Beredskapslagre for drivstoff, kan overføres

Beredskapslagring av drivstoff er et ledd i å oppfylle våre internasjonale forpliktelser i forhold til IEA (International Energy Agency). Dagens lagermodell er et resultat av behovet for beredskapslagring som en del av det norske totalforsvaret. Trusselbildet Norge står overfor har endret seg og behovet for beredskapslagring har endret seg tilsvarende. Formålet med beredskapslagring er ikke lenger primært å inngå i totalforsvaret, men å bidra til forsyningssikkerhet for det norske samfunnet ved eventuelle avbrudd i leveransene.

Olje- og energidepartementet arbeider med et forslag til omlegging av ordningen med beredskapslagring av drivstoff. Omleggingen til ny modell skal bidra til leveransesikkerhet for drivstoff til det norske samfunnet på en kostnadseffektiv måte. Videre skal omleggingen bidra til å redusere statens utgifter knyttet til forsyningsberedskap for petroleumsprodukter.

Omleggingen innebærer utarbeidelse av en ny lov og forskrift om beredskapslagring av petroleumsprodukter. I medhold av lov og forskrift vil raffinering og/eller importerende selskaper bli pålagt å holde beredskapslagre tilsvarende dagens nivå. Departementet tar sikte på å fremme forslag om ny beredskapslagringslov for Stortinget i 1. kvartal 2006. Det legges opp til at beredskapslagringskostnadene dekkes av de lagringspliktige selskapene, som også vil eie produktene selv. Det legges opp til at norske myndigheter skal godkjenne bruk av produktene i en forsyningskrise eller lignende.

Ved en slik omlegging har ikke staten lenger behov for egne beredskapslagre. Ved innføring av en ny lov og forskrift kan derfor statens beredskapsbeholdninger av ulike typer oljeprodukter,

legges ut for salg, jf. kap. 4800, post 02 Ymse inntekter.

Det foreslås totalt bevilget 17,3 mill. kroner i 2006 til beredskapslagring og omlegging til ny modell for beredskapslagring av drivstoff, en reduksjon på 4,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Reduksjonen har først og fremst sammenheng med et lavere anslag for lagerleie hos oljeselskapene som følge av at statens beredskapsbeholdninger avhendes. Videre er posten redusert med om lag 0,7 mill. kroner som følge av innføringen av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift. Bevilgningen vil også dekke administrative utgifter knyttet til gjennomføring av salg av departementets beredskapslager. Administrative utgifter omfatter kommisjon til aktøren som skal stå for salget og ekstern kvalitetssikring av salget/prosesen.

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Norsk Oljemuseum (NOM) er en stiftelse med formål å være et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. En av NOMs viktigste oppgaver er å dokumentere den norske oljehistorien gjennom å lete frem, bearbeide og lagre relevant historisk kilde-materiale. Til dette arbeidet hører bibliotekets boksamling, diverse arkivmateriale, foto og film fra oljevirksomheten, gjenstandssamlingen, samt dokumentasjons- og forskningsprosjekter.

Det foreslås bevilget 4,6 mill. kroner i driftsstøtte til NOM i 2006, en økning på 0,15 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Økningen knytter seg til prisjustering av tilskuddet.

Tabell 5.1 Finansiering av Norsk Oljemuseum

Betegnelse	Regnskap 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006
Offentlig finansiering i pst.	37,3	38,9	33,5
Billettinntekter	3 549 000	3 250 000	3 250 000
Tilskudd fra Stavanger kommune	1 598 000	1 630 000	1 650 000
Tilskudd fra OED	4 000 000	4 450 000	4 600 000
Sponsorfond/Forskningsfond	1 600 000	1 800 000	1 800 000
Netto prosjektinntekter	1 568 000	2 000 000	2 000 000
Diverse inntekter	2 711 000	3 347 000	5 350 000
Sum inntekter	15 026 000	16 477 000	18 650 000

Kap. 4800 Olje- og energidepartementet (jf. kap. 1800)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
02	Ymse inntekter	80		1 200 000
10	Refusjoner	557		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 059		
	Sum kap. 4800	1 696		1 200 000

Post 02 Ymse inntekter

Omlegging av ordningen med beredskapslagring av petroleumsprodukter medfører at staten ikke lenger vil ha behov for å eie egne volumer av petroleumsprodukter, jf. omtale under kap. 1800, post 22. Ved innføring av ny lov og forskrift kan derfor statens beredskapsbeholdninger av ulike typer oljeprodukter, bli lagt ut for salg. Oljeselskapene som lagrer produktene for departementet har, med de usikkerhetsmomenter som må knyttes til slike estimer, anslått salgsverdien til om lag 1,2 mrd. kroner. Salget planlegges gjennomført i løpet av 2006.

Resultatrapport 2004**Olje- og gassforvaltningen**

St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten ble lagt fram i 2004. Meldingen omhandler blant annet tiltak for å oppnå økt leteaktivitet, økt utvinning fra eksisterende felt og redusert kostnadsnivå, med sikte på å oppnå en langsiktig lønnsom utvikling av norsk kontinentalsokkel.

I 2004 ble det foretatt myndighetsgodkjennelse for utbygging og drift av feltene Norne satellitter, Alvheim og Ormen Lange, samt for rørledningen Langeled. Det ble dessuten fattet vedtak om disponering av betongunderstellet TCP2 på Frigg-feltet.

OED gjennomførte i 2004 tildeling i forhåndsdefinerte områder i modne deler av kontinentalsokkelen (TFO 2004). Departementet gjennomførte også tildeling av 18. konsesjonsrunde. Utlysningen av 18. konsesjonsrunde var blant de største konsesjonsrunder i umodne områder noensinne på norsk kontinentalsokkel. Departementet har videreført arbeidet med å effektivisere tildelingssystemet.

Departementet har deltatt aktivt i en rekke internasjonale fora samt videreutviklet vår bilaterale kontakt med viktige olje- og gassproduserende land.

Departementet arbeidet også i 2004 for å påse at eksisterende norske klimaforpliktelser og andre

miljøforpliktelser innfris på en kostnadseffektiv måte, og at eventuelle nye miljømål baseres på kost-/nyttevurderinger.

Departementet har arbeidet for å styrke norsk kontinentalsokkels konkurransekraft for å sikre fremtidige investeringer i petroleumssektoren. Departementet har også arbeidet for å videreutvikle en norskbasert, konkurransedyktig petroleumsnæring.

En systemrevisjon av kriseplanverket ble sluttført. Det ble tilrettelagt for overdragelse av Humla drivstoffanlegg med gjenværende installasjoner til Ålesund kommune ved istandsetting av området for etterbruk.

Energi- og vannressursforvaltningen

Det ble arbeidet videre med forskrifter og generell oppfølging av spørsmål knyttet til vannressursloven som trådte i kraft i 2001.

Arbeidet med vannkraftprosjekter ble gitt høy prioritet. Det gjelder både nye prosjekter og opprustnings- og utvidelsesprosjekter. Under Samarbeidsregjeringen er det gitt tillatelse til vannkraftprosjekter med en årlig produksjonskapasitet på om lag 2,3 TWh. Dette tilsvarer volumet som det ble gitt tillatelser for i hele perioden fra 1991 til oktober 2001. Vannkraftepoken er derfor langt fra over, idet mindre og andre typer prosjekter har tatt over for store nye utbygginger.

Det ble blant annet gitt tillatelse til utbygging av Kjosnesfjorden kraftverk med en årlig produksjon på om lag 230 GWh. I tillegg ble det gitt tillatelser for flere mindre kraftutbygginger.

Det ble arbeidet med utvikling av dokumenter for den juridiske implementeringen av EUs vanddirektiv.

Ot.prp. nr. 73 (2003-2004) Om endring av industrikonsesjonslovens og vassdragsreguleringslovens bestemmelser om beregningsgrunnlaget for pris på konsesjonskraft ble lagt frem og lovendringen trådte i kraft 25. juni 2004.

Forskrift om endring i forskrift om Energifondet knyttet til endring av satsen for påslaget til

Energifondet fra 0,8 til 1 øre/kWh ble lagt frem og trådte i kraft 1. juli 2004 Videre ble avtalen mellom Enova SF og Olje- og energidepartementet om forvaltning av Energifondet reforhandlet. Enova skal bidra til ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år ved utgangen av 2010. Dette er en økning på 2 TWh/år i forhold til tidligere avtale. I den reforhandlede avtalen er det lagt større vekt på støtte til demonstrasjon av ny teknologi som støtter opp under energiomleggingen på lang sikt.

I tilknytning til ordningen med energimerking av husholdningsapparater ble det vedtatt tre nye forskrifter til gjennomføring av EU-direktiver knyttet til blant annet energimerking av klimaanlegg til husholdningsbruk og elektriske stekeovner til husholdningsbruk.

I alt seks klagesaker om kraftledninger og én klagesak vedrørende vindkraftverk ble sluttbehandlet av departementet, herunder ny 420 kV kraftledning mellom Sauda og Liastølen, og vindkraftverk på Nygårdsfjellet i Narvik. Et stort antall øvrige klagesaker knyttet til energiloven ble sluttbehandlet.

Regjeringen har i 2004 fulgt opp tiltakene som ble lagt frem i St.meld. nr. 18 (2003-2004) Om forsyningssikkerheten for strøm. I meldingen, som ble lagt frem høsten 2003 presenterte regjeringen en politikk som både styrker energiforsyningen og forbrukernes stilling i kraftmarkedet.

Olje- og energidepartementet ga i desember 2004 konsesjon til Statnett SF til å bygge en ny strømkabel mellom Norge og Nederland. Kabelen skal etter planen settes i drift i 2007/2008, og vil øke overføringskapasiteten med utlandet med om lag 20 pst.

Som oppfølging av Stortingsvedtak nr. 116 (2003-2004) redegjorde departementet for NVEs regulering av nettvirksomhetens inntekter med hensyn på stabilitet i tariffene og tariffutviklingen fremover, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004).

Stortinget ba i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 18 (2003-2004) regjeringen foreta en grundig evaluering av energiloven, spesielt når det gjelder oppdeckningsplikten og forsyningssikkerheten, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endringer, jf. anmodningsvedtak nr. 360 (2003-2004). Regjeringen fremla sin evaluering i forbindelse med St.prp. nr. 65 (2004-2005), jf. Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Ved behandlingen av St.meld. nr. 18 (2003-2004) ble regjeringen også bedt om å «utrede en ny generasjon kraftkontrakter for kraftforedlende industri, tilpasset industriens behov for kraft til konkurransedyktige priser og med klare

energieffektiviseringsmål innenfor EØS-regelverket», jf. anmodningsvedtak nr. 359 (2003-2004). Dette anmodningsvedtaket ble besvart i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

I 2003 nedsatte regjeringen et offentlig utvalg for å utrede konsesjonslovgivningens bestemmelser om konsesjonsvarighet og hjemfallsvilkår. Hjemfallsutvalget la 30. november 2004 fram sin utredning (NOU 2004: 26 Hjemfall). Utredningen ble umiddelbart sendt på tre måneders offentlig høring.

Regjeringen nedsatte ved kgl.res. av 20. juni 2003 et offentlig utvalg som skulle fremme forslag til videre satsing på hydrogen som energibærer gjennom utforming av et nasjonalt hydrogenprogram, jf. Stortingsvedtak VI i Innst. S. nr. 167 (2002-2003). Utvalgets utredning NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer, ble lagt fram 1. juni 2004.

Departementet har fulgt opp det internasjonale samarbeidet i Koalisjonen for fornybar energi som ble etablert i Johannesburg under FNs Verdenstoppmøte for bærekraftig utvikling i 2002.

Departementet har fulgt opp nye forslag til EU-direktiver innenfor energiområdet, forberedt EØS-vedtak og gjennomføring av direktiver i norsk lovgivning. Departementet har også fulgt opp løpende energiprogrammer hvor Norge deltar innen rammen av EØS-avtalen. Saker til behandling i EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har også medført ressursbruk i 2004.

Regjeringen la frem St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. I meldingen ble det presentert analyser av kostnader og lønnsomhet ved å føre naturgass fram til innenlandske brukere. Analysene viste at LNG-transport på skip ville være den rimeligste løsningen til de aller fleste steder i Norge, og at rørtransport kunne være aktuelt til enkelte steder.

Som omtalt i St.meld. nr. 47 (2003-2004) har det vært en forutsetning for etableringen av et pliktig el-sertifikatmarked at det skjer som en del av et felles marked i Norge og Sverige, og regjeringen har derfor arbeidet med forberedelser til dette. Det har vært utstrakt kontakt med svenske myndigheter, analyser av økonomiske konsekvenser og utarbeidelse av et høringsutkast til lov om pliktige el-sertifikater. I St.meld. nr. 47 (2003-2004) ble det gjort rede for arbeidet.

I St.meld. nr. 47 (2004-2005) ble regjeringens strategi for videre arbeid med miljøvennlige gasskraftteknologier lagt fram. Et hovedelement i denne strategien er opprettelsen av et innovasjons-selskap for miljøvennlig gasskraftteknologi i Grenland – Gassnova – som ble etablert ved kgl.res. 17. desember 2004.

Investeringsfond for klimatiltak i Østersjøområdet

Departementet fulgte i 2004 opp Norges forpliktelse i investeringsfondet for klimatiltak i Østersjøområdet (Testing Ground Facility), og overførte 4,1 mill. kroner til fondet. I 2003 ble det overført 8,1 mill. kroner, og det er bevilget 7,6 mill. kroner til fondet i 2005. Norge vil dermed ha innfridd forpliktelsen i henhold til finansieringen av fondet.

Det nordiske miljøfinansieringsselskapet (NEFCO) forvalter fondet, etter retningslinjer utarbeidet av landene som har signert avtalen. Beslutninger om hvilke prosjekter det skal investeres i bestemmes av en investeringskomite med representanter fra de land som har bidratt med midler til fondet. Norge er representert i komiteen ved Olje- og energidepartementet i nært samarbeid med Miljøverndepartementet. Det arbeides nå med å få etablert flere prosjekter i Østersjøområdet.

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet (OD) har en sentral rolle i forvaltningen av olje- og gassressursene på norsk kontinentalsokkel, og er et viktig rådgivende organ for Olje- og energidepartementet (OED). OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utvinning av petroleumforekomster på den norske kontinentalsokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter og fatte vedtak i henhold til regelverket for petroleumsvirksomheten.

Sammen med OED er OD sektorforvalter for petroleumsvirksomheten og skal bidra til en helhetlig etterlevelse av de rammer som etableres for virksomheten gjennom vedtak i Stortinget og av regjeringen. I samarbeid med andre myndigheter skal OD sikre at petroleumsvirksomheten følges opp på en helhetlig måte, slik at vedtak knyttet til de ulike faser i virksomheten blir iverksatt på en forutsigbar måte for rettighetshaverne.

OD er lokalisert med hovedkontor i Stavanger og et lokalt kontor i Harstad. OD hadde per 1. mars 2005 211 tilsatte, fordelt på 95 kvinner og 116 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 203 årsverk⁵.

Hovedmål og resultatmål for 2006

Ut fra regjeringens hovedmål i energipolitikken når det gjelder olje og gass, er det utledet følgende mål for OD:

«OD skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø.»

Innenfor ressursforvaltningsområdet er hovedmål, mål og strategier omtalt innledningsvis i denne proposisjonen. Dette skal i årene fremover ligge til grunn for ODs virksomhet og underbygges av årlige resultatmål.

For øvrig planlegger og styrer OD sin virksomhet utover ett budsjettår. Planene legger til grunn langsiktige strategier som tar utgangspunkt i overordnede føringer, og reflekterer eksterne og interne utfordringer.

Resultatmål for 2006

Utfordringene på norsk kontinentalsokkel er nå i hovedsak knyttet til å påvise mer av de uoppdagede petroleumssressursene og øke utvinningen av olje og gass fra felt som er i drift. I 2006 skal OD jobbe for å:

a) finne mer.

OD skal legge til rette for kostnadseffektiv leting ved å:

- oppdatere og gi presise anslag for uoppdagede ressurser.
- legge forholdene til rette for rask og effektiv utforskning.
- foreslå vilkår ved tildeling av nye utvinnings-tillatelser.
- følge opp at vilkårene for tildeling av utvinningstillatelser oppfylles.

b) utvinne mer.

OD skal legge til rette for kostnadseffektivt uttak av petroleum, utnyttelse av eksisterende infrastruktur og samordning på tvers av utvinningstillatelser. Fokus skal være på å utvinne mer gjennom å utvikle flere funn og øke utvinningen fra felt i produksjon. Ut fra dette skal OD:

- ha god oversikt over funnporteføljen og være pådriver for at flere funn blir bygd ut.
- være en pådriver for at lønnsomme prosjekter for å øke utvinningen blir gjennomført.
- ha spesiell fokus på kostnadsutviklingen på norsk kontinentalsokkel.
- gi innspill for å sikre effektiv utnyttelse av eksisterende infrastruktur og utvikling av ny infrastruktur.

c) øke kunnskapsgrunnlaget og utvikle faktagrunnlaget for å oppnå ovenstående mål.

⁵ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2005.

For å ivareta rollen som nasjonal forvalter av data og informasjon knyttet til petroleumsvirksomheten skal OD:

- ha fullstendig oversikt over petroleumssressurene, produksjon, kostnader, utslipp, inntekter og verdier.
- levere anslag for produksjon, kostnader knyttet til leting, utbygging, drift og fjerning, tariffnivå, CO₂, areal- og produksjonsavgift og rapportere om eierforholdene på kontinentalsokkelen.
- øke tilgjengeligheten av fri informasjon og data fra kontinentalsokkelen.
- utarbeide og publisere omriss av letemodeller fra hele kontinentalsokkelen.

Videre har direktoratet viktige oppgaver innenfor:

- ivaretagelse av det ytre miljø, inkludert utredning av ulike utslippsreduserende tiltak og teknologi, virkemidler og kostnader forbundet med disse.

- beredskap og sikkerhet, med viderevarsling til OED i forbindelse med trusler og farer mot petroleumssektoren som kan påvirke leveransesikkerheten av olje og gass fra norsk kontinentalsokkel, samt øvrige hendelser der OED har et informasjonsbehov.
- myndighetenes internasjonale virksomhet. OD samarbeider med UD/NORAD og assisterer OED innenfor aktiviteter knyttet til gjennomføring av bilaterale samarbeidsavtaler.

For å tilpasse seg utfordringene og mangfoldet i oppgavene på norsk kontinentalsokkel har OD gjennom de siste årene utviklet en teambasert og fleksibel organisasjon. For å sikre effektiv myndighetsutøvelse justeres organisasjonen kontinuerlig. OD utvikler videre en ny strategisk plan som aksentuerer direktoratets roller som forvalter, oppfølger, pådriver og kunnskapsformidler.

Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	155 408	152 200	150 740
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	72 686	55 700	61 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000	4 500	3 600
	Sum kap. 1810	233 094	212 400	215 540

Vedrørende 2005

Stortinget vedtok 9. desember 2004 en innsparingsfullmakt på 117 mill. kroner knyttet til departementenes drifts- og investeringsutgifter, hvorav kr 170 000 ble lagt under kap. 1810, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 01 Driftsutgifter økt med 1 mill. kroner. Videre ble post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 22,3 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget om lag 150,7 mill. kroner under posten i 2006, en netto reduksjon på om lag 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Foruten pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet (om lag 2,9 mill. kroner) har endringen sammenheng med at to personer er overført fra Petroleumstilsynet til Oljedirektoratet (1 mill. kroner), jf. St.prp. nr. 17 og 65 (2004-2005).

Videre er posten redusert med om lag 5,4 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	2 315	2 800	3 100
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	53 293	32 900	30 500
Undersøkelser mv.	17 078	20 000	27 600
Sum post 21	72 686	55 700	61 200

Det foreslås bevilget 61,2 mill. kroner under posten i 2006, en netto økning på 5,5 mill. kroner. Det foreslås videre at posten blir tilført stikkordet «kan overføres», jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Som en del av regjeringens satsing på nordområdene foreslås det å øke bevilgingen med 10 mill. kroner til kartlegging, teknologi- og kompetanseutvikling. Økningen vil blant annet omfatte innsamlingsstøtt i nordlige farvann der det også vil være mulig for andre fagdisipliner å delta.

Videre er det foretatt en parallell oppjustering av utgifter og inntekter på om lag 1,1 mill. kroner og en reduksjon på om lag 5,9 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift. Posten er prisjustert med 0,3 mill. kroner.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter direkte utgifter til tilsyn med petroleumsvirksomhetene som direktoratet utfører selv eller ved hjelp av eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene. Tilsyn med petroleumsvirksomheten budsjetteres til 3,1 mill. kroner i 2006.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Utgifter tilknyttet oppdrags- og samarbeidsvirksomhet omfatter ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innen petroleumsvirksomhet for utviklingsland. I dette arbeidet bidrar Petrad med organisering av kurs og seminarer.

OD arbeider også aktivt sammen med petroleumsvirksomheten i ulike samarbeidsfora innenfor områder som: effektiv dataforvaltning (DISKOS) og økt oljeutvinning (FORCE).

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under OD budsjetteres til 30,5 mill. kroner i 2006, jf. kap. 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2006 kan

overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Undersøkelser mv.

Posten dekker kartleggingsoppgaver innenfor direktoratets ansvarsområde. De siste årene har OD prioritert kartlegging av norsk kontinentalsokkels yttergrense. Dette skjer i samarbeid med Utenriksdepartementet og har sammenheng med at Norge må fremme eventuelle territoriale krav til FN-kommisjonen «Commission of the Limits of the Continental Shelf» i 2006. Dette prosjektet har pågått i seks år. I denne perioden har OD måttet utsette andre kartleggingsprosjekter. Direktoratet har derfor en rekke konkrete oppgaver å gjennomføre som vil gi bedre kunnskap om ressursgrunnlaget på norsk kontinentalsokkel. Slik kunnskap er en viktig premisse for fremtidig leteaktivitet.

Undersøkelser budsjetteres til 27,6 mill. kroner i 2006, en netto økning på 7,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

OD har vært en pådriver for effektiv tilrettelegging og deling av informasjon med næringen. Hovedoppgavene for 2006 vil være å videreutvikle elektroniske nettverk i samarbeid med industrien, ta i bruk nyutviklet maskin- og programvare, investere i teknologisk infrastruktur, videreutvikle intranettet og hjemmesiden for deling av kontinentalsokkeldata og faktagrunnlag, fokusere på sikring av data og tjenester, ivareta nye fag- og arbeidsmiljøers behov for IT-tjenester og fullføre prosjekter innenfor området elektronisk saksbehandling.

Det foreslås bevilget 3,6 mill. kroner under posten i 2006, en reduksjon på 0,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Reduksjonen har sammenheng med innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	3 761	2 800	3 450
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	54 545	32 900	34 000
03	Refusjon av tilsynsutgifter	9 406	9 500	9 800
06	Ymse inntekter	180		
08	Inntekter barnehage	4 120	3 900	4 000
10	Refusjoner	602		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	295		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	960		
17	Refusjon lærlinger	78		
18	Refusjon av sykepenger	1 745		
	Sum kap. 4810	75 692	49 100	51 250

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Inntekter under denne posten omfatter gebyrer i forbindelse med behandling av undersøkelses- og utvinningstillatelser og registreringer i petroleumsumsregisteret.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på 3,45 mill. kroner i 2006, en økning på 0,65 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 34 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2006, en økning på 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005, jf. kap. 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten omfatter rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter direktoratet har hatt i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten til havs. Refusjonene er knyttet til utgiftspostene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

Det budsjetteres med 9,8 mill. kroner i refusjon av tilsynsutgifter, en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Post 08 Inntekter barnehage

Under denne posten inntektsføres foreldrebetaling og statstilskudd i forbindelse med barnehagen i

OD. Det budsjetteres med 4 mill. kroner i inntekter under posten i 2006, en økning på 0,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Lønnsutgifter og andre driftsutgifter ved barnehagedriften budsjetteres til om lag 6,2 mill. kroner og dekkes over ODs ordinære driftsbudsjett.

Resultatrapport 2004**Resultatmål 1: Kostnadseffektiv leting**

OD har bidratt i 18. konsesjonsrunde og til forbedring av 19. konsesjonsrunde. Direktoratet har bidratt til å videreutvikle konseptet for årlige tildelinger gjennom å foreslå omfang av areal og kriterier for årlig utvidelse av forhåndsdefinerte områder. OD sitt arbeid med konsesjonsrunder sikrer forsvarlig og effektiv leting og bidrar til at prosessen med konsesjonsrunder er effektiv både for industrien og myndighetene.

OD har gjennomgått vilkår som kan bidra til en raskere utforskning av tildelt areal. OD har også hatt fokus på at inngåtte arbeidsforpliktelser i eksisterende tillatelser blir gjennomført.

Resultatmål 2: Kostnadseffektiv uttak av petroleum, utnyttelse av infrastruktur og samordning på tvers av utvinningstillatelser

OD har gjennom prosjektet «Verdipotensialet i modne områder» utarbeidet og tatt i bruk en metodikk for prioritering av felt og prosjekt som krever en nærmere oppfølging fra myndighetene.

I 2004 fokuserte OD på områdene Tampen, Troll, Oseberg, Heimdal og Norskehavet. Som en del av dette arbeidet har OD gitt kommentarer til planer utarbeidet av operatører, kartlagt samordningsgevinster, vurdert effekter av harmonisert eierskap, vært en pådriver for økt utvinning og vurdert ressurser som kan medføre behov for ny transportkapasitet. I tillegg har OD arbeidet for å utvikle prospekter og funn langs grenselinjen mellom Norge og Storbritannia.

OD har i 2004 behandlet utbyggings- og anleggsplaner for Ormen Lange, Langeled, Urd og Alvheim, endrede planer for Smørbukk Sør Q og Njord gasseksport, samt fem søknader om fritak for slike planer.

Resultatmål 3: Faktagrunnlaget

OD arbeider kontinuerlig med å høyne kvaliteten og lette tilgangen av data og informasjon fra petroleumsvirksomheten. ODs nettsted blir mer og mer brukt for å gjøre informasjonen raskt tilgjengelig for næringen, myndighetene og nye aktører på kontinentalsokkelen. Dette er en del av ODs arbeid med å promotere norsk kontinentalsokkel.

OD er tildelt ansvaret for å kartlegge og dokumentere Norges kontinentalsokkels ytre grense i henhold til FNs Havrettskonvensjon. I samsvar med dette har direktoratet i 2004 initiert og styrt prosjekter for innsamling og bearbeiding av geofysiske data i Nordishavet, Norskehavet og Sørishavet.

Resultatmål 4: Ytre miljø

OD har i 2004 hatt en tett oppfølging av næringen for å påse at industrien legger forholdene til rette for en kostnadseffektiv minimering av utslipp for innfrielse av miljøkrav og bidrar til at nasjonale mål og internasjonale forpliktelser innfris.

Resultatmål 5: Beredskap

OD har etablert og praktiserer nå rutiner for rapportering og viderevarsling til OED av hendelser som omfatter produksjonsstans, større utslipp til sjø og luft, dødsulykker og streik.

Resultatmål 6: Internasjonal virksomhet og samarbeid med NORAD

OD har assistert OED vedrørende oppfølging av samarbeidsavtaler med Russland, Iran, Kasakhstan og Aserbajdsjan. Under samarbeidsavtalen med Nigeria er det utviklet et eget institusjonelt samarbeidsprogram i samarbeid med Intsok og Petrad.

ODs bistandsarbeid under samarbeidsavtalen med NORAD er gjennomført i tråd med de oppsatte planer.

Petoro AS

Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) på vegne av staten. Selskapet har forretningskontor i Stavanger og har 60 ansatte.

Hovedmål

I følge Petoros formålsparagraf, som er fastsatt i § 2 i selskapets vedtekter, skal Petoro «ivareta de forretningsmessige forhold knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette». På bakgrunn av rammer og føringer for Petoros virksomhet som følger av petroleumsloven kapittel 11, selskapets vedtekter og relevante stortingsdokumenter, har Olje- og energidepartementet definert følgende hovedoppgaver for selskapet:

1. Ivaretagelse av statens direkte deltagerandeler i de interessentskap der staten til enhver tid har slike.
2. Overvåking av Statoils avsetning av den petroleum som produseres fra statens direkte deltagerandeler, i tråd med avsetningsinstruksen til Statoil.
3. Økonomistyring, herunder føring av regnskap, for statens direkte deltagerandeler.

Herunder skal Petoro:

- Være en aktiv partner som gjennom helhetsvurderinger skal bidra til å maksimere verdien av porteføljen. Arbeidet skal orienteres mot områder og oppgaver der selskapet med basis i porteføljen, og i samspill med øvrige aktører på norsk kontinentalsokkel, i særlig grad kan bidra til å øke verdiskapingen, hensyntatt statens samlede økonomiske interesser.
- Gjennom ivaretagelsen av SDØE, sikre effektiv og lønnsom utbygging og drift og sikkerhet for mennesker og miljø.
- Overvåke at Statoil utfører avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen i samsvar med Statoils avsetningsinstruks. Det skal sikres at det oppnås en høyest mulig samlet verdi av statens og Statoils petroleum. Videre skal det sikres en rettmessig fordeling av inntekter og kostnader.
- Ivareta god økonomistyring og kontroll av SDØE i samsvar med Reglement for økonomistyring i staten, herunder sikre periodiske

avviksanalyser og rapportering av SDØEs finansielle tilstand og utvikling.

- Forestå regnskapsføring for SDØE-porteføljen; herunder oppfølging og kvalitetssikring av regnskap, budsjett og prognoser.

OED legger til grunn at Petoros bruk av driftstilskudd, ressurser og selskapets kompetanse, konsentreres om disse oppgavene. Det er selskapets ansvar å se til at prioriteringene er i samsvar med disse. De danner grunnlaget for selskapets virksomhet.

Selskapet skiller seg fra andre selskaper i petroleumsindustrien. Petoro er rettighetshaver, men ikke eier av andeler på kontinentalsokkelen. Statoil forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, avsetningen av statens petroleum sammen med sin egen. Målsetningen for avsetningsordningen er størst mulig verdiskaping fra avsetningen. Petoro erverver ikke inntekter fra ivaretagelsen. Alle kostnader og inntekter SDØE genererer, kanaliseres over statsbudsjettet. Alle inntekter fra Statoils avsetning går direkte fra Statoil og inn på statens konto.

Petoros arbeid bygger på at selskapet identifiserer områder eller enkeltprosjekter der selskapet ser at det er verdiskapingsmuligheter som ikke adresseres av andre aktører. For å få gjennomslag for sine forslag er Petoro som andre rettighetshavere avhengig av at et flertall i interessentskapene stiller seg bak selskapets forslag.

Resultatmål for 2006

I 2006 vil Petoro særlig gi høy prioritet til arbeid med kostnadsreduserende tiltak. Herunder skal Petoro videreføre arbeidet med å konkretisere tiltak spesielt rettet mot enhetskostnader de nærmeste fem til ti år med vekt på de store modne oljefeltene og arbeide for implementering av disse tiltakene i interessentskapene.

Videre skal Petoro bidra til:

- At operatørene realiserer planene for 2006 innenfor de godkjente budsjettene.
- At målsettingene som er fastsatt i langtidsplanene for Troll, Tampen og Osebergområdet nås.
- At tidsplaner og kostnadsestimat for utbyggingssjekter der SDØE deltar overholdes.
- Økt ressurstilgang og modning av reserver i SDØE-porteføljen.
- At verdipotensialet i infrastrukturen realiseres. Optimalt gassuttak og videreutvikling av eksportløsninger med særlig vekt på Norskehavet og Troll.
- Å ivareta sikkerhet og miljøsensyn i petroleumssektoren ved blant annet å vie spesiell oppmerksomhet på tiltak for å unngå skader på personell og for å oppnå null skadelige utslipp til sjø, og bidra til at de mest kostnadseffektive metoder og teknologier anvendes.
- Tidlig anvendelse av ny teknologi og videreutvikling av «smart drift».

Kap. 1815 Petoro AS

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Administrasjon	201 800	217 900	225 000
	Sum kap. 1815	201 800	217 900	225 000

Post 70 Administrasjon

Det foreslås et driftsbudsjett for Petoro AS på 225 mill. kroner for 2006, en nominell økning på 7,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Reelt er det en videreføring av 2005-budsjettet. Petoros driftsbudsjett skal dekke alle kostnader forbundet med administrasjon av selskapet, samt kostnader forbundet med SDØE som ikke går over budsjettene i interessentskapene. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og til kjøp av eksterne tjenester knyttet til forretningsføreravta-

ler, rådgivere og kjøp av spisskompetanse, merverdiavgift osv. Av budsjettforslaget på 225 mill. kroner utgjør 45 mill. kroner merverdiavgift.

For å holde driften til Petoro stabil og effektiv har Petoro behov for å inngå avtaler som innebærer økonomiske forpliktelser utover ett budsjettår. Dette knytter seg først og fremst til avtaler om leie av materiell, utstyr og tjenester, herunder konsulenttjenester og regnskapstjenester. På denne bakgrunn foreslås det en fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 35 mill. kroner utover gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VI.

Resultatrapport 2004

I 2004 regnskapsførte Petoro AS et tilskudd fra staten på 203 mill. kroner. Tilskuddet skulle dekke selskapets drift. I tillegg til tilskuddet hadde selskapet netto renteinntekter på om lag 1 mill. kroner.

Selskapets regnskapsførte kostnader beløp seg i samme periode til om lag 207 mill. kroner. Dette gav et årsresultat på om lag -3 mill. kroner, som ble dekket av selskapets frie egenkapital.

Økt utvinning og effektivisering

Prosjektet Oseberg 2015 ble avsluttet i 2004. Petoro arbeider for at målene identifisert i dette prosjektet oppnås.

Fra og med 2004 ble et nytt områdebasert system for strategiutvikling og overvåking implementert for Tampen. Petoro har bidratt i arbeidet med å implementere et virksomhetsstyringssystem som vektlegger langsiktige mål og forventninger til økt verdiskaping på tvers av felt i området. Identifisert potensial er i hovedsak knyttet til økt utvinning av petroleum ved hjelp av økt vann- og gassinjeksjon. I tillegg vil etablering av en områdebasert driftsform kunne bidra til reduserte driftskostnader og økt inntjening.

Petoro har særlig rettet sitt bidrag mot økt injeksjon for å øke oljeutvinningen på Gullfaks. Partnerskapet på Snorre har satt som ambisjon å øke utvinningsgraden fra dagens 45,6 til 55 pst. Partnerskapets arbeid resulterte i at Oljedirektoratets pris for arbeid med økt utvinning på norsk sokkel i 2004 gikk til Gullfaks-tillatelsen. Dette er for øvrig første gang prisen er tildelt alle rettighetshaverne i en utvinningstillatelse.

På Trollfeltet har Petoro arbeidet for at operatørene samordner arbeidet for å identifisere fremtidige verdiskapingsmuligheter. Det er etablert et prosjekt som omhandler sammenhengen mellom strategier for fremtidig utvinning av olje og muligheter for akselerert gassproduksjon, samt vurdering av potensielle tredjeparts brukere av infrastruktur. Petoro vil også i årene fremover ha stor oppmerksomhet på dette prosjektet.

Enhetskostnader

Petoro har bidratt til økt oppmerksomhet rundt enhetskostnadsutfordringen på norsk sokkel. Høyt kostnadsnivå kombinert med fallende produksjon medfører raskt voksende enhetskostnader på

mange felt. Det høye kostnadsnivået er en utfordring i forhold til norsk kontinentalsokkels konkurransedyktighet og fremtidig aktivitetsnivå. Petoro har involvert seg aktivt i det pågående kostnadsarbeidet i industrien.

Petoro har i 2004 deltatt i arbeidet for å revidere avtaleverket for utvinningstillatelsene på norsk sokkel. Formålet med arbeidet er etablering av et nytt, enhetlig og forenklet avtaleverk som sikrer god eierstyring og riktige insentiver for kostnadseffektivitet.

Teknologi

Petoro utvikler ikke egen teknologi, men selskapet arbeider for å ta ny teknologi i bruk gjennom aktiv påvirkning i utvinningstillatelsene. Dette vil kunne redusere utbyggings- og driftskostnader samt øke de samlede økonomiske ressurser fra sokkelen.

Petoro har rettet oppmerksomheten mot industriens forbedringspotensial ved å anvende «smart drift»; som er en fellesnevner for teknologi og arbeidsmetoder som muliggjør mer effektiv drift på norsk kontinentalsokkel. Bruk av «smart drift» er aktuelt for flere av områdene med SDØE-andeler. Petoro har i 2004 valgt å prioritere arbeidet mot Gullfaks og Oseberg feltcenter. Selskapet har tatt initiativ for å påskynde utviklingen og bidra til samordning slik at det legges opp til helhetlige løsninger på tvers av utvinningstillatelser og felt.

Miljø

HMS-resultater inngår i selskapets styringssystem. Selskapet har regelmessige bilaterale ledelsesmøter med de største operatørene, hvor HMS er et fast punkt på dagsorden og utvikling og tiltak diskuteres. Videre har Petoro deltatt på flere HMS-inspeksjoner på utvalgte felt og installasjoner. Gjennom krav om null utslipp til sjø fra 2005 står industrien overfor strenge miljøkrav. Petoro har i 2004 gjennomført en evaluering av alternative tiltak i interessentskapene. Selskapet tror det vil være mulig å oppnå betydelig reduksjon i utslipp av olje fra produsert vann til sjø innenfor fastsatt tidsramme.

Petroleumstilsynet gjennomførte i 2004 et tilsyn av Petoros HMS-styringssystem og ga i sin rapport positiv tilbakemelding.

Programkategori 18.20 Energi- og vannressursforvaltning

Norges vassdrags- og energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et forvaltningsorgan med ansvar for forvaltningen av vann- og energiressursene i Norge. NVE er organisert med fire fagavdelinger og en sentral stab ved hovedkontoret i Oslo.

NVE har regionkontor i Tønsberg, Hamar, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde per 1. mars 2005 423 tilsatte, fordelt på 151 kvinner og 272 menn. Til sammen utgjorde dette om lag 406 årsverk⁶.

Hovedmål og resultatmål for 2006

NVE skal bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og fremme en sikker, effektiv og miljøvennlig energiforsyning.

NVE styrer sin virksomhet etter fire hovedmål:

Hovedmål 1: Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

NVE har den overordnede nasjonale kompetanse innenfor vannressursforvaltning i Norge. NVE skal ha god oversikt over vannressursene, noe som krever et representativt og effektivt drevet hydrologisk stasjonsnett. Arbeidet med oppfølgingen av EUs vanndirektiv vil få høy prioritet i 2006.

NVE skal studere konsekvensene av fremtidige klimaendringer som lokalt kan forventes å føre til økte temperaturer og endringer i nedbøren, med endrede forhold i vassdragene. Både generell vassdragsvirksomhet, sikkerhet og miljø kan bli påvirket. En god kunnskapsbase er nødvendig for å sikre et forsvarlig beslutningsgrunnlag innenfor energi- og vannressursforvaltningen.

NVE er den nasjonale faginstitusjon innenfor hydrologi, og etaten skal sikre en forsvarlig innhenting og tolkning av hydrologiske data. NVE skal videreføre arbeidet med sikring av et effektivt og representativt stasjonsnett for hydrologiske

målinger, hvor det er behov for ytterligere investeringer i 2006.

Forvaltningen av vernede vassdrag er et sentralt arbeidsområde.

NVE skal fremme og formidle kunnskap om vann og vassdrag. Norsk vassdragshistorie er av internasjonal interesse. NVE skal derfor aktivt følge opp arbeidet med søknaden til UNESCO om verdensarvstatus for det fredete kraftanlegget Tyssø I i Tyssedal.

NVEs miljøtilsyn skal videreutvikles og vil i tillegg til oppfølging av store vannkraftutbygginger også omfatte utbygging av småkraftverk.

Hovedmål 2: Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

En av NVEs viktigste oppgaver er å sikre liv og verdier langs vassdragene. NVE må forberede seg på at det kan bli hyppigere og større flommer, samt flere skred i tilknytning til vassdragene. Dette gir økt risiko for skader på bebyggelse, infrastruktur og jordbruksarealer. NVE skal fortsatt prioritere arbeidet med vesentlige sikringstiltak for å kunne forebygge slike skader.

Gjennom å risikoklassifisere kvikkleireområder har NVE avdekket at det er flere tettbygde områder med høy risiko for leirskred og derfor behov for sikringstiltak. NVE skal prioritere forbygnings- og sikringstiltak som har høy forventet samfunnsmessig nytte.

Innen damsikkerhet skal det blant annet arbeides med revidering av sikkerhetsforskriftene.

NVE leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen. Historisk er det klimaet og naturen som har gitt opphav til de mest ødeleggende hendelsene og de største påkjenningene i fredstid, men samfunnet står overfor et vidt spekter av utfordringer innen beredskapsområdet. IKT-sikkerhet er en slik utfordring som det vil være viktig å vektlegge. På dette området skal NVE i 2006 slutføre BAS 5-prosjektet om IKT-sikkerhet i regi av Forsvarets forskningsinstitutt. Det vil fortsatt være viktig å gjennomføre revisjoner av selskapene i kraftforsyningen for å sikre at selskapene følger opp de krav NVE setter til blant annet risiko- og sårbarhetsana-

⁶ Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister, bemanningsoversikt per 1. mars 2005.

lyser og rasjoneringsplaner. NVE skal også bidra til å gjennomføre øvelser i kraftforsyningen sammen med Olje- og energidepartementet, Statnett og andre relevante aktører.

NVE er ansvarlig for den nasjonale flomvarslings-tjenesten. NVE skal prioritere videreutvikling av flomvarsling knyttet til ekstreme nedbørsmengder over kort tid.

Hovedmål 3: Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Gjennom konsesjonsbehandlingen av nye kraftprosjekter skal NVE sikre samfunnets behov for mer energi på en best mulig måte og med minst mulig miljøulemper. NVE skal prioritere rask, effektiv og kvalitetsmessig forsvarlig behandling av prosjekter som kan gi ny kraft på kort sikt.

Det er en viktig utfordring for NVE å bidra med informasjon, veiledning og en effektiv saksbehandling knyttet til ny kraftproduksjon.

NVE forventer økt mengde konsesjonssøknader i 2006 for produksjon basert på nye fornybare energikilder, spesielt vind. Det er i 2005 etablert et system for en tematisk konfliktvurdering av vindkraftanlegg. Dette skal bidra til at vindkraftutbyggingen skjer på en bærekraftig måte. Tematiske konfliktvurderinger skal inngå i grunnlaget for NVEs konsesjonsbehandling.

Det vil være behov for økt ressursbruk på saker som gjelder bedring av miljøforhold i regulerte vassdrag. Videre er det en betydelig vekst i antall søknader om bygging av småkraftverk. For å sikre en god og miljøakseptabel utnyttelse av potensialet for småkraftverk må det legges vekt på forutsigbarhet i konsesjonsbehandlingen.

I arbeidet med nye regler og rutiner for beregning av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft skal det legges stor vekt på forenkling og forutsigbarhet.

For NVE er det også en viktig oppgave å ha god oversikt over energiresursene, og det skal arbeides med å fremskaffe en oversikt over det samlede økonomiske utnyttbare energipotensialet i Norge.

Hovedmål 4: Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

NVE skal prioritere en effektiv og kvalitetsmessig forsvarlig behandling av konsesjonsspliktige anlegg i overførings- og distribusjonssystemet. Gjennom konsesjonsbehandlingen av slike anlegg skal NVE sikre at samfunnets behov for overføring og distribusjon av elektrisk energi ivaretas på en best mulig

måte og med minst mulig miljøulemper. Forslaget til ny netregulering vil gi økt oppmerksomhet om nettinvesteringer. Dette sammenfaller med den samfunnsmessige kvalitets- og sikkerhetsvurderingen knyttet til overførings- og distribusjonssystemet som NVEs konsesjonsbehandling innebærer. Det er derfor grunn til å anta at denne type oppgaver vil øke i 2006.

NVE skal legge til rette for effektiv kraftomsetning. Det er viktig at et nordisk perspektiv legges til grunn, for å bidra til et mer effektivt og sikkert nordisk kraftmarked.

NVE skal øke kompetansen for å fortsatt legge til rette for et velfungerende kraftmarked og sikre konkurransen i markedet. NVE skal i 2006 fortsette å utvikle samarbeidet med Konkurransetilsynet og Kredittilsynet.

NVE skal i 2006 legge til rette for et mer effektivt sluttbrukermarked gjennom oppfølging og kontroll av rollene for nettselskaper og kraftleverandører. Målet om større grad av nøytralitet mellom nettselskap og kraftleverandør er viktig.

NVE skal i 2006 arbeide videre med problemstillinger rundt toveiskommunikasjon og bruk av ny teknologi i kraftmarkedet.

NVE skal delta i det nordiske og europeiske regulatorsamarbeidet, samt i det videre arbeidet med gjennomføring av el-markedsdirektivet og forordningen for grensehandel med elektrisk kraft.

NVE skal sammen med de andre nordiske regulatorne bidra til økt harmonisering av systemansvaret i Norden og tilrettelegging av et felles nordisk sluttbrukermarked. Dette arbeidet er et ledd i oppfølging av erklæringen de nordiske energiministrene vedtok på det nordiske energiministtermøtet på Grønland i august 2005.

Slutføring av arbeidet med reguleringen av nettvirksomhetens økonomiske vilkår som skal gjelde fra 2007, og arbeidet med kvalitets- og sikkerhetsvurderinger knyttet til overførings- og distribusjonssystemet, vil være viktig i 2006. Forslag til ny regulering ble sendt på høring sommeren 2005. Reguleringen har økt oppmerksomhet rettet mot forbrukerne og skal bidra til økt effektivitet i nettvirksomheten og bedre leveringskvalitet. NVE skal i 2006 spesielt prioritere arbeidet med effektivitetsanalysene.

NVE skal fortsatt følge utviklingen i nettleien, og vurdere behov for tiltak med hensyn til stabilitet i nettleien over tid.

NVE skal legge til rette for en sikker energi- og effektbalanse og må ha en helhetlig tilnærming til dette arbeidet. I den sammenheng er det viktig å utvikle et mer effektivt og fleksibelt sluttbrukermarked og utvikle andre markedsmessige tiltak. Videre skal NVE godkjenne eventuelle nye virke-

midler i en svært anstrengt kraftsituasjon, jf. St.meld. nr. 18 (2003-2004). NVE skal også arbeide videre med metoder for å gjennomføre rasjone-ringsinngrep mot produksjon og forbruk.

NVE skal i 2006 gjøre løpende vurderinger av utviklingen i energiproduksjon og -forbruk, og bistå departementet i analyser av hvordan ulike tiltak virker på kraftbalansen innenlands. NVE skal ha god oversikt over utviklingen i det nord-europeiske kraftmarkedet, med særlig henblikk på hvordan denne påvirker utviklingen i det nordiske kraftmarkedet.

NVE skal fortsette arbeidet med å videreutvikle energimyndighetenes analysemetoder knyttet til utviklingen i energibruken.

Implementeringen av EUs direktiv om energieffektivitet i bygninger (2002/91/EF) vil være en sentral oppgave for NVE, jf. St.prp. nr. 79 (2003-2004) og Innst. S. nr. 45 (2004-2005). NVE skal utforme nødvendig regelverk og forvalte de nødvendige ordninger som sikrer gjennomføringen av direktivets bestemmelser om energimerking av bygg og energiinspeksjoner av varme- og kjøleanlegg.

NVE skal videreføre arbeidet med å vurdere fjernvarmereguleringen. Det skal spesielt legges vekt på å vurdere om dagens regulering fortsatt er et effektivt virkemiddel for å sikre forutsigbarhet for utbyggere og utbygging av effektive fjernvarmeanlegg. Muligheter for forenkling i regelverket skal vurderes. Videre skal det vurderes om kommuner bør gis myndighet til å kunne pålegge utbygging av fjernvarme.

NVE skal bidra til at treforedlingsindustrien skal kunne delta i et program for energieffektivisering. Deltakelse i programmet og gjennomføringen av forpliktelsene i programmet kan gi treforedlingsindustrien fritak for el-avgiftens minstesats.

NVE skal forberede seg på å være tilsynsmyndighet for den norske delen av et svensk-norsk pliktig el-sertifikatmarked. I etableringsfasen skal NVE bistå med analyser av enkeltelementer i ordningen, utvikling av register og etablering av forskrifter. Systemet skal kunne være operativt fra 2007.

NVE skal behandle søknader om konsesjon for bygging av gassinfrastruktur innenlands etter naturgassloven.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Driftsutgifter	243 124	247 700	252 300
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	57 498	51 900	51 700
22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	80 458	71 850	72 300
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 337	5 000	4 500
70	Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg, <i>kan overføres</i>	620	700	
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	40 000	17 500	
75	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 670		
	Sum kap. 1820	428 707	394 650	380 800

Det foreslås å avvikle ordningen med tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg (kap. 1820, post 70). Dette er en ordning som omfatter små budsjettmidler og som har relativt store administrasjonskostnader i forhold til den samlede nytten av ordningen.

Det foreslås ikke å bevilge midler til post 73 Tilskudd for utjevning av overføringstariffer under kap. 1820. Dette er et resultat av en samlet vurdering og prioritering innenfor statsbudsjettet.

Vedrørende 2005

Stortinget vedtok 9. desember 2004 en innsparringsfullmakt på 117 mill. kroner knyttet til departementenes drifts- og investeringsutgifter, hvorav

kr 310 000 ble lagt under kap. 1820, post 01 Driftsutgifter.

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter økt med henholdsvis 11,4 og 2 mill. kroner. Videre ble post 70 Tilskudd til lokale el-forsynings-

anlegg redusert med 0,5 mill. kroner og post 73 Tilskudd til utjevning av overføringstariffer økt med 12 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 252,3 mill. kroner under posten i 2006, en netto økning på 4,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Foruten pris- og lønnsjustering av driftsbudsjettet (om lag 4,7 mill. kroner) knytter endringen seg

til implementering av bygningsdirektivet, etablering av et felles norsk-svensk el-sertifikat marked og Norge Digitalt (7,7 mill. kroner).

I tillegg er driftsutgiftene oppjustert som følge av parallelljustering av gebyr- og avgiftsinntektene (2,4 mill. kroner), jf. omtale under kap. 4820, post 01.

Videre er posten redusert med om lag 10,2 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)			
Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	44 573	42 800	43 000
Flomsonekart	6 132	5 000	4 500
Museums- og kulturminnetiltak	3 947	4 100	4 200
Energimerkeordning	2 847		
Sum post 21	57 498	51 900	51 700

Det foreslås bevilget 51,7 mill. kroner under posten i 2006, en netto reduksjon på 0,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Posten er redusert med om lag 1,1 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift. Videre har endringen sammenheng med prisjustering og en parallell oppjustering av oppdrags- og samarbeidsvirksomheten (om lag 0,9 mill. kroner).

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Bevilgningen dekker lønnskostnader og andre driftsutgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med NORAD.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE budsjetteres til 43 mill. kroner i 2006, jf. kap. 4820, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2006 kan

overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak II.

Flomsonekart

Det budsjetteres med 4,5 mill. kroner til arbeidet med flomsonekartlegging i 2006. Hovedmålet med flomsonekartene er å gi kommunene et bedre grunnlag for arealplanlegging og beredskapsplanlegging.

Museums- og kulturminnetiltak

Det budsjetteres med 4,2 mill. kroner til arbeidet med museums- og kulturminnetiltak innenfor vannressurs- og energisektoren i 2006.

Formålet med ordningen er å ivareta, systematisere og formidle historie tilknyttet norsk energi- og vannressursforvaltning, samt å ta vare på kulturminner som reflekterer denne historien.

Post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Ordinær forbygningsvirksomhet mv.	43 758	38 000	33 500
Program for økt sikkerhet mot leirskred	36 700	33 850	38 800
Sum post 22	80 458	71 850	72 300

Det foreslås bevilget 72,3 mill. kroner til sikrings- og miljøtiltak i vassdrag i 2006, en netto økning på 0,45 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Risikoklassifiseringen av kvikkleireområder med skredfare har avdekket behov for større sikringstiltak i Drammenselva. Tiltaket er kostnadsberegnet til 17 mill. kroner. Av dette kan 10 mill. kroner omprioriteres innenfor posten. På denne bakgrunn foreslås det en økning på om lag 7 mill. kroner til sikringstiltak i Drammenselva. Som følge av økningen under posten oppjusteres anslaget for innbetaling av distriktsandeler med 2,1 mill. kroner, jf. kap. 4820, post 40.

Videre er posten redusert med om lag 6,5 mill. kroner som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Siden distriktsbidragenes størrelse er vanskelig å anslå, foreslås det at bevilgningen for 2006

kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820, post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, jf. Forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 4,5 mill. kroner til oppgradering av det hydrologiske stasjonsnett i 2006, en reduksjon på 0,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen har sammenheng med innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Det hydrologiske stasjonsnett i Norge har i dag en ikke fullt ut tilfredsstillende geografisk dekning sett i forhold til kravene i vannressursloven og EUs vanndirektiv. Stasjonsnett er til dels foreldet, med et fortsatt stort investeringsbehov.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	23 637	25 100	28 400
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	47 986	42 800	43 600
10	Refusjoner	4 070		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	158		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 289		
18	Refusjon av sykepenger	3 217		
40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	16 304	15 400	18 000
	Sum kap. 4820	97 661	83 300	90 000

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter økt med 0,9 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Inntekter under denne posten knytter seg til gebyrer fra damtilsyn, natur- og miljøtilsyn og beredskapstilsyn. Gebyrinntektene dekker utgifter

vedrørende kraftforsyningsberedskap og driften av tilsynsvirksomheten i NVE.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på 28,4 mill. kroner, en økning på 3,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Økte utgifter i forbindelse med dam- og miljøtilsynet under kap. 1820, post 01 øker beregningsgrunnlaget for innkreving av gebyrer tilsvarende (2,4 mill. kroner). I tillegg er posten prisjustert med 0,9 mill. kroner.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 43,6 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomheten i 2006, en økning på 0,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2006.

Endringen har sammenheng med prisjustering/parallelljustering av posten, jf. kap. 1820, post 21.

Post 40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag

Inntektene under denne posten knytter seg til distriktsbidrag fra kommuner og andre som får utført sikrings- og miljøtiltak i regi av NVE. Bidraget utgjør normalt 20 pst. av anleggets totale kostnader. Det budsjetteres med totalt 18 mill. kroner i 2006, en økning på 2,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Økningen er en følge av økt bevilgning til sikringstiltak, jf. kap. 1820, post 22. Det vises for øvrig til Del III, kap. 12, Stortingets anmodningsvedtak nr. 274 (2004-2005), hvor regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel ved sikringstiltak i vassdrag gjennomgås.

Resultatrapport 2004

Ivareta miljø- og brukerinteresser i vassdrag

Arbeidet med EUs vanndirektiv krevde stor innsats i 2004. Norske vannforekomster er identifisert, avgrenset og grovkarakterisert i forhold til miljøtilstand og belastninger. NVE har utviklet kriterier, prosesser og veiledere innenfor temaene grunnvann og sterkt modifiserte vannforekomster. NVE har ledet arbeidet med en norsk pilotstudie i et europeisk nettverk og derved bidratt i en felles europeisk implementeringsstrategi.

NVE driver en omfattende overvåking av landets vannressurser gjennom det nasjonale hydrologiske stasjonsnett. I 2004 er det foretatt investeringer i stasjonsnett som har bidratt til bedret datakvalitet, mer stabil drift og noe reduserte observatørutgifter. Det gjenstår fortsatt store investeringer før stasjonsnett totalt sett holder et tilfredsstillende kvalitetsnivå.

NVEs data og kunnskap om hydrologi og vassdrag brukes aktivt både innen NVE, offentlig sektor ellers og av samfunnet for øvrig som ledd i en framtidsrettet og bærekraftig forvaltning av vannressursene.

Den økte interessen for bygging av småkraftverk har medført økt arbeid med vurdering av konsesjonsplikten for planlagte kraftverk. I 2004 vurderte NVE konsesjonsplikten for 96 planlagte mini- og mikrokraftverk. 74 av disse er gitt konsesjonsfritak. Vedtak om konsesjonsfritak innebærer en betydelig forenkling i forhold til full konsesjonsbehandling.

I de vernede vassdragene må kraftutbygging ikke være i strid med verneinteressene. Av sju meldte planer er det derfor bare gitt konsesjonsfritak for en planlagt utbygging. I samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning (DN) er det etablert en enkel saksgang i forhold til fylkesmennene i disse sakene.

I forbindelse med arealplanlegging har NVE gitt kommunene råd og veiledning om hvordan hensynet til sikkerhet og miljø langs vassdragene skal ivaretas. NVEs regionkontorer behandlet i 2004 over 550 kommuneplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner. NVE har gitt 20 innsigelser til planer der hensynet til enten sikkerhet eller vassdragsmiljø ikke har vært tilstrekkelig ivarettatt. Resultatene fra flomsonekartleggingen og risikoklassifiseringen av kvikkleireområder har økt oppmerksomheten på fareområder langs vassdrag.

NVE har videreført arbeidet med omlegging av miljøtilsynet basert på internkontroll. Det er gjennomført revisjon av internkontrollsystemene hos anleggseiere med utgangspunkt i at alle anleggseierne innen 1. januar 2005 skal ha på plass et system som ivaretar miljøforhold.

Aktiviteten innenfor konsesjonsbehandling av andre inngrep i vassdrag har vært noe lavere enn planlagt. Det skyldes i hovedsak økningen i interessen for småkraftverk som har gjort at NVE har prioritert vannkraftsaker.

Sikre samfunnet mot vassdragsulykker og ivareta sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen

Det er til sammen brukt om lag 80,5 mill. kroner til sikrings- og miljøtiltak i vassdrag. Om lag 80 tiltak er gjennomført eller var under gjennomføring i 2004.

I 2004 oppsto det flere flomskader langs Halvingdalselva, en del sideelver i Nord-Gudbrandsdalen og Valdres, langs vassdrag i Sør-Trøndelag og flere steder på Vestlandet. NVE gjennomførte flere krisetiltak.

Program for økt sikkerhet mot leirskred har gått som planlagt. Totalt er om lag 36,7 mill. kroner nytt til programmet, inkludert om lag 4 mill. kroner til risikoklassifisering og grunnundersøkelser i kvikkleireområder. I løpet av 2004 er til sammen 80 pst. av de kjente kvikkleireområdene inndelt og klassifisert etter skredfare, konsekvens og risiko. Risikoklassifiseringen har i 2004 omfattet følgende kommuner: Høylandet, Grong, Bjugn, Åfjord, Rissa, Agdenes, Leksvik, Levanger, Ringerike, Modum, Enebakk, Trøgstad, Spydeberg, Askim, Eidsberg, Skiptvet og Rakkestad.

Det største tiltaket i 2004 har vært første trinn av skredsikring i utløpet av Skienselva. I sentrumsområdene i Skaun kommune i Sør-Trøndelag er elvene Vigda og Børsa stabilisert mot leirskred.

I Flomsonekartprosjektet er det ferdigstilt 16 delprosjekt. Fremdriften i prosjektet er i henhold til planen.

Arbeid med oppgradering av dammer har vært en viktig oppgave for NVE i 2004. Oppgraderinger utløses i de fleste tilfeller av revurderinger, der dammenes sikkerhet blir vurdert opp mot kravene i dagens regelverk. NVE har ferdigstilt retningslinjer for overvåking og instrumentering av dammer.

NVE har i 2004 gjennomført revisjoner av selskapene i kraftforsyningen, med fokus på risiko- og sårbarhetsanalyser. Direktoratet har også videreutviklet og oppdatert forskrift og planverk for rasjonering og for Statnett SFs systemansvar. I 2004 har NVE også satt i gang et forprosjekt for å vurdere forsyningssikkerheten i det norske kraftsystemet.

I 2004 har det blitt avholdt seks øvelser innen kraftforsyningsberedskap i samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, fylkesmannsembeter og lokale myndigheter. I tillegg ble det avholdt en øvelse der direktoratet deltok sammen med Statnett SF og Olje- og energidepartementet.

NVE har fortsatt arbeidet med å utvikle og implementere et helhetlig beredskapskonsept, og samarbeider med andre myndigheter og aktører i Norge og Norden. Arbeidet baseres i hovedsak på anbefalinger gitt i Sårbarhetsutvalgets utredning (NOU 2000: 24) og BAS III-prosjektet. NVE har ledet det nordiske samarbeidet på området i 2004.

Fremme verdiskaping gjennom effektiv og miljømessig akseptabel energiproduksjon

Det var i 2004 en markert økning av antallet søknader om bygging av småkraftverk. OEDs strategi for småkraftverk sammen med NVEs satsing på informasjon, har medført en betydelig interesse.

Denne sakstypen har vært gitt høy prioritet. NVE har lagt vekt på å bidra til en mer effektiv konsesjonsprosess, med fokus på den samlede saksbehandlingen som tiltakshaverne møter i forvaltningen. Det er utarbeidet veiledningsmaterieell for søknader og for undersøkelser av biologisk mangfold. Dette har bidratt til å sikre god effektivitet og kvalitet i saksbehandlingen.

Stortinget har gjennom Samlet Plan (SP) angitt hvilke vannkraftprosjekter som kan konsesjonsbehandles. Et nytt eller endret prosjekt må klareres i forhold til SP med mindre det er under en viss størrelse. NVE arbeidet med om lag 120 søknader om prosjekter i SP i 2004. Alle er under 10 MW, og saksbehandling ble utsatt i påvente av en avklaring av om nedre grense for prosjekter som må klareres i forhold til SP skulle økes fra 1 til 10 MW. Samlet ytelse for disse er på 315 MW og årlig produksjon på 1,25 TWh. Prosjekter større enn 10 MW som kom inn til SP-behandling i 2004 utgjør 139 MW og 1,2 TWh/år. Det ble fattet vedtak i 60 saker. Det var under behandling prosjekter på til sammen 725 MW og 2,9 TWh/år som inkluderer prosjekter mottatt før 2004.

NVE har registrert en økt interesse for revisjon av konsesjonsvilkår for gamle konsesjoner. Dette indikerer en framtidig økning i oppgavene innenfor denne aktiviteten.

NVE har i 2004 meddelt seks konsesjoner for å bygge og drive vindkraftverk, mottatt 18 meldinger og meddelt 20 konsekvensutredningsprogram. Dette er en vesentlig høyere aktivitet enn tidligere år. I tillegg har NVE hatt under behandling tre pilotprosjekter for produksjon av elektrisk energi fra tidevann og bølger. Det ble ikke konsesjonsbehandlet fjernvarmeanlegg i 2004.

Noen av de viktigste utfordringene i forbindelse med NVEs behandling av vindkraftsaker er spørsmål om nettkapasitet, forsvarsinteresser, reindriftsinteresser og effektiv arealutnyttelse. NVE hadde et omfattende og godt samarbeid med Forsvarsbygg i vindkraftsaker. Forsvaret er i ferd med å starte opp et nytt prosjekt vedrørende vindkraft med vekt på etterretningsinstallasjoner.

Reindriftsprosjektet som ble finansiert med FoU-midler (kap.1830, post 22) ble avsluttet i desember 2004. Prosjektet var et samarbeidsprosjekt mellom NVE og Reindriftsforvaltningen og omfattet sentrale forhold som er aktuelle når vindkraftverk planlegges i reindriftsområder.

Fremme effektiv og sikker overføring og omsetning av energi og effektiv energibruk

For å sikre et effektivt tilsyn med kraftmarkedet har Konkurransetilsynet, Kredittilsynet og NVE

etablert et forum hvor tilsynene drøfter felles problemstillinger.

NVE har i 2004 gjennomført en samfunnsøkonomisk vurdering av hvorvidt myndighetene bør iverksette tiltak for å fremskynde utbyggingen av toveiskommunikasjon i det norske kraftmarkedet. NVE sendte sitt forslag på alminnelig høring i juli 2005.

NVE startet i 2002 opp en evaluering av regelverket for fakturering av husholdninger for blant annet å vurdere sammenhengen mellom el-forbruket og fakturering. Prosjektet ble avsluttet i 2004. Resultatene i prosjektet ble videre vurdert i sammenheng med NVEs prosjekt «Nettselskapenes rolle i sluttbrukermarkedet» som ble ferdigstilt våren 2005.

NVE arbeidet i 2004 med vurderinger av hovedprinsippene for regulering av nettvirksomhetens økonomiske vilkår fra 2007. NVE har gjennomført en åpen prosess med faglige og prinsipielle analyser knyttet til nettreguleringen. NVE overleverte en rapport til departementet i mars 2004. Flere oppfølgingsprosjekter har vært gjennomført og arbeidet fortsetter i 2005. NVE sendte sitt forslag på alminnelig høring i juli 2005.

NVE har gjennom rundskriv presisert regelverket rundt mer- og mindreinntekt overfor nettselskapene, slik at dette praktiseres i tråd med intensjonene med inntektsrammereguleringen, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Flere selskap er også fulgt opp gjennom kontrollbesøk.

Gjennomsnittlig nettleie (overføringstariff) for husholdninger med et årlig forbruk på 20 000 kWh var i 2004 30,5 øre/kWh, inklusive merverdiavgift og eksklusiv forbruksavgift. Dette er en økning på om lag 4 pst. i forhold til 2003. Økningen skyldes blant annet justering for nettselskapenes mer- og mindreinntekt.

I 2004 sendte NVE et forslag til ny forskrift om leveringskvalitet på høring. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2005. Forskriften skal bidra til å sikre en tilfredsstillende leveringskvalitet i det norske kraftsystemet, og en samfunnsmessig rasjonell drift, utbygging og utvikling av kraftsystemet. NVE følger opp sine kontroll- og rapporteringsrutiner knyttet til Statnett SFs utøvelse av systemansvaret.

NVE har videreført samarbeidet med reguleringsmyndighetene i andre land gjennom det nordiske regulatorsamarbeidet Nordic Energy Regulators (NordREG) og gjennom det europeiske regulatorsamarbeidet Council of European Energy Regulators (CEER). NVE deltar også som observatør i EUs rådgivende komité for energiregulering, ERGEG. På nordisk nivå ble det i 2004 utarbeidet en strategi og arbeidsplan for 2005 for NordREG. NVE har gjennomført løpende kontroll og tilsyn

med at vilkårene i utenlandskonsesjonene til Statnett SF og Nord Pool Spot ble overholdt. NVE deltok i arbeidet med departementets behandling av konsesjonssøknaden til Statnett SF om ny kabel til Nederland.

I 2004 ble det lagt ned betydelige ressurser i konsesjonsbehandling av en rekke større overføringsanlegg, herunder nødvendige nettførsterknninger. Disse sakene kjennetegnes ved at de ofte er omstridte og krever en stadig økende ressursinnsats.

NVE utviklet et program for energieffektivisering med bakgrunn i et tilsvarende program i Sverige. Programmet gjelder for treforedlingsindustrien og kan gi industrien fritak for el-avgiftens minstesats dersom programforpliktelsene etterleveres.

NVE ferdigstilte en utredning av kostnader ved transportløsninger for innenlands bruk av naturgass.

NVE fortsatte forberedelsene til å kunne ivareta oppgaver som tilsynsmyndighet for et pliktig el-sertifikatmarked.

Post 70 Tilskudd til lokale el-forsyningsanlegg

I 2004 mottok 56 husstander tilskudd. Samlet utbetaling av tilskudd til uforsynte husstander var i 2004 på om lag 0,28 mill. kroner. I tillegg ble det utbetalt om lag 0,34 mill. kroner i investeringstilskudd til lokale el-forsyningsanlegg i 2004.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overførings-tariffer

I 2004 ble det utbetalt 40 mill. kroner under ordningen, som omfattet ti distribusjonsnett med til sammen om lag 49 000 sluttbrukere. Tilskuddet lå mellom om lag 1 og 7 øre/kWh.

Post 75 Tilskudd til sikringstiltak

NVE ga i 2004 om lag 3 mill. kroner i tilskudd til sikringstiltak og anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater.

Omlegging av energibruk og energiproduksjon

Det er viktig å gjøre Norges energiforsyning mindre avhengig av vannkraften som energikilde og elektrisitet som energibærer. Dette krever en langsiktig politikk for omlegging av energiproduksjon og energibruk. Regjeringens satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon tar utgangspunkt i hovedlinjene i St.meld. nr. 29 (1998-1999) Om energipolitikken (energimeldingen). Det vises

til at Stortinget, i forbindelse med behandlingen av energimeldingen, jf. Innst. S. nr. 122 (1999-2000), og ved opprettelsen av Energifondet og Enova SF, jf. Innst. O. nr. 59 (2000-2001), sluttet seg til energiomleggingen, samt til de konkrete målene på 3 TWh/år økt vindkraftproduksjon og 4 TWh/år vannbåren varme, basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme.

Energiomleggingen er en langsiktig satsing på utviklingen av et marked for alternative løsninger for energiproduksjon og energibruk. Det er behov for å gi støtte til nye energiløsninger, slik at de kan tilbys som reelle alternativer i markedet.

Energifondet

Energifondets formål er å fremme miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energifondet skal være en langsiktig finansieringskilde for omleggingsarbeidet. Energifondet forvaltes av Enova SF. Olje- og energidepartementet og Enova SF har inngått en avtale om forvaltningsoppdraget, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004). I henhold til avtalen skal Enova gjennom sin virkemiddelbruk utløse prosjekter som gir ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år innen utgangen av 2010. Minimum 4 TWh/år skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmepumper og minimum 3 TWh/år skal være økt produksjon av vindkraft.

I tillegg til de kvantitative målene skal Enova støtte demonstrasjon av ny teknologi som bidrar til energiomleggingen på lang sikt. Videre skal Enova ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester som på kort og lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen. Olje- og energidepartementet har igangsatt en evaluering av Enova SF og organiseringen av virkemidlene innen energiomleggingen. Evalueringen

vil danne grunnlag for etablering av en ny avtale om forvaltningen av Energifondet fra og med 2007. Evalueringen skal være med på å belyse om opprettelsen av Energifondet og Enova har bidratt til en mer kostnadseffektiv virkemiddelbruk for en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Enova tildeler midler i henhold til de mål og kriterier som er nedfelt i avtalen med Olje- og energidepartementet om forvaltningen av Energifondet. Tildeling skjer på grunnlag av en vurdering av ulike prosjekter og aktiviteter etter en felles referanseramme. Enova søker å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av midlene.

Viktige kriterier er blant annet at prosjektene skal bidra til en varig omlegging av energibruk eller energiproduksjon. Støtten skal være utløsende for prosjektene. Videre vektlegges aktørenes gjennomføringsevne, prosjektenes ringvirkningseffekter og betydning for markedsutviklingen.

Inntekter 2006

Erfaringene fra vinteren 2002/2003 med høye kraftpriser viser at det blant annet er viktig å satse videre på ny fornybar energi og redusert energibruk. Det er derfor viktig å opprettholde stabilt høye inntekter til Energifondet.

Energifondet finansieres gjennom et påslag på nettatariffen for uttak av kraft i distribusjonsnettet. Påslaget på nettatariffen er 1 øre/kWh. Det vil gi inntekter fra påslaget på om lag 665 mill. kroner i 2006.

Det foreslås ingen bevilgning over statsbudsjettet til Energifondet i 2006.

Tabell 5.2 Oversikt over inntektene til Energifondet i perioden 2004-2005

Betegnelse	Regnskap 2004	Anslag 2005	Anslag 2006	(i 1 000 kr)
				Endring 2005-06
Inntekter fra påslaget på nettatariffen	470 317	665 000	665 000	0
Bevilgning over statsbudsjettet	60 000	0	0	0
Renteinntekter fra foregående år	13 237	13 936	22 000	8 064
Sum inntekter til Energifondet	543 554	678 936	687 000	8 064

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 152	12 000	10 500
50	Overføring til Energifondet	60 000		
70	Tilskudd til elektrisitetssparing i private husholdninger, <i>kan overføres</i>	5 902		
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	26 800	24 000	30 000
	Sum kap. 1825	105 854	36 000	40 500

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble det bevilget 10 mill. kroner over ny post 71 Tilskudd til energiltak i kraftkrevende industri, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker deltagelse i ulike internasjonale programmer og aktiviteter innen fornybar energi og energibruk. I 2006 vil hovedandelen av aktiviteten være knyttet til Norges deltagelse i EUs program for fornybar energi og energibruk (Intelligent Energy - Europe). Intelligent Energy - Europe er delt i fire aktivitetsområder: rasjonell energibruk (SAVE), fornybar energiproduksjon (ALTERNER), energi i transport (STEER) og fremme av rasjonell energibruk og fornybar energi i utviklingsland (COOPENER). Norge deltar i alle fire delene av programmet. Deltagelse i programmet er viktig for norske aktørers mulighet til å bidra i utvikling av det felles europeiske energimarkedet. Forvaltningen av programmet fra norsk side er delegert til Enova SF.

Det foreslås bevilget 10,5 mill. kroner under posten i 2006, en reduksjon på 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Reduksjonen har sammenheng med forventet lavere kontingent i 2006.

Post 74 Naturgass, kan overføres**Formål**

Regjeringen ser det som viktig å legge til rette for økt bruk av naturgass innenlands. Det er en betydelig interesse for å ta i bruk gass mange steder i landet. Olje- og energidepartementet bidrar med tilskudd til realisering av infrastruktur for naturgass slik at gass over tid kan gjøres tilgjengelig i flere områder. Regjeringen vil også satse på økt kompetanse i praktisk anvendelse av gass og vil

bidra til etableringen av et nasjonalt kompetansesenter.

Tildelings- og oppfølgingskriterier

Tilskuddene er rettet mot innkjøp av infrastrukturkapasitet og er utformet som en såkalt «Public Service Obligations». Tilbyderne har forpliktelser med hensyn til leveringssikkerhet, gasskvalitet og drift av anleggene. Både transmisjonsrør og anlegg knyttet til distribusjon av LNG og CNG kan komme inn under ordningen. Industriell bruk av naturgass med en betydelig miljøgevinst er prioritert.

Satsingen på økt kompetanse i praktisk anvendelse av naturgass er utformet som et offentlig innkjøp og utgjorde 4 mill. kroner i 2004. Det er forutsatt at de nasjonale oppgavene knyttet til sluttbrukerteknologi kan ivaretas med et mindre beløp etter at virksomheten er etablert.

Enova SF forvalter ordningen.

Budsjettforslag 2006

Det foreslås bevilget 30 mill. kroner til infrastruktur for naturgass i 2006, en økning på 6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Videre foreslås det en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak V.

Resultatrapport 2004**Post 21 Spesielle driftsutgifter**

I 2004 ble midlene i hovedsak benyttet til kontingent for Norges deltagelse i Intelligent Energy - Europe programmet, samt til medfinansiering av norske deltakere i programmet. Av 20 søknader med norske deltakere fikk ni støtte gjennom programmet.

I forbindelse med gjennomføringen av programmet har Enova, som står for forvaltningen fra

norsk side, gjennomført to informasjons- og veiledningsmøter, samt gitt løpende informasjon om programmet gjennom sine informasjonskanaler.

Post 50 Overføring til Energifondet

I løpet av 2004 ble det inngått kontrakter som gir et samlet energieresultat på 2 223 GWh/år. Dette er et resultat som fremkommer ved å legge sammen energimengdene i kontraktene Enova SF tegner med aktørene som er tildelt midler til sine prosjekter. Prosjektene som inngår i resultatrapporteringen er derfor ikke nødvendigvis ferdigstilte i løpet

av 2004. En betydelig andel av prosjektene gjennomføres over flere år. Utbetaling av støttemidler kan derfor også skje over flere år. Tildelte støttemidler skal tilbakebetales dersom prosjektene ikke blir gjennomført som forutsatt. I gjennomsnitt ble det gitt om lag 30 øre i tilskudd for hver utløste kilowatttime, spart eller produsert.

Enova SF hadde en disponibel ramme på om lag 796 mill. kroner i 2004, inklusiv en tilsagnsfullmakt på 130 mill. kroner. Enova benyttet om lag 774 mill. kroner av rammen i tilsagn og administrasjon, hvorav 108 mill. kroner var knyttet til tilsagnsfullmakten.

Tabell 5.3 Aggregerte energieresultat og disponering av Energifondets midler for 2004

Område	Mill. kr	GWh/år
Energibruk	140	646
Vindkraft	384	1 023
Varme	108	518
Annen fornybar energi	33	35
Pålagte oppgaver	57	
Analyse med videre	11	
Administrasjon	41	
Sum disponerte midler og resultat	774	2 222

Det er gitt tilsagn om støtte for om lag 140 mill. kroner til prosjekter innen programområde Energibruk. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energieresultat på 646 GWh/år. Programmet retter seg mot energibruk i bygg, anlegg, næringsvirksomhet og industri.

Enovas programmer for vindkraft retter seg mot aktører som investerer i bygging av nye vindkraftanlegg. Det ble i 2004 gitt tilsagn om støtte for om lag 384 mill. kroner til åtte prosjekter med et kontraktsfestet energieresultat på 1 023 GWh/år.

Enovas varmeprogram retter seg mot aktører både innen varmedistribusjon og varmeproduksjon. Det er gitt tilsagn om støtte for om lag 108 mill. kroner til totalt 37 prosjekter. Dette gir et kontraktsfestet energieresultat på 518 GWh/år.

I tillegg til å oppnå konkrete resultater i form av energibesparelser eller ny fornybar energiproduksjon skal Enova drive et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester. Hensikten med arbeidet har vært å øke oppmerksomheten om energibruk og energiløsninger og å øke kjennskapen til Enova som aktør i energiomleggingen.

Som et ledd i arbeidet med å utvikle en ny og mer kostnadseffektiv struktur for landsdekkende informasjons- og rådgivningstjeneste er det i regi

av Enova etablert en nasjonal svartjeneste. En samling av aktivitetene har sikret jevnt høy kvalitet på tjenesten og medført en betydelig kostnadsreduksjon. Denne svartjenesten består av et grønt nummer for å betjene husholdninger, samt en svartjeneste for profesjonelle aktører for å gi råd om Enovas programmer.

Opplæring av teknisk personell, barn, unge og pedagogisk personell i skolen har vært et satsingsområde. Opplæring er organisert som eget område og understøtter Enovas øvrige aktiviteter.

Enova SF har i løpet av 2004 utført en rekke analyser og utredninger for å sikre beslutningsgrunnlaget ved utformingen av sine virkemidler.

I 2004 mottok Enova SF 41 mill. kroner fra Energifondet i administrasjonshonorar, inkludert merverdiavgift. Administrasjonshonoraret dekker ordinær drift av Enova SF for forvaltningen av Energifondet. Foretaket hadde et årsunderskudd etter netto finansposter på om lag 0,03 mill. kroner. Det ble i 2002 avsatt 15 mill. kroner fra Energifondet til etablering og organisasjonsutvikling av Enova SF. Det er i 2004 inntektsført 1,9 mill. kroner av dette tilskuddet. Totalt er det benyttet 15 mill. kroner. Etableringen av foretaket er dermed ferdigstilt.

Post 70 Tilskuddsordning for elektrisitetssparing i private husholdninger

Regjeringen la i St.prp. nr. 42 (2002-2003) frem forslag om en tidsavgrenset tilskuddsordning for elektrisitetssparing i husholdningene. I en situasjon med høye strømpriser ønsket Regjeringen å bidra til en fornuftig energiomlegging også for private husholdninger. Formålet med ordningen var å gjøre husholdningene bedre i stand til å velge alternative oppvarmingsløsninger eller andre fornuftige sparetiltak som ville gjøre dem mindre avhengige av elektrisitet. Ordningen trådte i kraft 1. februar 2003 med søknadsfrist 15. mars 2003. Utbetaling av støtte og behandling av saker fortsatte i 2004.

Ordningen er evaluert av Nord-Trøndelagsforskning som blant annet konkluderte med at Enova har forvaltet tilskuddsordningen godt ut fra de vedtatte kriterier og mandat, særlig tatt i betraktning de tidsmessige rammene og de endrede økonomiske forutsetningene. Energieresultatet av tilskuddsordningen er samlet på om lag 129 GWh/år. De totale kostnadene ved tilskuddsordningen var på om lag 96 mill. kroner, hvorav 83 mill. kroner ble utbetalt i støtte.

Post 74 Naturgass

Det ble benyttet 1,1 mill. kroner til utvikling av standarder og beregningsverktøy for mottaks- og lageranlegg for LNG.

Enova SF inngikk i 2004 avtale om å dekke kostnader for tjenester av allmenn økonomisk betydning knyttet til realisering av mottaks- og lageranlegg for LNG på Herøya, Lista, Høyanger og Fredrikstad. Avtalen knyttet til anlegget i Fredrikstad er senere kansellert som følge av avtalepartnerens vurdering av lokale markedsforhold og naturgasstilgang. De samlede forpliktelsene i de øvrige avtalene beløper seg til 28,7 mill. kroner. Alle anleggene skal være i drift innen april 2006. Utbetalinger til prosjektene finner sted i 2005 og 2006.

Det ble opprettet et nasjonalt kompetansesenter for demonstrasjon og opplæring i praktisk anvendelse av naturgass, propan og andre energigasser. Virksomheten ble lagt til Norsk Gassenter på Haugalandet. Det er totalt utbetalt 4 mill. kroner til virksomheten for 2004.

Det ble utbetalt 2,5 mill. kroner til Enova sin administrasjon av ordningen.

Kap. 2490 NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24	Driftsresultat			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 802	5 000	5 000
	Sum kap. 2490	4 802	5 000	5 000

Anleggsvirksomheten i NVE er organisert som egen resultatenhet - NVE Anlegg. Anleggsvirksomheten er ikke organisatorisk skilt ut fra NVE som egen forretningsdrift. Det budsjett- og regnskapsmessige skillet i forhold til NVE er foretatt for å etablere et klarere skille mellom NVEs forvaltningsoppgaver og entreprenøroppgaver knyttet til NVEs forbygningsvirksomhet.

NVE Anlegg skal primært utføre sikrings- og miljøtiltak i vassdrag og andre vassdragsrelaterte tiltak, herunder nødvendig vedlikehold av eksisterende anlegg som NVE har gitt bistand til.

Enheten utgjør dessuten en del av NVEs beredskapsorganisasjon og skal bidra til å opprettholde og videreutvikle den vassdragstekniske kompetanse i NVE. NVE Anlegg skal utøve sine oppgaver på en mest mulig kostnadseffektiv og rasjonell måte og samtidig sikre høy kvalitet med hensyn til sikkerhet og miljø. Det er et mål at NVE Anlegg skal gå i driftsmessig balanse. NVE Anlegg konkurrerer i entreprenørmarkedet om anleggsarbeider for NVE for øvrig og vassdragsrelaterte arbeider for andre tiltakshavere.

Tabell 5.4 NVE Anleggs kapitalbalanse per 31.12.2004

Eiendeler	Kroner	Egenkapital og gjeld	Kroner
<i>Anleggsmidler:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
<i>Anleggskapital</i>	26 720 091	Egenkapital uten reguleringsfond	6 343 601
		Reguleringsfond	3 969 369
Sum anleggsmidler	26 720 091	Sum egenkapital	10 312 970
<i>Omløpsmidler:</i>		<i>Langsiktig gjeld:</i>	
Kortsiktige fordringer	3 969 369	Statens rentebærende gjeld	20 376 490
Sum omløpsmidler	3 969 369	Sum langsiktig gjeld	20 376 490
Sum eiendeler	30 689 460	Sum egenkapital og gjeld	30 689 460

Tabell 5.5 Økonomiske nøkkeltall for NVE Anlegg

	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004
Driftsresultat i pst. av driftsinntekter ¹	6,7	-4,2	2,6
Totalkapitalrentabilitet i pst. ²	15,4	-4,6	4,3
Ekstern omsetning i pst.	14,8	12,0	16,4

¹ Driftsresultatet omfatter driftsinntekter, driftsutgifter og avskrivninger.

² Totalrentabiliteten er resultat etter finanskostnader i pst. av totalkapitalen. Resultat omfatter driftsinntekter, driftsutgifter, renter og tap/gevinst ved salg.

NVE Anleggs avskrivningsordning

NVE Anlegg følger avskrivningsplaner basert på lineære avskrivninger for anleggsmidlene. Avskrivningene på de enkelte anleggsmidler foretas lineært, basert på en fastsatt avskrivningsperiode, 8 og 20 år for henholdsvis maskiner og bygninger. Anleggsmidler avskrives ikke i investeringsåret, men starter fra 1. januar påfølgende år. Anleggs-

midler blir avskrevet for et helt år i salgsåret. Nytt utstyr som har en kostnad på under kr 50 000 eksklusiv merverdiavgift, avskrives ikke. Brukt utstyr eller spesialutstyr behandles særskilt i hvert enkelt tilfelle. Påkostninger/oppgraderinger føres mot anleggsmiddel og blir av det avskrevet. Normalt vedlikehold skal ikke avskrives. Avvik fra disse rutiner skal begrunnes/dokumenteres i hvert tilfelle.

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24.1	Driftsinntekter	-43 087	-43 000	-43 000
24.2	Driftsutgifter	38 016	36 500	36 500
24.3	Avskrivninger	4 967	5 400	5 400
24.4	Renter av statens kapital	1 185	1 100	1 100
24.5	Reguleringsfond	-1 080		
	Sum post 24			

Underpost 24.1 Driftsinntekter

NVE Anleggs driftsinntekter knytter seg til salg av forbygningstjenester til NVE for øvrig og eksterne oppdrag. Driftsinntekter for 2006 er anslått til 43 mill. kroner, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

NVE Anleggs driftsutgifter er knyttet til lønn og kjøp av varer og tjenester. Driftsutgiftene for 2006 er anslått til 36,5 mill. kroner, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Det budsjetteres med kalkulatoriske avskrivninger på 5,4 mill. kroner for 2006, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Driften belastes med kalkulatoriske avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Avskrivningen er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5491, post 30.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Det budsjetteres med kalkulatoriske renter på 1,1 mill. kroner for 2006, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Investeringsmidlene som bevilges over kap. 2490, post 45 anses som rentebærende kapital. Statens årlige netto investeringsbidrag til NVE Anlegg betraktes som et lån det skal betales rente av. Det årlige lånet er således lik investeringsbevilgningen under post 45 med fradrag av salgsinntekter og avskrivninger.

Driften belastes med kalkulatoriske renter for å ta hensyn til kapitalkostnad. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Renter er en regnskapsmessig kostnad og har derfor ingen kontanteffekt, jf. motpost under kap. 5603, post 80.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det foreslås bevilget 5 mill. kroner til utstyrsanskaffelser og vedlikehold i 2006, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Det foreslås videre at bevilgningen for 2006 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 5490, post 01 Salg av utstyr mv., jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 5490 NVE Anlegg (jf. kap. 2490)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Salg av utstyr mv.	293	1 000	1 000
	Sum kap. 5490	293	1 000	1 000

Post 01 Salg av utstyr mv.

Det budsjetteres med salg av utstyr mv. for 1 mill. kroner i 2006, en videreføring av saldert budsjett 2005, jf. omtalen under kap. 2490, post 45.

Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
50	Overføring fra fondet	139 150	144 000	148 900
	Sum kap. 4829	139 150	144 000	148 900

Post 50 Overføring fra fondet

Konsesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygging påfører allmenne interesser, samt at det gis som en andel av verdiskapingen. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbygging har funnet sted. En mindre andel går til staten og er opphav til Konsesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdrags- og elektrisitetslovgivningen. Satsene bestemmes ved tildeling av konsesjon og reguleres hvert femte år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konsesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å forebygge, erstatte eller avbøte skader som skyl-

des dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller virksomhet i elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. De senere år har uttaket fra fondet hovedsakelig gått til forskning, undersøkelser, opplæring og informasjon om vassdragsutnyttelse og elektrifisering. Midler har også blitt brukt til konkrete vassdragstiltak. Konsesjonsavgiftsfondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 148,9 mill. kroner fra Konsesjonsavgiftsfondet i 2006, en økning på 4,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Programkategori 18.30 Teknologi og internasjonalisering

Kap. 1830 Forskning (jf. kap. 4829)

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 028	18 000	
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>			16 900
50	Norges forskningsråd	287 500	393 300	462 100
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	9 221	8 900	10 400
	Sum kap. 1830	316 749	420 200	489 400

Midlene under post 22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling ble tidligere bevilget på post 21 Spesielle driftsutgifter.

Post 22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker forvaltningsrettet forskning og utvikling i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Målet er at forskningsaktivitetene skal understøtte direktoratets oppgaver og bidra til at NVE utvikler og videreformidler kunnskap som bedrer forvaltningsgrunnlaget. NVE deltar i flere av programmene til Norges forskningsråd og samarbeider med blant annet Energi-bedriftenes landsforening (EBL), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Enova SF.

Budsjettforslag 2006

Det foreslås bevilget 16,9 mill. kroner under ny post 22 i 2006. Midlene er flyttet fra kap. 1830, post 21 til denne posten.

Bevilgningen er redusert med 1,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett under post 21 i 2005 som følge av innføring av nettoordningen for budsjettering av merverdiavgift.

Aktiviteter 2006

Innenfor energi- og markedsområdet skal kartleggingen av energipotensialet utvides i 2006 til å inkludere blant annet havstrøm, saltkraft og geotermisk varme. På vindsiden videreføres arbeidet med å beregne hvor mye som kan utbygges av det

fysiske vindkraftpotensialet. På vannkraftsiden videreføres prosjektet for småkraftverk (50-10 000 kW) med vekt på videreutvikling av teknologi og metoder for å fremme etablering av solide småkraftverk. Innenfor samme satsing skal det legges økt vekt på opprusting og utvidelse av større vannkraftverk. Arbeidet med å avdekke og dokumentere konsekvenser av klimaendringers virkning på vind- og vannkraftproduksjon videreføres.

På gassiden videreføres arbeidet med å følge kostnads- og lønnsomhetsutviklingen knyttet til gasskraft med CO₂-håndtering. Målet er å bidra til å styrke NVEs grunnlag for konsesjonsbehandling i forbindelse med gasskraft.

Det planlegges et energibruksprogram bestående av flere prosjekter som skal ta opp ulike sider ved energibruken i Norge. Arbeidet inkluderer blant annet modeller for energibruksprognoser, statistikkgrunnlag og energibruksanalyser, forbruksovervåking, ulike konsekvenser av energibruk, og temaer knyttet til EUs direktiver for energieffektivitet hos sluttbruker og energitjenester.

Innenfor vannressursområdet vil man i prosjektet Evaluering av avbøtende tiltak i 2006 vurdere kostnadseffektivitet av de ulike tiltakene. I Vegetasjonsprosjektet vil aktiviteten være knyttet til utprøving og oppformering av plantematerialet som ble skaffet til veie i 2005. I prosjektet Miljøvirkninger av småkraftverk blir det gjennomført feltaktiviteter i Sør- og Nord-Trøndelag med fokus på vegetasjon. I arbeidet med EUs vandndirektiv har

NVE et hovedansvar for IKT-utviklingen innenfor direktoratenes samarbeid.

Første fase av FoU-programmet Miljøbasert vannføring avsluttes i 2006, men skal videreføres i en fase II som allerede er påbegynt. Programmet skal gi forvaltningen et bedre faglig grunnlag for å fastsette vannføring ved inngrep i vassdrag.

EU-prosjektet FLOWS, der NVE deltar, avsluttes i 2006. Her ser man på systemer som kan møte utfordringene knyttet til etablering av virksomhet i flomutsatte områder med sikte på å redusere fremtidige skader.

Innenfor hydrologisk forskning fortsetter den langsiktige satsingen på de tre hovedområdene klimaendringenes virkning på hydrologi, hydrologiske modeller og hydrologisk metodeutvikling. Det arbeides videre med å lage bedre metoder for flomberegninger og med å dokumentere kunnskap om isforhold i Norge. Arbeidet med metodikk for grunnvannsressursprognoser og med å kvantifisere grunnvannsdannelse fortsetter. Nye prosjekter vil søke å sikre implementeringen av EUs vanndirektiv, forbedre miljøforhold i vassdrag, vise konsekvenser av eventuelle klimaendringer, samt å forebygge tap og skader forårsaket av flom, erosjon og skred.

Innenfor konsesjon og tilsyn skal arbeidet med å utvikle prosedyrer og verktøy for vurdering av risiko knyttet til skredgenererte bølger i magasiner videreføres. Det samme skal forskningen som ser på virkninger av vindkraftutbygging på fugl. Det skal gjennomføres et prosjekt som beskriver hva som styrer nye investeringer i kraftproduksjon og hvordan handlinger til rasjonelle aktører påvirker forsyningssikkerheten i tørrår.

Resultatrapport 2004

Innenfor energiforvaltning ble arbeidet med klimaendringers virkning på energiproduksjon videreført med fokus på vindkraft. På vannkraftsiden er satsingen knyttet til utvikling av ny teknologi for å oppnå mer effektiv og miljømessig god etablering av småkraftverk videreført. En ressurskartlegging for småkraftverk har avdekket et nasjonalt potensial på om lag 18 TWh/år med investeringskostnad under 3 kr/kWh. Totalt har en dermed et samlet nasjonalt ressurspotensial for småkraftverk tilsvarende 25 TWh/år. Målet om å bevare og heve teknisk vannkraftkompetanse i Norge er ivarettatt gjennom å støtte FoU-prosjekter ved NTNU. Et forprosjekt innen forsyningssikkerhet ble startet opp. Arbeidet med ny inntektsrammeregulering er videreført.

Reindriftsprosjektet ble avsluttet i desember 2004 og rapporten er lagt ut på NVEs hjemmeside.

Prosjektet var et samarbeid mellom NVE og Reindriftsforvaltningen og la vekt på sentrale forhold som er aktuelle når vindkraftverk planlegges i reindriftsområder. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har i løpet av året gjennomført et avgrenset forskningsarbeid tilknyttet virkninger av vindkraftutbygging på fugl.

Et forprosjekt om skredgenererte bølger i magasiner er gjennomført, med blant annet kartlegging av områder i Norge med fare for skred.

Innenfor vassdragsforvaltning er det i programmet Miljøbasert vannføring opparbeidet en bred prosjektportefølje. Det er fem nye prosjekter innen temaene vandring hos laksefisk, evaluering av terskler, og tilsigstyrt minstevannføring. Det er utgitt syv fagrapporter innenfor temaer som vannføring, grunnvann, smålaksvassdrag, temperatur/is i magasin og smolttetthet.

I FLOWS-prosjektet er flomskadedata fra 2 300 bygninger sammenstilt (skadefunksjoner). Det er utført en teoretisk modellstudie om flominformasjon (formidling av flomfare). Det er gjennomført en spørreundersøkelse av hvordan flomrisiko oppleves. Dette skal inngå i arbeidet med å videreutvikle beslutningssystemene i arealplanlegging og vassdragsforvaltning.

I prosjektet Miljøforhold i tidligere regulerte vassdrag er miljøtilstanden i to eksempelobjekter kartlagt. I tillegg er det gjort en gjennomgang av aktuelle virkemidler, for å forbedre miljøtilstanden i tidligere regulerte vassdrag.

I prosjektet Miljøvirkninger av mini-, mikro- og småkraftverk ble det gjennomført en kartlegging av nedbørsfeltkarakteristika, fugl, bunndyr og vegetasjon i 12 delvassdrag i Telemark og Rogaland der det er planlagt å bygge slike kraftverk.

I arbeidet med EUs vanndirektiv er norske vannforekomster grovkarakterisert i forhold til miljøtilstand og belastninger i henhold til direktivet.

Innenfor hydrologi er det i prosjektene Climate and Energy (Nordisk Ministerråd) og Klimaeffekter og kraftproduksjon (EBL) blitt analysert effekter av klimaendringer på vann og energi. Arbeidet med å bedre kvaliteten på det hydrologiske grunnlaget ved å utarbeide nye metoder for å måle og beregne vannføring og for å kvalitetskontrollere flomdata ble videreført. Et EU-prosjekt innen glasiologi, OMEGA, ble avsluttet. I prosjektet ble nye metoder for overvåking av isbreer med satellitt- og flybaserte instrumenter utviklet. Et nytt breprosjekt i regi av EU, INTEGRAL, skal undersøke hvordan satellittbilder kan brukes til å studere hvordan isbreens bevegelse ble startet opp. Tjenesten Snøkart for Norge ble ferdig utviklet og etablert på Internett.

(www.nve.no/snokart) i samarbeid med Meteorologisk institutt.

Nærmere omtale av programmer, prosjekter, resultater, samarbeid mv. er lagt ut på NVEs nettsider (www.nve.no).

Post 50 Norges forskningsråd

Gjennom Norges forskningsråd finansierer Olje- og energidepartementet (OED) grunnleggende strategisk og brukerstyrt forskning innen petroleumsektoren og energi- og vannressurssektoren, samt forskningsbasert nyskaping.

Det foreslås bevilget 462,1 mill. kroner til Norges forskningsråd over OEDs budsjett i 2006, en økning på 68,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Økningen knytter seg i sin helhet til petroleumsforskning. Departementet legger stor vekt på å styrke satsingen på petroleumsfors-

kning for å bidra til fortsatt høy verdiskaping fra utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel og høy verdiskaping i den norske petroleumsnæringen. Det er et mål at den offentlige støtten til petroleumsforskning økes til om lag 600 mill. kroner årlig i inneværende stortingsperiode. En slik satsing er i tråd med anbefalinger fra næringen og Forskningsrådet. Regjeringen har fra 2004 til 2006 økt satsingen på petroleumsforskning med 100 mill. kroner årlig, fra om lag 200 mill. kroner til 400 mill. kroner. Satsingen på forskning og innovasjon rettet mot utvikling av fremtidens rene energisystem og miljøvennlig gasskraft videreføres på samme nivå. Ordningen med del finansiering av egenandelen når instituttene får tildelt prosjekter fra EU, blir videreført med 11 mill. kroner. Videre foreslås det at tilsagnsfullmakten på 33 mill. kroner videreføres for 2006, jf. Forslag til vedtak V.

Tabell 5.6 Fordeling av bevilgning under kap. 1830, post 50 til forskning i regi av Norges forskningsråd

Formål	(i 1 000 kr)	
	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Petroleumsektoren:		
PETROMAKS og DEMO 2000	183 300	252 100
Annen strategisk forskning	39 000	39 000
Sum Petroleumsektoren	222 300	291 100
Energi- og vannressurssektoren:		
RENERGI og Miljøvennlig gasskraftteknologi	139 300	139 300
Annen strategisk forskning	20 700	20 700
Sum Energi- og vannressurssektoren	160 000	160 000
Deltakelse i EU-prosjekter	11 000	11 000
Sum bevilgning til Norges forskningsråd	393 300	462 100

I tillegg til bevilgningen over denne posten vil deler av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping som disponeres av Forskningsrådet bli benyttet til energiforskning. Midlene bevilges over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett. I revidert nasjonalbudsjett 2004 ble det vedtatt å øke Fondet for forskning og nyskaping med 1 mrd. kroner øremerket petroleumsforskning. Dette gir en avkastning på om lag 46 mill. kroner årlig fra og med 2006. I 2006 vil om lag 85 mill. kroner av avkastningen fra fondet bli brukt til forskning med relevans for OED. Dette fordeler seg med 8 mill. kroner til RENERGI, 63 mill. kroner til

PETROMAKS og 14 mill. kroner til Center for Integrated Petroleum Research.

Midlene til petroleumsforskning som kanaliseres gjennom Forskningsrådet vil øke med om lag 94 mill. kroner i 2006, hvorav om lag 69 mill. kroner over OEDs budsjett og 25 mill. kroner fra avkastningen av Forskningsfondet. Videre legges det opp til å øke midlene til SEAPOPOP-programmet med totalt 6,4 mill. kroner over OEDs og Miljøverndepartementets budsjett, jf. kap. 1800, post 21 og kap. 1410, post 21.

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, gir departementet Forskningsrådet

anledning til å omdisponere midler mellom virkemidler innenfor den enkelte sektor.

Strategisk forskning

Det overordnede målet for den strategiske forskningen er å oppnå faglig styrking av de enkelte instituttene og universitetene på relevante områder gjennom å bygge opp kompetanse, utdanne forskere og utvikle internasjonalt anerkjente miljøer. Dette skal føre til at den teknisk-industrielle universitets- og instituttsektoren utvikler et godt tilbud for næringslivet og andre brukere innen petroleums- og energisektoren.

Valg av innsatsområder for den strategiske forskningen gjøres på bakgrunn av en vurdering av fremtidige muligheter for norsk næringsliv og den kompetanse norske miljøer har. Det er hovedsakelig fire typer aktiviteter innenfor strategisk forskning:

- Strategisk instituttprogrammer (SIP) utgjør en del av instituttens basisfinansiering. Formålet med strategiske instituttprogrammer er å bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud for norsk næringsliv innenfor energi- og petroleumssektoren. Programmene utformes i dialog mellom instituttene, aktuelle brukermiljøer og Forskningsrådet.
- Strategiske universitetsprogrammer (SUP) skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren. Det tas også sikte på å utvikle miljøer som kan delta aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid.
- Strategisk grunnleggende forskning i forskerprosjekter som inngår som en del av de store programmene i Forskningsrådet (RENERGI og PETROMAKS). De strategiske prosjektene skal ivareta grunnleggende aktiviteter ved universiteter og forskningsinstitutter som kan gi et bedre fundament for petroleums- og energisektorens egne forskningsaktiviteter, samt for Forskningsrådets brukerstyrte forskning.
- Annen strategisk forskning som gjennomføres i programmer og prosjekter utenfor de store programmene i Forskningsrådet og som har som mål å bygge opp kompetanse på områder av strategisk betydning for energi- og petroleumssektoren.

Forskningsrådet er hovedansvarlig for å utvikle strategien knyttet til satsingen på de strategiske programmene.

Brukerstyrt forskning

Gjennom støtte til brukerstyrt forskning ønsker departementet å stimulere til økt verdiskaping og konkurransekraft i næringslivet, og til positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Det legges vekt på at brukernes prioriteringer og behov ivaretas. Brukerne, som best kjenner markedsbegivenhetene og hvor mulighetene for suksess og vekst ligger, er dermed med på å sette premisser for forskningen. Støtten til prosjekter skal utløse og forsterke næringslivets egen satsing på forskning og utvikling. Støtten forutsetter forpliktende medvirkning fra brukerne.

Forskningsrådet foreslår konkrete og etterprøvbare resultatmål for prosjektene. Dette danner grunnlag for rapportering og evaluering i etterhånd. Flere brukerstyrte aktiviteter samfinansieres med andre departementer.

OEDs midler blir i hovedsak kanalisert til programmene PETROMAKS, RENERGI, Demo 2000 og Climit. Midlene blir deretter fordelt til brukerstyrte innovasjonsprosjekter med verdiskapingsfokus og kompetanseprosjekter med brukermidvirkning som setter fokus på felt der næringslivet ser behov for å utvikle kompetanse i forskningsinstitutt eller universitet.

Petroleumssektoren

Petroleumsnæringen representerer et stort potensial for fremtidig verdiskaping. Oljedirektoratet har anslått at hele 70 pst. av de gjenværende utvinnbare ressursene fortsatt ikke er utnyttet. For å utnytte disse ressursene kreves det betydelig forskningsinnsats.

Ny kunnskap og teknologi er nødvendig for å øke utvinningsgraden og finne nye ressurser, samt for å utvikle og tilpasse teknologi knyttet til miljømessige utfordringer. Forskning og teknologi er samtidig en viktig konkurransefaktor for leverandørindustrien og dens langsiktige utviklingsmuligheter.

Etterspørselen etter energi er økende. I 2005 er omkring 50 pst. av Europas energiforsyning basert på olje og gass. I 2030 ventes denne andelen å ha økt til 60 pst. Som en betydelig energinasjon og olje- og gasseksportør, har Norge et viktig ansvar både for å sikre tilstrekkelig energiforsyning og for å bidra til å utvikle kunnskap og teknologi for effektive og bærekraftige energisystemer. Dette er samtidig et godt utgangspunkt for at Norge kan være en ledende nasjon og et attraktivt vertsland for forskning på dette området. En slik ambisjon krever styrking av den offentlige forskningsinnsatsen.

Det er avgjørende at satsningen ses i nær sammenheng med utdanning og rekruttering til sektoren. Det er en økende erkjennelse av at oljeindustrien i fremtiden vil ha et betydelig rekrutteringsbehov. Prognosene for petroleumsindustrien er gode, både nasjonalt og internasjonalt, men rekrutteringen av studenter til høyere teknologisk naturvitenskapelig utdanning har i de siste årene vært bekymringsfull. Økt bevilgning til petroleumsforskning vil kunne skape optimisme i forskningsmiljøene og bidra til å sikre forskningsrettet utdanning på alle nivåer. For å opprettholde studenttallet er det viktig at norske universiteter og høyskoler er i stand til å delta i den internasjonale konkurransen om de beste studentene. Norge har spesielt god mulighet til å tiltrekke seg utenlandske studenter og doktorgradskandidater innen petroleumsutdanningen.

Økt innsats på forskning, kunnskap og teknologiutvikling innen petroleumssektoren skal gjøre det mulig å:

- øke verdiskapingen fra den norske kontinental-sokkelen,
- øke eksporten av teknologi fra leverandørindustrien og
- videreutvikle kunnskapsmiljøer for fremtidig næringsutvikling og sysselsetting.

PETROMAKS

Petroleumsforskningen vil i 2006 hovedsakelig være organisert i ett stort program kalt PETROMAKS. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling og forskning som underlag for politikkutforming.

PETROMAKS skal, sammen med Demo 2000, bidra til å oppfylle målene som er satt gjennom den nasjonale teknologistrategien til petroleumsnæringen, «Olje- og gass i det 21. århundret» (OG21). OG21 arbeider med en revisjon av strategien som vil være klar i løpet av 2005. Hovedmålsettingen for OG21 er økt verdiskaping på norsk sokkel gjennom utvikling av ny teknologi og økt eksport av teknologi.

De tematiske satsingsområdene for PETROMAKS er:

- leting,
- økt utvinning,
- e-drift/ integrerte operasjoner,
- transport av brønnstrøm over store avstander,
- kostnadseffektiv boring og drenering,
- prosessering på havbunnen og nedihullsløsnin-ger,

- kosteffektiv gasstransport fra felt og
- helse, miljø og sikkerhet

Programmets målgrupper er norske bedrifter og miljøer som vil fremme kunnskaps- og kompetanseoppbygging i Norge, produktivitet, innovasjonsevne og eksport innenfor petroleumsnæringen. Der det er relevant ses aktivitetene i sammenheng med internasjonale forskningsaktiviteter som EUs rammeprogram og nasjonale programmer i Europa og USA. Generelt skal det stimuleres til internasjonale prosjekter som har positiv effekt på verdiskaping i Norge.

Programmet ønsker gjennom etablering av prosjektporteføljen å stimulere til forskningsbaserte nyetableringer og til samarbeid mellom små og mellomstore bedrifter (SMBer) og kunnskapsmiljøer, og mellom SMBer og store bedrifter. Et spesielt tiltak i denne forbindelse er økonomisk støtte til idéutvikling og forprosjekter.

Forskningsprogrammet PROOF «langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» foreslås fra 2006 å inngå som et eget delprogram i det nye programmet Havet og kysten, som er planlagt for perioden 2006-2015.

Det samfunnsvitenskapelige programmet PETROPOL ble innlemmet i PETROMAKS i 2004 og er planlagt avsluttet i 2005. Etablering av et nytt samfunnsvitenskapelig program rettet mot utfordringene som myndighetene og petroleumsnæringen stilles overfor, vil bli vurdert i løpet av 2006. PETROPOL forutsettes derfor videreført i 2006 med vekt på utredning av mulige temaer/problemstillinger som kan inngå i et nytt program. Slike temaer kan blant annet være den politiske utviklingen og Russlands betydning for blant annet Nordområdene.

Demo 2000 - Prosjekttet teknologiutvikling

Kommersialisering av FoU-produkter er en viktig utfordring. Demo 2000 programmet adresserer særlig utfordringen med å få forskningsbaserte innovasjoner i den norske petroleumsnæringen ut i markedet. Dette er det mest kostnadskrevende og risikable ledd i FoU-kjeden frem til kommersielt produkt, i en fase hvor leverandørenes fortjenestemarginer er svært små. Det er viktig at vi ikke i for stor grad overlater til utenlandske aktører å kommersialisere gode ideer og forskningsbasert innovasjon, men i større grad greier å omsette disse til produkter som bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Demo 2000 har her en svært viktig funksjon.

Programmet spiller også en sentral rolle i å få frem forslag til større pilotprosjekter for samarbeid

mellom flere utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel. Dette er viktig i lys av en utvikling på norsk sokkel der funnstørrelsen generelt er mindre enn tidligere.

I de kommende to til tre år er det i følge Demo 2000 en realistisk ambisjon at nye løsninger tas i bruk kommersielt, nasjonalt og internasjonalt blant annet innen fagområdene havbunnsprosessering, gasskompresjon på havbunnen, effektiv boring og e-drift (fjernstyring). Verdiskapingen av innovasjoner innen disse områdene kan bli svært store. På et enkelt felt er det for eksempel antatt at havbunnsprosessering kan øke utvinningen fra 40 til 60 pst.

I perioden 1999-2004 er det bevilget 280 mill. kroner til Demo 2000. Dette har gitt prosjekter til en samlet verdi av 1,2 mrd. kroner ved medfinansiering fra næringslivet, det vil si en multiplikatorfaktor på mer enn fire.

Annen strategisk forskning

Den grunnleggende forskningen har som mål å etablere FoU-kompetanse av høy internasjonal kvalitet i universitets- og instituttsektoren, og da innenfor rammen av de prioriteringene som er gitt for fagområdet petroleum.

For instituttene inngår bevilgninger til strategiske instituttprogram (SIP) som del av basisbevilgningen slik denne er definert av UFD. Forskningsmeldingen som ble lagt frem av UFD i 2005 gjennomgår ulike aspekter ved basisbevilgningen til instituttene, og det arbeides med et nytt finansieringssystem og tildelingsregime for basisbevilgningene, samt nye retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstituttene.

Et viktig mål for de strategiske institutt- og universitetsprogrammene innen fagområdet petroleum er at de skal bidra til kompetanseoppbygging på områder som er knyttet til reservoarkarakterisering og reservoarstyring, samt til utvikling av teknologi for optimal leting/prospektidentifisering.

EUROMARGINS

Norske miljøer har vært aktive partnere i det femårige internasjonale forskningsprogrammet EUROMARGINS som etter planen skal avsluttes i 2006. I programmet gjennomføres integrerte flernasjonale prosjekter som blant annet har som mål å utvikle bedre letemetoder innenfor petroleumsektoren. Videre er forskning rundt stabilitetsforhold på kontinentalsokkelen viktig i forhold til utbygging av nye installasjoner.

Energi- og vannressurssektoren

Med Norges rike energiresurser og stor kompetanse innenfor energiområdet, ligger det et betydelig potensial for fortsatt verdiskaping innen denne sektoren. Bevilgningen til energiforskning skal bidra til å utløse dette potensialet. Innenfor energi- og vannressurssektoren utgjør offentlige forskningsmidler nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats.

Satsingen på energiforskning skal videre bidra til å nå de mål som er satt for energiomleggingen, som er å begrense energibruken og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte.

Forskningen må organiseres på en måte som sikrer godt samspill mellom forskningsmiljøer og bedrifter for å sikre at nye løsninger innenfor produksjon og bruk av energi tas i bruk så raskt som mulig. Potensialet for verdiskapende næringsutvikling er betydelig, spesielt i markedet for nye fornybare energikilder som er et av de raskest voksende markedene internasjonalt.

Det er en kontinuerlig utfordring for den brukerstyrte forskningen å dekke de kortsiktige kunnskapsbehov som endringer i energisektoren krever. Samtidig ønsker man å stimulere industri og næringsliv til samarbeid med forskningsmiljøer med en mer langsiktig horisont, både for fremtidig næringsutvikling og som grunnlag for et fremtidig energisystem karakterisert av energieffektivitet og miljøvennlig ressursforvaltning.

Forskningsinnsatsen skal være robust for endringer i samfunnets behov og rammebetingelser. Bred deltakelse i internasjonale forskningsprogrammer er viktig.

Forskningsrådet skal i tett samarbeid med Enova, Gassnova og NVE bidra til en målrettet kompetanseoppbygging med sikte på å nå målene innenfor energisektoren på en mest mulig robust og kostnadseffektiv måte. Det er også viktig med et tett samspill med det virkemiddelapparatet som finnes i Innovasjon Norge.

OED og Samferdselsdepartementet la i august 2005 frem en strategi for satsing på hydrogen som energibærer innenfor transport og stasjonær energiforsyning. Strategien er i hovedsak knyttet til utformingen av en nasjonal plattform som skal koordinere dagens satsing på hydrogenområdet. Plattformen skal administreres gjennom et tett samarbeid mellom Forskningsrådet, Gassnova, Enova og Innovasjon Norge. Forskningsrådet skal ha sekretariatsfunksjonen.

RENERGI – Fremtidens rene energisystem

Det meste av energiforskningen ble i 2004 organisert i ett stort program kalt RENERGI – Fremtidens rene energisystem. Temamessig dekker programmet storparten av den energirelaterte forskningen med unntak av forskning relatert til miljøvennlig gasskraftteknologi. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsfaglig forskning som underlag for politikkutforming.

Programmet skal utvikle kunnskap og løsninger som grunnlag for bærekraftig forvaltning av landets energiressurser utenom petroleum og internasjonalt konkurransedyktig næringsutvikling knyttet til energisektoren. Det legges vekt på å bygge opp kompetente og robuste FoU-miljøer som kan betjene næringsliv og forvaltning på en tilfredsstillende måte. Dette krever en bevisst satsing på rekrutteringstiltak innen alle aktiviteter. Samtidig må det stimuleres til innovasjon og langsiktighet i energiforsyningen og den tilhørende leverandør- og tjenesteindustri.

Sentrale forskningstemaer innenfor RENERGI er:

- fornybare energikilder,
- energiproduksjon uten forurensende utslipp,
- effektiv og fleksibel energibruk hos sluttbruker,
- energisystem,
- hydrogen – produksjon, lagring og anvendelse,
- bruk av naturgass til energiformål og
- samfunnsmessige rammebetingelser og virkemidler i klima- og energipolitikken.

RENERGI har hatt en egen «fremsynsprosess» (foresight) der inviterte aktører fra forskningsmiljøene, industri og næringsliv, myndigheter og andre har kommet med innspill til alternative fremtidsbeskrivelser av energisektorens utvikling i Norge. Arbeidet er oppsummert i utgivelsen Energi Norge 2020+. Tanken bak prosessen er at de hovedscenariene som utvikles vil avdekke muligheter og utfordringer i forhold til energiområdet. Disse mulighetene og utfordringene vil videre kunne avføde forskningstiltak og andre tiltak det vil være naturlig å iverksette allerede nå, og slik være viktige innspill i en forskningsstrategi på energiområdet.

På kort og mellomlang sikt vil RENERGI ha følgende forskningsprioriteringer:

- Nye teknologier, systemer og løsninger som bidrar til energiomlegging gjennom effektivisering av energiproduksjon og energibruk, økt

energitilgang og høyere systemmessig sikkerhet og fleksibilitet.

- Miljøvennlig energisystem gjennom reduserte utslipp av klimagasser, annen luftforurensning, arealbruk med mer.
- Nye internasjonalt konkurransedyktige varer og tjenester tilknyttet energisektoren.
- Kunnskap som gir støtte til myndighetenes og næringslivets langsiktige strategier på energiområdet, offentlig debatt og utforming av offentlige virkemidler.
- Internasjonalt konkurransedyktige forskningsmiljøer på prioriterte fagområder med omfattende samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer og ulike typer brukere.

RENERGI-programmet vil stå sentralt i myndighetenes strategi for videre satsing på hydrogen som energibærer. Programmet skal støtte forskning og utvikling av teknologier knyttet til produksjon av hydrogen både fra vann (elektrolyse) og fra naturgass, lagring og transport av hydrogen, og bruk av hydrogen i så vel transportsektoren som i stasjonær energiforsyning. Hydrogenaktivitetene i programmet skal være koordinert med øvrig forskning og utvikling i regi av Forskningsrådet som er relevant i en hydrogensatsing.

Climit - Miljøvennlig gasskraftteknologi

Fra og med 2005 ble midlene til utvikling av miljøvennlig gasskraftteknologi skilt ut fra RENERGI og ble et eget satsingsområde i Forskningsrådet. Dette hadde sammenheng med etableringen av Gassnova – statens senter for miljøvennlig gasssteknologi – fra 1. januar 2005 og det tilhørende Climit-programmet som ble etablert for å støtte utvikling og demonstrasjon av løsninger for gasskraft med CO₂-håndtering, jf. omtale under kap. 1831. Climit administreres av Gassnova og Norges forskningsråd i samarbeid og finansieres dels fra Forskningsrådets midler til miljøvennlig gasskraftteknologi og dels fra avkastningen på fondskapitalen over kap. 1831.

Climit skal stimulere og gi støtte til FoU-prosjekter som kan gi den kunnskap og teknologiutvikling som kreves for å gjøre det mulig på kommersielt grunnlag å realisere gasskraftproduksjon med CO₂-håndtering innenfor de rammebetingelser som settes av myndighetene. Det legges også sterk vekt på at forskningen på dette feltet skal søkes innrettet slik at den også bidrar til at norsk industri kan etablere en sentral posisjon som leverandør av utstyr og tjenester til et kommende internasjonalt marked.

Prosjektporteføljen vil i særlig grad være innrettet mot teknologiløsninger for fangst av CO₂ på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Videre prioriteres utvikling av kunnskap og løsninger for lagring av CO₂ i geologiske formasjoner (ren lagring eller som bruk i økt oljeutvinning). I forbindelse med teknologiutvikling legges det stor vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri. Internasjonalt samarbeid i EU, IEA og andre organisasjoner prioriteres høyt.

Climit har også en sentral plass i myndighetenes strategi for videre satsing på hydrogen som energibærer, i det programmet skal kunne gi støtte til demonstrasjonsprosjekter knyttet til produksjon av hydrogen fra naturgass med CO₂-håndtering.

Fremover vil arbeidet med å videreutvikle en nasjonal strategi som grunnlag for en oppdatert programplan for Climit stå sentralt.

Annen strategisk forskning

Annen strategisk forskning dekker grunnleggende energiforskning i strategiske programmer som gjennomføres utenfor RENERGI-programmet. Det gis også støtte til relevant internasjonal virksomhet.

KOSK - Katalyse og organisk syntetisk kjemi (2000-2006) er et nettverksprogram som skal gi økt kompetanse på foredling av naturgass, og som skal bidra til økt verdiskaping innen norsk kjemisk industri. Grunnleggende forskning innenfor katalyse skal i hovedsak rettes mot katalytiske prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier som for eksempel metanol, drivstoffer og andre kjemikalier. En annen del av satsingen, finansiert i sin helhet av Utdannings- og forskningsdepartementet, belyser ulike temaer innen organisk syntetisk kjemi.

Det gis støtte til strategiske institutt- og universitetsprogram som brukes av instituttene og universitetene til å bygge opp sin kompetanse på strategiske områder der det er marked for forskningsprosjekter knyttet til verdiskaping og ressursforvaltning på energiområdet.

Ordningen med en bevilgning til et strategisk universitetsprogram om energirett ved Norsk institutt for sjørett ved UiO videreføres på dagens nivå for en ny treårsperiode (2006-2008).

Resultatrapport 2004

Petroleumssektoren

PETROMAKS

I 2004 ble det grunnleggende PETROFORSK-programmet og det brukerstyrte Olje- og gasspro-

grammet fullt ut integrert i det nystartede store programmet PETROMAKS, og det ble foretatt to utlysninger. I 2004 ble følgende tema gitt særskilt prioritet:

- Finne mer olje og gass
- Økt oljeutvinning i et bredt perspektiv

Prosjektporteføljen i 2004 dekket nye borekonsepter, smarte brønner, lete-, reservoar- og brønnseismikk, integrert produksjonsstyring, havbunns- og nedihullsprosessering, flerfasetransport og konvertering av naturgass.

For programmets brukerstyrte prosjektportefølge utgjorde næringslivets finansiering i gjennomsnitt 70 pst. og for kompetanseprosjekter med brukermedvirkning om lag 60 pst. Når det gjelder forskerprosjekter dekker næringslivet 40 pst. av prosjektenes total kostnad.

Kvantifiserbare resultater:

- 36 nye/forbedrede produkter.
- 7 patenter registrert.
- 3 doktorgrader avlagt.
- 15 nye bedrifter har deltatt i programmet.
- 10 SMBer har deltatt i nye prosjekter.
- 37 prosjekter inngår i forpliktende internasjonalt samarbeid.

PETROMAKS-programmets hjemmeside er www.program.forskningradet.no/petromaks.

Demo 2000

34 prosjekter med oppstart i tidligere år er aktive per i dag. Den største satsingen er innen havbunnsprosessering og brønnstrømsoverføring. Demo 2000 har over flere år støttet prosjekter som nå inngår i Hydros program for å kvalifisere fullskala undervannskompressorer for bruk i en senere fase på Ormen Lange, og Statoils nylig vedtatte plan for økt utvinning med havbunnsprosess på Tordis. Bevilgningen i 2004 på 30 mill. kroner utløste 15 nye prosjekter og 12 igangsatte prosjekter ble videreført. Sammen med DeepStar i USA kartlegger Demo 2000 internasjonalt teknologibehov for utvikling på dypt vann i et 4-10 års perspektiv. Også integrerte operasjoner (e-drift) og feltutvikling i Arktis er aktuelle satsingsområder.

Demo 2000 sin hjemmeside er www.demo2000.no.

PETROPOL

Virksomheten i 2004 har vært konsentrert om formidling av resultater. I 2004 ble boken «Oil and the Gulf: Obstacles to Democracy and Development» utgitt. Arbeidet med to andre bøker «Petroleum

Industry Regulation within Stable States» og «The changing World of Oil. An analysis of Corporate Change and Adaption» ble også prioritert. Disse vil bli utgitt i 2005. I april 2004 ble konferansen «Corporate Social Responsibility in the Petroleum Industry: Beyond Talk» avholdt. I juni 2004 arrangerte programmet et seminar om forskning knyttet til Russland: «Russisk petroleumsssektor som marked, investeringsmulighet og konkurrent – hva vet vi og hva bør vi vite?».

PROOF - Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten

Programmet hadde i 2004 en portefølje av 36 prosjekter. Disse finansierte tre doktorgradsstipendiat. Det ble avholdt et forskerseminar i 2004 om oljeaktiviteten i russisk Arktis, langtidseffekter etter Exxon Valdes-ulykken, om hvilke kjemikalier oljeindustrien benytter og om overvåking av isforholdene i Arktis.

Strategiske programmer (SIP/SUP)

Det ble i 2004 bevilget 37,5 mill. kroner til strategisk forskning innenfor petroleumsssektoren.

Det ble bevilget ni doktorgradsstipend og seks postdoktorstipendier, og det ble bevilget fire nye SIP og en ny SUP. Forskerstyrte prosjekter innhenter nå informasjon om publisering kun ved slutt-rapportering av prosjekter. Ingen SIP/SUP ble avsluttet i 2004. To doktorgrader ble avlagt.

Energi- og vannressurssektoren

Den strategiske forskningen som ligger innenfor RENERGI-programmet inngår i rapporteringen under Brukerstyrt forskning. Øvrig strategisk forskning rapporteres under annen strategisk forskning.

Brukerstyrt forskning

Oppstarten i 2004 av det store RENERGI-programmet skapte mye oppmerksomhet og forventninger i markedet. Ved de to utlysningene i 2004 ble det totalt mottatt 140 søknader på energiprosjekter og 39 søknader knyttet til miljøvennlig gasskraftteknologi. Fordelingen på de forskjellige fagområdene var forholdsvis lik, med unntak av merkbart færre søknader innen energibruk og naturgassanvendelse. Det er igangsatt tiltak for å øke interessen for disse to områdene.

Resultatmålene som ble satt for 2004 er stort sett oppnådd. Imidlertid er antall patenter, antall nyetablerte bedrifter og antall produkter/proses-

ser noe lavt. Dette kan delvis være forårsaket av den lave andelen bedriftsspesifikke innovasjonsprosjekter. Det er igangsatt tiltak som skal rette på dette. Ambisjonen om utdanning av doktorgradskandidater er oppfylt med god margin. De konkrete resultatene som ble oppnådd gjennom prosjektene i 2004 var:

- 93 årsverk utført av doktorgradsstipendiat, hvorav 17 avlagte doktorgrader.
- 3 nyetableringer basert på FoU-resultater i programmet.
- 16 nye eller forbedrede produkter/prosesser/tjenester er blitt utviklet.
- 35 pst. av prosjektene har internasjonalt samarbeid av en vesentlig dimensjon.
- 33 bedrifter og FoU-miljøer som deltar i EU-prosjekter er støttet.

RENERGI hadde i 2004 en portefølje på til sammen 129 prosjekter innenfor energiforskning i tillegg til 29 innen miljøvennlig gasskraftteknologi. Energiforskningsprosjektene fordelte seg på 34 brukerstyrte innovasjonsprosjekter (BIP), 29 kompetanseprosjekter med brukermedvirkning (KMB), 47 forskerprosjekter og 19 doktorgradsstipendier og postdoktorstipendier.

Innenfor den grunnleggende, strategiske forskningen i RENERGI er det lagt særlig vekt på naturgass og hydrogen. Det ble i 2004 vedtatt å bevilge særskilte midler til langsiktig grunnleggende forskning ved de to sentrene Gassteknisk senter og Senter for fornybar energi ved NTNU-SINTEF. Dette er å betrakte som et pilotprosjekt. Er ordningen vellykket, vil det være aktuelt å utvide omfanget av den og la den komme også andre forskningsmiljøer til gode.

I den brukerstyrte forskningen er myndighetenes fokus på energiomlegging reflektert ved at det er lagt stor vekt på distribuerte løsninger, fornybare energikilder og forskning omkring energisystem og energibruk. Det er blant annet blitt studert om det ved bruk av riktig teknologi og styring kan innpasses relativt store mengder vindkraft i svake nett, det er gjort simuleringer i Orkla-vassdraget for å beregne klimaendringenes påvirkning på kraftproduksjonen i perioden 2020-2049, det er utviklet tiltakspakker for energieffektivisering i boliger og det er jobbet med å forbedre teknologien knyttet til produksjon av hydrogen ved vannelektrolyse. Et prosjekt om miljøkostnader ved vindkraft er blitt avsluttet.

Det er bevilget midler til fem nye samfunnsfaglige prosjekter. Prosjektene er i all hovedsak konsentrert om hovedtemaene fra SAMSTEMT-programmet, det vil si internasjonale miljøavtaler og

klimapolitikk, energimarkeder og energibruk, teknologiske valg, energiplanlegging og infrastruktur.

Innenfor miljøvennlig gasskraftteknologi var det i 2004 en prosjektportefølje på 29 prosjekter. 20 doktorgradsstipendiater har fått finansiering og tre doktorgrader er avlagt. Det ble utviklet 12 nye eller forbedrede modeller og registrert tre nye patenter. Innsatsen er konsentrert om nye og forbedrede teknologier for fangst av CO₂ og lagring i geologiske formasjoner. Størst aktivitet er det innenfor fangstdelen, hvor det er behov for betydelige kostnadsreduksjoner dersom disse løsningene skal kunne bli realisert. Det er også en helt sentral oppgave å demonstrere sikker lagring av CO₂ over meget lang tid, for å få nødvendig aksept for denne måten å redusere utslipp av CO₂ på. I et av prosjektene er det gjort to mulighetsstudier for lagring av CO₂ i formasjoner utenfor Midt-Norge. Gjennom betydelig satsing på FoU i flere år, er det bygd opp høy kompetanse i forskningsmiljøene. Dette har blant annet resultert i at norske aktører deltar i så å si alle EU-prosjekter innenfor feltet og er i ledende posisjoner i flere.

Samarbeidet med Enova ble styrket i 2004 gjennom felles utlysning av prosjektmidler i 2005. Denne utlysningen skal konsentrere seg om teknologiutvikling og markedsintroduksjon innen energieffektivisering og fornybar varmeproduksjon.

Internasjonalt samarbeid står sentralt i RENERGI. I 2004 var 33 norske miljøer involvert i energirelaterte EU-finansierte forsknings-, utviklings- og demonstrasjonsprosjekter, en økning på fem fra året før. Forskningsrådet deltar i tre ERAnett (European Research Area) innen energi: hydrogen, CO₂-fjerning og innovative energiteknologier.

Forskningsrådet og norske miljøer er også med i 20 prosjektsamarbeidsavtaler (Implementing Agreements) innenfor det Internasjonale energibyråets (IEA) teknologisamarbeid, med temaer innen fornybar energiproduksjon, energibruk og fossile brensler.

RENERGI-programmets hjemmeside er www.program.forskningsradet.no/renergi.

Annen strategisk forskning

Innenfor energi- og vannressurssektoren var det i 2004 ett nettverksprogram, fire strategiske instituttprogram (SIP) og ett strategisk universitetsprogram (SUP). Det ble innenfor SIP/SUP gitt støtte til ti doktorgradsstipendiater og en postdoktorstipendiat.

Nettverksprogrammet Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK) har finansiert totalt 38 små og store prosjekter i 2004. 23 doktorgradsstipendiater og syv postdoktorstipendiater har fått støtte. I flere av prosjektene inngår det internasjonalt samarbeid. Midlene fra OED gikk i sin helhet til katalyseprosjekter. Katalyseprosjektene er konsentrert på områdene fremstilling og bruk av syntesegass, fremstilling og videreforedling av olefiner og direkte konvertering av metan/lette olefiner. Det foretas studier av katalysatorer, reaktorsystemer og reaksjonsbetingelser. Flere prosjekter dreier seg om produksjon av syntesegass/hydrogen. Blant annet ses det i et større prosjekt på problemstillinger knyttet til fremstilling av hydrogen med selektiv fjerning av CO₂ og til prosesser for fremstilling av olefiner (eten, propen) og drivstoffer (diesel) fra naturgass.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Nordisk energiforskning	6 540	7 200	7 500
IEA-prosjekter	2 681	1 700	2 300
Det internasjonale energiforum			600
Sum post 70	9 221	8 900	10 400

Deltakelse i internasjonalt FoU-samarbeid på energiområdet har høy prioritet og er et viktig supplement til den nasjonale forskningen. Samarbeid på tvers av landegrenser er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå i norske forskningsmiljøer, men også av strategiske grunner for å etablere kontakter og allianser med andre land.

Deltakelse i internasjonale prosjekter er kompetanseoppbyggende og gir både faglig og økonomisk drahjelp til å løse sentrale forskningsoppgaver. Samtidig er internasjonalt samarbeid et utstillingsvindu for norske teknologi- og kunnskapsleverandører. På energiområdet deltar Norge i første rekke i samarbeidsaktiviteter innenfor EU,

IEA og på nordisk nivå. Norge deltar også i bilateralt samarbeid, i første rekke med USA og Japan, og i multinasjonale samarbeidsfora som Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF) og International Partnership for the Hydrogen Economy (IPHE).

Over Olje- og energidepartementets budsjett for 2006 dekkes støtte til Nordisk energiforskning, samt til enkeltprogrammer innenfor IEA.

Budsjettforslag 2006

Det foreslås bevilget totalt 10,4 mill. kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak i 2006, en økning på 1,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Midler avsatt til IEA-prosjekter er økt og utgiftene til Nordisk energiforskning har økt som følge av at Norges BNP-andel har økt samt at Norge i 2006 innehar styreledervervet i Nordisk Energiforskning. Videre har midlene til Det internasjonale energiforum blitt flyttet fra kap. 1800, post 21 til denne posten.

Nordisk Energiforskning

Nordisk Energiforskning er en institusjon under Nordisk Ministerråd. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet på energiforskningsområdet. Den skal styrke de nasjonale energiforskningsprogrammene og forskningsinstitusjonene i Norden, og bidra til en felles strategi for forskning og utvikling på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Institusjonen forestår også strategiarbeid og rådgivning i forhold til prosjekter i Nordisk Ministerråd. Nordisk Energiforsknings hjemmeside er www.nordicenergy.net.

De tematiske forskningsaktivitetene som det vil bli arbeidet med skal støtte opp under kjerneområder som er utpekt av energiministrene som hovedsatsinger i det nordiske energisamarbeidet: Det nordiske el-samarbeidet, klimaspørsmål og regionalt samarbeid. Ut i fra dette er det i virksomhetsperioden 2003-2006 identifisert fem tematiske satsingsområder for forskning og utvikling:

- integrasjon av energimarkedet
- fornybare energier
- energieffektivitet
- hydrogen/brenselceller
- konsekvenser av klimaendringer på energiområdet.

Nordisk energiforskning samfinansieres av de nordiske landene med 27,5 mill. kroner årlig etter en fastsatt fordelingsnøkkel. For 2006 er det satt av 7,5 mill. kroner til å dekke den norske kontingen-

ten i Nordisk Energiforskning og til å dekke utgifter knyttet til at Norge innehar styreledervervet i Nordisk Energiforskning dette året.

Mål og strategier

Nordisk Energiforskning skal bidra til kunnskapsbaserte forutsetninger for en kostnadseffektiv reduksjon av energiforbruket og utvikling av nye fornybare energikilder og miljøvennlig energiteknologi. Dette skal skje gjennom å styrke grunnkompetansen ved universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner, og gjennom å skape velfungerende forskernettverk mellom de nordiske landene, mellom forskning og næringsliv og med regionale aktører. Det er et mål å øke nordiske forskningsmiljøers internasjonale konkurransekraft, samt å øke interaksjonen med Nordens nærområder, det vil si Østersjøregionen og enkelte arktiske områder. Tildeling av stipendier og lønnsbidrag til forskerstuderenter og forskere står sentralt. Det skal utarbeides en ny handlingsplan for virksomhetsperioden 2007-2010.

Resultatrapport 2004

Nordisk Energiforskning har i 2004 avsluttet tre større prosjekter som alle understøtter utviklingen mot en større andel fornybar energi: Vest-Norden-prosjektet, prosjektet Hydrogen Foresight og prosjektet Bio-Energy. Aktivitetene i 14 andre prosjekter innenfor de fem tematiske satsingsområdene ble videreført. Til sammen er det i 2004 gitt støtte til 73 doktorgradstipend og 30 postdoktorstipend innenfor de ulike fagområdene. Av de involverte var 22 norske. Aktivitetene rettet mot Nordens nærområder er videreført og gode kontakter er knyttet med forskergrupper i Baltikum og Nord-Vest Russland. Det har vært engasjert 16 doktorgradstipendiater fra Baltikum og Russland. Nordisk Energiforskning ble i 2004 en av kjernepartnerne i det europeiske ERA-NET-prosjektet HY-CO (Hydrogen and Fuel Cell Coordination).

IEA-prosjekter

Energiinformasjonsutveksling

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging og drift av en felles, internasjonal energidatabase.

Enova SF er norsk kontraktspart i avtalen og er ansvarlig for å følge opp og finansiere arbeidet knyttet til vedlikehold og drift av ETDE-databasen fra norsk side. Det praktiske arbeidet ivaretas av

Institutt for energiteknikk (IFE) som innhenter relevant informasjon på energiområdet og bearbeider og formidler denne videre til energidatabasen. Databasen er tilgjengelig via Internett. IFE er norsk administrator og tildeler brukernavn og passord. Markedsføring av denne basen og den potensielle nytte norske brukere kan ha av ETDE vil fortsatt være viktig i tiden fremover.

For 2006 er det satt av 1,7 mill. kroner til ETDE, en videreføring av saldert budsjett 2005.

Resultatrapport 2004

IFE har i 2004 fortsatt den kontinuerlige registreringen av relevant energilitteratur fra norske prosjekter og fagmiljøer i databasen. Til sammen ble det registrert 654 norske dokumenter, hvilket er over måltallet som ble satt for året. Det er også arbeidet for å øke kjennskapen til og bruken av databasen nasjonalt. Dette har ført til at flere nye brukere er registrert i databasen enn det som var målet.

Forskning og utvikling innen olje- og gassområdet

IEA er en sentral koordinator og tilrettelegger for internasjonale samarbeidsprosjekter innenfor forskning og utvikling på energisektoren. IEA er en viktig kanal for å sikre vektlegging av olje- og gass-teknologi og forskning internasjonalt. IEA ivaretar i denne sammenheng en viktig pådriverrolle som andre internasjonale organisasjoner i liten grad har. Bevilgningen brukes til å støtte utviklingsprosjekter i IEA innenfor petroleumssektoren og innenfor fangst og lagring av CO₂. Det foreslås avsatt 0,6 mill. kroner til dette formålet.

Resultatrapport 2004

IEA har trappet opp sitt arbeid med olje og gass i energiteknologisamarbeidet. I 2004 ble det blant annet gjennomført en bredt anlagt workshop om gassforsyning og teknologi i Houston med representanter fra den internasjonale olje- og gassindustrien. IEA initierte også i 2004 et kartleggingsarbeid av hovedutfordringer knyttet til langsiktig forsyning av olje og gass i global sammenheng. I 2005 vil IEA utgi en bok med dette som tema. Arbeidet med internasjonal informasjonsutveksling innen økt oljeutvinning ble videreført. I tillegg ble initiativet innen «Zero Emission Technologies» (ZETs) videreutviklet gjennom etablering av ZETs fase 11, hvor fokus blant annet er nærmere rettet mot mulige anvendelsesområder for CO₂ fangst og lagring.

Det internasjonale energiforum

Det internasjonale energiforum (IEF) er en plattform for dialog mellom petroleumsprodusenter og -konsumenter. Formålet er utveksling av informasjon og synspunkter i en tillitskapende prosess. Hvert annet år arrangeres det miniseminarer hvor man diskuterer spørsmål og utfordringer av felles interesse.

Produsent-konsument dialogen er unik i den forstand at det er eneste globale forum for energiministere. Dialogen ble opprinnelig båret frem av forskjellige vertsland uten noen form for institusjonell forankring.

Alle de store energinasjonene deltar nå på IEF-samlingene, og i 2003 ble det opprettet et permanent sekretariat for IEF med sete i Riyadh. Sekretariatets virksomhet finansieres gjennom bidrag fra deltagerlandene som beregnes ut fra landenes andel av total produksjon og forbruk av olje og gass. Norges bidrag til IEF-sekretariatet i 2006 er beregnet til 0,9 mill. kroner, hvorav to tredjedeler er satt av på OEDs budsjett, mens en tredjedel dekkes over Utenriksdepartementets budsjett.

Gassnova

Gassnova ble opprettet 1. januar 2005 og er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Olje- og energidepartementet. Bakgrunnen for opprettelsen av Gassnova og regjeringens satsing på gasskraft med CO₂-håndtering er nærmere omtalt i St.meld. nr. 47 (2003-2004). Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologier mv. Gassnova har som hovedoppgave å forvalte offentlige midler innenfor gassteknologiområdet. Målsettingen for Gassnova er å utvikle kostnadseffektive og framtidsrettete teknologier for gasskraft med CO₂-håndtering gjennom støtte til utprøving og demonstrasjonsprosjekter. Gassnova skal bistå i uformingen av strategi og prioritere forskningsinnsatsen innenfor de rammer myndighetene legger til grunn, slik at målsettingene innenfor sektoren realiseres best mulig.

Gassnova har i samarbeid med Norges forskningsråd opprettet et nytt nasjonalt gassteknologiprogram, Climit, jf. egen omtale under kap. 1830, post 50. Gassnova skal i samarbeid med Forskningsrådet i løpet av 2005 arbeide videre med et langsiktig program for satsing på miljøvennlig gassteknologi med virkning fra 2006. Programmet skal inneholde aktivitetsmål og resultatindikatorer som grunnlag for resultatrapportering og senere evaluering av programmet.

Kap. 1831 Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4831)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
50	Overføring til Gassnova			91 800
	Sum kap. 1831			91 800

Midlene er flyttet fra tidligere kap. 1827, post 51.

Post 50 Overføring til Gassnova

Fondet for miljøvennlig gassteknologi ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Fondet ble opprettet med bakgrunn i behovet for en forutsigbar og stabil finansiering av utviklingen av miljøvennlige gasskraftteknologier.

Avkastningen fra fondet for miljøvennlig gassteknologi anslås å gi en utbetaling på 91,8 mill. kroner i 2006, jf. kap. 4831, post 80.

Rammen skal benyttes av Gassnova til å støtte prosjekter for utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige gasskraftteknologier, slik det er definert under det nye gassteknologiprogrammet.

I tildelingen av prosjektstøtte skal det stilles strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Med dette menes utsikter til lønnsomhet, markedsmuligheter, forretningskonsept, realisme i forretningsplaner mv. Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase vil måtte være teknologisk kvalifiserte gjennom dokumentasjon

av forskning og utviklingsvirksomhet og gode resultater i laboratorieskala. Det vil bli stilt krav til aktørene med henhold til evne til gjennomføring og egenfinansiering herunder hensiktsmessige samarbeidskonstellasjoner som styrker muligheten for markedsintroduksjon. Støttenivået vil kunne variere med prosjektenes størrelse, aktørenes egenandel og risikobetraktninger. Tilskuddsvirksomheten må skje innenfor rammen av gjeldende EØS-regelverk. Det vil bli benyttet internasjonale nettverk og referanser ved vurderinger av teknologikonsepter.

Fra og med 2006 foreslås det at Gassnovas administrative utgifter dekkes av fondsavkastningen. Dette tilsvarer ordningen som er valgt for Enovas forvaltning av Energifondet.

Gassnova vil ha et fåtall ansatte. Olje- og energidepartementet vektlegger at administrasjonen skal være effektiv og at utgiftsveksten holdes innenfor et realistisk og rimelig nivå i forhold til 2005, hvor det er bevilget 8,5 mill. kroner.

Kap. 4831 Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1831)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
80	Fondsavkastning			91 800
	Sum kap. 4831			91 800

Midlene er flyttet fra tidligere kap. 4827, post 80.

Post 80 Fondsavkastning

Kapitalen i fondet er plassert som kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid. Fjorårets avkastning fra fondskapitalen føres årlig inn på statsbudsjettets inntektsside (jf. kap. 4831, post 80) og tilsvarende beløp bevilges på statsbudsjettets utgiftsside, hovedsakelig som overføring til Gassnova.

På bakgrunn av markedsrentene for statspapiere fastsatte Finansdepartementet 1. juli 2004 rentesatsen for fondet til 4,59 pst. per år for en periode på ti år.

Avkastningen fra fondskapitalen anslås å gi en utbetaling på 91,8 mill. kroner i 2006, jf. kap. 1831, post 50.

Kap. 1832 Internasjonalisering

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>			19 850
	Sum kap. 1832			19 850

Midlene er flyttet fra tidligere kap. 1800, post 70.

Post 70 Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, kan overføres

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse		Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Intsok				15 350
Petrad				3 000
Prosjektmidler				1 500
Sum post 70				19 850

Det foreslås bevilget 19,85 mill. kroner til formålet i 2006, en økning på 1,35 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005 under kap. 1800, post 70. Endringen knytter seg til Intsok. I 2006 vil OED samarbeide med Utenriksdepartementet og Finansdepartementet om en felles satsing på bistand til utviklingsland når det gjelder petroleumsförvaltning og godt styresett. Både Intsok og Petrad vil trekkes med i dette arbeidet.

Intsok

Intsok er en stiftelse som ble etablert av myndigheter og industri i 1997.

Intsoks mål er å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk petroleumsvirksomhet gjennom fokusert internasjonal virksomhet. Utgangspunktet er den kompetanse som norsk petroleumsvirksomhet har bygget opp på norsk kontinentalsokkel, så vel som internasjonalt.

Intsok markedsfører norsk olje- og gassindustri i utvalgte markeder. Dette gjøres gjennom ulike fellestiltak for medlemsbedriftene som skal øke deres gjennomslagskraft i internasjonale markeder. Slike fellestiltak kan være nettverksmøter, seminarer og presentasjoner for nøkkelkunder, samt delegasjonsreiser. Et annet viktig virkemiddel er bruk av lokale rådgivere. Særlig mindre bedrifter uten lokal representasjon og nykommere i markedene har god nytte av Intsoks lokale rådgivere.

Det operative målet for Intsok er å bidra til å øke den norske olje- og gassrelaterte omsetningen utenlands fra et estimert beløp på om lag 35 mrd. kroner i 2003 til 50 mrd. kroner i 2005.

Siden 1997 har antall medlemsbedrifter vokst til 143, inkludert datterselskap er tallet omtrent 170.

Tabell 5.7 Finansiering av Intsok

Betegnelse	Regnskap 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006
Bidrag fra partnere	7 716 250	8 500 000	9 500 000
Tilskudd OED	12 000 000	14 000 000	15 350 000
Finansinntekter	183 853	200 000	200 000
Sum inntekter	19 900 103	22 700 000	25 050 000

Resultatmål 2006

I 2006 vil Intsok videreføre sine aktiviteter innen blant annet:

Markedsinformasjon

Intsok vil regelmessige informere partnere om markedsutviklingen i våre hovedmarkeder og markeder under utvikling blant annet gjennom «Intsok Annual Market Report for 2006».

Kundedialogen

Intsok vil gjennomføre forretningsdelegasjoner og seminarer rettet mot de viktigste nøkkeltundene, herunder internasjonale oljeselskaper og hovedkontraktører.

Profilering og relasjonsbygging

I forbindelse med politiske besøk til og fra andre petroleumsproduserende land med olje- og gassin-teresser vil Intsok profilere den norske olje- og gassklyngen overfor disse lands myndigheter og industri.

Læring i nettverk

Videreutvikle Intsok som en nettverksorganisasjon med stor vekt på nettverksmøter hvor partnerne kan lære av hverandres erfaringer.

Partnerstøtte

Intsok driver betydelig individuell rådgivning overfor partnere både i Norge og i utlandet. Samarbeidsavtalen mellom Intsok og Innovasjon Norge har som formål å legge grunnlaget for et best mulig samspill mellom organisasjonene slik at virkemidlene til Innovasjon Norge i økende grad kan tilrettelegges for små- og mellomstore bedrifter innenfor olje- og gassklyngen.

Opplæring og kompetansebygging

Intsok vil utvikle og gjennomføre opplæringsprogrammer i samarbeid med industriorganisasjoner og bedrifter i utviklingsland, særlig Angola, Nigeria og Kasakhstan.

Tiltak mot korrupsjon

Intsok har i 2005 gjennomført et anti-korrupsjonsseminar med bred deltakelse fra industrien og har satt i gang et prosjekt for å øke bevisstheten og

kunnskapen om de korrupsjonsutfordringene som næringen møter i markedet. Dette arbeidet vil bli videreført i 2006.

Nye tiltak i 2006

I 2006 vil Intsok arbeide for profilering av arktisk teknologi med vekt på standarder for miljø-sikkerhet i offshorevirksomheten. Siktemålet er å etablere et norsk-russisk prosjekt som går over tre år. Målet er å etablere beste praksis for miljø og sikkerhet med tilhørende profilering av teknologi som muliggjør nullutslipp i arktiske strøk. I 2006 vil Intsok gjennomføre et forprosjekt for å definere målsettinger, rammer og aktører i prosjektet. Hovedprosjektet vil bli gjennomført i 2007 og 2008.

Særlig de små og mellomstore bedrifter har uttrykt behov for informasjon om mulige partnere og lokal markedsrådgivning. Intsok vil derfor gjennomføre kartlegging av lokale leverandørkjeder i de voksende Intsok-markedene. Resultatene vil gjøres tilgjengelig for alle interesserte bedrifter på Intsoks hjemmeside og presenteres på Intsoks nettverksmøter for de respektive regioner.

Resultatrapport 2004

Intsok har også i 2004 organisert delegasjonsreiser og seminarer til prioriterte markeder, noe som har økt mulighetene for å synliggjøre norske produkter, teknologi og kompetanse. Blant annet har Intsok arbeidet for å tilrettelegge forholdene for samarbeid innen forskning og teknologiutvikling i takt med norske FoU-institusjoners ambisjoner om internasjonale oppdrag. Intsok har også videreført sin satsing på de «nye markedene» Kina og Russland samt foretatt kartlegging av markedsmulighetene i Mexico og Kasakhstan.

Intsok har inngått en samarbeidsavtale med Innovasjon Norge for å oppnå en best mulig utnyttelse av det samlede virkemiddelapparatet for norsk olje- og gassindustri. For å styrke sin gjennomslagskraft i prioriterte markeder, har Intsok og Innovasjon Norge samarbeidet om å bygge opp lokal rådgivning og representasjon i utvalgte land.

Petrad

Stiftelsen Petrad er et organ i norsk bistandsarbeid når det gjelder forvaltning og kompetanseoppbygging innenfor petroleumsområdet særlig i utviklingsland.

I sin opplæringsvirksomhet benytter Petrad forelesere fra norsk petroleumsindustri og forvaltning, og trekker på den måten med og profilerer norsk industrikompetanse. I tillegg til bistandsper-

spektivet er intensjonen at Petrad skal bidra til internasjonalisering gjennom nøytral profilering av norsk petroleumsindustri og kompetanse.

I lys av felles satsing mellom Utenriks-, Finans-, og Olje- og energidepartementet på bistand innenfor petroleumsforvaltning er Petrad tiltenkt en sen-

tral rolle når det gjelder opplæringstiltak. Slike tiltak vil for eksempel omfatte besøksutveksling, seminarer og tilpassede kurs. For å stå bedre rustet til å håndtere disse oppgavene, vil Petrad styrkes i løpet av 2006.

Tabell 5.8 Finansiering av Petrad

Betegnelse	Regnskap 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006
Kursavgift og andre inntekter	3 572 000	4 000 000	3 200 000
Tilskudd NORAD	6 965 321	6 500 000	6 000 000
Tilskudd OED	3 000 000	3 000 000	3 000 000
UD prosjekt		1 000 000	8 000 000
Sum inntekter	13 537 321	14 500 000	20 200 000

Resultatmål 2006

Petrad vil videreføre sine åtte ukers kurs i Norge og sin seminarvirksomhet i utvalgte land, blant annet i samarbeid med Intsok der dette er relevant.

Petrad vil også arbeide med å utvikle kurs av tre til fire ukers varighet innen spesialiserte temaer som finner sted i mottakerlandene. Dette gjelder blant annet helse, miljø og sikkerhet, samt vektlegging av problemstillinger som etikk og korrupsjon (good governance).

Petrad vil også gjennom prosjektet Training Needs Assessment fortsette å kartlegge kunnskapsnivået hos myndigheter og nasjonale oljeselskaper og anbefale tiltak for å dekke behovet for kompetanseutvikling.

Petrad vil fortsatt sitt samarbeid med universiteter og høyskoler som tilbyr engelskspråklig Masterprogram innen petroleumsfag. Siktemålet er at Petrads kurs kan inngå som en del av den formell kompetansen i utdanningstilbudet. Dessuten skal Petrad bidra med markedsføring av norsk petroleumskompetanse og -utdanning gjennom sitt internasjonale nettverk.

Resultatrapport 2004

I 2004 ble det totalt arrangert to åtte ukers kurs med 47 deltakere fra 33 land, etter fire ukers kurs i Nigeria samt 21 skreddersydde seminarer. I tillegg har Petrad drevet rådgivning overfor myndigheter og bedrifter.

I 2004 har 68 norske firma og organisasjoner bidratt med 132 forelesere til Petrads virksomhet. I tillegg har det vært benyttet en rekke internasjonale eksperter på tema hvor norsk kompetanse har

vært begrenset samt forelesere fra landene hvor seminarer har vært avholdt.

Petrad har oppgardert sine websider og utarbeidet en ny brosjyre for å markedsføre den totale norske petroleumskompetanse og engelskspråklig opplæringstilbud innen petroleumssektoren.

Prosjektmidler

Norge har en betydelig og velfungerende petroleumssektor. Det er derfor stor interesse for hvordan vi har organisert og utviklet denne virksomheten. Vi har i dag nære relasjoner både på politisk, forvaltningsmessig og industrielt plan med en rekke land. Med flere land, blant annet Aserbajdsjan, Angola, Nigeria, Russland, Mexico og Venezuela, er det inngått samarbeidsavtaler på ulike nivåer. Det er økende etterspørsel og interesse for norsk kompetanse, teknologi og erfaringene med forvaltning av vår petroleumssektor, noe som blant annet gjenspeiler seg i en stor pågang av delegasjonsbesøk fra ulike petroleumsnasjoner.

Norsk petroleumsindustri er ofte engasjert i land hvor myndigheter og lokal industri etterspør assistanse som går utover tradisjonelle vare- og tjenesteleveranser. For å dekke en slik utvidet etterspørsel, er norsk olje- og gassindustri avhengig av et samarbeid med norske myndigheter. Det er derfor behov for midler som kan understøtte et slikt industri- og myndighetssamarbeid.

Formålet er å bidra til næringsutvikling og forvaltning innen petroleumssektoren i land hvor norsk petroleumsindustri har interesser. Overordnede problemstillinger, så vel som tiltak som adresserer særlige behov, er aktuelle å støtte. Eksempler på relevante problemstillinger er oljevernberedskap, lokalt innhold i vare- og tjenestele-

veranser, opplæring innen spesifikke fagområder. Tiltakene skal være bedriftsnøytrale, det vil si å ha en karakter som går utover den enkelte bedrifts interesser.

Resultatmål 2006

OED vil fortsatt støtte prosjekter som kan bidra til overføring av kompetanse samt erfaringer fra forvaltningen av de norske petroleumsressursene til petroleumsproduserende land der norsk industri har interesser.

Det vil legges vekt på oppfølging av de prosjekter som er påbegynt i 2005, herunder videreføring av opplæringstiltak i prioriterte markeder.

Kartlegging av markedspotensial og samarbeidsmuligheter i markeder som på sikt kan bli sentrale for norske interesser vil også bli gjort. Det gjelder først og fremst land i Midt-Østen, herunder Irak. Det vil arbeides med å bringe inn nødvendig ekstern finansiering. En del prosjekter vil være aktuelle kandidater for norske bistandsmidler, andre vil følges opp av industrien alene eller i samarbeid med norske myndigheter.

OED vil også bidra med finansiering av ase- riske studenter ved NTNU som ledd i en samarbeidsavtale mellom Norge og Aserbajdsjan.

Resultatrapport 2004

Eksempler på tiltak som er gjennomført eller påbegynt i 2004 er:

Mexico: kartlegging og relasjonsbygging

Målet har vært å utvikle markedsprognoser, engasjere lokal representant og utarbeide markedsstrategier rettet mot det statlige oljeselskapet Pemex. Prosjektet har gitt innsikt i markedsutfordringene i Mexico og eksponert norske leverandører for de viktigste kundene. Det har utløst finansiell støtte fra Statoil og Hydro, og en lokal rådgiver har blitt

rekruttert for å assistere bedrifter i det meksikanske markedet. Prosjektet ble avsluttet i 2004. Mexico er nå tatt inn som et marked under utvikling i Intsok og er del av den ordinære virksomheten

Nigeria - Opplæring og kvalitetsledelse i nigerianske fabrikkasjonsverksteder:

Målet er å øke kompetansen innen kvalitetsledelse og produksjonsteknikk for et utvalg nigerianske selskaper, slik at de blir kvalifisert til å fabrikkere kompliserte utstyrsleveranser. En rekke norske leverandørbedrifter bidrar med sin kompetanse på området. Prosjektet vil avsluttes som forprosjekt i 2005 og søkes finansiert som hovedprosjekt utover i 2006-2007. Dette betinger blant annet felles finansiering gjennom norsk industri, norske myndigheter og nigerianske kilder.

Angola – Kvalitetsopplæring i leverandørindustrien

Målet er å øke kompetansen innen kvalitetsledelse for et utvalg angolanske selskaper slik at de blir kvalifisert til arbeide i for oljeindustrien.

DNV har det operative ansvaret forprosjektet. Angolas industribase er begrenset, men Intsok har i samarbeid med Industriministeriet identifisert 35 selskaper som er aktuelle kandidater for deltakelse i prosjektet. Første fase vil avsluttes i løpet av 2005, mens selve opplæringen er tenkt organisert som et hovedprosjekt med planlagt oppstart 2005/2006.

Verken Intsok, Petrad eller enkeltbedrifter kan løfte denne type prosjekt alene. Ovennevnte prosjekter har delvis en forankring på myndighetsnivå, men samtidig en betydelig kommersiell side fordi de bidrar til å styrke relasjoner og markedsadgang for norske bedrifter.

Intsok, som den sentrale aktør når det gjelder internasjonalisering av den norske olje- og gassindustrien, er tillagt ansvaret for forvaltningen av prosjektmidlene.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Statnett SF er det systemansvarlige nettselskapet i Norge. Foretaket er heleid av staten. Som systemansvarlig er Statnett SF pålagt å sikre momentan balanse mellom produksjon og forbruk av kraft til enhver tid og å foreta samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i det sentrale overføringsnettet. Slike investeringer er en viktig del av oppgaven med å sikre den momentane balansen.

For å ivareta sine oppgaver skal Statnett SF alene eller sammen med andre planlegge og pro-

sjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser. Innenfor de rammer foretaket er pålagt skal Statnett SF drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen.

Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll.

Statsforetaket Enova som forvalter Energifondet er omtalt i tilknytning til kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Kap. 4860 Statnett SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert bud- sjett 2005	Forslag 2006
70	Garantiprovisjon	11 520	10 100	5 800
90	Avdrag		400 200	400 200
	Sum kap. 4860	11 520	410 300	406 000

Post 70 Garantiprovisjon

Ved behandlingen av St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2002, jf. Innst. S. nr. 225 (2001-2002), ble det vedtatt å innføre en garantipremie på Statnett SFs lån fra 1. juli 2002 for å nøytralisere støtteelementet som ligger i statsgarantien for allerede opptatte forpliktelser. Ordningen med garantipremie må ses i sammenheng med endringene i statsforetaksloven som trådte i kraft 1. januar 2003, jf. Ot.prp. nr. 13 og Innst. O. nr. 45 (2002-2003). I endringslovens overgangsregler er det vedtatt at staten opprettholder sitt garantiansvar for forpliktelser pådratt før 1. januar 2003, og at statsforetakene skal betale en årlig provisjon som motsvarer de fordeler de statsgaranterte lånene gir. Det vises også til Stortingets vedtak om at statens garantiansvar skal begrenses til konkrete låneavtaler tatt opp før 1. januar 2003 og forpliktelser knyttet til disse, jf. Ot.prp. nr. 101 (2002-2003) og Innst. O. nr. 8 (2003-2004).

Garantipremien beregnes for hvert enkelt låneopptak foretatt før 1. januar 2003, slik at premien tilsvarende den fordelene selskapet har av at gjelden

har statsgaranti i henhold til statsforetaksloven. Dette medfører at premien beregnes markedsmessig ut fra hva de enkelte lånene ville ha kostet selskapet dersom de ikke hadde hatt statsgaranti på de tidspunkt de ble tatt opp. Fordelen som ble oppnådd for hvert enkelt lån ble beregnet av uavhengig rådgiver i januar 2003 og viser store individuelle forskjeller alt etter tidspunktet for låneopptak og løpetiden for det enkelte lån. For Statnetts lånemasse per 1. januar 2003 ble den gjennomsnittlige fordelene beregnet til 0,2 pst. For å kompensere for en viss usikkerhet i beregningen ble garantipremien for det enkelte lån satt 10 pst. høyere enn beregningsresultatet. Det øker den gjennomsnittlige garantipremien per 1. januar 2003 til 0,22 pst.

Statnett hadde per 1. januar 2003 lån med statsgaranti på til sammen 6 188 mill. kroner. Foretakets lån med statsgaranti utgjorde 3 653 mill. kroner per 1. januar 2005, og departementet anslår at foretaket vil ha om lag 2 475 mill. kroner i lån med statsgaranti per 1. januar 2006.

På bakgrunn av forventet utvikling i lånemassen og fastsatt garantipremie per lån, anslår departementet garantiprovisjonen for Statnett SF i 2006

til 5,8 mill. kroner, en reduksjon på 4,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Det er en viss usikkerhet i anslaget da garanti-provisjonen vil avhenge av forfallstrukturen til Statnetts statsgaranterte lån.

Endelig garantiprovisjon for 2006 fastsettes i desember 2006 basert på faktisk utvikling i foretakets lånemasse med statsgaranti.

Post 90 Avdrag

Staten ved daværende Nærings- og energidepartementet inngikk i 1993 avtale med Statnett SF om et serielån på 4 002 mill. kroner med endelig forfall 15. desember 2006. Det budsjetteres med 400,2 mill. kroner i avdrag fra Statnett SF i 2006. Dette er i henhold til nedbetalingsplanen i avtalen, og lånet vil da i sin helhet være nedbetalt.

Kap. 5608 Renter av lån til Statnett SF

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
80	Renter	48 624	48 500	24 250
	Sum kap. 5608	48 624	48 500	24 250

Post 80 Renter

Renteinntektene fra Statnett SF anslås til 24,25 mill. kroner i 2006. Rentene er knyttet til foretakets serielån med en saldo på 400,2 mill. kroner per 1. januar 2006. Eventuell førtidig nedbetaling av lånet vil medføre lavere renteinnbetaling enn forutsatt.

Innskuddskapital i Statnett SF

Statnett søkte 28. januar 2005 om tilførsel av 2,5 mrd. kroner i egenkapital i 2006. Statnetts kapital søknad tar utgangspunkt i kapitalbehovet frem til 2010, med tilhørende investeringsnivå på om lag 10,5 mrd. kroner. Av dette er investeringer for om lag 3,8 mrd. kroner allerede besluttet. Statnett har beregnet sitt kapitalbehov ut fra en målsetting om at foretaket skal opprettholde en kredittrating på AA-nivå i perioden 2005-2010. Foretaket legger videre til grunn 50 pst. utbytte fra og med regnskapsåret 2005.

I perioden etter at Statnetts styre sendte søknaden har det skjedd endringer i enkelte av forutsetningene som foretaket la til grunn ved beregningen av sitt kapitalbehov. Den viktigste endringen er at Statnetts mulighet til å få inntekter på sine planlagte investeringer blir bedret gjennom NVEs forslag til nytt inntektsreguleringsregime som ble sendt på høring 1. juli 2005. Videre har det skjedd enkelte endringer og tidsforskyvninger i Statnetts investeringsplaner. Statnett har med bakgrunn i disse endringene nedjustert sin søknad om kapitaltilførsel i 2006 til 2 mrd. kroner.

Statnett står nå foran en periode med behov for betydelige investeringer i ny overføringskapasitet i sentralnettet. Nettutviklingen vil skje både gjennom økt utnyttelse av eksisterende nett og gjennom utbygging av ny overføringskapasitet. Nettinvesteringer er basert på forventet forbruksøkning og ny kraftproduksjon, og investeringene er nødvendig for å sikre en tilfredsstillende leveringssikkerhet. I tillegg vil investeringene være positive for konkurranseforholdene i kraftmarkedet.

Vurdering

Regjeringen har foretatt en grundig vurdering av Statnetts behov for kapitaltilførsel. NVE har herunder foretatt en overordnet vurdering av Statnetts investeringsplaner frem til 2010, og er kommet til at Statnetts planer synes realistiske og gjenspeiler samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer.

Regjeringen vil understreke at som systemansvarlig i det norske kraftsystemet er Statnett pålagt svært viktige samfunnsoppgaver, og det er viktig at foretaket opprettholder høy tillit i markedet. Målet om at Statnett skal ha en kredittrating på lik linje med sammenlignbare selskaper, jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005), opprettholdes derfor. Videre skal Statnett legge samfunnsøkonomiske kriterier til grunn for sine investeringer.

Regjeringen vil ikke fremme forslag om at Statnett tilføres ny egenkapital i budsjettet for 2006. Blant annet vil det være naturlig å vurdere nærmere hvordan et nytt inntektsreguleringsregime slår ut for Statnett. Regjeringen forutsetter at planlagte investeringer ikke blir innstilt eller skjøvet ut i tid. Dersom det skulle skje vesentlige endringer i

Statnetts finansielle situasjon kan eventuelt kapitalbehovet tas opp til ny vurdering.

Regjeringen understreker at en forutsigbar utbyttepolitikk er viktig i perioden foretaket nå går

inn i. Det foreslås derfor å etablere en utbyttepolitikk der utbytte settes til 50 pst. av konsernets resultat etter skatt for regnskapsårene 2005-2007.

Kap. 5680 Innskuddskapital i Statnett SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
80	Utbytte	518 000	360 000	85 000
	Sum kap. 5680	518 000	360 000	85 000

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 80 Utbytte økt med 9,9 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 80 Utbytte

For regnskapsåret 2004 ble utbyttet fra Statnett SF satt til 90 pst. av konsernets årsresultat etter skatt. Dette utgjorde 369,9 mill. kroner. For regnskapsåret 2005 vil et utbytte på 50 pst. av konsernets resultat etter skatt utgjøre 85 mill. kroner basert på siste resultatanslag. Endelig vedtak om utbytte fastsettes i foretaksmøte våren 2006 basert på faktisk resultat for 2005.

Resultatrapport 2004

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 411 mill. kroner i 2004 mot 576 mill. kroner i 2003. Resultatnedgangen fra 2003 skyldes blant annet redusert inntektsramme og økte kostnader for systemtjenester og avskrivninger. Av foretakets årsresultat er 369,9 mill. kroner utbetalt i utbytte, tilsvarende 90 pst. av resultatet etter skatt, jf. St.prp. nr. 1 og

Budsjett-innst. S. nr. 9 (2004-2005). Driftsinntektene i 2004 var på 5 215 mill. kroner mot 5 885 mill. kroner i 2003. Driftsresultatet var 794 mill. kroner i 2004 mot 1 006 mill. kroner i 2003.

Statnett SF oppnådde for 2004 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 8,9 pst. etter skatt og den bokførte egenkapitalandelen var per 31. desember 2004 på 37,3 pst. De tilsvarende tallene for konsernet var 9 og 38,1 pst.

Tertialrapport per 30. april 2005

Konsernet hadde per 1. tertial 2005 et resultat etter skatt på 74 mill. kroner og et driftsresultat på 180 mill. kroner. For 1. tertial 2004 var resultatet etter skatt og driftsresultatet på henholdsvis 130 og 257 mill. kroner. Konsernet hadde en omsetning på 1 714 mill. kroner per 1. tertial 2005 mot 1 825 mill. kroner på samme tid i 2004.

Resultatendringen skyldes i hovedsak redusert inntektsramme for Statnett som følge av lavere avkastning på nettkapitalen, samt økte kostnader for systemtjenester, overføringstap og avskrivninger.

Tabell 5.9 Nøkkeltall for Statnett konsern

(i mill. kroner)				
	2003	1. tertial 2004	2004	1. tertial 2005
Driftsinntekter	5 885	1 825	5 215	1 714
Driftsresultat	1 006	257	794	180
Resultat etter skatt	576	130	411	74
Utbytte til OED	518		369,9	
Bokført egenkapitalandel	38,9 pst.	39,8 pst.	38,1 pst	37,1 pst.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten

Programkategorien omfatter utgifter og inntekter i forbindelse med Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utbytte fra Statoil ASA.

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE)

SDØE ble opprettet med virkning fra 1. januar 1985, ved at de fleste av Statoils utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel ble delt i en direkte økonomisk del til staten (SDØE) og en økonomisk del til Statoil.

SDØE-ordningen er et feltspesifikt virkemiddel ved at andelen blir tilpasset lønnsomheten og resurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer, knyttet til de enkelte utvinningstillatelser og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg, kanaliseres over statsbudsjettet.

SDØE har andeler i 93 utvinningstillatelser og 11 interessentskap for rørledninger og landanlegg.

Petoro AS ivaretar SDØE på vegne av staten.

Verdivurdering 2004

Som en del av eieroppfølgingen av SDØE og Petoro har Olje- og energidepartementet benyttet et internasjonalt anerkjent konsulentselskap for å verdivurdere SDØE-porteføljen. Konsulentselskapet har hatt som oppdrag å beregne porteføljens verdi per 1. januar 2005.

Ved inngangen av 2005 anslår konsulentselskapet porteføljens verdi til 625,7 mrd. kroner, en økning på om lag 214,3 mrd. kroner i forhold til inngangen av 2004 (diskonteringssats på 7 pst). Beregningene er basert på tall for ressursklasse

1-4 (i henhold til Oljedirektoratets ressursklassifiseringssystem) innrapportert av Petoro til revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005) og prisforutsetningen lagt til grunn for Nasjonalbudsjettet 2005, jf. St.meld. nr. 1 (2004-2005).

Av verdiøkningen skyldes økte prisforventninger 175,8 mrd. kroner. I tillegg til effekten av økte priser, har verdien av SDØE økt med 38,5 mrd. kroner. Denne verdiøkningen skyldes i følge konsulentselskapet hovedsaklig modning av ressurser, økte investeringer, økt produksjon på kort og mellomlang sikt og reduserte kostnader.

Gullfaks, Åsgard, Heidrun, Norne og Grane var de feltene som bidro til den største verdiøkningen i SDØE-porteføljen i 2004. Troll gass og Gassled hadde størst negativ endring i 2004. I følge konsulentselskapet skyldes endringen i Gassled innlemmingen av Kollsnes og økte investeringer. Konsulentselskapet skriver at endringen på Troll gass, skyldes høyere investeringsanslag for Troll fase III.

SDØEs produksjon og reserver

SDØEs produksjon av olje, kondensat og våtgass i 2004 var 324 mill. Sm³. Gassproduksjon var 25,5 mrd. Sm³.

SDØEs olje- og gassreserver estimeres i henhold til Oljedirektoratets definisjon av forventningsverdier. SDØEs forventede oljereserver var ved utgangen av 2004 på 2 499 mill. Sm³, en reduksjon på 190 mill. Sm³ i forhold til begynnelsen av året. SDØEs forventede gassreserver var 997 mrd. Sm³ ved utgangen av 2004, en reduksjon på 21 mrd. Sm³. En Sm³ olje tilsvarer 6,29 fat og 1 000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter.

Tabell 5.10 SDØEs olje- og gassreserver per 31. desember 2004

Forventede reserver ¹	Olje ² (mill. Sm ³)	Gass (mrd. Sm ³)
Ved inngangen til 2004	2 689	1 018
Justering av tidligere anslag	40	3
Utvidelser og funn	24	1
Forbedret utvinning	70	
Produksjon	-324	-26
Ved utgangen av 2004 (31.12.2004)	2 499	997

¹ Forventede reserver representerer forventningsverdier i henhold til ressursklasse 1-3 i Oljedirektoratets ressursklassifiserings-system. Reserver i produksjon, reserver med godkjent plan for utbygging og drift og reserver som rettighetshaverne har besluttet å utvinne.

² Inkludert våtgass/NGL og kondensat.

Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2005 la en til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 230 per fat. I revidert nasjonalbudsjett 2005 ble det lagt til grunn en pris på kr 300 per fat, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005). I budsjettet for

2006 er det foreløpig lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 350 per fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Tabell 5.11 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 2002-2004, samt prisforutsetninger for 2005 og 2006

	2002	2003	2004	2005 ¹	2006 ²
Oljepris i løpende kroner per fat	196	190	254	300	350

¹ Revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

² Budsjettforslag for 2006.

Tabell 5.12 Kapitalbalansen for SDØE (i mill. kroner)

	2002	2003	2004	2005 ¹	2006 ²
Anleggskapital per 31. desember	117 010	117 910	121 120	131 320	134 920

¹ Revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

² Budsjettforslag for 2006.

Langsiktige mål og strategier

Det langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulige inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en høy andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt/

utvinningstillatelse. I konsesjonstildelinger vurderes direkte statlig deltagelse gjennom SDØE i forhold til lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse.

Ved at SDØE har et engasjement i et betydelig utvalg felt og utvinningstillatelser på kontinentalsokkelen, vil lønnsomheten i stor grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt.

Tabell 5.13 SDØEs kontantstrøm (i mill. kroner)

	2004	2005 ¹	2006 ²
Innbetalinger ³	120 941	139 432	166 100
Utbetalinger ⁴	40 775	46 031	42 400
Netto kontantstrøm	80 166	93 401	123 700

¹ Revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

² Budsjettforslag for 2006.

³ Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond + renter på mellomregnskapet + pro et contra-oppgjør. Det beregnes ikke anslag for overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond eller innbetalinger i forbindelse med pro et contra-oppgjør for 2005 og 2006.

⁴ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + fjerningsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumsforsikringsfond + pro et contra-oppgjør. Det beregnes ikke anslag for utbetalinger i forbindelse med pro et contra-oppgjør for 2005 og 2006.

Fullmakter

Fullmakten knyttet til forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på norsk kontinentalsokkel, foreslås videreført i budsjettet for 2005 jf. Forslag til vedtak IX. Fullmakt til å pådra forpliktelser ut over gjeldene bevilgninger under SDØE knyttet til forenklet myndighetsbehandling er nå flyttet til fullmakt VIII, se nedenfor. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-1993) og St.prp. nr. 1 (2000-2001) for nærmere omtale og regler for forenklet myndighetsbehandling.

Fullmakten til å godkjenne overføring av eiendomsrett mot bruksrett, foreslås videreført i budsjettet for 2006, jf. Forslag til vedtak X. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (1992-93) for nærmere omtale av fullmakten.

Fullmakten til overdragelse av andeler i utvinningstillatelser, foreslås videreført i budsjettet for 2006, jf. Forslag til vedtak XI. Det vises til St.prp. nr. 1 (1994-1995) og St.prp. nr. 50 (1995-96) for nærmere omtale og retningslinjer for overdragelse av SDØE-andeler.

Fullmakten til at Olje- og energidepartementet, i tråd med forutsetningene fremlagt i St.prp. nr. 41 (2003-2004), kan godkjenne deltagelse for Petoro i forbindelse med overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser foreslås videreført i budsjettet for 2006, jf. Forslag til vedtak XII. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 41 (2003-2004) for en nærmere omtale av fullmakten.

I forbindelse med nysalderingen, vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om bruken av ovennevnte fullmakter.

Stortinget vedtok 26. mai 2005 et nytt bevilgningsreglement på grunnlag av St.prp. nr. 48 (2004-2005) Om bevilgningsreglementet, jf. Innst. S. nr. 187 (2004-2005). Reglementet skal tre i kraft fra 1. januar 2006, og det er forutsatt at St.prp. nr. 1 (2005-2006) skal baseres på det nye reglementet.

Det nye bevilgningsreglementets § 6 første ledd uttaler at staten bare kan pådra forpliktelser som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Videre uttales at samtykke bare kan gis for det enkelte budsjettår og skal begrenses oppad til et bestemt beløp.

På bakgrunn av ovennevnte er det nødvendig å utforme fullmakter som dekker forpliktelser som pådras under SDØE-ordningen, både knyttet til den løpende forretningsvirksomheten, avsetning av statens petroleum og plan for utbygging, anlegg og drift (PUD/PAD). Når det gjelder forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser knyttet til SDØE, vil det i praksis være svært vanskelig å begrense fullmakten oppad til et bestemt beløp, jf. omtale nedenfor. Det foreslås derfor ikke å sette noen beløpsmessig grense i fullmakten som omhandler disse tilfellene, jf. Forslag til fullmakt VIII. Det legges isteden opp til en etterrapportering av forpliktelser under SDØE.

SDØE-ordningen forutsetter at staten deltar på like vilkår som de øvrige rettighetshaverne på norsk sokkel. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, utgifter og investeringer knyttet til de enkelte utvinningstillatelser på sokkelen samt tilknyttet infrastruktur og anlegg kanaliseres over statsbudsjettet. Samtidig innebærer ordningen at staten må delta i interessentskapenes langsiktige forpliktelser knyttet til leting, utbygging og drift samt avsetning av statens petroleum.

Leting, utbygging og drift av felt på norsk sokkel forutsetter langsiktighet. For å muliggjøre leting, utbygging og drift av felt på norsk sokkel må rettighetshaverne, herunder staten ved SDØE, inngå forpliktelser med varighet utover gjeldende budsjettår. Når Stortinget eller eventuelt Kongen godkjenner en PUD/PAD, innebærer dette en orientering og godkjenning av at staten ved SDØE forpliktes utover gjeldende budsjettår. Det er imidlertid ikke

alle forpliktelser med varighet utover gjeldene budsjettår som inngår i PUD/PAD-godkjenningen.

For SDØE-ordningen har det så langt vært praksis at avtaler som gjelder den løpende driften av SDØE i interessentskapene og avsetning av statens petroleum ikke har krevd Stortingets samtykke når utgiftene dekkes innenfor videreførte budsjetttrammer.

Virksomheten i interessentskapene er undergitt regler fastsatt i konsesjonsverket (samarbeidsavtalene) ved konsesjonstildelingene. I interessentskapene deltar staten med Petoro AS som rettighetshaver undergitt reglene i petroleumsløven og konsesjonsverket. Det er fastsatt stemmereglene for virksomhetsstyringen i samarbeidsavtalene. Innenfor reglene i samarbeidsavtalene etablerer interessentskapene budsjetter som omfatter blant annet innkjøp av varer og tjenester som kan forplikte rettighetshaverne utover inneværende års bevilgning. Operatørene forestår virksomheten, herunder inngåelse av avtaler på vegne av interessentskapene i henhold til fullmakter som følger av samarbeidsavtalene. Operatørene legger frem for styringskomiteene arbeidsprogram og budsjett for kommende år samt langtidsbudsjett for de neste tre årene innen 1. oktober. Rettighetshaverne i interessentskapene godkjenner arbeidsprogram og budsjett for kommende år samt drifts- og investeringsbudsjett for de påfølgende tre år og for hele investeringsperioden innen 1. desember. Budsjettprosessene i interessentskapene danner grunnlag for budsjettinnmeldingene av investeringer og driftsutgifter for SDØE til statsbudsjettet.

Det er etablert praksis for at SDØE som del av den naturlige forretningsvirksomhet kan forplikte staten i årene fremover hva gjelder investerings- og forretningsvirksomhet utover større investeringer hvor det fortsatt vil bli utarbeidet PUD og PAD. På bakgrunn av det nye bevilgningsreglementet anses det nå nødvendig å formalisere i romertallsvedtak denne retten til å forplikte staten utover gitte bevilgninger.

Leteutgifter

Ved tildeling av konsesjoner for leting og utvinning av petroleum forplikter rettighetshaverne (herunder SDØE) seg som regel til boring av et visst antall brønner. Disse forpliktelsene kommer forut for en eventuell beslutning om utbygging og kan innebære inngåelse av forpliktelser utover inneværende års bevilgning (for eksempel innleie av flyttbare innretninger for boring av brønner og seismikk).

For å sikre tilgang på nødvendig antall flyttbare innretninger for boring av aktuelle brønner, vil

departementet vurdere om det kan være aktuelt at Petoro som forvalter av SDØE deltar i inngåelsen av mer langsiktige leiekontrakter som ikke er knyttet til bestemte utvinningstillatelser.

Driftsutgifter

Som et ledd i kostnadseffektiv drift av feltene inngår forpliktelser over flere år. Dette kan for eksempel være leie av flyttbare innretninger for boring av avgrensings- og produksjonsbrønner, forsyningskip, helikoptre, beredskapsfartøy, baser og lignende som operatøren inngår på vegne av interessentskapet. I følge konsesjonsverket i de ulike tillatelsene beslutter interessentskapene innkjøp av varer og tjenester i henhold til fastsatte stemmereglene. I tillegg har operatør rett til å inngå kontrakter på inntil 50 mill. kroner per kontrakt uten særskilt godkjenning av styringskomiteen, forutsatt at kostnadene dekkes innenfor godkjente budsjetter. I tillegg inngår operatørene rammeavtaler i eget navn på for eksempel vedlikehold eller levering av varer og tjenester som interessentskapene benytter og godkjenner dersom dette kreves etter konsesjonsverket.

Avtalene har ofte en varighet på flere år og kan akkumulert innebære forpliktelser på mange milliarder kroner. Denne type avtaler utgjør storparten av alle SDØEs utgifter og investeringer. Petoro som rettighetshaver forpliktet av alle avtaler som operatørene inngår på vegne av interessentskapene. Ved å inngå flerårige kontrakter og såkalte poolordninger oppnås ofte kostnadsbesparelser gjennom høyere utnyttelsesgrad og lavere etableringskostnader. Dette er veletablert praksis i petroleumsvirksomheten, hva enten det er operatøren alene eller på vegne av et interessentskapet som inngår disse kontraktene. Det fremgår av samarbeidsavtalene at samtlige rettighetshavere i interessentskapet hefter for slike forpliktelser. Når det gjelder forpliktelsen omfang vil dette måtte vurderes i forhold til den enkelte avtale/kontrakt avhengig av avtalens art, omfang, risiko, eventuelle kanselleringsklausuler, minimumsforpliktelser, forventet uttak av tjenester, endrete forutsetninger med videre. Forpliktelsene har derfor ikke noen entydig størrelse.

Transportkapasitet og avsetning

Petoro som forvalter av SDØE er forpliktet til å dekke kostnader for transport av petroleum. Vanligvis sikres transportkapasitet ved inngåelse av langsiktige avtaler. Dette gjelder både for rør- og skipstransport. For skip er de langsiktige avtalene hovedsakelig relatert til spesialskip som offshorelasting av olje eller transport av LNG. I tillegg har man reservert transportkapasitet for olje og gass i rørled-

ninger. Dette gjelder både kapasitet i rørledninger på norsk sokkel og i rør til Storbritannia og kontinentet hvor staten er eier. I tillegg reserveres kapasitet i rørledningsnett i Europa og USA hvor staten ikke er eier. Kapasitet reserveres normalt for flere år fremover. SDØE dekker kostnadene som skiper. Statoil reserverer kapasitet på vegne av seg selv og staten. Slike kapasitetsreservasjoner representerer i hvert enkelt tilfelle forpliktelser for SDØE. På norsk sokkel er imidlertid SDØE-andelen i anlegg og rørledninger gjennomgående høyere eller på nivå med skipingsandelen. Hensyntatt alle skiperes kapasitetsreservasjoner på norsk sokkel blir SDØEs inntekter som eier derfor større eller på nivå med kostnadene som SDØE har som skiper

I henhold til avsetningsinstruksen avsetter Statoil statens petroleum sammen med sin egen. Stortinget er orientert om, og har godkjent denne ordningen, jf. blant annet Innst. S. nr. 198 (2000-2001). Avsetningen innebærer at Statoil på kommersielt grunnlag er pålagt å inngå de salgs-, prosesserings-, lager-, modulerings- og transportarrangementer mv. som maksimerer inntekten fra den samlede porteføljen. For at Statoil skal kunne oppnå en høyest samlet verdi av Statoils og statens petroleum, er det viktig at Statoil kan utføre sine oppgaver på et kommersielt grunnlag og velge de avsetningsløsninger som til enhver tid er de mest hensiktsmessige. Dette er i stor grad avhengig av strukturen og avsetningsmulighetene i de enkelte markedene, samt forhold oppstrøms knyttet til reservegrunnlag og transportmuligheter. Statoil står fritt til å inngå slike kontrakter med varighet over flere år og kortsiktige arrangementer. Petoro som forvalter av SDØE skal overvåke at Statoil opptrer i tråd med avsetningsinstruksen. Se nærmere omtale av Statoils avsetning nedenfor.

Avsetning av tørrgass

Statoil avsetter statens gass for statens regning og risiko. Gassmarkedene i Europa er i stor grad preget av store aktører og omsetning av gass er hovedsakelig basert på langsiktige salgssavtaler. Mesteparten av de totale gassleveransene fra norsk sokkel skjer under langsiktige kontrakter med en lengde på opp mot 25 år. Avtalene har sikret avtaket av gass og således vært et viktig grunnlag for utbyggingen av den norske gassektoren. Det forventes at langsiktige avtaler fortsatt vil utgjøre en dominerende andel av gassalget i de europeiske markedene, selv om kortsiktige salg utgjør en økende andel av omsetningen.

Ved inngåelse av langsiktige gassalgssavtaler er det nødvendig å sikre transport og eventuelt andre

tjenester, som kan bidra til å optimalisere gassavsetningen. Inngåelse av langsiktige transportforpliktelser med videre, skjer gjerne i forbindelse med inngåelse av langsiktige gassalgssavtaler.

Avsetning av olje og våtgass

Statoil overtar eierskapet til statens olje og våtgass på Avregningspunktet, normalt der produktene lastes over i skip for transport til kundene. Hovedvekten av statens olje og våtgass avsettes til kunder i Nordvest Europa, men med noe eksport til både Amerika og Asia.

Olje avsettes hovedsakelig på spot markedet, men for enkelte spesielle kvaliteter slik som Heidrun og Grane etableres det mer langsiktige avtaler. Våtgass representerer ulike produkter som propan, butan, LPG miks, etan, nafta og kondensat. De mest dominerende produktene er propan og butan. Våtgassproduktene avsettes både på langsiktige kontrakter og på spot markedet. Hovedmarkedet er petrokjemiindustrien i Nordvest Europa.

Rapportering

Staten ved SDØE har andeler i 93 utvinningstillatelser. I tillegg har staten ved SDØE andeler i interessentskap for rørledninger og landanlegg og enkelte selskaper. Legges det til grunn at SDØE i gjennomsnitt har rundt 30 pst. eierskap i interessentskapene på sokkelen og derved av all aktivitet gjennom avtaler og inngåtte forpliktelser, innebærer det at så å si all aktivitet med unntak av operatørenes egenkostnader (eget personell) dekkes av avtaler med tredjepart med forpliktelser som høyst sannsynlig strekker seg utover inneværende års bevilgning.

Tallfesting av akkumulerte forpliktelser for SDØE-andelen på sokkelen er i praksis svært vanskelig. Årsakene til dette er mange; avtalenes antall, i hvilken grad avtalene er inngått under stemmereglene eller under operatørenes fullmakter innenfor budsjettene, avtalenes formål, struktur, situasjonsbeskrivelse, omfang, art, eventuelt kanselleringsmulighet, minimums- og maksimumsforpliktelse, forventet uttak av tjenester, risikofordeling under hver kontrakt mv. I følge Petoro vil det i praksis være svært vanskelig å tallfeste en øvre grense for forpliktelsene som kan legges til grunn ved budsjettfremlegget. Petoros virksomhetsstyring i interessentskapene vektlegger arbeidsprogram for effektiv drift og gjennomføring av mål uttrykt i arbeidsprogram med tilhørende budsjetter. Oppfølging på kontraktsnivå er etter gjeldende regler operatørs ansvar.

Petoro AS avlegger regnskap for SDØE-andelene i henhold til kontantprinsippet og norsk regn-

skapslov og norske regnskapsstandarder (heretter NGAAP), jf. petroleumslovens § 11-8 og fastsatte instruks. Norsk regnskapslov stiller krav til at det gis opplysninger som er nødvendig for å bedømme den regnskapspliktiges stilling og resultat, herunder at forpliktelser som ikke er regnskapsført opplyses i noter til selve regnskapet. I SDØEs årsregnskap rapporteres informasjon om fremtidige leieavtaler og kontraktsforpliktelser per 31. desember i separat note. Forpliktelsene er knyttet til driftsutgifter, lete- og feltutviklingskostnader samt investeringer og rapporteringen i noten er strukturert etter disse kategoriene.

Fremtidige kostnader knyttet til ordinær drift utover nevnte leieavtaler og kontraktsforpliktelser belastes regnskapet i hovedsak det år de påløper og kan representere mindre forpliktelser utover budsjettåret.

Regnskapstallene er basert på operatørenes innrapportering og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet samt Statoils rapportering under avsetningsinstruksen og angir omfanget av vesentlige forpliktelser per 31. desember. Forpliktelsene som oppgis inkluderer leieavtaler, transportforpliktelser, boreforpliktelser, forpliktelser relatert til utbygging, annen investeringsvirksomhet (i hovedsak under avsetningsinstruksen) og andre typer forpliktelser. Det understrekes imidlertid at dette er en etterrapportering av forpliktelser, på grunn av at Petoro ikke mottar detaljert informasjon før i forbindelse med avslutningen av årsregnskapet.

Med bakgrunn i ovennevnte foreslås det at Stortinget gir Olje- og energidepartementet fullmakt til å godkjenne at det i tilknytning til driften

av SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til løpende forretningsvirksomhet og Statoils avsetning av statens petroleum, jf. Forslag til romertallsvedtak VII. Fullmakt knyttet til avsetningsordningen var tidligere inntatt i fullmakt VIII.

På bakgrunn av ovennevnte legges det i fullmakten ikke opp til å definere en øvre grense for forpliktelsene under SDØE knyttet til den løpende forretningsvirksomheten og avsetning av statens petroleum. Det legges isteden opp til at det i forbindelse med budsjettfremlegget gis en rapportering over vesentlige forpliktelser under SDØE basert på opplysninger fra siste avlagte årsregnskap. Det vises til nærmere omtale av ovennevnte forpliktelser under SDØE knyttet til de respektive budsjettpostene.

Videre foreslås eksisterende fullmakt knyttet til mindre utbyggingssaker endret slik at Olje- og energidepartementet kan godkjenne at det i tilknytning til SDØE pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger knyttet til prosjekter hvor SDØE sin forholdsmessige andel utgjør inntil 5 mrd. kroner, jf. Forslag til romertallsvedtak VIII, første punkt. Dette omfatter utbyggingsprosjekter hvor Kongen har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging, anlegg og drift. Videre omfatter det utviklingsprosjekter under Gassled og preinteressentskapsfasen ved anlegg av nye rørledninger. Forslaget til endring av fullmakten har også bakgrunn i innføringen av det nye bevilgningsreglementet. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 41 (2003-2004) for nærmere omtale av deler av fullmakten.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
22	Fjerningsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	-15		
25	Pro et contra-oppgjør	98 462		
30	Investeringer	17 323 845	22 000 000	19 400 000
50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	1 113 000	1 200 000	1 000 000
	Sum kap. 2440	18 535 292	23 200 000	20 400 000

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble post 30 Investeringer økt med 2 600 mill. kroner. Videre

ble post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond redusert med 469 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 30 Investeringer

	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
Prosjekt vedtatt utbygd	17 324 845	21 500 000	18 600 000
Prosjekt under vurdering		500 000	800 000
Sum investeringer	17 324 845	22 000 000	19 400 000

SDØEs andel av investeringene på kontinental-sokkelen forventes for 2006 å bli 19 400 mill. kroner. Av dette anslaget utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 18 600 mill. kroner og prosjekter under vurdering om lag 800 mill. kroner. Totalt er dette en reduksjon på 2 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005.

Statoil har gjort en ny gjennomgang av Snøhvit-prosjektets fremdrift. Gjennomgangen viser ytterligere kostnadsøkninger og forsinkelser. Det oppdaterte kostnadsrammen er på totalt 58 300 mill. kroner, en økning på om lag 7 000 mill. kroner i forhold til det kostnadsestimatet som ble kommunisert til Stortinget i desember 2004. SDØEs andel av investeringene i Snøhvitprosjektet utgjør om lag 2 400 mill. kroner i 2006 inkludert den siste kostnadsøkningen.

De største prosjektene med hensyn til investeringer i 2006 er Gassled, Gullfaks, Heidrun, Ormen Lange, Langeled, Snorre, Snøhvit, Troll og Åsgard. Til sammen utgjør investeringene i disse feltene over 14 mrd. kroner.

Kontraktsmessige forpliktelser relatert til utbyggingsprosjektene representeres ved feltets utbyggingskostnad. Ved utgangen av 2004 var de samlede investeringsforpliktelsene for SDØE 31,2 mrd. kroner knyttet til prosjekter som er ved-

tatt utbygd. For virksomheten i UK er det i tillegg i forbindelse med konstruksjon av anlegg inngått forpliktelser overfor tredjepart i størrelsesorden 176 mill. kroner. For utvidelse av Cove Point terminalen i USA er det ved kontraktsavbrudd en forpliktelse tilsvarende 5 mill. US dollar. Forpliktelsene er basert på operatørenes innrapportering per 31. desember 2004 og vurdering av forpliktelsesenes vesentlighet etter NGAAP. I tillegg er SDØE gjennom godkjente budsjetter for utvinningstillatelsene forpliktet til kommende års øvrige investeringskostnader på størrelse med inneværende år.

Følgende prosjekter er under vurdering; Camilla Belinda, Gjøa, Valemon og Ringhorne Øst. SDØEs andel av de samlede utbyggingskostnadene er beregnet til om lag 5,5 mrd. kroner for prosjekter under vurdering.

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1 000 mill. kroner for 2006, en reduksjon på 200 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Overføringen gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarked.

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)

				(i 1 000 kr)
Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
01	Pro et contra-oppgjør	118 986		
24	Driftsresultat	76 804 886	73 200 000	121 100 000
30	Avskrivninger	14 609 777	14 900 000	15 800 000
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	490 368		
80	Renter av statens kapital	6 666 301	7 700 000	7 200 000
85	Renter på mellomregnskapet	11 081		
	Sum kap. 5440	98 701 399	95 800 000	144 100 000

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2005 ble det bevilget 232 mill. kroner under post 01 Pro et contra-oppgjør og bevilgingen under post 24 Driftsresultat ble økt med 23 400 mill. kroner, til

96 600 mill. kroner. Videre ble post 30 Avskrivninger redusert med 500 mill. kroner, til 14 400 mill. kroner og post 80 Renter av statens kapital redusert med 200 mill. kroner, til 7 500 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
24.1	Driftsinntekter	120 331 701	118 700 000	166 100 000
24.2	Driftsutgifter	-21 696 296	-21 600 000	-21 100 000
24.3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-543 359	-1 300 000	-900 000
24.4	Avskrivninger	-14 609 777	-14 900 000	-15 800 000
24.5	Renter av statens kapital	-6 677 383	-7 700 000	-7 200 000
	Sum post 24	76 804 886	73 200 000	121 100 000

Driftsresultatet for SDØE er anslått til 121 100 mill. kroner i 2006, en økning på 47 900 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Anslaget for 2006 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 350 per fat.

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 166 100 mill. kroner for 2006, en økning på 47 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen knytter seg hovedsakelig til økt oljepris. Inntektsanslaget for 2005 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 230 per fat. Anslaget for 2006 er beregnet på grunnlag av en forventet oljepris på kr 350 per fat.

SDØE og Statoil leverer gass til kundene under felles gasssalgsavtaler. SDØEs gassreserver vil bli trukket på i henhold til SDØEs andel av produksjonen fra de felt som til enhver tid blir valgt til å levere gassen. Gjenværende, påviste reserver er større enn totale salgsforpliktelser.

I forbindelse med avsetningen av SDØEs olje og gass har Statoil utstedt et mindre antall garantier til leverandører og eiere av transportnett og i tilknytning til virksomheten i USA og UK. Omfanget er begrenset og anses uvesentlig for SDØE.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE er budsjettert til 21 100 mill. kroner for 2006, en reduksjon på

500 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Dette skyldes reduserte kostnader knyttet til drift av anlegg.

Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser og transportforpliktelser for SDØE beløper seg til henholdsvis 3,1 mrd. kroner og 8,2 mrd. kroner ved utgangen av 2004. Driftsrelaterte kontraktsforpliktelser består av leie av rigger, forsyningsskip, helikopter, beredskapsfartøy, baser og lignende. Beløpene representerer kanselleringskostnad per 31. desember 2004. Transportforpliktelser representerer forpliktelser per 31. desember 2004 knyttet til gassalgsaktiviteten som hovedsaklig består av transport- og lagerforpliktelser i Storbritannia og på kontinentet, samt forpliktelser knyttet til Cove Point terminalen i USA. I tillegg til ovenstående leieforpliktelser, vil SDØE også få en økonomisk forpliktelse under avsetningsinstruksen ved leie av skip til befraktning av LNG fra Snøhvitfeltet. Skipene er under bygging. Kapitalelementet i disse leieavtalene er om lag 520 mill. US dollar for 23 års leie. Leien vil løpe fra produksjonsstart i 2007. På norsk sokkel er SDØEs eierandel i anlegg og rørledninger gjennomgående høyere eller på nivå med skipingsandelen. Det er således ikke beregnet forpliktelser i disse systemene. Ovennevnte forpliktelser er basert på operatørenes innrapportering per 31. desember 2004 og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet etter NGAAP. I tillegg er SDØE gjennom godkjente budsjetter for utvinningstillatelsene forpliktet til kommende års driftskostnader på størrelse med innværende år.

Underpost 24.3 Lete og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingskostnader er knyttet til leting etter olje- og gassressurser, samt bearbeiding og utvikling av konsepter fra funn er gjort til beslutning om drivverdiget. Det er ikke et klart skille mellom leting og feltutvikling. Aktiviteter av samme art kan både være en letekostnad og en feltutviklingskostnad. Aktivitetene innen denne posten er geologistudier, seismikkostnader, leteboring, avgrensningboring, testing av funn, feltevaluering og konseptstudier. Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 900 mill. kroner i 2006. Det er en reduksjon på 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen knytter seg til lavere lete- og feltutviklingsaktivitet i utvinningstillatelser med SDØE andeler.

I forbindelse med tildeling av konsesjoner for leting og utvinning av olje og gass forplikter rettighetshaverne seg til å bore et visst antall brønner. Ved utgangen av 2004 var SDØE forpliktet til å delta i ni brønner med en forventet kostnad for SDØE på 366 mill. kroner. Forpliktelsene er basert på operatørenes innrapportering per 31. desember 2004 og vurdering av forpliktelsenes vesentlighet etter NGAAP. I tillegg er SDØE gjennom godkjente budsjetter for utvinningstillatelsene forpliktet til kommende års lete- og feltutviklingskostnader på størrelse med inneværende år.

Underpost 24.4 og post 30 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 15 800 mill. kroner for 2006, en økning på 900 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen knytter seg hovedsakelig til økt anleggskapital.

Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 30.

SDØE regnskapet blir avgitt både etter kontantprinsippet og etter norsk regnskapslov/norske regnskapsstandarder (NGAAP). I regnskapet i henhold til NGAAP bokføres avskrivninger basert på produksjonsenhetsmetoden og på linearitet. Ordinære avskrivninger på olje- og gassproduserende anlegg beregnes for hvert enkelt felt og feltdedikert transportsystem etter produksjonsenhetsmetoden. Denne metoden innebærer at investeringer avskrives i tråd med produksjonen det enkelte år. Avskrivningsnøkkelen er som følger: Netto bokført verdiproduksjon i perioden/gjennvæ-

rende reserver. Av praktiske årsaker benyttes salgsvolumene i perioden som en erstatter for produksjonsvolumene. Dette fordi salgsvolumene er tilgjengelig tidligere enn produksjonstall og at de to volumene over tid er like. For avskrivningsformål benyttes 85 pst. av Oljedirektoratets forventningsbaserte reserveanslag for utbygde reserver. Disse anslagene revideres årlig. Eventuelle endringer gis prospektiv effekt. Ordinære avskrivninger for transportsystemer samt stigerørsplattformer som benyttes av flere felt, blir beregnet lineært over gjeldende konsesjonstid. Andre driftsmidler blir avskrevet lineært over antatt økonomisk levetid.

Underpost 24.5 og post 80 Renter av statens kapital

Renter er anslått til 7 200 mill. kroner for 2006, en reduksjon på 500 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Endringen skyldes redusert rentesats.

Driften belastes med renter på statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader. Dette gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost under kap. 5440, post 80.

Post 85 Renter på mellomregnskapet

Fra og med april 2003 ble kassarapporter til det sentrale statsregnskapet generert automatisk. Implementeringen medførte endret oppsett av kasserapporten for SDØE gjeldende fra 1. januar 2003. Endringen innebærer at det på SDØEs utgiftsside oppstår et mellomværende med staten (mellomværende utgjør differansen mellom føring på kapittel/post i bevilgningsregnskapet og likviditetsbevegelser). Mellomværende omfatter differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør, arbeidskapital i avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler m.m.

Statoil forestår, som en del av statens felles eierskapsstrategi, salg av SDØEs petroleum sammen med sin egen. Inntekter fra salg av olje, våtgass og tørrgass vil etter kontantprinsippet normalt bli regnskapsført i SDØEs regnskap samme måned som Statoil mottar oppgjør for salg. På tidspunktet for rapportering til det sentrale statsregnskapet vil det som følge av dette normalt ikke være et mellomværende på inntektssiden som inkluderes i mellomværende i kasserapporten for SDØE.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	125 261		
	Sum kap. 2442	125 261		

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Som følge av at Fjerningstilskuddsloven er opphevet, budsjetteres det ikke lenger med utbetaling av fjerningstilskudd for fremtidige fjerninger. Utbetaling av fjerningstilskudd knyttet til eksisterende

prosjekter forventes å bli utbetalt i 2005. Grunnet stor usikkerhet knyttet til tidspunkt for utbetaling av tilskudd foreslås det allikevel å be om fullmakt til å utgiftsføre evt. utbetalinger av tilskudd uten bevilgning i 2006, jf. Forslag til vedtak IV.

Kap. 5685 Aksjer i Statoil ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2004	Saldert budsjett 2005	Forslag 2006
80	Utbytte	5 221 997	4 877 000	8 139 000
	Sum kap. 5685	5 221 997	4 877 000	8 139 000

Vedrørende 2005

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2004 ble post 80 Utbytte økt med 3 262 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 65 og Innst. S. nr. 240 (2004-2005).

Rådgivere

Olje- og energidepartementet engasjerte våren 2002 tre eksterne finansielle rådgivere som departementet kunne forholde seg til ved behov. Tjenesten ville kun bli honorert dersom en konkret situasjon skulle oppstå. I juli 2004 og februar 2005 ble det gjennomført nedslag av statens aksjer i Statoil ASA. Disse transaksjonene krevde ekstern finansiell rådgivning, og ved begge transaksjonene benyttet departementet en av de tre rådgiverne. Staten eier 70,9 pst. av aksjene i Statoil ASA. Stortinget har vedtatt at statens eierandel i selskapet kan reduseres til to tredjedeler.

Olje- og energidepartementet er avhengig av den kompetanse slike finansielle rådgivere tilbyr. Olje- og energidepartementet har i 2005 fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1800, post 21 Spesielle driftsutgifter til dekning av utgifter i forbindelse med meglerhonorar og faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i

Statoil ASA. Det foreslås å videreføre denne fullmakten for 2006, jf. Forslag til vedtak III.

Post 80 Utbytte

Etter delprivatiseringen av Statoil ASA i 2001 beholdt staten 81,7 pst. av aksjene. I juli 2004 reduserte staten sin eierandel i selskapet til 76,3 pst. Det ble foretatt et ytterligere nedslag av aksjer i februar 2005 slik at staten nå eier 70,9 pst. av aksjene i Statoil ASA.

Allmennaksjelovens bestemmelser regulerer prosedyrer med henhold til utbetaling av utbytte. Forslag om utdeling av utbytte fremsettes av styret og vedtas formelt av generalforsamlingen. Generalforsamlingen kan vedta å redusere, men ikke øke utbyttet som er foreslått av styret.

Da det ikke foreligger offentlig informasjon med foreløpig prognose for årsresultatet for 2005, har ikke Olje- og energidepartementet beregnet anslag for utbytte for regnskapsåret 2005 til utbetaling i 2006. I budsjettet for 2006 legges det til grunn det beløp som ble utbetalt i utbytte i 2005 for regnskapsåret 2004. For 2004 ble det utbetalt et utbytte på kr 5,30 per aksje (hvorav kr 2,10 var ekstraordinært), tilsvarende en total utbetaling på 11 481 mill. kroner. Justert for statens antall aksjer i selskapet tilsvarer dette en utbytteutbetaling i

2006 for 2005 på 8 139 mill. kroner. Staten eier 1 535 712 598 aksjer i Statoil ASA.

Det understrekes at budsjettert utbytte i 2006 er en teknisk fremskriving av utbyttet som ble utbetalt i 2005. Vedtak om utbytte for regnskaps-

året 2005 fattes på selskapets generalforsamling våren 2006. Styrets forslag til utbytte vil fremlegges i forbindelse med selskapets årsrapportering for 2005. Statens andel av styrets forslag til utbytte vil bli presentert i revidert nasjonalbudsjett 2006.

Del III
Andre saker

6 Prosjekter under utbygging

Olje- og energidepartementet gir en gang per år en samlet redegjørelse om kostnads- og lønnsomhetsutviklingen for de enkelte prosjekter hvor plan for utbygging og drift (PUD) eller plan for anlegg og drift (PAD) er blitt forelagt myndighetene, og der prosjektene fortsatt er under utbygging eller har kommet i produksjon etter 1. august året før, jf.

St.meld. nr. 37 (1998-1999). I redegjørelsen sammenlignes anslag per 15. juli 2005 med tallmateriale fra PUD/PAD tidspunktet. Som bakgrunn for redegjørelsen har departementet innhentet opplysninger fra operatøren for de enkelte prosjektene.

Tabell 6.1 Investeringsanslag, prosjekter under utbygging

	(i mill. 2005-kroner)			
	PUD/PAD- estimat	Nye anslag	Endring	Endring i pst.
Fram Øst	3 927	3 927	0	0
Oseberg J-struktur	1 496	1 848	352	23,5
Ormen Lange, inkludert Langeled	67 869	66 191	-1 678	-2,5
Oseberg Vestflanken	2 217	2 272	55	2,5
Vilje	2 103	2 116	13	0,6
Njord gasseksport	1 073	1 073	0	0
Kvitebjørn	9 622	10 048	426	4,4
Kvitebjørn oljerør	686	486	-200	-29,2
Kollsnes NGL	2 626	2 577	-49	-1,9
Kristin	17 064	20 674	3 610	21,2
Urd (Norne sat.)	3 489	3 571	82	2,4
Volve	1 963	1 963	0	0
Statfjord senfase	13 651	13 651	0	0
Tampen Link	1 488	1 460	-28	-1,9
Visund gass	2 700	2 676	-24	-0,9
Skinfaks/Rimfaks IOR	3 478	3 478	0	0
Snøhvit LNG ¹	41 656	60 174	18 518	44,5
Ekofisk Vekst	8 290	8 148	-141	-1,7
Kep 2005	5 808	4 187	-1 622	-27,9
Alvheim	8 235	8 062	-173	-2,1
Enoch	786	851	65	8,3
Blane	1 650	1 870	220	13,3
SUM	201 877	221 303	19 426	9,6

¹ Anslaget inneholder også investeringer i LNG-skip

Økninger i investeringsnivået på felt under utbygging trenger ikke være negativt. Hvis det

høyere investeringsnivået skyldes utnyttelse av ytterligere kommersielle muligheter vil det bidra

til økt verdiskaping fra prosjekter og vil dermed være ønskelig. Samlet viser de oppdaterte investeringsmallene en økning på om lag 19,4 mrd. 2005-kroner i forhold til PUD/PAD tidspunktet, jf. tabell 6.1. Snøhvit står for det vesentlige av økningen. I beregningene av utvikling i lønnsomhet⁷ er det sett bort fra effekter som skyldes forskjeller i forventede olje-, gass- og NGL-priser i dag og på PUD/PAD tidspunktet. Ser en bort fra prisendringer er den totale lønnsomheten redusert. Dette skyldes i all hovedsak Snøhvit og Kristin.

For Oseberg J-struktur er det en økning i investeringene på 352 mill. kroner i forhold til PUD, dette er hovedsakelig grunnet økte borekostnader. Sammen med reduserte volum og utsatt produksjonsstart gir dette en reduksjon i nåverdi.

Investeringsanslagene på Ormen Lange er redusert med 1 678 mill. kroner som følge av at Langeled har blitt billigere enn estimert. Som følge av lavere investeringer er lønnsomheten økt.

Kvitebjørn har en økning i investeringsanslaget på 426 mill. kroner i forhold til revidert PUD. Dette skyldes spesielt økte borekostnader med ny kompletteringsstrategi og økte borelengder, samt økte kostnader på plattformen. I tillegg har en fremskynding av investeringene en effekt. Nåverdi-anslaget for Kvitebjørn er høyere enn ved PUD, noe som forklares ved høyere olje-, gass- og NGL-mengder.

Investeringsestimater for Kvitebjørn oljerør er redusert med 200 mill. kroner, blant annet på grunn av redusert arbeidsomfang og lavere materialforbruk. Oljerøret var ferdig installert 11. mai 2004.

For Kristin er investeringsanslaget økt med 3 610 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak endring av borestrategien som innebærer boring av lange horisontale brønner under svært høyt trykk og temperatur. Dette medfører at boringen tar lengre tid og blir dyrere enn opprinnelig planlagt. I tillegg har forsinkelser i leveranser og dårlig vær i vinter redusert effektiviteten i bore- og kompletteringsoperasjonene. Det er også en økning på plattformen og undervannsanlegget. Lønnsomheten er redusert som følge av det økte investerings-estimatet og at platånivået for produksjon nås senere. I tillegg er volumene noe redusert.

Kep 2005, som skal gjøre Kårstø i stand til å prosessere gass fra Kristin, har en reduksjon i investeringene på 1 622 mill. kroner. Dette skyldes at kontraktene har kommet inn billigere enn estimert, i tillegg er estimatet for usikkerhet redusert etter hvert som prosjektet er modnet. For deler av

prosjektet er lønnsomheten regulert til 7 pst. av realinvesteringene, for de andre delene av prosjektet er det en økning i lønnsomheten.

Blane har en økning på 220 mill. kroner, største delen av økningen skyldes økte kostnader til subsea-arbeid. Lønnsomheten er også litt redusert som følge av dette.

For Urd, Enoch, Oseberg Vestflanken, Alvheim, Vilje, Fram Øst, Njord gassseksport, Volve, Statfjord senfase, Skinfaks/Rimfaks IOR, Visund gass, Tampen Link, Ekofisk Vekst og Kollsnes NGL er endringene i investeringsomfang så små at det ikke blir gitt noen nærmere gjennomgang her.

Kostnadsutvikling i Snøhvit-prosjektet

Statoil har gjort en ny gjennomgang av Snøhvitprosjektets fremdrift. Gjennomgangen viser ytterligere kostnadsøkninger og forsinkelser på Snøhvit. Den oppdaterte kostnadsrammen er på totalt 58,3 mrd. kroner, en økning på om lag 7 mrd. kroner i forhold til det kostnadsestimatet som ble kommunisert til Stortinget i desember 2004. Anslagene omtalt i dette avsnittet er oppgitt i nominell kroneverdi og er eksklusive investeringer i LNG-skip. Tallene i tabell 6.1 refererer til anslag i 2005 kroner som også inkluderer investeringer i LNG-skip.

Gassproduksjonen ventes å starte 1. juni 2007 og regulære gassleveranser planlegges fra 1. desember 2007. Dette er åtte måneder senere enn tidligere angitt. Statoil opplyser at prosjektet tross overskridelser fremdeles er lønnsomt.

Da Snøhvit ble behandlet i Stortinget i mars 2002 var kostnadsanslaget for prosjektet 39,5 mrd. kroner. Departementet ble første gang orientert om mulige kostnadsøkninger for Snøhvitprosjektet i september 2002. Anslaget for kostnadsøkningene var da 3 mrd. kroner. I desember 2002 ble det klart at kostnadsøkningene ville bli større enn først antatt, og totale kostnadsøkninger for prosjektet ble anslått til 5,8 mrd. kroner. I juni 2004 anslo Statoil ytterligere kostnadsøkninger for prosjektet på 4-6 mrd. kroner, og i desember samme år ble kostnadsøkningen konkretisert til 6 mrd. kroner. Den siste økningen på 7 mrd. kroner gjør at den totale kostnadsøkningen nå er på 18,8 mrd. kroner, det vil si nær 50 pst., i forhold til det som var lagt til grunn ved stortingsbehandlingen av utbyggingen.

Den nye gjennomgangen av kostnader og fremdrift viser i følge Statoil at prosjektkontrollen har vært for dårlig og at Statoil ikke har lykket raskt nok med å rette opp skjevhetene i prosjektet. Videre gjenstår det vesentlig mer arbeid på Melkøya enn det selskapet tidligere har lagt til grunn. I følge Statoil skyldes kostnadsøkningene

⁷ Lønnsomhet er her definert som nåverdi av fremtidig kontantstrøm.

på 7 mrd. kroner som prosjektet nå står overfor i hovedsak følgende forhold:

- Forsinket projektering.
- Kvalitetsmangler og forsinkelser på moduler levert fra Europa, som medfører økt overføring av arbeid til Melkøya.
- Undervurdering av arbeidsomfang, særlig innen elektrodisiplinen.
- Merarbeid på Melkøya som forlenger og fordyrer gjennomføringen i slutfasen.

Statoil har informert om at de vil iverksette tiltak for å sikre at prosjektet slutføres på en sikker og effektiv måte. I tillegg til en rekke direkte tiltak i prosjektet gjennomfører Statoil enkelte endringer knyttet til ledelse og organisasjon. Statoil opplyser videre at det vil bli foretatt en uavhengig gjennomgang av hele prosjektet for å ta lærdom av erfaringene. For ikke å forstyrre slutføringen, vil denne gjennomgangen bli iverksatt etter at prosjektet er ferdigstilt.

7 Olje- og energidepartementets beredskapsarbeid

Olje- og energidepartementet (OED) har ansvar for beredskap knyttet til kraftforsyningen, forvaltningen av vannressursene og når det gjelder leveringssikkerhet fra norsk kontinentalsokkel. OED samarbeider med andre departementer i forbindelse med beredskapsarbeidet og gjennomfører både egne øvelser og deltar i relevante eksterne øvelser.

OED har fokus på videreutvikling av Krisehåndteringsplanverket i fred. Departementet har utarbeidet scenarier som viser egne og andre berørte departementers ansvarsområder ved ulike slags kriser, og varslingsrutiner mellom departementene. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) gjennomførte i 2004 tilsyn med samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i OED, hvor blant annet departementets planverk ble gjennomgått. Departementet har i 2005 fulgt opp anbefalinger fra DSB.

Innenfor petroleumsvirksomheten utøver OED det beredskapsmessige ansvaret for leveringssikkerhet gjennom etatsstyring av Oljedirektoratet (OD), samarbeid med relevante departementer, videreutvikling av kriseplanverk, gjennomføring av egen øvelse samt deltakelse i andre relevante øvelser.

Det er en målsetting at drivstoffberedskapen er dimensjonert for og tilpasset situasjoner på hele krisespekteret, fra alvorlige forstyrrelser i oljemarkedet i fredstid til en beredskaps-/krigssituasjon.

Det pågår et arbeid med omlegging av konseptet for beredskapslagring av olje. Omleggingen skal på en kostnadseffektiv måte bidra til leveransesikkerhet til samfunnet. Omleggingen skjer i samarbeid med berørte oljeselskaper og Oljeberedskapsrådet og forutsettes sluttført i løpet av 2006.

Innenfor energi- og vannressurssektoren har OED det overordnede ansvaret for kraftforsyningsberedskap og beredskapsoppgaver knyttet til flom, leirskred, dambrudd og andre ulykker i landets vassdrag. Beredskapsarbeidet utføres i stor grad av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) etter de retningslinjer departementet gir. Gjennom sine forskrifter stiller NVE krav og gir pålegg om beredskapstiltak til den enkelte tiltakshaver, og fører tilsyn med tiltakshavernes oppfølging av beredskapsarbeidet. OED fører tilsyn med NVEs beredskapsarbeid og ivaretar behovet for samordning med andre departementer.

Innenfor kraftforsyningsberedskapen prioriterer OED kraftsystemets evne til raskt å gjenopprette sin funksjonsevne ved skade. Nettselskapene er gitt incentiver til å ha den nødvendige kapasitet til å sikre driften gjennom ordningen med kvalitetsjusterte inntektsrammer for ikke-levert energi (KILE), som gir selskapene en økonomisk straff ved leveringsavbrudd. Det stilles også blant annet krav om at nettselskapene skal gjenopprette full forsyning uten ugrunnet opphold ved avbrudd og redusert leveringskvalitet. Videre vektlegger departementet betydningen av IKT-sikkerhet innenfor driften av kraftsystemet. NVE er pålagt å følge opp dette, og vil samarbeide med andre etater og organer om prosjekter for å forsterke IKT-sikkerheten i kraftforsyningen.

OEDs arbeid med beredskap i vassdrag har hovedfokus på damsikkerhet, flom og vassdragsrelaterte skred. Et dambrudd kan ha alvorlige konsekvenser for mennesker, miljø og eiendom. Det føres derfor tilsyn med anleggseiers sikkerhetsvurderinger og utførelse av nødvendige utbedringer. Forskrifter og retningslinjer gjennomgås fortløpende med tanke på revisjon og videreutvikling. I denne sammenheng vil tiltak for å sikre nødvendig framtidig vassdragsteknisk kompetanse stå sentralt.

I arbeidet med beredskapen i vassdrag prioriterer OED i særlig grad forebygging mot leirskred gjennom programmet for økt sikkerhet mot leirskred. Programmet går som planlagt. Sluttrapportering fra arbeidet med risikoklassifisering av kvikkleireområder med skredfare vil foreligge i 2006. Kartleggingen av utsatte områder de siste årene har påvist flere steder med behov for strakstiltak av betydelig omfang. Med tanke på de store samfunnsmessige konsekvensene slike skred kan få, vil det bli utført og er under utførelse en rekke tiltak for å stabilisere og øke sikkerheten i mange bebygde områder.

Flomberedskap er et annet prioritert område, der NVEs flomsonekartprosjekt gir bedre grunnlag for å hindre uhensiktsmessig bruk av områder som er spesielt flomutsatte. I tillegg opprettholdes og utvikles direktoratets hydrologiske beredskap. Anleggsvirksomheten under NVE utgjør en del av NVEs beredskapsorganisasjon, i tilknytning til flomsituasjoner.

8 Sektorovergripende miljøvernpolitikk

Regjeringen legger vekt på å føre en miljøpolitikk der miljømålene søkes oppnådd på en kostnadseffektiv måte. Dette krever en sektorovergripende tilnærming i virkemiddelbruken. Regjeringen vektlegger en langsiktig og forsvarlig forvaltning av de ulike energiresursene innenfor de rammene hensynet til miljøet setter. Dette arbeidet har både et lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv.

I det følgende gis en sammenfatning av miljøutfordringer knyttet til petroleums- og energisektoren og politikken regjeringen vil føre for å imøtekomme disse.

8.1 Miljøutfordringer – status og utviklingstrekk

Det har gjennom flere år blitt gjennomført omfattende tiltak for å bedre miljøsituasjonen både innenfor petroleums- og energisektoren, men sektorene vil også i fremtiden ha virkninger i forhold til miljøet:

- Utslipp til luft fra petroleumssektoren kan blant annet medføre klimaendringer, forsuring, overgjødsling og dannelse av bakkenært ozon.
- Utslipp til sjø ved leting og utvinning av olje og gass kan blant annet påvirke det marine miljøet.
- Inngrep knyttet til utbygging av ny energiproduksjon, for eksempel i form av demninger, veier, landanlegg og kraftlinjer.

Utslipp til luft

Petroleums- og energisektoren står for en betydelig andel av de norske utslippene til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksider (NO_x) og flyktige organiske forbindelser utenom metan (nmVOC), som er nærmere beskrevet under.

I nasjonal sammenheng står petroleumsvirksomheten for om lag 25 pst. av de totale klimagassutslippene og 30 pst. av CO₂-utslippene. De totale utslippene av CO₂ fra sektoren er anslått til å være 13 mill. tonn i 2005. Utslippene av CO₂ forventes å øke frem til 2009, for deretter gradvis reduseres. De økte utslippene skyldes økt produksjon, økt transport av gass og økende mengde produsert vann. Det kontinuerlige arbeidet med å øke energieffektiviteten i virksomheten og nye og mer effektive utbyggingsløsninger forventes å bidra til ytter-

ligere reduksjon i utslipp av CO₂, utover reduksjonen som følger av redusert olje- og gassproduksjon etter 2009.

Petroleumssektoren bidrar med i underkant av 22 pst. av de norske NO_x-utslippene. Utslippene av NO_x fra sektoren har vokst jevnt siden 1990, og forventes å nå sitt høyeste nivå i 2005. Økningen i utslipp skyldes først og fremst at økt aktivitet har bidratt til høyere energibehov, som igjen har bidratt til økte utslipp. Utslippene av NO_x forventes å avta etter 2005, som følge av kontinuerlig innfasing av lav NO_x teknologi.

Selv om de totale utslippene av CO₂ og NO_x fra petroleumsvirksomheten har økt betydelig siden 1990, har utslippene per produsert enhet blitt redusert med henholdsvis 22 og 24 pst. i perioden fra 1990 til 2003. Dette skyldes blant annet generell teknologiforbedring og at utslippsreduserende tiltak er gjennomført som en følge av innføringen av CO₂-avgift i 1991. De siste årene har en sett en utflating og svak økning i utslippene per produsert enhet. Dette kan føres tilbake til utviklingen på norsk kontinentalsokkel i retning av mer modne felt og en økende total mengde væske og gass. Energibehovet øker med de totale mengdene som skal behandles.

Petroleumssektoren står for om lag 58 pst. av de nasjonale utslippene av nmVOC i Norge. Hoveddelen av utslippene fra petroleumssektoren kommer fra lagring og lasting av råolje offshore og fra landterminalene. Utslipp av nmVOC fra sektoren er kraftig redusert siden 2001, og prognosen viser en sterkt avtakende trend også i årene som kommer. Dette skyldes både at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år og at gjenvinningsutstyr installeres i tråd med pålegg gitt i medhold av forurensningsloven.

Norge skiller seg fra andre land ved at nær halvparten av det innenlandske energiforbruket dekkes av vannkraft. Dette bidrar på den ene siden til lave luftutslipp knyttet til det innenlandske energiforbruket. På den annen side innebærer dette at Norge har et snevrere grunnlag for utslippsreduksjoner enn andre land. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere betydelig fra år til år som følge av variasjoner i tilsig og temperaturforhold. Dette betyr blant annet at det er viktig for Norge å ha et fleksibelt energisystem der andre

energikilder kan brukes som supplement til vannkraftproduksjonen.

I år med lavt tilsig og relativt høye priser på elektrisk kraft, som for eksempel i 2003, vil det normalt finne sted en vridning mot økt bruk av fossile brenslers som fyringsolje og gass, og biomasse. Siden utslipp til luft i hovedsak kommer fra direktefyrte ovner der energiråvarer blir forbrent for å skaffe varme til en industriprosess, fra fyrkjeler der energiråvarene blir brukt til å varme opp vann til damp, og fra småovner der olje eller ved forbrennes til oppvarming av bolig, vil utslippene i slike år være relativt høye.

Utslippene fra stasjonær forbrenning kommer fra mange ulike energikilder i mange ulike anvendelser. I fjernvarmeanlegg benyttes blant annet søppel, fyringsolje, biomasse og gass. I industrien brukes tungolje, fyringsolje, naturgass, kull og koks, mens treforedling bruker mye treavfall og avlut i sin virksomhet.

De viktigste energibærere som brukes til oppvarmingsformål ved siden av elektrisitet er biomasse (ved, treavfall og avlut) og ulike typer fyringsolje. Fyringsolje står for om lag 8 pst. av de totale CO₂-utslipp. Vedfyring og oljefyring bidro til sammen med om lag 10 pst. av de totale utslipp av SO₂ i 2003. Om lag 22 pst. av utslippene av NO_x stammer fra oppvarming basert på ved og olje.

Vedfyring er den viktigste kilden til en del partikkelutslipp. I 2003 bidro vedfyring til utslippene av 69 og 38 pst. av henholdsvis PM10 og PAH. Om lag 8 pst. av de totale utslippene av PM10 i 2003 stammer fra mobil forbrenning. Utslipp av nmVOC fra vedfyring utgjorde nærmere 3,5 pst. av de samlede utslippene i 2003.

I tillegg til utslipp fra stasjonær forbrenning kommer utslipp fra mobil forbrenning og prosessutslipp. Disse utslippene varierer i mindre grad med tilsig og temperaturforhold.

Utslipp til sjø

Petroleumsvirksomheten medfører utslipp til sjø av olje, andre organiske forbindelser, kjemikalier og tungmetaller. De viktigste kildene til utslipp til sjø fra sektoren er utslipp av produsert vann.

Mengden produsert vann har økt jevnt de siste årene, og det forventes en videre økning i årene fremover. Dette gjenspeiler at oljefeltene blir eldre og produserer mer vann etter som oljereservene minker. Mengden produsert vann som reinjiseres forventes imidlertid også å øke fremover, men ikke i samme takt som vannproduksjonen.

Det vil være umulig å drive en effektiv olje- og gassvirksomhet uten bruk av kjemikalier. Vel 95 pst. av kjemikalieforbruket i norsk petroleums-

virksomhet består av kjemikalier som antas å ha liten eller ingen miljøeffekt. En betydelig innsats er rettet mot å erstatte andelen miljøskadelige kjemikalier med mer miljøvennlige alternativer, og å redusere forbruk og utslipp ytterligere.

De totale utslippene av olje fra norsk petroleumsvirksomhet står for en mindre del av den totale tilførselen til Nordsjøen. Hovedtilførselen kommer fra skipsfart og fra fastlandet via elver. Oljeutslippene fra petroleumssektoren stammer i all hovedsak fra produsert vann ved regulær drift, men også mindre akutte utslipp/søl forekommer. Etter 1991 har utslipp av oljeholdig borekaks vært forbudt på norsk kontinentalsokkel, og dette har bidratt til å redusere oljeutslippene fra virksomheten betydelig. Bedre boretekniske løsninger og nye boremetoder er sentrale for å få til ytterligere miljøvennlige boreoperasjoner. En hovedutfordring er å oppfylle kravet om null miljøskadelige utslipp og forpliktelsene i OSPAR-konvensjonen.

Inngrep

Vassdragsutbygginger og andre energirelaterte utbygginger har medført inngrep i natur og kulturmiljøer i Norge.

Innen energisektoren er det vassdragsutbyggingen som har hatt størst betydning i forhold til biologisk mangfold, kulturlandskap og friluftsliv. Norge har svært mange vassdrag og vannfall. De er av stor betydning både for økonomiske interesser og for allmenne interesser som naturvern og friluftsliv. Kraftproduksjon står for den viktigste økonomiske utnyttelsen av vassdragene. Mellom 25 og 30 pst. av vassdragene er utnyttet til kraftformål. I noen fylker er de fleste større vassdrag utnyttet.

I tiden fremover vil en større del av økningen i vannkraften komme fra småkraftverk og opprustning og/eller utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Fremtidig økning i energiproduksjonen vil derfor i større grad også måtte baseres på andre kilder enn vannkraft. Ved utnyttelse av flere av disse kildene står en også overfor viktige avveininger i forhold til andre hensyn.

5.2 Regjeringens miljøpolitikk på petroleums- og energiområdet

Virkemidlene overfor petroleums- og energisektoren, både økonomiske, juridiske og administrative, er omfattende.

Utformingen av miljøvernpolitikken på petroleums- og energiområdet er til dels meget kompleks og krever en helhetlig tilnærming for å gi gode resultater. Dette henger blant annet sammen med

de mange ulike typer miljøproblemer sektoren står overfor, og at petroleums- og energisektoren bare er en av flere sektorer som bidrar. I utformingen av energipolitikken står en overfor viktige avveininger mot blant annet hensynet til miljø og andre næringer. Det er viktig at virkemiddelbruken blir tilpasset egenskapene ved det miljøproblemet en ønsker å gjøre noe med. Økonomiske virkemidler vil bli brukt der det ligger til rette for dette. Det er blant annet viktig at energiprisene i størst mulig grad gjenspeiler miljøkostnadene.

Produksjon og bruk av energi er nært knyttet til verdiskaping og velferdsnivå i et moderne samfunn. Dagens energitilbud og -etterspørsel er et resultat av en rekke endringer i blant annet økonomiske, demografiske og teknologiske faktorer. Innen energiforsyningen må oppmerksomheten mot sikkerhet økes etter hvert som utnyttelsen av produksjonsanlegg og overføringskapasitet blir større. Det er nødvendig med en økt innsats for en mer robust kraftforsyning.

8.3 Rapport om aktiviteten i 2004

Som en oppfølging av St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten, har olje- og energimyndighetene hatt nær dialog med industrien, for å sikre en felles forståelse og kontinuerlig oppfølging av arbeidet med å innfri nasjonale og internasjonale miljøkrav innen petroleumssektoren på en kostnadseffektiv måte.

Olje- og energimyndighetene deltatt i miljøarbeidet innen petroleumssektoren og kartlagt blant annet utslipp til luft, utarbeidet utslippsprognoser og evaluert kostnader og andre konsekvenser av eksisterende eller planlagte miljøtiltak. På oppdrag fra Olje- og energidepartementet utarbeidet Oljedirektoratet i 2004 en rapport om mulighetene for mer effektiv energiforsyning på norsk sokkel. Oljedirektoratet har ført en kontinuerlig dialog med selskapene, blant annet for å fremme investeringer og valg av teknologiske løsninger som også er mest mulig miljøeffektive.

I St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten legger regjeringen opp til å invitere industrien til et samarbeid om en mer kostnadseffektiv og fleksibel implementering av miljøkrav i petroleumssektoren innenfor nasjonalt og internasjonalt rammeverk.

Regjeringen sa i St.meld. nr. 38 (2003-2004) også at den vil arbeide for tilrettelegging for bruk av CO₂ for økt oljeutvinning på norsk kontinental-sokkel, blant annet gjennom å ta initiativ til et samarbeidsprosjekt mellom myndigheter og industri.

Olje- og energidepartementet ga på denne bakgrunn høsten 2004 Oljedirektoratet i oppdrag å

utrede potensialet for bruk av CO₂ til injeksjon i oljefelt for økt oljeutvinning på norsk kontinental-sokkel. Studien ble gjennomført i samarbeid med relevante operatører, og ble overlevert departementet våren 2005. I forbindelse med overleveringen av studien, arrangerte Olje- og energidepartementet et seminar om fangst, lagring og bruk av CO₂ til økt oljeutvinning. Studien konkluderte med at CO₂-injeksjon ikke fremstår som et kommersielt alternativ for økt oljeutvinning per i dag.

Olje- og energidepartementet tok i fjor initiativ til opprettelse av et eget dialogforum mellom Norge, Storbritannia, Danmark om lagring og bruk av CO₂ til økt oljeutvinning. EU-kommisjonen har nå også sluttet seg til forumet. Forumet vil bli brukt aktivt til informasjonsutveksling på myndighetsnivå om aktiviteter knyttet til fangst, bruk og lagring av CO₂, diskusjon av muligheter og utfordringer knyttet til prosjekter i de ulike landene, samt gevinster ved samordning på myndighetsnivå. Utvidelse av forumet med andre aktuelle land vurderes.

Departementet er aktivt med i Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF), som skal bidra til samarbeid om forskning og videreutvikling av teknologier knyttet til utskilling, lagring, transport og bruk av CO₂. Forumet har også ambisjon om å bidra til lønnsom utnyttelse av CO₂. CSLF teller i dag 18 medlemmer, herunder blant annet Canada, Storbritannia, Kina, India, Russland og Norge, i tillegg til en rekke EU-land og EU-kommisjonen.

Norge har hatt en ledende rolle i OSPAR-kommisjonen i arbeidet med å legge til rette for langtidslagring av CO₂. På bakgrunn av et norsk forslag, ble det i 2004 avholdt et seminar om temaet. Formålet med seminaret var å bidra til økt kunnskap om langtidslagring av CO₂, for dermed å skape et bedre grunnlag for videre diskusjon i OSPAR.

Olje- og energidepartementet har i 2004 deltatt i arbeidet under Baltic Sea Region Energy Cooperation (BASREC), for å etablere et forsøksområde for de fleksible mekanismene under Kyoto-protokollen i Østersjøregionen. Rammene for dette arbeidet er fastlagt gjennom en felles rammeavtale (Testing Ground Agreement) og investeringsfondet for implementering av felles gjennomføringsprosjekter i Østersjøregionen (Testing Ground Facility). Investeringsfondet forvaltes av NEFCO, etter retningslinjer som er utarbeidet av de nordiske landene og Tyskland. NEFCO har ansvaret for å plukke ut potensielle prosjekter for investering. De potensielle prosjektene blir vurdert av en investeringskomité, hvor Norge er representert.

Olje- og energidepartementet har også i 2004 utgitt en egen miljøpublikasjon for petroleumssektoren, «Miljø 2004 Petroleumssektoren i Norge». Publikasjonen inneholder en oversikt over miljøsituasjonen i petroleumssektoren, utfordringene fremover og hvordan industri og myndigheter kan møte disse.

Olje- og energidepartementet gir hvert år støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter, som blant annet skal belyse hvilken innvirkning petroleumsaktiviteten og energiforsyningen har på miljø og samfunn. I 2004 ble det bevilget midler til forskningsprogrammet «Langtidseffekter av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten» – PROOF. I forskningsprogrammet arbeider industrien og myndighetene sammen for å øke kunnskapene om noen av de mest prioriterte problemstillingene. PROOF administreres av Norges forskningsråd og har et årlig budsjett på om lag 20 mill. kroner i perioden 2002-2008.

Departementet er med i det internasjonale partnerskapet for hydrogen, International Partnership for the Hydrogen Economy (IPHE), som USA tok initiativ til å opprette våren 2003. Partnerskapet skal bidra til å organisere, koordinere og iverksette internasjonal FoU og demonstrasjon knyttet til hydrogen og brenselceller. Dette gir samtidig muligheter for norske forskningsinstitusjoner og industri til å delta i IPHE-prosjekter. Til sammen deltar 16 land og EU-kommisjonen.

Enova SF skal bidra til energisparing og ny miljøvennlig energi gjennom forvaltningen av Energifondet. Enova benyttet om lag 774 mill. kroner av Energifondet i tilsagn og administrasjon i 2004. I løpet av 2004 har Enova inngått avtaler med et samlet årlig energiresultat på 2 223 GWh. Som en oppfølging av St.meld. nr 18 (2003-2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. har Olje- og energidepartementet og Enova økt målene for Enova til 12 TWh årlig miljøvennlig energiproduksjon og energisparing innen 2010. Dette er en økning på 2 TWh i forhold til det forrige målet. Det er også lagt større vekt på demonstrasjon av ny teknologi som bidrar til energiomleggingen på lang sikt.

I 2004 ble det meste av energiforskningen i Forskningsrådet samlet i ett nytt program kalt RENERGI – Fremtidens rene energisystem – der Olje- og energidepartementet er hovedfinansør. Gjennom programmet er det gitt støtte til utvikling av renseteknologi for gasskraftverk, til forskning og utvikling knyttet til effektive og nye fornybare energiteknologier og til effektive energisystemer

der miljøforhold står sentralt. Det er også gitt støtte til samfunnsfaglig forskning med hovedformål å utvikle kunnskaper om energi, miljø og teknologi, for å gi grunnlag for utformingen av en politikk for bærekraftig utvikling på energiområdet. Gjennom NVE er det gitt støtte til forvaltningsrettede forskningsprosjekter som skal gi økt kunnskap om miljømessige konsekvenser av produksjon, distribusjon og bruk av energi.

Regjeringen opprettet 1. januar 2005 Gassnova, som har som oppgave å fremme innovasjonsvirksomhet for miljøvennlige gasskraftteknologier. Organet er etablert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, og er underlagt Olje- og energidepartementet. Gassnova skal støtte prosjekter som i utvikling ligger mellom forskning og kommersielle anlegg, for eksempel pilot- og demonstrasjonsanlegg.

Enova SF inngikk avtale om å dekke kostnader for tjenester av allmenn økonomisk betydning knyttet til realisering av mottaks- og lageranlegg for LNG på Herøya, Lista, Høyanger og Fredrikstad. Avtalen knyttet til anlegget i Fredrikstad er senere kansellert som følge av avtaleparts vurdering av lokale markedsforhold og naturgasstilgang. De samlede forpliktelsene for de gjenværende avtalene beløper seg til 28,7 mill. kroner. Alle anleggene skal være i drift innen april 2006. Naturgass vil primært erstatte oljeindustrien i disse områdene.

Et regjeringsoppnevnt utvalg la 1. juni 2004 frem NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer. Der har utvalget foreslått fire konkrete satsingsområder som de mener bør prioriteres i en norsk hydrogensatsing:

- Miljøvennlig produksjon av hydrogen fra norsk naturgass
- Tidlige brukere av hydrogenkjøretøy
- Lagring av hydrogen
- Utvikling av en hydrogenteknologinæring

Utvalget anbefaler å opprette et hydrogenprogram for forskning, utvikling og demonstrasjon. Utvalget har foreslått at programmet bør ha en varighet på ti år og finansieres med om lag 900 mill. kroner over perioden.

Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet har på bakgrunn av NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer og tilhørende høringsuttalelser utarbeidet en strategi for den videre norske satsingen på hydrogen som energibærer innenfor transport og stasjonær energiforsyning, jf. kap. 1830 Forskning.

8.4 Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer

Utslipp fra petroleumsvirksomheten i Norge reguleres i stor grad gjennom petroleumsløven og forurensningsloven. Forurensningsloven brukes i dag blant annet ovenfor utslipp til sjø og utslipp av nmVOC fra lasting av råolje. Anleggene på land står overfor samme type virkemiddelbruk som annen landbasert industri.

I petroleumslovgivningen er prosessene knyttet opp mot godkjenning av nye utbyggingsplaner (PUD/PAD) sentrale. Anlegg plassert på land eller i sjø innenfor grunnlinjen er også underlagt bestemmelsene i plan- og bygningsloven. I godkjenningsprosessen av PUD/PAD kan det blant annet stilles betingelser knyttet til valg av tekniske løsninger som påvirker utslipp av ulike gasser, produsert vann og kjemikalier. Miljøhensyn i forbindelse med vassdrags- og energivirksomheten ivaretas gjennom sektorlovgivningen, plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

For miljøskadelige utslipp av klimagasser, er CO₂-avgiften det sentrale virkemiddelet. CO₂-avgift er pålagt brenning av gass og diesel på innretninger til havs som brukes i petroleumsvirksomheten, mineralolje for drift av supplyflåten og fyringsoljer brukt på land. Fra 1. januar 2005 er CO₂-avgiften på norsk kontinentalsokkel 78 øre per liter olje/Sm³ gass. Som følge av at CO₂-avgiften ble innført i 1991, er det blitt gjennomført flere utslippsreduserende tiltak på norsk kontinentalsokkel. Tiltakene har bidratt til at CO₂-utslippene per produserte oljeekvivalent er redusert med 22 pst. fra 1990 til 2003. I St.meld. nr. 15 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 54 (2000-2001) Norsk klimapolitikk, foreslår regjeringen at CO₂-avgiften videreføres inntil et bredt nasjonalt kvote-system for klimagasser er på plass fra 2008.

I henhold til Protokollen om reduksjon av forurensning, overgjødning og bakkenært ozon av 1999 (Gøteborg-protokollen), er Norge forpliktet til å redusere utslipp av NO_x til 156 kt og utslipp av nmVOC til 195 kt innen 2010. Dette representerer en reduksjon på henholdsvis 29 og 35 pst. sammenlignet med utslippsnivået i 1990. For å gjennomføre disse forpliktelsene vil det også være nødvendig med tiltak i petroleumsvirksomheten og energisektoren. Regjeringen arbeider med å utrede virkemidler for å sikre at forpliktelsene kan nås på en mest mulig kostnadseffektiv måte. I forbindelse med dette arbeidet er det opprettet en direktoratsgruppe, bestående av Statens forurensningstilsyn, Sjøfartsdirektoratet og Oljedirektoratet.

Det har tidligere ikke vært kommersielt tilgjengelig teknologi for å redusere utslippene ved råoljelasting offshore, men det har i flere år vært arbeidet for å gjøre ny teknologi for gjenvinning av nmVOC tilgjengelig for skytteltankere. Norsk oljeindustri har nå teknologi som kan bidra til at det nasjonale utslippsmålet nås. Utslippene av nmVOC fra petroleumsvirksomheten reguleres fra 2000 gjennom utslippstillatelser hjemlet i forurensningsloven. Installering av gjenvinningsutstyr i tråd med pålegg gitt i medhold av forurensningsloven, har medvirket til reduksjonen av utslipp av nmVOC siden 2001.

Regulering av miljøskadelige utslipp til sjø vil fortsatt skje gjennom utslippstillatelser, og man vil arbeide for at målet om null miljøfarlige utslipp fra petroleumsvirksomheten nås. Nullutslippsmålet ble etablert i St.meld. nr. 58 (1996-1997), og ble spesifisert i St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Nullutslippsmålet innebærer at det som hovedregel ikke skal slippes ut miljøfarlige stoffer, enten det gjelder tilsatte kjemiske stoffer eller naturlig forekommende kjemiske stoffer. Operatørene på norsk kontinentalsokkel har rapportert til myndighetene om hvilke tiltak som er satt i gang i forhold til nullutslippsstrategien, og myndighetene følger opp dette arbeidet gjennom jevnlige møter med operatørene.

Videreføring av forskningsprogrammet PROOF, jf. kap. 8.3, er et tiltak som vil bidra til å styrke beslutningsgrunnlaget for fremtidig petroleumsvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Resultater fra dette programmet vil blant annet gi departementet et grunnlag for å vurdere behovet for ytterligere tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget omkring dette temaet, eventuelt andre avbøtende tiltak.

Regjeringen foreslår å styrke sjøfuglprogrammet SEAPOP. Programmet har til hensikt å øke kunnskapen om sjøfugl i Norge. Dette vil gi et bedre grunnlag for å fatte beslutninger om forhold i skjæringspunktet mellom sjøfugl og menneskelig aktivitet i havområdene og kystsonen, blant annet i tilknytning til petroleumsvirksomhet.

Regjeringen ønsker fortsatt å ta hensyn til urørt natur når det gjelder vannkraftutbygginger. OED vil bidra i arbeidet med å utvikle en mer helhetlig forvaltning av vannressursene, blant annet knyttet til gjennomføringen av EUs vanddirektiv. Som del av dette vil OED også bidra til arbeidet med å foreta en vesentlig omlegging av Samlet plan for vassdrag. Omleggingen vil i korthet innebære at den nåværende sortering og kategoriinndeling av vannkraftprosjekter erstattes med en sortering av vassdrag og vassdragsområder.

St.prp. nr. 75 (2003-2004) Supplering av Verneplan for vassdrag ble vedtatt av Stortinget i februar 2005. I suppleringen av verneplanen er 48 nye vassdrag vernet, fire tidligere vassdrag har fått utvidet vern og fire vassdrag har fått justert vernegrensene. Til sammen representerer dette et samlet utbyggingspotensial på om lag 7,3 TWh. I verneplansuppleringen åpnes det også for konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk med effekt opptil 1 MW i vernede vassdrag.

Regjeringen ønsker å stimulere til å utnytte potensialet for opprustning av eksisterende vannkraftverk, herunder moderate utvidelser som ikke er til særlig skade for miljøet. Regjeringen vil også videreføre satsingen på småkraftverk. Høsten 2004 fikk NVE delegert konsesjonsmyndighet i vannkraftsaker inntil 10 MW. Gjennom delegeringen er saksbehandlingen i mindre vannkraftsaker blitt ytterligere forenklet.

EUs vanndirektiv vil legge føringer for norsk vannressursforvaltning. Vannressursloven ga Norge et moderne og godt egnet styringsverktøy som vil bidra til å ivareta de hensyn som dekkes av EUs vanndirektiv. NVE er fagdirektoratet som ivaretar generelle vannressursspørsmål, inkludert vannkraftsektoren. NVE vil få en sentral rolle innenfor de rammer som EUs vanndirektiv dekker. NVE har også ansvar for oppfølgingen av vannressursloven, verneplanutvidelsene, samt effektivisering av konsesjonsbehandlingen. NVE vil også ha en rolle i forvaltningen og overvåkingen av de nasjonale laksevassdragene innenfor sine ansvarsområder.

Arbeidet med å implementere vanndirektivet i Norge er i gang og ledes av Miljøverndepartementet. Forskriftsforslag sendes på høring høsten 2005.

I St.meld. nr. 18 (2003-2004) Om forsynings-sikkerheten for strøm mv. signaliserte regjeringen en økning av ambisjonene for Enovas virksomhet. Departementet og Enova SF har reforhandlet avtalen og økt målene. I henhold til den nye avtalen skal Enova bidra til ny miljøvennlig energiproduksjon og energisparing tilsvarende 12 TWh/år innen utgangen av 2010. Dette er en økning på 2 TWh/år i forhold til den tidligere avtalen. Minimum 4 TWh/år skal være økt tilgang på vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, spillvarme og varmepumper, og minimum 3 TWh/år skal være økt produksjon av vindkraft. I tillegg til de kvantifiserte målene skal Enova støtte demonstrasjon av ny teknologi som støtter opp under energiomleggingen på lang sikt. Enova skal videre ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester, som på kort og

lang sikt bygger opp under målene for energiomleggingen

Regjeringen har en omfattende satsing på miljøvennlig energiproduksjon. I tillegg til Energifondet og Enovas virksomhet arbeider departementet med å etablere et felles el-sertifikatmarked med Sverige.

I St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologier m.v. varslet departementet at de tok sikte på å legge fram en odelstingsproposisjon om et norsk-svensk el-sertifikatmarked våren 2005. Olje- og energidepartementet sendte i november 2004 et utkast til lov om pliktige el-sertifikater på høring. I februar 2005 ble det klart at svenske myndigheter la opp til et felles el-sertifikatmarked fra 2007. Odelstingsproposisjonen vil bli lagt fram på et tidspunkt som er koordinert med framdriften i Sverige.

Overgang fra olje til naturgass kan gi betydelige reduksjoner i utslipp av NO_x, CO₂ og partikler. Dette er en viktig grunn til at regjeringen satser på økt bruk av naturgass i Norge. Gassco har fått i oppdrag å undersøke grunnlaget for å utarbeide forretningsplaner for etablering av gassrør til henholdsvis Grenland og Skogn/Trondheim. Gassco er bedt om å rapportere til departementet om status og framdrift innen 1. januar 2006. Enova SF forvalter en støtteordning for infrastruktur for naturgass. For 2006 foreslås det bevilget 30 mill. kroner til dette formålet.

Hydrogen kan bli en viktig energibærer i fremtiden. Hydrogen kan produseres både på grunnlag av fornybare energikilder og fossile brensler, og det kan benyttes både som drivstoff i transportsektoren, til storskala kraft- og varmeproduksjon, og til lokal energiproduksjon. Bruk av hydrogen gir ikke miljøskadelige utslipp, men den samlede miljøvirkningen avhenger av hvordan hydrogenet er produsert og transportert frem til brukeren. De største miljøfordelene vil ligge i bruk av hydrogen som energibærer i transportsektoren.

Regjeringen har valgt å følge opp hydrogenutvalgets utredning, NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer, i form av et strategidokument som forankrer videre satsing på hydrogen som energibærer innenfor transport og stasjonær energiforsyning. Strategien utarbeides av OED og Samferdselsdepartementet i samarbeid og ble lagt frem i august 2005. Strategien er i hovedsak knyttet til utformingen av en nasjonal plattform som skal koordinere dagens satsing på hydrogenområdet.

Satsingen på gasskraftverk med CO₂-håndtering er et hovedelement i regjeringens energipolitikk. Satsingen er en svært viktig del av arbeidet

med å styrke energiforsyningen på en måte som gjør at en også kan nå klimamålsettingene. Strategien for å legge til rette for realisering av miljøvennlige gasskraftverk ble trukket opp i St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. Strategien baserer seg på:

- statlig tilskudd til teknologi- og produktutvikling.
- investeringsstøtte til gasskraftverk med CO₂-håndtering.
- etablering av et statlig innovasjonssenter.
- utredning av statlig deltakelse i utvikling og drift av infrastruktur for CO₂, samt tilrettelegging for å bruke CO₂ til trykkstøtte, eventuelt deponering.

Regjeringen har opprettet Gassteknologifondet på 2 mrd. kroner for å framskynde realiseringen av miljøvennlige gasskraftverk. Avkastningen av dette fondet forvaltes av det statlige innovasjonsorganet Gassnova, som ble etablert 1. januar 2005. Gassnova skal blant annet støtte pilot- og demonstrasjonsanlegg for miljøvennlige gasskraftteknologier. I 2006 er det satt av om lag 92 mill. kroner til Gassnovas støttevirksomhet. Gassnova samarbeider nært med Norges forskningsråd og det er opprettet et nytt felles gassteknologiprogram - Climit - som til sammen vil disponere mellom 130 og 140 mill. kroner i 2006.

De samlede norske FoU-aktivitetene på gasskraftverk med CO₂-håndtering har på få år nådd et stort omfang, og omfatter en rekke teknologier og forskningsområder. Den internasjonale aktiviteten på området har også økt de senere årene. Det forskes i dag på rensing og deponering av CO₂ fra

kraftverk både i USA, Japan og Europa. CO₂ kan enten fjernes ved utskilling i forkant eller i etterkant av kraftproduksjonen, og de senere årene er det presentert flere ulike teknologikonsepter. Felles for teknologiene er imidlertid at prosessen med CO₂-håndtering er energikrevende. Teknologiene vil derfor være kostbare i drift sammenliknet med annen kraftproduksjon.

Regjeringen har i den nye forskningsmeldingen, St.meld. nr. 20 (2004-2005) Vilje til forskning, trukket frem energi og miljø som ett av fire prioriterte tematiske satsingsområder i forskningspolitikken. Utvikling av teknologier som kan bidra til å begrense energiforbruket, produsere energien mest mulig effektivt og miljøvennlig, og produsere mer miljøvennlig energi på en effektiv måte, står helt sentralt.

Det meste av energiforskningen departementet støtter foregår i regi av Forskningsrådets RENERGI-program. Temamessig dekker programmet storparten av den energirelaterte forskningen, med unntak av forskning relatert til miljøvennlig gasskraftteknologi. Programmet har stor faglig spennvidde og omfatter både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsfaglig forskning som underlag for politikkutforming. Programmet skal utvikle kunnskap og løsninger som grunnlag for bærekraftig forvaltning av landets energiressurser og internasjonalt konkurransekyktig næringsutvikling knyttet til energisektoren.

Også når det gjelder den forvaltningsrettede energi- og vannressursforskningen som foregår i regi av NVE, er det energisektorens innvirkninger på miljøet som står i fokus.

9 Grønn stat - innføring av miljøledelse i statlige virksomheter

Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet fokuserer på miljøgevinster ved energibruk, innkjøp, transport og avfallshåndtering i driften av departementet. Miljøbelastningen skal reduseres så langt det er mulig og IKT skal være et viktig hjelpemiddel for å få dette til.

Arbeidet med Grønn stat vil bli videreført som en integrert del departementets styringssystem. Miljøhensyn blir tillagt vekt ved anskaffelse av varer og tjenester.

Oljedirektoratet

Oljedirektoratet fullførte allerede i 2002 arbeidet med å integrere miljøstyring i styringssystemet for det interne HMS-arbeidet. Dette er en videreføring av arbeidet med intern miljøeffektivisering etter deltakelsen i det statlige pilotprosjektet Grønn Stat 1998-2001. Det foretas siden 1998 årlig måling på de fleste miljøindikatorer som ble utviklet i Grønn Stat prosjektet.

Norges vassdrags- og energidirektorat

Miljøledelse og miljøhensyn er en viktig bærebjelke i Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) saksbehandling og interesseavveining ved ulike inngrep i naturen, og er samtidig innarbeidet i etatens HMS- og KS-system.

NVE har videreført arbeidet med omlegging av miljøtilsynet basert på internkontroll. Det er gjennomført revisjon av internkontrollsystemene hos anleggseiere med utgangspunkt i at alle anleggseierne skal ha et slikt system som ivaretar miljøforhold på plass 1. januar 2005.

Arbeidet med Grønn stat har blitt fulgt opp også i 2004, og i løpet av 2006 skal NVE innføre miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystemer. Miljøledelse blir tillagt vekt ved anskaffelse av varer og tjenester ved at miljøhensyn inngår som en del av anskaffelseskriteriene.

10 Stortingets anmodningsvedtak nr. 358 og 470 (2003-2004)

Ved behandlingen av St.meld nr. 18 (2003-2004) Om forsyningssikkerheten for strøm mv. (Forsyningssikkerhetsmeldingen), fattet Stortinget 18. mai 2004 anmodningsvedtak nr. 358, jf. Innst. S. nr. 181 (2003-2004):

«Stortinget ber regjeringen videreføre utredningen av CO₂-injeksjon i olje- og gassfelt på sokkelen, og at den samfunnsøkonomiske og miljømessige gevinsten tillegges stor vekt».

Stortinget fattet videre anmodningsvedtak nr. 470 ved behandlingen av St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten, jf. Innst. S. nr. 249 (2003-2004):

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til hensiktsmessige virkemidler for å stimulere til bruk av CO₂ som trykkstøtte for økt oljeutvinning på norsk sokkel. Videre ber Stortinget regjeringen vurdere ytterligere insentivordninger for økt haleproduksjon. Vurderingene bes lagt frem så snart som mulig og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2006».

Spørsmålet om ytterligere insentivordninger for økt haleproduksjon er behandlet i kap. 11 Stortingets anmodningsvedtak nr. 470 (2003-2004).

For å få et helhetlig bilde av muligheter, utfordringer og virkemidler knyttet til bruk av CO₂ til økt oljeutvinning, er det relevant og nødvendig å vurdere forholdene knyttet til fangst og transport i tillegg til bruk og lagring av CO₂. Det er videre viktig å vurdere både de ressursmessige og klimamessige sidene knyttet til slik injeksjon av CO₂. Gjennomgangen nedenfor legger et slikt bredere perspektiv til grunn.

10.1 Innledning og oppsummering

Klimaproblemet er trolig den største miljøutfordringen verdenssamfunnet står overfor. Funnene i den nylig framlagte ACIA-rapporten om klimaendringer i Arktis understreker alvoret i problemet. Rapporten viser at temperaturstigningen allerede

er dramatisk i Arktis, og at dette trolig vil kunne forsterke de globale klimaendringene.

Fossile energikilder vil trolig spille en avgjørende rolle i verdens energiforsyning gjennom store deler av dette århundret. For at dette skal kunne forenes med målet om å løse klimaproblemet, må det utvikles teknologier og metoder for å begrense utslippene av CO₂ og andre klimagasser til atmosfæren. Som stor olje- og gassprodusent har Norge et særlig ansvar for å spille en konstruktiv rolle for å fremme utvikling og implementering av slik teknologi.

Det er stor oppmerksomhet rundt mulighetene for og gevinstene ved CO₂-håndtering og -injeksjon i Norge. Siden Oljedirektoratets mulighetsstudie ble lagt fram i mars 2005 har det blitt utarbeidet flere rapporter rundt denne problemstillingen. Det er positivt at arbeidet som OD har utført i samarbeid med operatørene på sokkelen er fulgt opp av flere miljøer. Blant annet har industrien utført et viktig arbeid når det gjelder mulighetene for kostnadsreduksjon ved dagens teknologikonsepter, jf. GassTeks rapport av september 2005. Myndighetene gjør en kontinuerlig vurdering av nye innspill og momenter som kommer frem knyttet til disse problemstillingene.

En vurdering av injeksjon av CO₂ i produserende olje- og gassfelt for å øke utvinningen, må både ta hensyn til effekten for klimagassutslippene og verdien av økt oljeproduksjon. Samtidig må bruk av CO₂ til økt oljeutvinning vurderes opp mot alternative tiltak på klimaområdet og alternative tiltak for økt utvinning.

Selv om rettighetshaverne på norsk sokkel har vurdert enkelte prosjekter som kan innebære fangst, transport og injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning, har ingen ennå fremmet slike prosjekter for myndighetene. Usikkerhet knyttet til tilgang på og kostnader ved fangst av CO₂, samt effekt av CO₂ som middel for å øke oljeutvinningen, er momenter som gjør at slike prosjekter har høy risiko. Klimagevinsten for samfunnet ved slike tiltak er i prinsippet inkludert i rettighetshavernes vurderinger når de tar hensyn til den internasjonale kvoteprisen på CO₂. Det er ikke punktkilder i Norge i dag som vil gi tilstrekkelige mengder CO₂

til driftsoptimal reinjisering for økt oljeutvinning på aktuelle felt på norsk sokkel. Punktkilder i utlandet som kan være aktuelle, kan i dag ikke levere CO₂ til en konkurransedyktig pris.

I dag er således situasjonen slik at bruk av CO₂ ikke framstår som kostnadseffektivt verken i forhold til å øke utvinningen på norsk sokkel eller som internasjonalt klimatiltak, jf. Kyotoprotokollen. Denne situasjonen kan imidlertid endre seg i fremtiden. Teknologi for å fange, transportere og injisere CO₂ er i dag langt på vei kjent, og det er anslått at industriell satsing, forskning og teknologiutvikling kan redusere kostnadene ved fangst av CO₂ med 30-50 pst. Det understrekes at anslagene over mulige kostnadsreduksjoner er avhengig av økonomisk innsats og tid til å gjennomføre det nødvendige teknologisk utviklingsarbeid. Samtidig vil utvikling av internasjonale rammebetingelser, herunder kvotesystemer for utslipp av klimagasser som gir utslipp av CO₂ en kostnad, bidra til å minske kostnadsgapet. Høy oljepris innebærer et ytterligere incentiv for selskapene.

Ratifikering av Kyotoprotokollen og innføring av kvotesystem for CO₂ fra 2005 er viktige tiltak. Gode internasjonale rammebetingelser i form av ambisiøse og forpliktende fremtidige klimaavtaler vil være helt sentralt for å utløse fangst og lagring av CO₂ som et klimatiltak.

Regjeringen har gjennom flere år hatt en betydelig satsing nasjonalt og internasjonalt for å bidra til teknologiutvikling, og fremskynde utviklingen av fangst og lagring av CO₂ som et klimatiltak. Satsingen er basert på en erkjennelse av at utfordringene knyttet til fangst og lagring av CO₂ må møtes gjennom internasjonalt samarbeid og innsats på alle nivåer, og at en langsiktig og realistisk strategi må ligge til grunn.

Regjeringen har styrket samarbeidet med andre land på dette området, både bilateralt og i internasjonale fora. En viktig del av regjeringens strategi er å stimulere til forskning, utvikling og demonstrasjonsprosjekter for fangst og lagring av CO₂. Regjeringens støtte til slike prosjekter, gjennom opprettelsen av Gassnova 1. januar 2005, er et sentralt virkemiddel for å realisere større prosjekter på sikt.

Myndighetenes satsing er imidlertid bare en av faktorene i arbeidet for å kunne realisere slike prosjekter. Arbeidet for å ta i bruk nye teknologier og løsninger vil også kreve en stor egensatsing fra industrien, nasjonalt og internasjonalt. I et norsk perspektiv er det avgjørende at industrien griper muligheten opprettelsen av Gassnova

gir til å få fram mange gode prosjekter i årene framover. Regjeringen mener forholdene er lagt godt til rette for realisering av slike prosjekter, og forventer å se gode resultater av satsingen som er gjort.

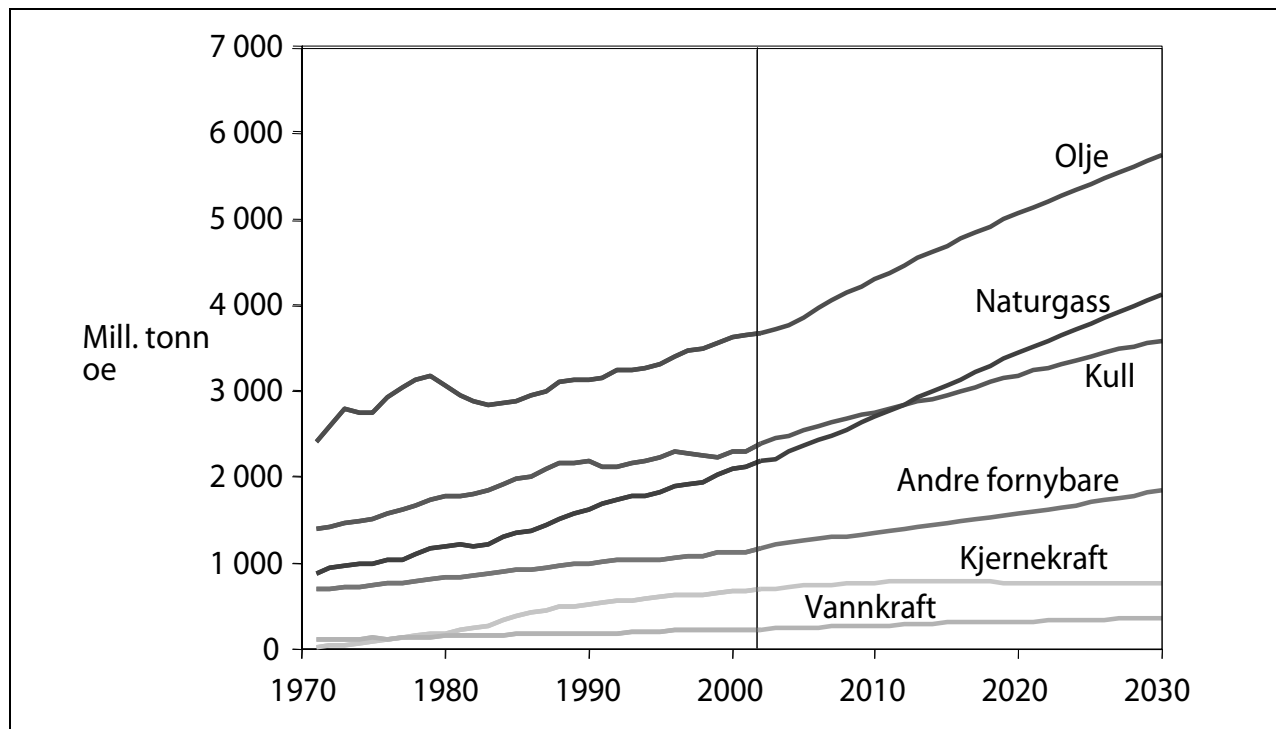
I det følgende beskrives muligheter og utfordringer knyttet til lagring av CO₂. Bruk av CO₂ til økt oljeutvinning omtales i kap. 10.3. Regjeringens strategi for fangst, bruk og lagring av CO₂ beskrives avslutningsvis.

10.2 Fangst og lagring av CO₂ som et globalt klimatiltak – muligheter og utfordringer

Verden har et økende behov for energi. Det internasjonale energibyrået IEA anslår at verden vil ha behov for 60 pst. mer energi fram mot 2030. To tredjedeler av denne økte energietterspørselen vil komme fra utviklingsland. I et globalt perspektiv vil fossile energikilder i overskuelig fremtid måtte dekke hoveddelen av verdens energibehov, selv med en betydelig vekst i bruk av fornybare energikilder. Samtidig er kraftproduksjon og annen bruk av fossil energi den største kilden til utslipp av klimagasser. Kull har en dominerende plass i verdens kraftproduksjon. Også i Europa er kull en stor energikilde for kraftproduksjon.

Det ligger derfor et stort potensial for utslippsreduksjoner dersom det utvikles teknologier som gir reduserte CO₂-utslipp fra ulike typer kraftverk som benytter fossile energikilder, samtidig som en over tid får et skift mot energikilder med lavere CO₂-utslipp. I tillegg til å satse på økt energieffektivitet, må en bærekraftig energi- og klimapolitikk derfor også rette oppmerksomheten mot hvilke muligheter fangst og lagring av CO₂ kan ha for å redusere utslippene av klimagasser på globalt nivå.

Et internasjonalt rammeverk som gir utslipp av CO₂ en kostnad er avgjørende for å få en framdrift i teknologiutviklingen internasjonalt. Ikrafttredelse av Kyotoprotokollen og innføring av et europeisk kvotemarked fra 2005 er viktige tidlige tiltak for å begrense klimagassutslippene på en kostnadseffektiv måte. Internasjonale kvotesystem bidrar til å øke lønnsomheten ved, og interessen for, å utvikle teknologier som gir lavere klimagassutslipp, herunder fangst av CO₂ fra kraftproduksjon. Det er behov for langt sterkere forpliktelser etter 2012 dersom effektene av de menneskeskapte klimaendringene skal kunne begrenses.

Figur 10.1 Ulike energikilders andel av verdens energibehov fram mot 2030

Kilde: IEA/OECD

Det pågår allerede store nasjonale og internasjonale forsknings- og teknologiutviklingsprogrammer på dette området, med deltakelse fra mange av verdens største forskningsinstitusjoner og selskaper.

En vellykket videreutvikling av teknologiene for fangst og lagring av CO₂ avhenger imidlertid av en lang rekke faktorer, der industriens satsing på teknologiutvikling er helt sentralt. Myndighetenes satsing vil alltid bare være ett av mange bidrag.

10.2.1 Fangst av CO₂

I Norge har teknologiutviklingen knyttet til fangst av CO₂ fra gasskraft hatt stor oppmerksomhet i mange år. Regjeringen har gjennom flere år hatt en betydelig satsing på teknologikonsepter for gasskraft med CO₂-håndtering, som har bidratt til at norske aktører ligger langt fremme på dette området.

Internasjonalt er kull den dominerende energikilden for kraftproduksjon. Fokuset på reduserte CO₂-utslipp fra kraftsektoren internasjonalt er derfor i første rekke knyttet til overgang fra kullkraft til gasskraft, eller forbedringer av kullkraftteknologien. Sammenliknet med situasjonen for bare få år tilbake er det i dag stor aktivitet og innsats internasjonalt knyttet til utvikling av teknologier for fjerning av CO₂ fra kullkraftverk.

Blant annet har utvikling av kraftteknologier med gassifisering av kull fått stor oppmerksomhet de senere årene.

Den internasjonale oppmerksomheten knyttet til fangst av CO₂ fra gasskraftverk er imidlertid begrenset. De store internasjonale leverandørselskapenes utviklingsarbeid i forhold til gasskraftverk har i første omgang vært konsentrert om bedret virkningsgrad i gassturbinene og reduserte kostnader, ikke minst med tanke på å bedre konkurranseevne mot kullkraft og andre kraftteknologier.

Manglende internasjonal utbredelse av teknologier for fangst av CO₂ skyldes dels at teknologiene ikke er tilstrekkelig utviklet og dels at de er for kostbare i bruk i dag sammenliknet med andre kraftteknologier. Kraftprodusenter, som vil være brukere av disse teknologiene, er en del av et marked der en søker å produsere kraft til konkurransedyktige priser. Dette innebærer at produsentene velger både lokalisering og kraftteknologi ut fra lønnsomhet og tilgang på råvarer, samtidig som eventuelle kostnader ved utslipp av CO₂ blir tatt i betraktning.

Kostnadene ved å fjerne CO₂ i forbindelse med kraftproduksjon fra fossile brensler er en grunnleggende utfordring, siden dette gir en betydelig fordyring av kraftproduksjonen. Kostnadene ved å skille ut CO₂ fra et kraftverk utgjør om lag to tred-

jedeler av kostnadene i hele CO₂-håndteringskjeden, mens transport og deponering av CO₂ utgjør om lag en tredjedel. Denne fordelingen gjelder i grove trekk uansett teknologikonsept.

Gjennom internasjonale samarbeidsforum, som industri, forsknings- og myndighetssamarbeidet Carbon Capture Project, er det anslått at teknologiutvikling har et potensial for å redusere kostnadene ved å skille ut CO₂ med i størrelsesorden 30-50 pst. Denne reduksjonen oppnås i hovedsak gjennom forbedring av energivirkningsgraden som i dag er svært lav for slike anlegg. For enkelte av teknologiene må også nye turbintyper utvikles. Det understrekes at anslagene over mulige kostnadsreduksjoner er avhengig av økonomisk innsats og tid til å gjennomføre det nødvendige teknologisk utviklingsarbeid. Foruten teknologutvikling vil arbeid knyttet til optimalisering av konkrete anlegg kunne bidra til å redusere kostnadene, jf GassTeks rapport som nylig ble lagt fram.

Videreutvikling av dagens eller nye teknologier for fangst av CO₂ er avhengig av at de internasjonale leverandørselskapene for kraftverk ser et markedspotensial i å videreutvikle disse teknologiene med tanke på kommersialisering. Satsingen må derfor være rettet mot å finne løsninger for CO₂-fangst som er fullt ut konkurransedyktige mot alternative energiløsninger. Dette vil være nødvendig dersom CO₂-fangst over tid skal bli et viktig tiltak for å redusere klimagassutslippene.

10.2.2 Transport av CO₂

CO₂ må fraktes fra CO₂-kilden til den geologiske strukturen der CO₂ skal lagres. Generelt er transport av CO₂ det elementet i CO₂-kjeden som er minst komplisert, både når det gjelder teknologi og mulighetene til å anslå realistiske kostnader.

CO₂ kan transporteres med rør eller med skip. Det er lang erfaring med transport av CO₂ i rørledning fra blant annet USA og Canada. En har også god erfaring med skiping av CO₂ i forbindelse med matvareproduksjon og industriell anvendelse av CO₂. Ved frakt av større mengder CO₂ med skip, er det behov for utvikling av ny teknologi, og dette er under utredning i flere prosjekter.

Eventuell lagring av CO₂ i geologiske formasjoner på norsk sokkel vil innebære transport av store volumer CO₂. Statoil vurderte transportløsningene i forhold til eventuell CO₂-injeksjon i Gullfaksfeltet, og konkluderte med at rør per i dag har en lavere kostnad enn skip for transport av store volumer CO₂ fra en utslippskilde. Et element som gjør skip mer kostbart enn rør, er at CO₂ må mellomlagres for å sikre en kontinuerlig strøm av CO₂ til oljefeltet.

Hvilken transportmetode som velges vil være avhengig av behov og omstendigheter i det enkelte tilfelle, herunder antall utslippskilder, størrelsen på utslippene fra hver kilde, avstand fra kilde til lagringsplass, hvilke volumer CO₂ som skal fraktes mv.

10.2.3 Lagring av CO₂

Det er et stort teknisk potensial for lagring av CO₂ i geologiske formasjoner verden over. Både producerende olje- og gassfelt, gamle olje- og gassfelt og andre formasjoner er aktuelle for slik lagring. Lagring i forlatte reservoarer er geologisk gode løsninger fordi strukturene med stor grad av sannsynlighet er tette ettersom de har holdt på gass og olje gjennom millioner av år. Også andre formasjoner anses som sikre lagre for CO₂. Blant annet er det gjennom det internasjonale SACS-prosjektet dokumentert at CO₂ fra Sleipner-feltet som blir pumpet ned i den enorme Utsira-formasjonen ikke lekker ut. SACS følges nå opp i prosjektet CO₂STORE.

Flere demonstrasjons- og overvåkningsprosjekter, herunder kommersielle prosjekter som Sleipner, Snøhvit, Weyburn i Canada og In Salah-prosjektet i Algerie, gjennomføres i dag eller er under planlegging. Prosjektene bidrar til å øke kunnskapen om hvordan lagret CO₂ oppfører seg, og demonstrerer at lagring av CO₂ i geologiske formasjoner er en sikker metode. Det er viktig å få visshet om at lagret CO₂ holdes atskilt fra atmosfæren, og ikke bidrar til økt klimaeffekt. Demonstrasjonsprosjektene bidrar derfor også til å bygge tillit til geologisk lagring av CO₂ som et viktig globalt klimatiltak.

En sentral problemstilling er hvordan injeksjon av CO₂ i geologiske strukturer under havbunnen reguleres under internasjonale havmiljøkonvensjoner. De to mest sentrale konvensjonene er OSPAR-konvensjonen, som regulerer havområdene i det nordøstlige Atlanterhav, og Londonkonvensjonen, som er en global konvensjon. Det foreligger ingen bindende uttalelse om dette under konvensjonene. Juridisk gruppe i OSPAR har vurdert lovligheten av injeksjon av CO₂ i undergrunnen, herunder injeksjon for økt oljeutvinning. Gruppen har konkludert med at injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning er tillatt etter OSPAR-konvensjonen. Det arbeides for tiden med tilsvarende vurdering i en arbeidsgruppe under Londonkonvensjonen.

Det nærmere regelverket for hvordan CO₂-lagring skal behandles under Klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen samt EUs kvotehandelssystem er også viktig å få avklart. Et vilkår for at fangst og

lagring av CO₂ over tid skal kunne regnes som et globalt klimatiltak, er muligheten til å godskrive lagret CO₂ i klimaregnskapene. Lagring av CO₂ fra Sleipner Vest-plattformen i Nordsjøen har i flere år blitt godskrevet som et klimatiltak i Norges utslippsregnskap under FNs Klimakonvensjon. Mer utfyllende retningslinjer for rapportering av lagret CO₂ vil inngå i FNs klimapanel (IPCC) nye retningslinjer for klimagassregnskap som vil være ferdig i 2006.

IPCC utgir i september 2005 også en egen rapport som omhandler fangst og lagring av CO₂. Rapporten vil danne grunnlaget for den videre behandlingen av disse spørsmålene i de internasjonale klimaforhandlingene.

10.3 Bruk av CO₂ til økt oljeutvinning på norsk sokkel - muligheter og utfordringer

Departementet ba i oktober 2004 Oljedirektoratet om å gjennomføre en mulighetsstudie av bruk av CO₂ som trykkstøtte for økt oljeutvinning på norsk sokkel. Oljedirektoratet gjennomførte studien med bidrag fra Statoil, Petoro, Shell, Norsk Hydro og ConocoPhillips. Mulighetsstudien er omtalt i St.prp. nr. 65 (2004-2005) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2005. Mulighetsstudien utgjør et viktig grunnlagsmateriale for Olje- og energidepartementets vurdering av CO₂-injeksjon for økt oljeutvinning.

Oljedirektoratet konkluderer i studien med at det er teknisk mulig å gjennomføre prosjekter med CO₂-injeksjon på norsk sokkel, men at CO₂-injeksjon ikke er et kommersielt alternativ for rettighetshaverne. Denne konklusjonen baserer seg på tekniske og økonomiske vurderinger utført i dialog med sentrale aktører på norsk sokkel. Departementet mener forutsetningene Oljedirektoratet har lagt til grunn for mulighetsstudien er realistiske, og slutter seg til Oljedirektoratets vurdering.

Generelt er det slik at rettighetshaverne vil vurdere CO₂-injeksjon opp mot både andre tiltak for økt oljeutvinning og mot bruk av tilgjengelig kapasitet på plattformene til å fase inn tilleggsressurser. I dag er det tilgjengelig en omfattende meny av mulige metoder for å øke utvinningen fra et oljefelt. Eksempler på standard metoder for økt oljeutvinning er lavtryksproduksjon, økt brønntetthet, nye brønntechnologier, optimalisert vann- eller gas-sinjeksjon og alternerende vann- og gassinjeksjon (WAG). Disse metodene er i dag også de mest kostnadseffektive metodene for økt oljeutvinning. I

tillegg er det tilgjengelig mer avanserte, men også mer kostnadskrevende metoder, blant annet injeksjon av blandbare gasser som for eksempel CO₂, kjemiske metoder, termiske metoder og mikrobielle metoder. Injeksjon av CO₂ er med andre ord en av flere alternative metoder for å øke utvinningsgraden fra et oljefelt.

Avveien mellom alternative metoder for økt oljeutvinning innebærer en rekke kompliserte vurderinger av teknisk, markedsmessig og økonomisk karakter. Det er helt nødvendig å benytte kompetansen rettighetshaverne har om disse forholdene, slik at selskapene selv velger de beste og mest lønnsomme løsninger for samfunnet. I utformingen av rammeverket for ressursforvaltningen og petroleumsbeskatningen er det derfor lagt stor vekt på at myndighetenes regulering av aktivitetene er utformet slik at de avgjørelsene selskapene tar også skal være de samfunnet er best tjent med. Selskapene vil i prinsippet inkludere klimagevinsten for samfunnet i sine lønnsomhetsvurderinger når de tar hensyn til den internasjonale kvotepriksen for CO₂.

Det er utført flere studier av ulikt omfang av konkrete prosjekter med bruk av CO₂-injeksjon for økt utvinning. I 1998 vurderte Norsk Hydro, som operatør på Granefeltet, om CO₂-injeksjon egnet seg som metode for økt utvinning for dette feltet. Norsk Hydro konkluderte da med at CO₂-injeksjon ikke var et kommersielt alternativ. Granefeltet er bygd ut med injeksjon av naturgass for å øke oljeutvinningen.

Statoil har som operatør på Gullfaksfeltet vurdert injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning. Rettighetshaverne på Gullfaksfeltet konkluderte i 2004 med at CO₂-injeksjon ikke er et kommersielt alternativ. Samtidig ble økt vanninjeksjon i nytt brønnpattern vurdert som et alternativ til CO₂-injeksjon. Studiene viste at økt vanninjeksjon vil gi betydelig økt oljeutvinning og at det er et prosjekt med god lønnsomhet for rettighetshaverne. Dette prosjektet blir nå gjennomført.

ConocoPhillips vurderer ulike metoder for økt oljeutvinning på Ekofisk, herunder CO₂-injeksjon. Det er foreløpig kun utført forstudier. I Ekofisk injiseres store mengder vann som trykkstøtte, og dette vil i mange år fremover være utvinningsstrategien. Det er først om 15-20 år CO₂-injeksjon kan bli aktuelt for å øke oljeutvinningen ytterligere.

Statoil, Shell og Norsk Hydro, med delvis finansiering av Norges forskningsråd, er i gang med en studie for å vurdere injeksjon og lagring av CO₂ i Draugen og Heidrun. CO₂ skal eventuelt leveres fra det planlagte gasskraftverket på Tjeldbergodden. Resultatene fra studien vil foreligge i 2007.

BP, ConocoPhillips, Shell og Scottish and Southern Energy utreder et prosjekt med CO₂-injeksjon for økt utvinning i Millerfeltet på britisk kontinentalsokkel. Naturgass planlegges skilt ut i CO₂ og hydrogen. Hydrogen skal brukes i gasskraftverket i Peterhead, mens CO₂ injiseres i Millerfeltet for å øke oljeutvinningen. Gasskraftverket og rørledningen som er tenkt benyttet for transport av CO₂ eksisterer per i dag. Det må i tillegg investeres i fangstanlegg for CO₂ og i utstyr for injeksjon av CO₂ på Millerplattformen.

Prosjektet er foreløpig på konseptstadiet. En detaljert plan vil legges frem i andre halvdel av 2006 med planlagt oppstart i 2009. Prosjektet vil ha behov for incentiver i form av endrede rammebetingelser eller statlig støtte for å bli gjennomført. BP er i dialog med britiske myndigheter om dette.

Sammenliknet med Gullfaksfeltet er behovet for investeringer på Millerfeltet betydelig mindre, noe som både skyldes at prosjektet er mindre, at det allerede eksisterer en stor utslippskilde av CO₂ og en egnet rørledning til Millerfeltet. Det er likevel slik at heller ikke Millerprosjektet er lønnsomt dersom man kun legger inntekter fra økt oljeutvinning samt gevinsten ved reduserte CO₂-utslipp til grunn.

Bruk av CO₂ til økt oljeutvinning skiller seg fra andre tiltak for økt ressursutnyttelse ved at tiltaket også innebærer en positiv miljøgevinst for samfunnet som følge av at CO₂ injiseres. I sine vurderinger vil selskapene ta hensyn til denne miljøgevinsten ved at bruk av CO₂ til økt oljeutvinning reduserer behovet for å kjøpe utslippskvoter eller treffe andre tiltak for å redusere klimagassutslippene.

Kvotepreisen eller kostnaden ved alternative tiltak vil avhenge av myndighetenes samlede politikk for å redusere klimagassutslippene og dermed gjenspeile samfunnets verdsetting av miljøgevinsten fra å injisere CO₂. I den grad det benyttes CO₂ fra utenlandske kilder kan utenlandske aktører være villige til å betale en pris tilsvarende kvotepreisen for å få fanget, transportert og injisert CO₂ på norsk sokkel. Det eksisterer dermed incentiver som skal sikre at selskapene også tar hensyn til klimaeffekten ved vurdering av CO₂-injeksjon for økt oljeutvinning på norsk sokkel. Klimagevinsten for samfunnet er dermed i prinsippet inkludert i selskapenes lønnsomhetsvurderinger. En tilstramning av de internasjonale rammebetingelsene på klimaområdet kan bidra til mulighetene for bruk av CO₂ til økt oljeutvinning på norsk sokkel bedres.

Bruk av CO₂ til økt oljeutvinning kan være et av flere alternative tiltak for å redusere samlede utslipp av klimagasser. En effektiv klimapolitikk innebærer imidlertid at tiltaket må vurderes opp

mot alternative miljøtiltak slik at klimamålene nås på en kostnadseffektiv måte. Med dagens klimapolitiske rammebetingelser kan bruk av CO₂ til økt oljeutvinning i dag ikke betraktes som kostnadseffektivt tiltak, sammenlignet med andre tiltak for å redusere klimagassutslippene, jf. Kyotoprotokollen. En endring i internasjonale rammebetingelser samt klimapolitiske virkemidler kan imidlertid bidra til at mulighetene for injisering av CO₂ på norsk sokkel forbedres.

Rettighetshavere på norsk sokkel vurderer per i dag ikke prosjekter med injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning som et kommersielt alternativ. I disse vurderingene vil selskapene ta hensyn til klimagasseffekten gjennom dagens virkemiddelbruk med kvotehandel og CO₂-avgift. Ingen selskaper har ennå fremmet slike prosjekter for departementet.

10.4 Regjeringens virkemidler og tiltak – en helhetlig strategi for fangst og lagring av CO₂

Regjeringen har siden den tiltrådte gitt høy prioritet til arbeidet med å utvikle teknologier og løsninger som kan bidra til å redusere klimagassutslippene, og har gjennom en rekke tiltak bidratt til å legge forholdene til rette for prosjekter for fangst og lagring av CO₂.

Mulighetene for å realisere CO₂-håndtering og -injeksjon i Norge har lenge hatt stor oppmerksomhet. Også den senere tiden har det blitt utarbeidet flere rapporter med fokus på mulige tiltak for å realisere slike løsninger.

Myndighetenes satsing er bare en av faktorene i arbeidet for å kunne realisere fangst og lagring av CO₂ som klimatiltak. Arbeidet for å ta i bruk nye teknologier og løsninger vil også kreve en stor egensatsing fra industrien, nasjonalt og internasjonalt. For å få til dette er det nødvendig å få på plass gode internasjonale rammebetingelser og etablere internasjonalt samarbeid på alle nivåer.

Norge har ratifisert Kyotoprotokollen og etablert et kvotemarked for CO₂ gjennom Ot.prp. nr. 13 (2004-2005) Om lov om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven).

Regjeringen har arbeidet med å kartlegge løsninger for og muligheter til lagring eller bruk av CO₂ til økt oljeutvinning, jf. revidert nasjonalbudsjett 2004.

Regjeringen har styrket samarbeidet knyttet til fangst og lagring av CO₂ med andre land, både bilateralt og gjennom internasjonale fora.

Regjeringens strategi for å utvikle løsninger for miljøvennlige gasskraftverk er blant annet presentert i St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av gass mv., St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.meld. nr. 47 (2003-2004) Innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologier mv.

Et helt sentralt virkemiddel er å stimulere til forskning, utvikling og demonstrasjonsprosjekter for fangst og lagring av CO₂. Bevilgninger til forskning og utvikling, herunder opprettelsen av Gassnova, er et viktig element i regjeringens langsiktige strategi.

Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for fortsatt utredning og vurdering av relevante og hensiktsmessige tiltak for fangst, bruk og lagring av CO₂ på norsk sokkel. Regjeringen vil legge til rette for et nært samarbeid mellom myndigheter og industri med sikte på å realisere dette. Samtidig legges det opp til å videreføre satsingen på forskning og utvikling og internasjonalt samarbeid.

10.4.1 Ambisiøse internasjonale klimaavtaler

Gode internasjonale rammebetingelser i form av ambisiøse og forpliktende klimaavtaler er helt sentralt for utløse fangst og lagring av CO₂ som et klimatililtak på sikt. Kyotoprotokollen er et første viktig skritt ved at den gir utslipp av CO₂ en kostnad. Dette bidrar til å øke lønnsomheten ved, og interessen for, å utvikle teknologier som gir lavere klimagassutslipp, herunder fangst av CO₂ fra kraftproduksjon. Regjeringen har ratifisert Kyotoprotokollen og etablert et kvotemarked for CO₂ gjennom Ot.prp. nr. 13 (2004-2005) Om lov om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser.

Det er behov for langt sterkere forpliktelser etter 2012 dersom effektene av de menneskeskapte klimaendringene skal kunne begrenses. Regjeringen vil at Norge fortsatt skal være en pådriver i arbeidet for å enighet om strengere og mer omfattende globale klimaavtaler etter 2012, og prioriterer dette arbeidet høyt. Norge skal spille en aktiv og konstruktiv rolle i denne prosessen.

10.4.2 Styrket internasjonalt samarbeid

Det er viktig å merke seg at utfordringene knyttet til fangst og lagring av CO₂ må møtes gjennom internasjonalt samarbeid og innsats på alle nivåer: mellom industrielle aktører, mellom forskningsinstitusjoner og på myndighetsnivå.

Regjeringen har styrket samarbeidet med andre land på dette området, både bilateralt og gjennom internasjonale fora. Norske myndigheter

vil fortsatt delta aktivt i internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid, og legge til rette for deltakelse fra norske aktører. Flere sentrale norske forskningsinstitusjoner og selskaper deltar i internasjonale samarbeidsprosjekter der både energi- og leverandørselskaper og flere lands myndigheter samarbeider. Slike prosjekter sikrer at både nødvendige teknologiutviklere (leverandørselskap) og teknologikjøpere (energiselskap) deltar i teknologiutviklingen.

Viktige arenaer for samarbeid og koordinering på myndighetsnivå er blant annet Carbon Sequestration Leadership Forum, samarbeid i regi av International Energy Agency, i ulike forskningsprogrammer i EU, i tillegg til bilateralt samarbeid.

I Carbon Sequestration Leadership Forum (CSLF) deltar Norge sammen med 18 andre land, blant annet USA, Kina, Russland, India og Australia, i tillegg til en rekke EU-land og EU-kommisjonen. CSLF har som mål å gjennom samarbeid videreutvikle teknologier knyttet til utskilling, lagring og/eller bruk av CO₂.

Norge har inngått en forsknings-MOU med USA som også omfatter samarbeid om forskning for fangst og lagring av CO₂.

Departementet tok i fjor initiativ til opprettelse av et eget dialogforum mellom Norge, Storbritannia og Danmark om lagring og bruk av CO₂ til økt oljeutvinning. EU-kommisjonen har nå også sluttet seg til forumet. Forumet vil bli brukt aktivt til informasjonsutveksling om aktiviteter knyttet til fangst, bruk og lagring av CO₂ på myndighetsnivå, diskusjon av muligheter og utfordringer knyttet til prosjekter i de ulike landene, samt gevinster ved samordning på myndighetsnivå. Utvidelse av forumet med andre aktuelle land vil også vurderes.

Regjeringen har også inkludert fangst og lagring av CO₂ som et viktig tema i energidialogen med EU-kommisjonen. Sammen med EUs energikommissær vil regjeringen utforske mulige samarbeidsområder for å fremme bruken av CO₂ for økt oljeutvinning. Den felles innsatsen skal også inkludere fangst og lagring av CO₂. Dette samarbeidet vil bli konkretisert i løpet av 2005. Olje- og energiministeren er blant annet invitert til å følge opp dette i dialogen under Storbritannias formannskap i EU høsten 2005.

Norske myndigheter bidrar aktivt til juridisk avklaring i internasjonale fora som OSPAR- og London-konvensjonen. Norge er nå sammen med Storbritannia lederland i OSPAR på dette spørsmålet. Norske aktører spiller også en viktig rolle i forbindelse med utarbeidelsen av FNs klimapanelers rapport om fangst og lagring av CO₂ samt i utarbeidelsen av regelverk for rapportering/kreditering ifm EUs kvotesystem.

10.4.3 Satsing på utvikling og utprøving av teknologier for fangst av CO₂ fra gasskraftverk

Regjeringen har styrket den nasjonale innsatsen knyttet til forskning og utvikling av teknologier for fangst av CO₂ fra gasskraftverk. Dette har bidratt til at norske forskningsmiljøer og norsk industri har høy kompetanse og høy fokus på dette feltet.

Det er viktig å understreke at en vellykket satsing for å realisere gasskraftløsninger med CO₂-håndtering krever stor utviklingsinnsats fra potensielle leverandører og selgere av miljøvennlig gasskraftteknologi. Uten deres medvirkning vil ikke mer effektive teknologikonsepter bringes fram. For Norge, som har få industrielle aktører og et lite hjemmemarked, er det derfor helt avgjørende å ha et sterkt inngrep med den internasjonale utviklingen.

Norske aktører arbeider med flere ulike teknologikonsepter som varierer i modningsgrad. Noen av disse er prøvet ut i ulike industrielle sammenhenger, mens andre teknologikonsepter krever et lengre utviklingsarbeid knyttet til turbiner mv. Per i dag er det ikke mulig å avgjøre hvilke av disse teknologiene som har størst potensial til å redu-

sere teknologisk og økonomisk risiko. Myndighetene har de senere årene gjennomført en rekke prosesser og høringer av relevante norske aktører - leverandører, industri og forskningsmiljøer - for å se hva som kan bringe framdrift i realiseringen av mer miljøvennlige gasskraftverk. En hovedkonklusjon er at det er nødvendig å redusere både teknologisk og økonomisk risiko, og dette skjer best gjennom utprøvinger av de ulike teknologikonseptene. Utprøving av teknologiene, også i mindre skala, er kostbart og ressurskrevende. For å sikre at aktørene som skal utvikle teknologiene vil satse til tross for risiko, kreves langsiktighet og stabilitet i finansieringen av prosjektene.

Cicero Senter for klimaforskning har undersøkt ulike lands bevilgninger til CO₂-håndtering og konkluderer blant annet med at det sett i forhold til størrelsen på økonomien, satses mer på denne typen teknologiutvikling i Norge enn i noe annet land i Europa eller Nord-Amerika.

Den offentlige innsatsen for forskning på miljøvennlige gasskraftteknologier har i hovedsak vært organisert gjennom programmer som Klimatek og RENERGI i Norges forskingsråd.

Tabell 10.1 Myndighetenes FoU midler til gasskraftverk med CO₂-håndtering

Beskrivelse	(i 1 000 kr)			
	2002	2003	2004	2005
Utvikling av renseteknologi for gasskraftverk (kap. 1830)	45 000	20 000	50 000	50 000
Miljøvennlig gassteknologi (kap. 1827)	25 000			46 300 ¹

¹ I tillegg ble det gitt en tilsagnsfullmakt på 50 mill. kroner

Satsingen gjennom Norges forskningsråd har ført til at flere prosjekter har vært gjennom forskningsperioden, og er naturlig å ta videre til neste fase. Utprøving av teknologiene, også i mindre skala, er kostbart og ressurskrevende og krever finansiering i et langt større omfang enn det forskningsprogrammene hittil har hatt.

Regjeringen opprettet på denne bakgrunn Gassnova fra 1. januar 2005. Organet er etablert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Organet er underlagt Olje- og energidepartementet. Gassnova skal gi støtte til prosjekter for utprøving og demonstrasjon, og bidra til å utvikle kostnadseffektive og framtidsrettede teknologikonsepter for gasskraft med CO₂-håndtering.

Gassnova kan gi støtte til prosjekter som i utvikling ligger mellom forskning og kommersielle anlegg, for eksempel pilot- og demonstrasjonsan-

legg. I dette arbeidet skal Gassnova ha fokus på å delfinansiere prosjekter som vurderes å ha klart kommersielt potensial og en markedsbasert forretningsplan, samtidig som det skal stilles krav til industriell deltakelse fra leverandører og brukere nasjonalt og internasjonalt.

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2004 ble det opprettet et fond på 2 mrd. kroner til miljøvennlig gasskraftteknologi. Innovasjonsvirksomheten skal disponere avkastningen fra dette fondet til å støtte utprøving og demonstrasjon av slike teknologier. I 2005 er det bevilget 46,3 mill. kroner fra avkastningen av dette fondet til Gassnovas støttevirksomhet. Siden fondet ble opprettet 1. juli 2004, ble det i tillegg gitt en tilsagnsfullmakt på 50 mill. kroner for å gi virksomheten disponible midler til prosjektstøtte i 2005 på linje med år med normal 12 måneders

avkastning fra fondet. Samtidig med opprettelsen av Gassnova ble det etablert et nytt nasjonalt gass-teknologiprogram, Climit. I tillegg til midlene fra Gassnova, vil også midler fra Norges forskningsråd inngå her. Til sammen disponerer programmet om lag 150 mill. kroner i 2005. Regjeringen vil fortsatt kanalisere offentlige bevilgninger til forskning, videreutvikling og demonstrasjon av ulike rense-teknologier gjennom Gassnova, Norges forskningsråd og Climit.

Gassnova inviterte i midten av februar 2005 til nye søknader om demonstrasjons- og pilotanlegg. Uprøving av teknologiene, også i mindre skala, er kostbart og ressurskrevende, og vil bare være realistisk for et fåtall teknologikonsepter. Det må derfor gjøres grundige vurderinger av de ulike søknadene, og stilles strenge krav til prosjektene for å sikre at teknologier med størst teknologisk og økonomisk potensial blir prøvd ut. Det er avgjørende at industrien griper muligheten dette nye virkemiddelet gir til å få fram mange gode prosjekter i

årene framover, og at Gassnova nå gis ansvar og tid til å arbeide fram gode prosjekter sammen med aktørene på området.

10.4.4 Videreføre en aktiv strategi

CO₂-håndtering kan på lengre sikt spille en viktig rolle i et internasjonalt perspektiv og bidra vesentlig til å redusere klimagassutslipp nasjonalt og internasjonalt. En videreføring av satsingen på forskning og utvikling, og deltakelse i internasjonalt samarbeid står sentralt i arbeidet for en større utbredelse av slike teknologier.

Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for fortsatt utredning og vurdering av relevante og hensiktsmessige tiltak for fangst, bruk og lagring av CO₂ på norsk sokkel. Regjeringen vil legge til rette for et nært samarbeid mellom myndigheter og industri med sikte på å realisere dette. Samtidig legges det opp til å videreføre satsingen på forskning og utvikling og internasjonalt samarbeid.

11 Stortingets anmodningsvedtak nr. 470 (2003–2004)

Ved behandlingen av St.meld. nr. 38 (2003-2004) Om petroleumsvirksomheten fattet Stortinget 14. juni 2004 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 249 (2003-2004):

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til hensiktsmessige virkemidler for å stimulere til bruk av CO₂ som trykkstøtte for økt oljeutvinning på norsk kontinentalsokkel. Videre ber Stortinget regjeringen vurdere ytterligere insentivordninger for økt haleproduksjon. Vurderingene bes lagt frem snarest mulig og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.»

Når det gjelder virkemidler for å stimulere til bruk av CO₂ som trykkstøtte, vises det til omtale i kap. 10 Stortingets anmodningsvedtak nr. 358 og 470.

11.1 Høyt aktivitetsnivå på sokkelen

Det er i inneværende år et høyt aktivitetsnivå på norsk kontinentalsokkel. Investeringene ventes i 2005 å bli på om lag 90 mrd. kroner. Oljeselskapene investerer i nye feltutbygginger, har konkrete planer for å fase inn nye olje- og gassressurser til eksisterende infrastruktur og arbeider aktivt for å gjennomføre tiltak for økt oljeutvinning. Dette har medført at Olje- og energidepartementet første halvår 2005 har behandlet åtte nye utbyggingsprosjekter som til sammen vil bidra til produksjon av om lag 110 mill. Sm³ o.e. I tillegg er det stor aktivitet for å øke utvinningen fra felt som er i produksjon. I løpet av 2004 ble det modnet frem prosjekter som kan øke ressursuttaket med 34 mill. Sm³ o.e. Årsaken er nye prosjekter for økt utvinning på felt som Ekofisk, Gullfaks, Åsgard og Gungne. I sum tilsvarer disse ressursene over fem felt på størrelse med Jotun som er et mellomstort felt.

Det er flere forhold som påvirker aktivitetsnivået på norsk kontinentalsokkel. Økt oljepris bidrar isolert sett til at flere investeringer blir bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme. I de siste årene har oljeprisen steget betydelig og det er forventninger om at høye oljepriser vil vedvare på sikt. I tillegg er det på norsk kontinentalsokkel gode muligheter for nye funn. Det ligger også betydelige muligheter i

å utvikle gjenværende ressurser i felt i drift og funn nær eksisterende innretninger.

11.2 Haleproduksjon

Deler av norsk sokkel er nå i moden fase, det vil si feltene har avtagende produksjon og noen felt har kommet helt i sluttfasen av sin produksjonsperiode, eller haleproduksjonsfasen. Når produksjonen faller stiger enhetskostnadene inntil kostnadene er høyere enn inntektene og feltet stenges ned. Det er viktig at selskapene arbeider aktivt med tiltak for å redusere driftskostnader, øke utvinningen fra eksisterende reservoar samt lete etter nye ressurser som kan fases inn mot eksisterende infrastruktur. Gjennomføring av slike tiltak er primært oljeselskapenes ansvar, mens myndighetene bør bidra med gode rammevilkår som sikrer likhet mellom bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. I de fleste tilfeller vil det være bedriftsøkonomisk lønnsomt for selskapene å fortsette produksjonen på modne felt så lenge det er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

I takt med utviklingen av norsk sokkel har regjeringen gjennomført endringer i olje- og gasspolitikken for å stimulere til økt aktivitet. Sentrale endringer har vært lettere tilgang for nye aktører og årlige konsesjonstildelinger i modne områder.

Olje- og energidepartementet har lagt til rette for at nye aktører kan etablere seg på norsk kontinentalsokkel. Formålet har vært å sikre et mangfold av rettighetshavere med ulike forretningsstrategi for å skape dynamikk og fremme konkurranse mellom rettighetshaverne. Denne dynamikken i aktørbildet er viktigere når deler av kontinentalsokkelen er i en moden fase, og når feltene nærmer seg haleproduksjonsfasen.

Siden 2000 har 25 selskaper blitt prekvalifisert. Flere av disse selskapene har vært aktive i de siste konsesjonsrundene og/eller har kjøpt andeler i modne oljefelt. De bidrar dermed til økt konkurranse og til ny dynamikk i eksisterende felt. Utformingen av petroleumsskattesystemet med full sikkerhet for å få full utnyttelse av alle skattefradrag, har gitt nye aktører like konkurransevilkår med eksisterende selskaper. En har ikke kjennskap til noe annet petroleumsskattesystem som har en tilsvarende god risikodeling mellom selskapene og

staten. Det vises for øvrig til omtalen av skattesystemet på sokkelen i revidert nasjonalbudsjett 2004.

I 2003 ble letepolitikken i modne områder lagt om til årlige tildelinger i forhåndsdefinerte områder (TFO). Resultatene av tildelingene så langt viser at omleggingen av tildelingssystemet var et riktig tiltak som vil bidra til å øke leteaktiviteten i de modne områdene i årene fremover. Dette tiltaket er av stor betydning for å påvise ressurser i nærheten av eksisterende infrastruktur og for å bidra til at disse ressursene utvinnes. Innfasing av nye ressurser kan i mange tilfeller være avgjørende for å forlenge produksjonen fra det feltet som innretningen opprinnelig er bygget for utvinne. Ved tildeling av nytt areal stilles det nå klare krav til aktivitet for å forhindre passiv båndlegging av areal.

Olje- og energidepartementet har nylig sendt to saker på høring som kan bidra til at eksisterende innretninger og tilknyttet areal utnyttes på best mulig måte. Departementet har sendt på høring en forskrift om andres bruk av innretninger med sikte på å oppnå effektiv bruk av prosesseringsanlegg mv. (tredjepartsadgang). Departementet har

videre sendt på høring et forslag om endring i arealavgiften der det ikke betales avgift for arealer med produksjon og aktiv leting, men der arealer uten tilfredsstillende aktivitet får høyere avgift.

Regjeringens vurdering

Aktivitetsnivået på norsk kontinentalsokkel er høyt, og selskapene viser stor interesse for å utvikle eksisterende felt. Regjeringen vil fortsatt bidra til økt konkurranse på norsk sokkel gjennom blant annet å legge til rette for nye aktører og videreføre de årlige konsesjonstildelingene i modne områder.

Videre vil regjeringen på grunnlag av høringsmerknader vurdere endringer i arealavgiften og reglene for tredjepartsadgang.

Regjeringen satser på petroleumsforskning noe som gjenspeiles i forslag om en ytterligere økning for 2006. Forskning og utvikling har allerede bidratt til økt utvinning og forlenget levetid for en rekke felt og vil være en avgjørende faktor også fremover.

Ut fra dette mener regjeringen at dagens insentiver for økt haleproduksjon er tilfredsstillende.

12 Stortingets anmodningsvedtak nr. 274 (2004-2005)

Ved behandlingen av Dokument nr. 8:13 (2004-2005) fattet Stortinget 15. mars 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 129 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig slik at flomforbygging og opprydding etter flom dekkes av staten fullt ut.»

12.1 Historikk

Arbeid med flom- og erosjonssikring var tidlig en del av statens virksomhet. Utgiften til flom- og erosjonssikringsarbeider ble delt mellom staten og distriktene. Stortinget ga tilskudd til hvert enkelt tiltak, enten som et beløp eller ved en prosentsats. Fra 1. juli 1932 fikk NVEs hovedstyre myndighet til å fordele en årlig bevilgning til tiltak.

I St.prp. nr. 2 (1946-1947) ble det fastsatt at den årlige bevilgningen til forbygning skulle knyttes til distriktsbidrag fra kommuner eller private. I 1959 ble det bestemt at distriktsandelen skulle være 25 pst. i Sør-Norge og 20 pst. i Nord-Norge, men med noe variasjon for de enkelte type anlegg. For flomskadearbeider var distriktsandelen på 18 eller 20 pst., i unntakstilfeller 10 pst.

I 1975 vedtok regjeringen at ordningen med distriktsandel skulle falle bort fra 1. januar 1976. Dette førte til en jevn økning av antallet søknader. Mens det tidligere hadde vært en prioritering og sortering av søknadene i kommunene, ble nå alle søknader sendt videre til NVE. En rekke søknader ble lagt til side i NVE på grunn av manglende midler.

I 1990 ble ordningen med distriktsandel gjeninnført etter vedtak i Stortinget. Satsen ble fastsatt til 25 pst. for hele landet. Det ble gitt fritak for oppryddings- og reparasjonstiltak etter storflommen på Østlandet i 1995 og flommen i Nord-Norge i 1997. Oppryddings- og reparasjonstiltak etter disse to storflommene ble finansiert av ekstraordinære bevilgninger fra Stortinget. Bakgrunnen for dette var behovet for en rask reparasjon av sikringsanleggene for å hindre skade på de verdienne anleggene skulle beskytte, og for å unngå skadeutvikling på selve sikringsanleggene. Omfanget av ska-

dene etter disse storflommene var så omfattende at det ikke var mulig å gjennomføre tiltakene innenfor ordinære budsjettrammer.

Distriktsandelen var gjenstand for diskusjon etter flommen i 1995, og spørsmålet ble grundig behandlet av Flomtiltaksutvalget, jf. NOU 1996: 16 Tiltak mot flom. I St.meld. nr. 42 (1996-97) Tiltak mot flom, gikk Regjeringen Jagland inn for å beholde en distriktsandel. I behandlingen av meldingen forutsatte Stortinget at den skulle settes til 20 pst. Dette ble gjort gjeldende fra 1. januar 1998.

12.2 Ansvar for sikkerhet mot skade som følge av flom

Grunneier har et selvstendig ansvar for å redusere faren for skader på egen eiendom, jf. naturskadeforsikringsloven § 3, tredje ledd og naturskadeloven § 11 annet ledd punkt 3. I begge bestemmelser gjelder regelen om bortfall eller reduksjon av erstatning dersom skadelidte kan lastes for at han ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til eller forebygget skade.

Kommunen har et hovedansvar for å hindre utbygging i fareområder gjennom bestemmelsene i plan- og bygningsloven og naturskadeloven. Det er gitt nærmere retningslinjer for arealplanlegging og utbygging i fareområder i rundskriv T 5/97 fra Kommunal- og arbeidsdepartementet og Miljøverndepartementet, og i NVEs retningslinjer fra 1999, «Arealbruk og sikring i flomutsatte områder». Dersom kommunen ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til naturfare i planlegging eller dele- og byggetillatelse, kan den ved skade bli stilt overfor krav om regress fra forsikringsselskapene. Ved vedtak om delings- og byggetillatelse kan kommunen med hjemmel i plan- og bygningsloven stille særlige krav til sikring av byggegrunn, bebyggelse og uteareal.

NVE er ansvarlig myndighet når det gjelder fare knyttet til vassdrag, og skal gi fylkeskommunen og kommunen nødvendig hjelp for å sikre at det blir tatt hensyn til fare for flom, erosjon, skred og isgang i arealplanleggingen. Etter forslag fra Flomtiltaksutvalget ble arbeidet med arealplanlegging i NVE styrket etter flommen i 1995. Fylkesmannen har også et ansvar for å følge opp planfor- slag som innebærer ulike former for risiko, her-

under fare knyttet til vassdrag. NVE bistår kommunene ved å fremskaffe informasjon om fareområder langs vassdrag gjennom Flomsonekartprosjektet og Program for økt sikkerhet mot leirskred. Hovedformålet med kartleggingen av fareområder er å gi kommunene et bedre grunnlag for arealplanlegging og beredskap.

12.3 Statens ordninger for bistand til sikring mot og erstatning av naturskader

NVE gir bistand til planlegging og gjennomføring av sikringstiltak mot flom, erosjon og skred langs vassdrag av midlene på statsbudsjettets kap. 1820, post 22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag. Alle meldinger sendes via kommunen, som må uttale seg om fordeler og ulemper ved tiltaket, arealplaner i området samt miljøforhold før NVE behandler saken. NVE tar også selv initiativ til å prioritere sikringstiltak.

Bistand gis etter en streng prioritering, der det legges vekt på den samfunnsmessige nytten av tiltaket i forhold til kostnadene, om det er fare for menneskeliv og på miljøforhold. Sikring mot store leirskred som kan føre til tap av menneskeliv, og sikringstiltak mot flomskader i byer og tettsteder, er prioritert i de senere år. Dette er blant annet en følge av Program for økt sikkerhet mot leirskred og Flomsonekartprosjektet.

Styret for Statens naturskadefond kan gi tilskudd til sikring mot naturskade. Kommunene kan søke naturskadefondet om midler til gjennomføring av sikringstiltak og til sakkyndig bistand. En forutsetning for tilskudd er at kommunen bidrar økonomisk til sikringen. Eventuelt tilskudd dekker inntil 75 pst. av kostnadene ved tiltaket. Det kan søkes tilskudd om midler til alle typer naturskade, men det ytes normalt ikke tilskudd fra Statens naturskadefond til tiltak som faller inn under til NVEs bistandsordning.

Erstatning fra Statens naturskadefond gis for skade som direkte skyldes naturulykke som skred, flom, stormflo eller lignende, og som ikke dekkes av private forsikringer. Erstatningen fra naturskadefondet dekker kostnadene til gjenopprettning til samme sikkerhetsnivå som før naturulykken. Ved erstatning kreves det en egenandel som varierer, avhengig av taksten.

Permanente sikringstiltak som NVE gir bistand til etter flomhendelser, skal gi høyere sikkerhetsnivå enn før skaden. Når forholdene ligger til rette for det, samordnes midlene fra skadeerstatningen med NVEs bistand til sikring, med tanke på permanent, økt sikkerhetsnivå. NVE prioriterer imidler-

tid sin bistand etter egne retningslinjer for prioritering, uavhengig av erstatning fra naturskadefondet. Samordning er bare aktuelt når NVEs prioritering og planlegging av tiltak sammenfaller med naturskadeerstatning for den samme strekningen.

12.4 Gjeldende ordning for distriktsandelen – retningslinjer og praksis

Distriktsandelen ved flom- og erosjonssikringstiltak innebærer at lokale interesser deltar i finansiering av tiltakene. Før NVE gir bistand til gjennomføring av tiltak, må kommunen garantere for distriktsandelen. Kommunen kan fordele utgiftene blant grunneiere og eventuelle andre som har nytte av tiltaket.

NVE kan redusere eller frafalle kravet om distriktsandel i følgende tilfeller, jf. St.meld. nr. 42 (1996-97):

- For sikringstiltak som reduserer faren for tap av menneskeliv og større materielle verdier, for eksempel som følge av kvikkleireskred.
- For tiltak som primært er begrunnet med allmenne hensyn, for eksempel for å hindre forurensning eller for å bedre forholdene for fisk.

Det blir i praksis ikke krevd distriktsandel for krisetiltak som gjennomføres for å avverge overhengende fare for menneskeliv eller skader på større verdier umiddelbart før og under flommer. I enkelte tilfelle utføres det også krise-/oppryddingstiltak umiddelbart etter en flom der dette er nødvendig for å hindre videre skadeutvikling. NVE dekker også fullt ut kostnadene ved oppryddingstiltak etter flommer når tiltakene er begrunnet med allmenne hensyn. Også ved gjennomføring av mindre vedlikeholdstiltak som krever rask gjennomføring for å hindre utvikling av skade blir det heller ikke krevd distriktsandel.

For alle øvrige sikringstiltak blir det krevd 20 pst distriktsandel. Et krisetiltak som skal redusere fare for skade under flom har som oftest midlertidig karakter. Tiltaket må da følges opp med et permanent tiltak etter flommen. For slike tiltak blir det normalt krevd distriktsandel.

Egeninnsats fra grunneier eller kommune kan beregnes som en del av distriktsandelen som dermed får redusert kronebeløp. Tiltak som primært sikrer statlig infrastruktur slik som riksveger og jernbane blir ofte samfinansiert av Vegvesenet, Jernbaneverket og NVE. Det kreves ikke distriktsandel fra kommune eller grunneiere ved gjennomføring av slike tiltak.

12.5 Alternativer til gjeldende ordning

I det følgende vurderes tre alternativer til dagens ordning. For det første; bortfall av distriktsandel for tiltak spesielt etter flomskader, i tillegg til de eksisterende mulighetene for redusert distriktsandel. For det andre; bortfall av distriktsandel for alle flomtiltak. For det tredje; bortfall av distriktsandelen for alle sikringstiltak, det vil si også for skredsikringstiltak. Alternativene diskuteres samlet fordi virkningene trekker i samme retning, men forskjellene påpekes der det er relevant.

Virkningene vil i noen grad avhenge av hvorvidt bevilgningene over kap. 1820, post 22 økes for å motsvare virkningen av redusert distriktsandel. Dette påpekes i det følgende der det er relevant.

12.6 Samfunnsmessige virkninger ved bortfall eller redusert distriktsandel

Konsekvenser for sikkerheten langs vassdrag

Bortfall av distriktsandelen vil gi NVE redusert budsjett til gjennomføring av sikringstiltak langs vassdrag. Virkningen kan illustreres ved regnskapet for 2004. Totalbudsjettet inkludert distriktsandelen var da på om lag 80 mill. kroner. Distriktsandelen utgjorde om lag 16 mill. kroner. Bortfall av distriktsandelen for alle sikringstiltak ville innebære en tilsvarende reduksjon av de samlede midlene. Ved bortfall av distriktsandelen kun for flomtiltak ville reduksjonen i midlene til tiltak være mindre, anslått til om lag 5 mill. kroner basert på 2004-tall. Det er vanskelig å anslå budsjettvirkningen av å fjerne distriktsandelen bare for tiltak etter flommer. Behovet for sikringstiltak mot flom avdekkes ofte etter større eller mindre flomsituasjoner. Det understrekes at budsjettvirkningen kan variere betydelig mellom år, avhengig av sammensetningen av tiltak som finansieres over kap. 1820, post 22.

En reduksjon av de samlede midlene til sikringstiltak vil innebære at tiltak ikke kan gjennomføres eller må utsettes, og NVE vil ikke kunne yte samme bistand til tiltak for økt sikkerhet i fareutsatte områder. Gjennom NVEs Flomsonekartprosjekt og Program for økt sikkerhet mot leirskred er det avdekket flere områder i byer og tettsteder med utilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred. Flere større tiltak er under vurdering, planlegging eller utførelse, herunder sikringstiltak mot skred i Skien/Porsgrunn, Drammen, Skaun og Trondheim, og sikringstiltak mot flom i Alta, Høyanger, Dalen i Telemark og Innbygda i Trysil.

En vesentlig reduksjon av de totale midlene til sikringstiltak kan også ha konsekvenser for stør-

relsen på anleggsenhetene (NVE Anlegg). Anleggsenhetene er avhengig av et visst aktivitetsnivå for å kunne opprettholdes på dagens nivå. Gjennom anleggsenheten har NVE en operativ organisasjon i krisesituasjoner og den tilbakefører praktisk kompetanse til NVE for øvrig, noe som særlig er til nytte i beredskapssammenheng.

Muligheter for mindre aktsomhet ved utbygging av flomutsatte områder

Kravet om distriktsandel ved sikringstiltak er et insentiv til å unngå utbygging i fareområder. Denne virkningen er i tråd med anbefalingene i St.meld. nr. 42 (1996-97), som fremhever riktig arealbruk som det viktigste virkemiddelet for å unngå flomskader. Bortfall av krav om distriktsandel kan på sikt medføre mindre aktsomhet blant kommuner og grunneiere ved utbygging av fareområder. Dette er også påpekt av Flomtiltaksutvalget som sier: «... nivået på distriktsandelen ikke må fjerne grunneieres og kommuners ansporing til et bevisst forhold til flomrisikoen ved etablering av virksomhet i flomutsatte områder» (NOU 1996: 16, side 153).

Også kravet om egenandel ved erstatninger etter naturskader gir en motivasjon for å unngå bygging i fareutsatte områder.

Mulige konsekvenser for prioritering av tiltak

Gode retningslinjer, prioriteringskriterier og tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet skal sikre at statlige myndigheter foretar riktig prioritering av sikringstiltak. Villighet til lokal medfinansiering i form av distriktsandel fungerer i tillegg som en form for garanti for at det er et reelt og velfundert behov for sikring det fremmes ønske om. Ved bortfall av distriktsandelen vil prioriteringen blant søkerne måtte foretas av de statlige myndighetene alene, uten den ekstra sikkerheten som distriktsandelen gir for riktig prioritering. Dette vil sannsynligvis medføre flere ønsker om statlig bistand til tiltak, også til tiltak som ikke er godt begrunnet, jf. tidligere erfaringer fra perioden uten distriktsandel fra 1976 til 1990.

Kravet om distriktsandel virker også ofte som en demper mot å ta for raske og dårlig begrunnede beslutninger om gjennomføring av tiltak. NVEs erfaring viser at det også for tiltak der behovet er avdekket i flomsituasjoner er nødvendig å foreta en nøyere vurdering og planlegging av tiltak, og at en som oftest har tid til dette. En kritisk og langsiktig prioritering med tanke på forebygging av skader vil være samfunnsmessig mer formålstjenlig, også for sikringsbehov som avdekkes under store og

mindre flomhendelser. Unntaket er krisetiltak som utføres under flom for å avverge overhengende fare for store verdier. I slike tilfeller er det ikke tid til å avklare spørsmål om distriktsandel, og slike tiltak er derfor unntatt fra dette kravet.

På den annen side vil en ordning med distriktsandel kunne føre til at de samfunnsmessig gunstigste prosjektene ikke blir gjennomført dersom grunneier eller kommunen ikke har økonomisk evne til å delta i finansieringen. Dette er også påpekt av Flomsikringsutvalget, jf. NOU 1996: 16, side 152. Dette er årsaken til at distriktsandelen er satt lavt, og at det er gitt muligheter for redusert eller bortfall for enkelte typer tiltak.

Særlig problematisk kan kravet om distriktsandel være for tiltak som har nytte for en vanskelig identifiserbar gruppe av grunneiere eller andre interesser. Dette gjelder for eksempel sikring mot kvikkleireskred og mot massetransport i vassdrag. I slike tilfeller dekker kommunen som oftest utgiftene til distriktsandelen.

Det er myndighetenes erfaring at kravet om distriktsandel ikke har vært til hinder for at samfunnsnyttige tiltak blir gjennomført.

Mulige konsekvenser for tilsyn, drift og vedlikehold av sikringsanleggene

Kravet om egenandel medvirker til at grunneiere og kommuner selv må vurdere behovet for og omfanget av sikringstiltak. Av dette følger et nært forhold både til prioritering og planlegging av tiltaket, og senere til drift, tilsyn og vedlikehold av anleggene. Distriktsandelen bidrar derfor til lokalt eierskap og medvirkning i alle faser av prosessen.

For sikringstiltak som NVE bidrar til er det som regel kommunen som er formell tiltakshaver. Det er kommunens ansvar å avklare alle forhold til den enkelte grunneier ved avtaler, reguleringsplan, jordskifte etc. Som regel er det grunneier som til slutt er eier av sikringsanlegget. Bortfall av distriktsandelen kan redusere grunneiers interesse i å føre tilsyn med og vedlikeholde anlegg.

Endret distriktsandel og konsekvenser for rettferdigheten

I utgangspunktet kan bortfall av distriktsandelen for alle tiltak kunne oppfattes som mer rettferdig fordi sikring ikke blir avhengig av privat eller kommunal økonomi. I praksis kan imidlertid ikke alle behov for sikring imøtekommes, det vil alltid være behov for en prioritering av de mest nødvendige og nyttige tiltakene innenfor en begrenset ressursramme. Det vil derfor alltid være mange som ikke får imøtekommet sine ønsker om sikring. Bortfall

av distriktsandel kan derfor oppleves som mindre rettferdig av de som ikke får statlig bistand, og eventuelt gjennomfører tiltak for egen regning. Det kan derfor anses som rimelig at de utvalgte som får sikret sine verdier mot skade med statens bistand, også bidrar til dette ved en egenandel.

Bortfall av distriktsandel for tiltak spesielt etter flomhendelser kan oppleves som mindre rettferdig av de som må betale distriktsandel som ikke utløses av en flomhendelse, men som er nødvendig for å hindre skade fra fremtidige flommer. Det er i prinsippet ikke forskjell på permanente tiltak der behovet avdekkes som følge av flom, og tiltak der behovet avdekkes på annen måte. En slik løsning kan også oppleves som urettferdig fordi det vil kreve en sontring mellom saker som i stor grad må bero på skjønn. Mange behov for flomtiltak avdekkes etter lokale flomsituasjoner som får liten oppmerksomhet utad, men hvor faren for tap av verdier for den enkelte kan være minst like stor som ved store flommer.

En ordning med fritak for distriktsandel spesielt etter flommer kan oppleves som urettferdig for de som må betale distriktsandel for sikringstiltak mot skred. Kvikkleireskred og de fleste andre typer skred er karakterisert ved at de hender bare en gang. Forebyggende sikringstiltak må skje i forkant av en mulig hendelse. Tiltak under eller i etterkant av en skredhendelse kan ikke berge bebyggelse som er rammet. Dette i motsetning til flom, som gjentar seg, og som derfor er mulig å sikre mot gjentakelse.

Full statlig finansiering av alle, eller enkelte, typer sikringstiltak langs vassdrag kan videre oppleves som urettferdig av de som er utsatt for andre typer naturulykker, for eksempel forskjellige skredtyper, stor-/stormflo langs kysten, flomhendelser i bebygde områder som følge av problemer med overvannshåndtering mv. Det kreves minst 25 pst. distriktsandel ved tilskudd fra Statens naturskadefond.

Forutsatt at det ikke er aktuelt å dekke alle behov for sikring ved alle former for naturulykker, vil frafall av krav om distriktsandel for alle eller utvalgte typer sikringstiltak langs vassdrag oppfattes som mer rettferdig av noen, og mindre rettferdig av andre. Hensynet til rettferdighet for søkere kan derfor vanskelig nyttes som kriterium for å fjerne eller redusere distriktsandelen ved flomforebygging eller opprydding etter flom. Når Flomtiltaksutvalget valgte å opprettholde distriktsandelen, pekte utvalget på at det er rimelig at de lokale interesser som har nytten av tiltaket bidrar til sikring av sine verdier. Samtidig la utvalget vekt på at andelen ikke må være så stor at det er til hinder for en samfunnsmessig optimal prioritering.

12.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Distriktsandelen utgjør en vesentlig del av finansieringen av NVEs sikringstiltak. Virkningen av å fjerne andelen vil avhenge av hvilke typer tiltak dette gjøres gjeldende for. Dersom samme nivå på gjennomføring av sikringstiltak skal opprettholdes som i dag, må bevilgningen over statsbudsjettet økes tilsvarende.

I de siste fem årene har NVE i gjennomsnitt mottatt og behandlet om lag 100 meldinger om behov for tiltak årlig. I tillegg kommer tiltak som NVE selv ser behov for og prioriterer i nært samarbeid med berørte kommuner. Hver melding behandles etter forvaltningslovens regler, med adgang til å klage på vedtaket. Om lag 25 pst. av meldingene om behov for tiltak blir etter kort tid avslått. Distriktsandelen medvirker til en utsiling av tiltak det er mindre behov for. Bortfall av distriktsandelen vil føre til økt antall meldinger om behov for tiltak. En slik økning vil medføre en økning i antall avslag og et økt antall klager. Samtidig vil kapasiteten til planlegging og utføring av sikringstiltak reduseres.

En differensiering ved at krav om distriktsandel for tiltak i forbindelse med flommer faller bort, vil gjøre saksbehandlingen mer omfattende fordi det kan være vanskelig å skille mellom tiltak knyttet direkte til flomhendelser og andre typer tiltak. Også avgjørelser om fritak eller redusert distriktsandel i det enkelte tilfelle må behandles som enkeltvedtak etter forvaltningslovens bestemmelser, med tilhørende klageadgang.

Ved bortfall av distriktsandelen for alle tiltak vil NVE unngå arbeidet med å innhente kommunenes garanti for distriktsandelen, samt innkrevingen av andelen. For NVE medfører dette noe redusert administrativt arbeid for de tiltak som gjennomføres, men det vil ikke oppveie den økte saksbehandlingen som følge av flere meldinger og flere klager. For kommunene vil bortfall av distriktsandel gi redusert saksbehandling knyttet til vurdering av behov for sikringstiltak og arbeid med lokal finansiering.

12.8 Oppsummering

Lokal medfinansiering i form av distriktsandel bidrar til at behovet for sikring er reelt og vurdert opp mot kostnadene ved prosjektet. Bortfall av krav om distriktsandel gjør at kost/nytte vurderingene av prosjektene svekkes. Full statlig finansiering kan redusere det lokale ansvaret og eierskapsfølelsen i forhold til sikringstiltak. Dette vil sannsynligvis medføre flere ønsker om statlig bistand til tiltak, også til tiltak som ikke er godt begrunnet. Bortfall av distriktsandel for tiltak etter flommer vil gi mer saksbehandling i hver sak, og det vil være vanskelig å forvalte en slik ordning.

Distriktsandelen virker som en økonomisk motivasjon for å unngå utbygging i fareutsatte områder, på lik linje med kravet om egenandel ved sikring og erstatning som dekkes av naturskade-fondet, egenandel ved privat forsikring og eiers og kommunens ansvar for å unngå naturskader ved arealplanlegging og utbygging. Bortfall av krav om distriktsandel kan redusere aktsomheten ved utbygging i fareområder.

Det er og vil være ulik mulighet for statlig bistand til sikring mot ulike naturulykker. Full statlig finansiering vil forsterke denne ulikheten til fordel for de som får bistand. Bortfall av distriktsandel bare for sikringstiltak spesielt etter flommer vil virke mindre rettferdig for de som må betale distriktsandel for ellers like tiltak, men der behovet ikke er avdekket av flom i nær fortid. Det vil også virke urettferdig for de som må betale distriktsandel ved skredsikring. Gjeldende regler er basert på at det er rimelig at de lokale interesser som har nytten av tiltakene bidrar til sikring av sine verdier, samtidig som distriktsandelen er satt til et nivå som ikke er til hinder for en samfunnsmessig optimal prioritering.

Bortfall av distriktsandelen for alle eller enkelte typer sikringstiltak vil også kunne redusere de samlede midlene til sikringstiltak. Olje- og energidepartementet tilrår at distriktsandelen ved sikringstiltak opprettholdes i samsvar med gjeldende regler.

13 Stortingets anmodningsvedtak nr. 390 (2004–2005)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2004-2005), del III, kap. 6, fattet Stortinget 31. mai 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem en egen sak for Stortinget om å etablere et eget industrikraftmarked. Et slikt marked må gjennom objektive kriterier sikre lik konkurranse om den kraft som legges ut i markedet.»

Spørsmålet om industriens tilgang til kraft ble også behandlet i St.prp. nr. 65 (2004-2005), der regjeringen blant annet ga en omtale av et eget marked for industrikraft. Som en del av denne omtalen varslet regjeringen at den hadde nedsatt en gruppe uavhengige eksperter for å vurdere forholdet til EØS-avtalen og praktisk gjennomførbarhet, herunder konsekvenser for det norske kraftmarkedet. Ekspertgruppen avga sin rapport 9. juni 2005, og denne forelå således ikke da anmodningsvedtak nr. 390 ble fattet 31. mai 2005.

Ekspertgruppens rapport

Ekspertgruppen bestod av førsteamanuensis Henrik Bull (leder), advokat Siri Teigum, forsknings-sjef Torstein Bye og sjefsøkonom Lars Sørgard. Gruppen ble bedt om å foreta en selvstendig vurdering av i hvilken grad det er mulig å etablere et eget marked for industrikraft. Gruppen skulle i denne forbindelse blant annet vurdere forholdet til EØS-avtalen og praktisk gjennomførbarhet, herunder konsekvenser for det norske kraftmarkedet. Gruppens oppsummering gjengis i det følgende i sin helhet (henvisningene til resten av rapporten er tatt ut):

«Ekspertgruppen har lagt til grunn at et eget industrikraftmarked vil utgjøre et separat marked i tillegg til det markedet (Nord Pool) som eksisterer i dag. Flere enn en markeds-plass for elektrisk kraft lar seg etablere rent teknisk, men ekspertgruppen ser en rekke problemer forbundet med en slik ordning.

For det første er det neppe mulig å oppnå de prisforskjeller mellom industrikraftmarkedet og det alminnelige markedet som er hensikten

med forslaget om et eget industrikraftmarked. Innenfor den kraftkrevende industrien i Norge finnes det foretak med forskjellig betalingsvilje, og enkelte vil ha en betalingsvilje som overstiger dagens markedspris. Disse kjøperne vil overby kjøpere med en lavere betalingsvilje, det vil si de kjøperne som ordningen er tiltenkt, og prisen vil bli presset opp. Dessuten er det grunn til å spørre om det blir tilstrekkelig omsetning på et slikt marked til at det blir velfungerende, ikke minst hva angår langsiktige kontrakter.

For det andre vil det være vanskelig å forbeholde et eget industrikraftmarked bare for norske avtakere. Vi har et integrert nordisk kraftmarked med punktтарiffersystem. Det innebærer at en finsk, svensk eller dansk kjøper kan delta på industrikraftmarkedet uten at det påløper en «kilometeravgift» og disse vil dermed delta på like vilkår med norske kjøpere. På lang sikt vil utbygging av overføringskapasitet også gjøre det praktisk mulig for avtakere i resten av Europa å delta i et slikt marked. I så fall må de volumer som stilles til disposisjon, mangedobles. Dermed vil man få store problemer på tilbudssiden. Et eget industrikraftmarked med gunstige priser for kraftkrevende industri i hele Norden, og enda mer i EØS, forutsetter en stor og samordnet internasjonal satsing på tilbudssiden.

For det tredje ville et industrikraftmarked med lavere priser enn i det ordinære markedet, hvis det hadde vært mulig, etter ekspertgruppens syn hatt uheldige samfunnsøkonomiske konsekvenser. Lavere pris i et industrikraftmarked ville ha ledet til høyere pris for andre kunder, herunder annen industri og vanlige forbrukere. I tillegg til at noen ville ha tapt og noen vunnet, ville prisforskjellene ha ledet til et tap av ressurser. Grunnen er at et eget industrikraftmarked ville ha hindret en omdisponering av knappe kraftressurser til avtakere som står for en høyere verdiskapning enn de deler av kraftkrevende industri som har problemer med dagens markedspris.

Sist, men ikke minst, er det flere juridiske problemer forbundet med et eget industrikraftmarked. Man kan i prinsippet tenke seg et eget industrikraftmarked som skjærer klar av EØS-

avtalens regler om eksporthindringer, konkurranse og statsstøtte. I praksis kan dette likevel bli vanskelig å få til hvis man samtidig skal oppnå hensikten med et slikt marked, nemlig lavere priser for kraftkrevende industri i Norge enn de prisene som kan oppnås på det ordinære kraftmarkedet. Konkurransereglene er rett nok bare et problem dersom Statkraft skulle bli ansett å ha en dominerende markedsstilling i et slikt marked.

Forbudet mot eksporthindringer forutsetter imidlertid et marked som i prinsippet er åpent for kjøpere i hele EØS. Videre setter statstøttereglene i EØS klare grenser for hvordan et industrikraftmarked kan være organisert. Dersom Statkraft er den eneste leverandør av kraft til dette markedet, må det være åpent for en så vid kategori kjøpere at man unngår vilkåret i EØS-avtalens art. 61 om begunstigelse av «enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer». Markedet kan dermed ikke forbeholdes kraftkrevende industri innenfor EØS. Det samme gjelder dersom kommunale og fylkeskommunale kraftverk pålegges å bidra med kraft til markedet. Det følger av de økonomiske vurderingene ovenfor at et slikt marked ikke vil kunne føre til det ønskede prisfallet for kraftkrevende industri. Dersom tilbydersiden i markedet for en stor del består av private kraftprodusenter, er det på den annen side mulig at ordningen vil bli ansett å falle utenfor statsstøttereglene, også i forhold til offentlig eide kraftprodusenter, jf. vilkåret i art. 61 om at støtte må være gitt av «statsmidler». Dette er imidlertid usikker juss, og forutsetter uansett en bredere europeisk løsning ettersom norske kraftprodusenter stort sett er eid av det offentlige.

Det er altså en rekke problemer forbundet med opprettelsen av et eget industrikraftmarked, og dessuten liten grunn til å tro at det vil fungere etter hensikten. Ekspertgruppen er derfor kommet til at den ikke vil anbefale at det opprettes et eget industrikraftmarked.»

Regjeringens vurderinger

I St.prp. nr. 65 (2004-2005) vurderte regjeringen det som «tvilsomt om det er mulig å etablere en ordning med et eget industrikraftmarked innenfor dagens EØS-regelverk». Det ble dessuten vist til at slik det nordiske kraftmarkedet er organisert, er det vanskelig å tenke seg et industrikraftmarked som bare kommer norsk industri til gode. Det er regjeringens oppfatning at ekspertgruppens vurderinger styrker konklusjonene i St.prp. nr. 65 (2004-2005).

Et eget marked for industrikraft må tilfredsstille dagens EØS-regelverk. EØS-avtalen fastsetter blant annet et forbud mot offentlig støtte. Utgangspunktet for en slik vurdering vil være EØS-avtalens art. 61 nr. 1 som setter forbud mot støtte gitt av statsmidler dersom støtten begunstiger enkelte foretak, og samtidig er egnet til å vri konkurransen og påvirke samhandelen.

Hvis Statkraft alene eller i det vesentligste brukes som virkemiddel, vil det foreligge en overføring av offentlige midler som kommer avtakerne på industrikraftmarkedet til gode. Så lenge ordningen reelt sett ikke er åpen for alt næringsliv, vil den måtte anses som selektiv og faller dermed inn under forbudet i EØS-avtalens art. 61 nr. 1. Eventuelle krav om at det skal være fysiske kontrakter og at kraften ikke kan videreselges, vil være en særordning i dagens kraftmarked, som har til hensikt å tilgodese kraftintensiv industri i Norge. Dersom det skulle være mulig å oppnå fordeler for denne industrien ved hjelp av slike regler, vil dette reelt sett innebære tildeling av selektiv offentlig støtte.

Det vises i denne sammenheng også til at vi i Norden i dag har et integrert punktтарiffsystem og at utviklingen i EU også går i denne retning. Et punktтарiffsystem innebærer at det ikke betales noe ekstra ved landegrensene og at tariffene er uavhengig av avstand fra avtalepart og kontraktstype. Dette er en viktig grunn til at et marked for fysiske kraftleveranser til kraftkrevende industri ikke bare vil komme norsk industri til gode.

Et industrikraftmarked vil trekke omsetning vekk fra Nord Pool, noe som vil føre til at dagens marked blir mindre likvid og dermed fungere dårligere. Ekspertgruppen uttaler i sin rapport at et industrikraftmarked vil « redusere mulighetene for at det er et velfungerende marked på Nord Pool, ikke minst for langsiktige prissikringskontrakter ».

Regjeringen konkluderer på denne bakgrunn med at et eget kraftmarked for industrien ikke kan gjennomføres som et særnorsk tiltak. Prosessindustriens Landsforening (PIL) har vist til at de europeiske bransjeorganisasjoner har tatt opp spørsmålet om å etablere et marked for den kraftintensive industrien med EU-kommisjonen. Slik kraftmarkedet fungerer i dag, med stadig økende grad av integrering med andre land i Europa, må en vurdering av endringer i kraftmarkedet skje innenfor en europeisk ramme. Som påpekt i St.prp. nr. 65 (2004-2005) er regjeringen ikke kjent med at det er tatt konkrete initiativ fra EU-kommisjonen i forhold til et eget industrikraftmarked. Regjeringen vil følge en eventuell utvikling i EU på dette området nøye.

Spørsmålet om et eget marked for industrikraft er blant annet tatt opp med bakgrunn i påstander

om at dagens marked ikke gir industrien muligheter til å kjøpe kraft på langsiktig vilkår. Mange bedrifter har allerede inngått nye langsiktige kontrakter på kommersielle vilkår. Selskaper som Elkem, Norsk Hydro og Norske Skog har allerede for flere år siden inngått store langsiktige kommersielle avtaler for levering av kraft. Statkraft og Vattenfall har til sammen erstattet en betydelig del av det volumet som fases ut etter hvert som kontraktene på myndighetsbestemte vilkår løper ut. Statkraft har inngått langsiktige kommersielle avtaler med industrien på i overkant av 10 TWh frem til 2020. I løpet av 2005 er departementet kjent med at Statkraft og Vattenfall har inngått flere langsiktige kontrakter med industrien i Norge, blant annet med Fesil og RDMN i Mo i Rana, og Sør-Norge Aluminium på Husnes.

Gode rammevilkår for det konkurranseutsatte næringslivet er svært viktig. Regjeringens politikk har de siste fire årene vært innrettet mot å forbedre rammebetingelsene som norsk næringsliv står overfor. En målbevisst økonomisk politikk har bidratt til å senke rentenivået vesentlig og bidratt til en mer tilpasset kronekurs. Store skattelettelser for næringslivet, herunder økte avskrivningssatser, og økt satsing på forskning og innovasjon i

næringslivet har stor betydning for våre konkurranseutsatte bedrifter. Regjeringen legger vekt på at en positiv utvikling fortsatt understøttes i form av en ansvarlig politikk som legger til rette for styrking av konkurranseevnen i norsk økonomi. Et næringsliv som er i stand til og får lov til å omstille seg, er avgjørende for velstand og sysselsetting.

Regjeringen er opptatt av industriens rammevilkår også når det gjelder tilgang på kraft i årene framover. Norge har svært gode forutsetninger for energiproduksjon, og det samlede anslag for investeringer i kraftsektoren er ifølge Statistisk Sentralbyrå nå om lag 10 mrd. kroner for 2006. Regjeringen vil videre vise til at det de fire siste årene er godkjent vann- og vindkraftprosjekter som til sammen utgjør 3,2 TWh/år.

Regjeringen ønsker at en større del av våre naturgassressurser skal tas i bruk innenlands. Økt bruk av gass kan sammen med gassbasert kraft- og varmeproduksjon gi viktige bidrag til energiforsyning og verdiskapning. I denne sammenheng er det viktig at Norge tar sin del av et felles arbeid for å utvikle energiteknologier som er levedyktige i et langsiktig perspektiv, også med hensyn til klimautslipp.

14 Stortingets anmodningsvedtak nr. 391 (2004–2005)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2004-2005), del III, kap. 6, fattet Stortinget 31. mai 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen utrede tiltak for å sikre en mer stabil kraftproduksjon, blant annet gjennom å gjøre flere eksisterende ett-årsmagasin om til flerårsmagasin.»

I St.meld. nr. 18 (2003-2004) ble det foretatt en grundig og bred evaluering av dagens organisering av kraftmarkedet for å se om kraftmarkedet, og dermed energiloven og andre relevante lover, virker etter intensjonene.

Blant annet ble det gjennom en rekke faglige utredninger lagt vekt på å belyse om hensynet til

forsyningssikkerheten kunne ivaretas på en bedre måte enn i dag. En hovedkonklusjon fra dette arbeidet var at dagens organisering av kraftmarkedet ikke kunne sies å gi opphav til noen svakheter i den samfunnsøkonomiske utnyttelsen av vannmagasinene og bruken av eksisterende produksjon.

Departementet fikk i denne sammenheng også utarbeidet flere vurderinger av virkningene av en eventuell økt regulering av magasinene med tanke på å sikre mer stabil produksjon. En konklusjon fra dette arbeidet var at slike reguleringer ville medføre økte kraftpriser for forbrukerne uten at det kunne vises til sikre virkninger for forsyningssikkerheten.

Det vises for øvrig til svaret på anmodningsvedtak nr. 394 (2004-2005) i kap. 16.

15 Stortingets anmodningsvedtak nr. 392 (2004–2005)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2004-2005), del III, kap. 6, fattet Stortinget 31. mai 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som stiller krav til energieffektivisering og energigjenvinning når det inngås langsiktige kontrakter.»

Anmodningsvedtak nr. 392 (2004-2005) har likhetstrekk med anmodningsvedtak nr. 359 (2003-2004) der Stortinget ba regjeringen «ta initiativ til å utrede en ny generasjon kraftkontrakter for kraftforedlende industri, tilpasset industriens behov for kraft til konkurransedyktige priser og med klare energieffektiviseringsmål innenfor EØS-regelverket». Regjeringen besvarte anmodningsvedtak nr. 359 i St.prp. nr. 1 (2004-2005), Del III, kap. 6, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005).

Regjeringen legger til grunn at det ikke er mulig innenfor EØS-regelverket å tilby industrien nye kraftkontrakter på gunstigere vilkår enn markedsvilkår, ved å innta krav knyttet til energieffektivisering eller energigjenvinning i kontraktene. Den økonomiske fordelene må i tilfelle tilsvare de reelle kostnadene for bedriftene.

Dersom forpliktelsene som bedriftene skal påta seg med hensyn til energieffektivisering, skal kompenseres gjennom redusert kraftpris, vil dette i utgangspunktet ha karakter av driftsstøtte. Miljøstøttereigningslinjene åpner for at EFTA's Overvåkningsorgan kan godkjenne driftsstøtte til energisparing, jf. D.3.1 (b). Slik støtte kan bare gis hvis den er absolutt nødvendig, er begrenset til å dekke merkostnadene som følger av ordningen og er av maksimalt fem års varighet. Støtten må dessuten som hovedregel trappes ned over fem års perioden.

De bedrifter som kan inngå kontrakter om betydelig energieffektivisering eller energigjenvinning, er ikke nødvendigvis de som har størst behov for kontrakter på myndighetsbestemte vilkår. Et

slikt tiltak er derfor lite hensiktsmessig og målrettet.

Regjeringen mener det ikke er hensiktsmessig å se tiltak knyttet til energieffektivisering og energigjenvinning i sammenheng med langsiktige kraftkontrakter. Som en del av regjeringens satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon gjennomføres det allerede omfattende tiltak som bidrar til å øke energieffektiviteten og energigjenvinningen i industrien. Blant annet er dette en viktig del av Enovas arbeidsfelt.

Enova har avsatt 75 mill. kroner til energieffektiviseringstiltak i industrien for 2005. Innenfor denne rammen må de ulike prosjektene konkurrere med hverandre om midlene. Prosjektene som er mest støtteverdige vil motta støtte.

I tillegg ble det ved behandlingen av St.prp. nr. 65 (2004-2005) bevilget 10 mill. kroner til energieffektiviseringstiltak i kraftintensiv industri. Disse midlene forvaltes også av Enova, men vil være øremerket energieffektiviseringsprosjekter i kraftintensiv industri.

I tillegg til Enovas virkemiddelbruk er avgiftspolitikken viktig for å øke energieffektiviteten og energigjenvinningen i industrien. Olje- og energidepartementet har blant annet utarbeidet et program for energieffektivisering som bedrifter innenfor treforedlingsindustrien kan delta i for derigjennom å få fritak for el-avgiftens minimumssats på 0,45 øre/kWh.

Gjenvinningsprosjekter i kraftintensiv industri har fritak fra el-avgift, dvs. at kraft produsert i slike anlegg kan få en fordel opp mot 9,88 øre/kWh (ekskl. mva.) produsert i dette anlegget.

I sum er dette en betydelig satsing på energieffektivisering og energigjenvinning i kraftintensiv industri. For at energiomleggingen skal kunne videreføres med kostnadseffektive virkemidler, er det viktig at mulighetene for å støtte de prosjektene som er mest konkurransedyktige videreføres. Spesifikke støtteordninger som har en begrenset målgruppe vil ikke være kostnadseffektiv og gjøre målene for energiomleggingen dyrere å oppnå.

16 Stortingets anmodningsvedtak nr. 394 (2004–2005)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2004-2005), del III, kap. 6, fattet Stortinget 31. mai 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen foreta en grundig evaluering av energiloven med sikte på å foreslå endringer som kan sikre bedre utnyttelse og bruk av eksisterende produksjon, samt ny kraftproduksjon».

I St.meld. nr. 18 (2003-2004) ble det foretatt en grundig og bred evaluering av dagens organisering av kraftmarkedet for å se om kraftmarkedet, og dermed energiloven og andre relevante lover, virker etter intensjonene. Når det gjelder behovet for justeringer i lovgivningen konkluderte departementet med at det ikke er behov for ytterligere gjennomgang av energiloven, utover en forbedring på enkelte punkter. Det vises også til at det for få år siden ble foretatt en gjennomgang og evaluering av energiloven etter at den hadde vært i kraft i over ti år, jf. Ot.prp. nr. 56 og Innst. O. nr. 112 (2000-2001).

I tillegg vises det til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 18 (2003-2004) ba regjeringen foreta en grundig evaluering av energiloven, spesielt når det gjelder oppdekningssplikten og forsynings sikkerheten, og komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag til endringer, jf. anmodningsvedtak nr. 360 (2003-2004). Regjeringen la sin evaluering fram i forbindelse med St.prp. nr. 65 (2004-2005) 13. mai 2005, jf. Innst. S. nr. 240 (2004-2005), det vil si før anmodningsvedtak nr. 394 (2004-2005) ble vedtatt i Stortinget.

Det er fortsatt departementets vurdering at markedet fungerer etter hensikten også når det gjelder investeringer i ny kraftproduksjon, og at det ikke er forhold knyttet til selve lovverket som må forbedres på dette området. Lave investeringer gjennom mange år må blant annet ses som et resultat av at det gjennom konsesjonsbehandlings-

systemet ble lagt sterke beskrankninger på muligheten til nye utbygginger. Regjeringen har imidlertid styrket innsatsen for å realisere ny produksjonskapasitet. Siden regjeringen tiltrådte i 2001 er det gitt konsesjoner for vannkraftprosjekter på til sammen 2,3 TWh/år. Dette er like mye som det ble gitt konsesjon til i løpet av perioden 1991-2000. Videre er vindkraft i økende grad på vei inn i kraftsystemet. Enova er gitt et solid grunnlag, og er tilført midler som ligger godt over det som tidligere var planen. Også når det gjelder andre prosjekter synes det å være økt investeringsinteresse fra kraftselskapene, blant annet ligger det an realisering av gasskraftverket på Kårstø. Regjeringen har i tillegg gjennom etableringen av Gassnova gitt et betydelig løft til å få fram gasskraftverk med CO₂-håndtering. Bedre overføringskapasitet vil også bidra til en mer effektiv kraftproduksjon. Kabelen mellom Norge og Nederland og det nordiske el-samarbeidet er viktige i denne sammenhengen. Anslag fra Statistisk Sentralbyrå viser også at de samlede investeringer i kraftsektoren kan bli om lag 10 mrd. kroner i 2006.

En bedring av forsyningssikkerheten vil imidlertid kreve en systematisk innsats over mange år. Som gjort rede for i St.meld. nr. 18 (2003-2004) er det nødvendig med en ytterligere økning av innsatsen framover.

I forbindelse med evalueringen av kraftmarkedet i St.meld. nr. 18 (2003-2004) ønsket regjeringen å sikre muligheten til å supplere markedet med ekstra sikkerhet i svært anstrengte kraftsituasjoner for å redusere faren for rasjonering, og ulike tiltak ble lansert. Det vises i denne sammenheng blant annet til at Statnett som systemansvarlig har et ansvar for å vurdere ulike tiltak opp mot hverandre og gjennomføre nødvendige samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak. Et av flere tiltak som Statnett vurderer er omtalt i anmodningsvedtak nr. 395.

Det vises for øvrig til svaret på anmodningsvedtak nr. 391 (2004-2005) i kap. 14.

17 Stortingets anmodningsvedtak nr. 395 (2004–2005)

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (2004-2005), del III, kap. 6, fattet Stortinget 31. mai 2005 følgende anmodningsvedtak, jf. Innst. S. nr. 213 (2004-2005):

«Stortinget ber regjeringen inngå avtaler om kraftopsjoner mellom myndigheter og industri for å sikre tilfredsstillende forsyningssikkerhet.»

Regjeringen har ved flere anledninger pekt på en ordning med energiopsjoner som et mulig virkemiddel for å øke forsyningssikkerheten. I Forsyningssikkerhetsmeldingen ble blant annet Statnetts rolle som systemansvarlig presisert. Den systemansvarlige har ansvaret for «løpende å utrede og utvikle nødvendige virkemidler for å sikre momentan balanse gjennom perioder med en svært anstrengt kraftsituasjon». Meldingen identifiserte blant annet en ordning med energiopsjoner som et mulig virkemiddel. En eventuell energiopsjonsordning skal vurderes ut i fra samfunnsøkonomiske prinsipper, samt ut i fra om tiltaket er hensiktsmessig for å redusere faren for rasjonering i en svært anstrengt kraftsituasjon. I dette ligger også at ordningen skal vurderes opp imot andre

mulige tiltak for å håndtere svært anstrengte kraftsituasjoner. I regjeringens svar på anmodningsvedtak nr. 359 (2003–2004) i St.prp. nr. 1 (2004-2005), ble dette fulgt opp ved at regjeringen pekte på en skisse til en opsjonsordning fremlagt av Prosessindustriens Landsforening (PIL) som et konstruktivt innspill som måtte vurderes nærmere. Det ble der lagt til grunn at Statnett skal arbeide videre med dette forslaget, innenfor de rammer som ble trukket opp i Forsyningssikkerhetsmeldingen, i samarbeid med PIL, øvrige aktører i markedet og NVE.

Statnett arbeider med utforming av en ordning som består av en permanent markedsplass etter mønster av det eksisterende opsjonsmarkedet for effekt (RKOM). Dette vil gi en mulighet til å kjøpe rettigheter til å redusere industriens energiforbruk og således gi sikkerhet for forbruksreduksjon i svært anstrengte kraftsituasjoner. Det legges til grunn at markedsplassen administreres av Statnett og utvikles gradvis med vekt på å sikre effektivitet samt ivareta håndteringen av knapphetssituasjoner både nasjonalt og regionalt. En endelig utforming av en energiopsjonsordning skal godkjennes av NVE.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2006 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 1800-1832, 2440 og 2490	kr	22 021 590 000
b. Sum inntekter under kap. 4800-4860, 5440, 5490, 5608, 5680 og 5685	kr	154 337 200 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2006,
kapitlene 1800-1832, 2440, 2490, 4800-4860, 5440, 5490, 5608,
5680 og 5685**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 4800)			
	01 Driftsutgifter	110 100 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	21 700 000		
	22 Beredskapslagre for drivstoff, kan overføres	17 300 000		
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum	4 600 000	153 700 000	
	Sum Administrasjon		153 700 000	
Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)			
	01 Driftsutgifter	150 740 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	61 200 000		
	45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	3 600 000	215 540 000	
1815	Petoro AS			
	70 Administrasjon	225 000 000	225 000 000	
	Sum Petroleumsforvaltning		440 540 000	
Energi- og vannressursforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)			
	01 Driftsutgifter	252 300 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	51 700 000		
	22 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, kan overføres	72 300 000		
	45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	4 500 000	380 800 000	
1825	Omlegging av energibruk og energi-produksjon			
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	10 500 000		
	74 Naturgass, kan overføres	30 000 000	40 500 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	-43 000 000		
	2 Driftsutgifter	36 500 000		
	3 Avskrivninger	5 400 000		
	4 Renter av statens kapital	1 100 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres		5 000 000	5 000 000
	Sum Energi- og vannressursforvaltning			426 300 000
	Teknologi og internasjonalisering			
1830	Forskning (jf. kap. 4829)			
	22 Forvaltningsrettet forskning og utvikling, kan overføres		16 900 000	
	50 Norges forskningsråd		462 100 000	
	70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres		10 400 000	489 400 000
1831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4831)			
	50 Overføring til Gassnova		91 800 000	91 800 000
1832	Internasjonalisering			
	70 Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten, kan overføres		19 850 000	19 850 000
	Sum Teknologi og internasjonalisering			601 050 000
	Petrolevmsvirksomheten			
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)			
	30 Investeringer	19 400 000 000		
	50 Overføring til Statens petroleumsforskringsfond	1 000 000 000	20 400 000 000	
	Sum Petrolevmsvirksomheten			20 400 000 000
	Sum departementets utgifter			22 021 590 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	Ordinære inntekter			
4800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 1800)			
	02 Ymse inntekter	1 200 000 000	1 200 000 000	
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	3 450 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	34 000 000		
	03 Refusjon av tilsynsutgifter	9 800 000		
	08 Inntekter barnehage	4 000 000	51 250 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter		28 400 000	
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet		43 600 000	
	40 Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag		18 000 000	90 000 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)			
	50 Overføring fra fondet		148 900 000	148 900 000
4831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1831)			
	80 Fondsavkastning		91 800 000	91 800 000
4860	Statnett SF			
	70 Garantiprovisjon		5 800 000	
	90 Avdrag		400 200 000	406 000 000
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)			
	01 Salg av utstyr mv.		1 000 000	1 000 000
	Sum Ordinære inntekter			1 988 950 000
	Inntekter fra petroleumsvirksomheten			
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	166 100 000 000		
	2 Driftsutgifter	-21 100 000 000		
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-900 000 000		
	4 Avskrivninger	-15 800 000 000		
	5 Renter av statens kapital	-7 200 000 000		
			121 100 000 000	
	30 Avskrivninger		15 800 000 000	
	80 Renter av statens kapital		7 200 000 000	144 100 000 000
	Sum Inntekter fra petroleumsvirksomheten			144 100 000 000
	Renter og utbytte mv.			
5608	Renter av lån til Statnett SF			
	80 Renter		24 250 000	24 250 000
5680	Innskuddskapital i Statnett SF			
	80 Utbytte		85 000 000	85 000 000
5685	Aksjer i Statoil ASA			
	80 Utbytte		8 139 000 000	8 139 000 000
	Sum Renter og utbytte mv.			8 248 250 000
	Sum departementets inntekter			154 337 200 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan:

dekke merverdiavgift under kap. 1633 post 01 og overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan:

1. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:
 - a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
 - b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.
2. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	74	Naturgass	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	2,5 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

VIII

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltagelse i:

1. Utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. Pre-interessentskapsfasen ved anlegg av nye rørledninger i tilknytning til norsk kontinentalsokkel.
3. Utviklingsprosjekter under Gassled.

Andre fullmakter

IX

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

X

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XI

Overdragelse av andeler i utvinnings-
tillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XII

Overdragelse og samordning av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2006 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003-2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. Overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

2. Forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. Ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. Overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XIII

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konsesjonsavgiftsfondet**

Tabell 1.1 Oversikt over den finansielle utviklingen i Konsesjonsavgiftsfondet

	(i 1000 kr)
Fondskapital per 1.1.2004	84 954
Innbetalte konsesjonsavgifter	139 126
Utbetaling av feilinnbetalinger fra 2003	-26
Renter	1 711
Overført til statsbudsjettet	-139 150
Endring i fondskapitalen	1 661
Fondskapital per 1.1.2005	86 615
Budsjetterte konsesjonsavgifter	131 900
Beregnete renter	1 600
Overført til statsbudsjettet	-154 000
Beregnet endring i fondskapitalen	-20 500
Beregnet fondskapital per 1.1.2006	66 115
Budsjetterte konsesjonsavgifter	132 400
Beregnete renter	1 600
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-148 900
Beregnet endring i fondskapitalen	-14 900
Beregnet fondskapital per 1.1.2007	51 215

I følge Konsesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6-7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil

25 mill. kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Vedlegg 2

Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Olje- og energidepartementet

Statnett SF

Konsernsjefen i Statnett SF mottok i 2004 lønn på kr 1 389 625. Annen godtgjørelse utgjorde kr 126 163. Årlige pensjonsforpliktelser dekket av Statnett SF utgjør kr 181 978, det vil si 13 pst. av årslønnen.

Konsernsjefen har ordinær pensjonsalder ved fylte 65 år, men rett til å fratre etter eget ønske på ethvert tidspunkt mellom fylte 62 år og fylte 65 år. Dersom arbeidsgiver ønsker det, har konsernsjefen plikt til å fratre sin stilling med etterlønn/førtidspensjon etter fylte 60 år. Ved fratreden etter eget ønske mellom 62 år og 65 år skal det utbetales en godtgjørelse på 66 pst. av lønn. Ved fratreden etter styrets ønske før fylte 62 år utbetales sluttvederlag tilsvarende to års lønn. For år to vil arbeidsinntekter fra andre enn Statnett fratrekkes pensjonen med 50 pst.

Enova SF

Administrerende direktør i Enova SF mottok i 2004 lønn og godtgjørelse på kr 764 123. Årlige pensjonsforpliktelser (medlemskap i Statens pensjonskasse) dekket av Enova utgjør kr 70 536, det vil si 10 pst. av årslønnen. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på tre måneder etter utløpet av prøvetiden og seks måneder etter to års sammenhengende arbeidsforhold.

Petoro AS

Administrerende direktør i Petoro AS mottok i 2004 lønn på kr 2 505 000. I tillegg mottok han annen godtgjørelse på til sammen kr 116 000. Årlige pensjonsforpliktelser dekket av Petoro AS utgjør kr 1 514 000, det vil si 60 pst. av årslønnen. Han når pensjonsalder ved fylte 62 år. Pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Utbetalinger fra Folketrygden, utbetalinger fra andre pensjonsordninger hvor pensjonsrettigheter er opptjent før tiltredelse i Petoro AS kommer til fradrag. Han kan gå av med pensjon ved fylte 60 år med full pensjon mot å arbeide 25 pst. som rådgiver. I henhold til ansettelsesavtalen gjelder en gjensidig oppsigelsestid på seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.

Gassco AS

Administrerende direktør i Gassco AS mottok i 2004 lønn på kr 1 787 683. Han har rett på rentefritt billån på kr 500 000, samt fast bilgodtgjørelse på kr 105 000 per år. Administrerende direktør har en bonusordning som gir inntil 15 pst. av grunnlønn i bonus. Utbetaling i 2005 for oppnådde resultater i 2004 var på kr 214 522. Årlige pensjonsforpliktelser dekket av Gassco AS utgjør kr 401 050, det vil si 22 pst. av årslønnen. Administrerende direktør når pensjonsalder ved fylte 62 år og pensjonen utgjør 66 pst. av pensjonsgrunnlaget. Gjensidig oppsigelsestid er seks måneder. Han har ingen avtale om etterlønn.
